
3 1761 07141879 2

MINNEN

UR

SVERIGES NYARE HISTORIA,

SAMLADE

AF

B. von SCHINKEL
Öfverste, f. d. Adjutant hos Konung Carl XIV Johan.

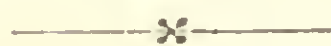
BIHANG,

UTGIFVET

AF

S. J. BOËTHIUS
Docent i Historia vid Upsala Universitet, Lektor vid Upsala H. Allmänna Läroverk.

III.





UPSALA,
VICTOR ROOS.

UPSALA 1883,
AKADEMISKA BOKTRYCKERIET
EDV. BERLING.

Företal.

Med den del af »Bihanget» till »Minnen ur Sveriges nyare historia, samlade af B. von Schinkel», som härmed öfverlemnas åt offentligheten, afslutas den urkundsamling, som undertecknad af Öfverste B. von Schinkel fått uppdrag att utgifva. Ehuru sjelfva »Minnena» omfatta Karl Johans hela offentliga verksamhet i Sverige, gå de här publicerade handlingarne blott till början af Karl Johans egen regering. Detta beror i första rummet af det till utgifvarens förfogande stälda materialets egen beskaffenhet, men dessutom har också utgifvaren, då arbetets omfång varit begränsadt, hellre än att lemna blott spridda bidrag till Karl Johans historia i dess helhet, velat söka åstadkomma en så fullständig belysning, som det lemnade uppdraget gjort möjligt, af den vigtigaste perioden af hans lif eller tiden 1812—1815. Framlidne öfverste B. von Schinkels samlingar äro också för dessa år synnerligt rikhaltiga, och det har derför blifvit möjligt att meddela en myckenhet bref rörande Karl Johans förhållande till Ryssland 1812, hans politik under kriget i Tyskland samt åvägabringandet af föreningen med Norge. Då dessa handlingar, hvilka af öfverste B. von Schinkel tydligen varit afsedda att utgöra sjelfva kärnan i hans samling, i allmänhet i den samma endast förefinnas såsom afskrifter, har utgifvaren i denna del afvikit från sin förut följda grundsats att hufvudsakligen lägga an på offentliggörandet af originalhandlingar. Afskrifterna hafva emellertid alla inre tecken för att vara gjorda med omsorg, och detta har bestyrkts af de jemförelser, som utgifvaren varit i tillfälle att göra med afseende på afskrifter i samlingen, hvilkas original på andra ställen blifvit publicerade. I anseende till det närmare sammanhanget mellan de i denna del af Bihanget offentliggjorda urkunderna och sjelfva texten i »Minnena» hafva oftare än förut hänvisningar till denna här intagits.

För öfrigt vill utgifvaren anmärka, att utdragen ur de tryckta publikationerna i Capefigue (ss. 163 och 218) intagits på grund af samlarens särskilda begäran, att den handling, som åberopas i »Minnena» VII s. 165 och hvars publicerande i Bihanget utlofvas a st. s. 398, ej af utgifvaren återfunnits i den åt honom anförtrodda samlingen, samt att den handling, som a. st. IX s. 59 n. 1 utlofvats för Bihanget, ej intagits deri, emedan den redan är offentliggjord i »Bidrag til Norges och Sveriges Historie 1812—1816 udgivne af Yngvar Nielsen». Af samma skäl har också en mängd bref från Karl Johan till v. Essen uteslutits. Deremot har utgifvaren ej ansett sig böra utelemna de ej förut i »Minnena» publicerade brefven från Karl Johan till de svenska kommissarierne vid det norska stortinget 1814, ehuru samtliga dessa handlingars offentliggörande på franska utlofvas i »1814. Det første overordentlige Storthing. Optegnelser och aktstykker samlede och udgivne af Yngvar Nielsen». Dels har nämligen denna publikation ännu ej egt rum, dels har det ansetts öfverensstämmande med den en gång antagna planen för de Schinkelska »Minnena» att dessa vigtiga aktstycken här meddelas i svensk öfversättning.

Upsala i maj 1883.

S. J. Boëthius.

Innehåll:

Sid.

№ 1.

Charles de Suremain till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Stockholm den 2 februari 1812.*

Nådig Herre!

De ömmaste band fästa mig vid Frankrike, och jag vill ej dölja för Ers Kunglig Höghet, att, om jag vore säker att der få sluta mina dagar i lugn och oberoende af politiken, skulle jag ej tveka att draga mig tillbaka dit. Men då jag har allt för liten förmögenhet för att kunna lefva utan någon syssla, och då jag i kejsarens ögon ej har någon annan förtjenst än den att vara i stånd att gagna hans planer mot Sverige, så känner jag lifligt, att en dylik ställning hvarken öfverenssämmer med min karaktär eller mina krafter. Nej, N. H., jag skall ej försätta mig i den ställningen, att jag måste skada det land, hvilket under 18 år har bevisat mig gästfrihet, och hvars närvarande herskare alltid behandlat mig mera som vän än som tjenare. Jag afsäger mig för andra gången mitt fädernesland, och vid min nuvarande ålder är detta offer mera sönderslitande än första gången. Jag vågar emellertid uppställa några vilkor härför, och Ers Kungliga Höghet skall nog uppskatta skälen dertill. De äro:

1:o) att på min post användas på ett mera verksamt sätt än hittills; 2:o) att i händelse af företag utom Sverige ej utsättas för att bära vapen omedelbart mot Frankrike.

Jag hoppas, N. H., att på samma gång en så tydlig förklaring är Ers Kungl. Höghet en säker borgen för mitt upp-

förande, den äfven skall tjena mig såsom skydd mot alla ränkfulla och illvilliga angrepp, och att intet någonsin i Ers Kungl. Höghets sinne skall förändra de känslor af aktning och välvilja, som jag tror mig förtjena, då jag för min önskan att erhålla dem uppoffrar allt hvad jag anser dyrbart i verlden.

Med den djupaste vördnad är jag,

N. H.,

Ers Kungl. Höghets

ödmjukaste öch tillgifnaste tjenare

CHARLES DE SUREMAIN.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 2.

Öfverstlöjtnant Karl Edvard [Carlheim-]Gyllensköld [1], till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *den 17 februari 1812.*

Nådig Herre!

Amiral Stedingk har nyss på Ers Konglig Höghets vägnar sagt mig, att jag skulle kunna få ett kompani vid marinartilleriet på vilkor att jag afstode från min plats såsom andre direktör för skådespelen. På samma gång jag utbeder mig, att Ers Kunglig Höghet måtte hafva godheten att mottaga uttrycken af min lifliga tacksamhet, så beder jag er, N. H., att ni täckes egna några ögonblicks uppmärksamhet åt hvad jag skall hafva äran anföra.

I en skrifvelse till konungen har jag begärt att få blifva öfverstlöjtnant inom amiralitetsstaten med den tjensteålder, som jag orättvist förlorat vid 1809 års befordran. Ni sjelf, N. H., fann min begäran billig, och ni täcktes uppmuntra och råda mig att framställa densamma. För att bevisa, att

---

1) Hette, innan han 1805 adlades, Brelin. Jmfr SCHINKEL a. st. VI, s. 177 n. 1. *Utg. anm.*

känslan af min ära och min rätt är det enda skälet till min begäran och att egennyttan alldeles ej ingår deri, har jag öppet förklarat, att jag afstår från de rättigheter, som min uppnådda tjensteålder gifver mig till ett af de båda kompanier, som för närvarande äro lediga, och Ers Kunglig Höghet har godhetsfullt gillat detta beslut.

Är det möjligt, att konungen, med den ömma tillgifvenhet han hyser för er, N. H., skulle fortfara att med ovilja betrakta en person, för hvilken ni värdigas tala med aktning och intresse. Ni skulle blifva konungens välgörare, N. H., liksom ni är hans stöd och lycka, om ni i stället för en fördom, som vid Gud och Eders Kunglig Höghet är orättvis och utan grund, i hans själ ingöte välviljans ljufva känsla. I dessa högtidliga, för konungar så fruktansvärda ögonblick, hvilka enligt naturens ordning ej kunna vara långt aflägsna för honom, då skall han hålla eder räkning för välgerningen. Men till och med under den grymma förutsättningen att Hans Majestät vore obeveklig, bönfaller jag enträget, N. H., att ni måtte befalla herr Carpelan att med det snaraste föredraga min sak. Hvad ert ädla hjerta, er öfvertygelse och er rättvisa förestafva er till min fördel skall förblifva ett evigt minnesmärke i statsrådets protokoll; då en furste, som är sjelfva hedern, tagit min heder i försvar, skola afunden och hatet tvingas till tystnad.

Hvarför anfaller detta hat en individ, som aldrig gjort någon något ondt, som egnar sig åt kära pligter, åt ljufva och ensliga sysselsättningar, och som afstått från hvarje slags täflan i fråga om talanger, snille och framgång? Det är detta hat, det är dess illasinnade hänsyftningar, som alstrat tanken att aflägsna mig från min plats i teaterstyrelsen och att fråntaga mig den ringa lön, som dermed är förenad, samt den enkla bostad, som jag på min bekostnad har gjort beboelig. Jag skall gerna afstå från dessa obetydliga fördelar, ehuru de för mig äro ganska vigtiga; jag skulle kunna skrifva och gifva lektioner för mitt lifsuppehälle — hedern tillåter det, men den tillåter ej, att utsätta mitt anseende för allt, som elakheten vore i stånd att uppdikta, om jag skulle få mitt afsked från

platsen i styrelsen. Jag upprepar ännu en gång, N. H., den obetydligaste misstanke skulle aldrig våga fördunkla den mans heder, hvilken egnat er sina tjenster och sitt lif, hvilken blott har en önskan, en uteslutande känsla, som är hans tröst under alla de bitterheter, hvarmed han öfverhopas, den att en dag förtjena er saknad, såsom han vet sig förtjena er aktning!

Med känslor af den djupaste vördnad förblir jag till min död,

N. H.,
Eders Kunglig Höghets
trognaste och tillgifnaste tjenare
C. Gyllensköld.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 3.

Grefve Karl Löwenhjelm till K. Karl XIII, *den $\frac{19}{7}$ febr. 1812*[1]).

Enligt ordalydelsen af E. M:s order har jag bedt herr af Schenbom att skaffa mig alla de upplysningar, som stå honom till buds angående affärernas ställning härstädes, men oaktadt denne chargé d'affaires är mycket nitisk och välvillig, så hindrar honom dock hans dåliga helsa från att vara mycket ute i stora verlden, och hans höga ålder sätter honom ur stånd att taga reda på sådana notiser, som man knappast kan skaffa sig annat än i de kretsar, der nyfikenheten eller intrigen åstadkomma ett utbyte af sanna eller falska rykten.

Jag har varit lyckligare på ett annat håll, och jag har anledning att anse de uppgifter mycket autentiska, hvilka jag i det följande skall hafva äran framlägga för E. M:s ögon.

Som det är efter dessa på förhand inhemtade underrättelser, jag har trott mig böra rätta mig vid den ovissa och svåra

1) Om dennes beskickning till Ryssland se Schinkel a. st. VI. s. 113. *Utg. anm.*

gången af den underhandling, hvilken E. M. har behagat anförtro mig, så tror jag, E. M., att redogörclen derför bör tagas i betraktande före förloppet af den audiens, hvilken jag utverkat af kejsaren.

Ryssland, E. M., befinner sig för närvarande i en häftig kris, hvilken nödvändigt med det snaraste måste taga ett hastigt slut, vare sig på det ena eller andra sättet.

Å ena sidan söker Frankrike ännu, allt under det att det hotar ryska riket med sina militära krafter, att inleda bedrägliga underhandlingar för att beröfva kejsaren det enda ögonblick, då det måhända vore honom möjligt att sätta en dam för den allmänna omstörtningen i Europa. Freden med Turkiet, med hvilken man redan hade kommit så långt att den sub spe rati preliminärt undertecknats af den ryske underhandlaren, har tillbakavisats af kejsaren, som trodde sig vara sin ära skyldig att utvidga sina stater med en vidsträcktare eröfring. Denne monark fordrade nödvändigt afträdandet af de serviska fästningarna, hvartill Porten bestämdt nekat, men Frankrike, som uppmuntrade Porten till motstånd, har under tiden antagit en hotande hållning mot Ryssland; detta sistnämnda rike har å nyo försökt att återknyta underhandlingarna genom att gifva efter i fråga om de serviska fästningarna, men då har Porten, upptändt af Frankrike, tillbakavisat hvarje underhandling, hvaruti det kunde bli fråga om att afstå den minsta del af dess rike.

För närvarande önskar kejsaren ganska lifligt att sluta detta krig, men han vacklar mellan uppoffringen af en onödig eröfring och det vida kraftigare motiv, som utgöres af fruktan för ett krig med Frankrike, hvilket man anser nästan oundvikligt.

Kejsar Napoleon har, trogen sin vanliga politik, på samma gång försökt att genom arglistiga underhandlingar återföra Ryssland till det system af slafvisk undergifvenhet, som det iakttagit efter freden i Tilsit. Följaktligen har Preussens konung på Frankrikes begäran hitsändt sin adjutant, herr general Knesebeck, med anbud om sin bemedling för att bilägga tvisterna och förekomma en brytning samt föreslagit, att

ryska regeringen för detta ändamål skulle sända herr Nesselrode till Paris, utrustad med nödiga instruktioner. Denne underhandlare hitkom den 14 i denna månad och begaf sig genast till herr Romanzoff med den underrättelsen, att han medförde ett bref till kejsaren från sin herre. Herr Romanzoff bad honom meddela sig hufvudinnehållet af detta bref, fick en afskrift deraf och svarade sedan temligen kallt, att han icke visste af någon meningsskiljaktighet mellan de båda hofven, hvilken kunde hota med en brytning, men att emedan herr Knesebeck hade ett uppdrag till kejsaren, skulle han skaffa honom audiens, och denna egde i följd häraf rum den 16; enligt de notiser jag fått härom framlemnade herr Knesebeck först det ofvannämnda brefvet till kejsaren, som med mycken bestämdhet svarade honom, att han icke skulle samtycka till att ingå i några underhandlingar.

Den mest framstående tvistepunkten är besättandet af Oldenburgs område, hvilket Frankrike bemäktigat sig, hvaremot Ryssland formligt protesterat, och redan djerfheten att våga protestera mot en handling af Napoleon är ett bevis på fasthet, som för kort tid sedan skulle förvånat det sjelft. Men denna fråga som är lika likgiltig för Frankrike som för Ryssland, är endast skenbart grunden till en misshällighet, hvars rätta orsak icke är svår att upptäcka. Å ena sidan ligger orsaken i Frankrikes politik, hvilken icke längre tillåter någon skilnad mellan en allierad och en vasall och som måhända icke mera kan frigöra sig från denna grundsats. Å andra sidan är orsaken den förnedring, hvaruti detta rike skall störta Ryssland genom att föra det till förderfvet, ett förfärligt tillstånd, som kejsaren så väl som den upplysta delen af nationen tydligt förutser.

Då kejsaren positivt hade framstält sin vägran att ingå i underhandlingar angående ofvannämnda sak eller att skicka något som helst sändebud för detta ändamål, har herr Knesebeck, efter hvad man försäkrat mig, framtagit ännu ett enskildt bref från Preussens konung, i hvilket denne monark, så vördnadsvärd genom sina olyckor, anropar kejsaren att besluta sig för

anfall och låta sin krigshär framrycka mot Weichseln samt med våld bemäktiga sig de preussiska fästningarna, hvilka för honom skola öppna sina portar, under det att den preussiska hären, under förevändning att marschera mot Ryssarne, skall finna tillfälle att förena sig med dem.

Kejsaren lärer länge hafva lyssnat till den preussiska underhandlarens bemödanden att uppmuntra honom till detta manliga och aktningsvärda beslut. Han förestälde kejsaren, att om han vägrade, borde han icke taga illa upp, att Preussen då förklarade sig för Frankrike, föredragande att i denna förnedrande utväg åtminstone finna ett medel att på något sätt existera framför den fullkomliga upplösningen af en stat, hvilken icke ensam kan motstå strömmen utan att duka under derför.

Men kejsaren skall slutligen hafva svarat, att han alls icke ville börja krig. Hvad beträffar kejsarens personliga känslor, äro de utan tvifvel sådana, som man kan vänta sig dem af en herskare, som är värd en så upphöjd tron; men utom det att kejsaren har en så lättböjlig karaktär, att den närmar sig svaghet, har han tidigt och under omständigheter, som voro plågsamma för hans hjerta, lärt sig att rätt uppskatta, d. v. s. att förakta alla dem, som omgifva honom, utan att veta, hvart han skall vända sig för att skänka bort sitt förtroende.

Misstroendet är således allt framgent ett förherskande drag i hans karaktär, och detta förenar sig med svagheten för att ofta förlama deras bemödanden, hvilka lifvas af ett rent och oegennyttigt nit för hans tjenst. Kejsaren är mycket afgjordt böjd för att taga ett sådant beslut, som skulle föra till ära och utmärkelse, men kriget med Turkiet och grefve Romanzoffs fruktan utgöra en olycklig motvigt.

Kejsarens yttranden om statsärenden lära i allmänhet vara mycket försigtiga i synnerhet till dem, som han icke närmare känner, men då en person lifligt intresserar honom, får kejsaren sina ryck af förtroende och öppenhjertighet, hvarmed han dock ertappar sig sjelf, så att man måste skynda att uppsnappa dem. För öfrigt har jag fått veta af dem, som ofta omgifva

hans person, att det endast är högst sällan, som man vid första samtalet kommer till det önskade målet och till ett beslut; man måste ofta återgå till sitt arbete och så småningom draga nytta af de medgifvanden, han gör. I allmänhet älskar kejsaren, som i följd af sitt misstroende alltid fruktar att råka i något bakhåll, att draga ut på tiden och att till morgondagen uppskjuta de väsentligaste och mest brådskande åtgärder.

Enligt de mest tillförlitliga underrättelser, som jag varit i stånd att skaffa, börjar grefve Romanzoff, som i grund och botten är tillgifven det franska systemet, inse omöjligheten att tillfredsställa denna makts alltid växande anspråk, och den annalkande stormen försätter honom i ett tillstånd af ovisshet angående den hållning, han bör iakttaga. Han synes till och med hågad att sluta sig till det parti, som ifrar för ett kraftigt motstånd mot denna makts ärelystna planer, men det är alltid svårt för en minister, som håller på sin plats, att med ens samtycka till en så stor förändring af så vigtiga grundsatser, och i betraktande häraf tror jag grefve Romanzoff vara mera att beklaga än att frukta, och om man har litet tålamod, så får man nog se honom frivilligt återgå, åtminstone om han kan göra det, till sådana grundsatser, som Rysslands både ära och säkerhet fordra. Jag har mig till och med med säkerhet bekant, att under dessa sista dagar efter herr Knesebecks ankomst mycket lifliga ordvexlingar förefallit mellan kejsaren och kansleren, förnämligast med afseende på Rysslands fred med Turkiet och förslagen från hofvet i Berlin. Hvad den första punkten angår, så har grefve Romanzoff nödgat kejsaren att afstå från alla slags utvidgningar åt detta håll för att få en fast fred, ja t. o. m. förbund med den Ottomaniska Porten. Jag har här ofvan haft äran tala om kejsarens tankar i detta afseende. Jag har emellertid fått veta, att en kurir blifvit expedierad för två dagar sedan, medförande nya förslag, och att kejsaren smickrade sig med, att de skulle hafva en säker framgång. Hvad den andra punkten beträffar, var kejsaren böjd att öppet förklara sig och att låta sin armé framrycka, under det att herr Romanzoff deremot yrkade på dröjsmål.

Det återstår för mig att tala med E. M. om baron Armfelt, som åtnjuter det högsta anseende och det största förtroende hos kejsaren, i synnerhet med afseende på krigssaker. Baron Armfelts känslor för sitt gamla fosterland äro sådana E. M. kan önska. Af sorgliga omständigheter nödgad att skaffa sig ett annat, egnar han det otvifvelaktigt den trohet, som är en så väsentlig pligt för hvarje god undersåte, på samma gång han för sin monarks person hyser den sannaste och lifligaste tillgifvenhet. Men med ett sant svenskt hjerta finner han en mycket ljuf tröst i de nya band, som synas för alltid förena Sverige och Ryssland med hvarandra och skänka honom hoppet att vara det ena nyttig, under det han väl tjenar det andra. Baron Armfelt har varit mycket känslig för de bevis på intresse från E. M:s sida som jag varit i tillfälle att meddela honom, men jag vågar tro, att det är väsentligen nödvändigt för hans lycka, att han synes glömd i Sverige, på det att de fiender, som brinna af begär att förderfva honom, icke må finna tillfälle att framställa honom i en misstänkt dager för kejsaren. Jag kan icke säga E. M., huru mycket jag är honom tack skyldig för hans nyttiga hjelp och de underrättelser, han skaffat mig.

Sådan, E. M., är den åsigt, som jag kunnat bilda mig om det petersburgska kabinettets nuvarande tillstånd. Af allt hvad jag kunnat inhemta, torde E. M. behaga se, af huru stort intresse för Ryssland den beskickning för närvarande är, som blifvit mig anförtrodd, och huru allt berättigar att tro på en utgång, som skall blifva om icke helt och hållet, så åtminstone till en del lycklig.

[Öfversättning från franska originalet eller möjligen en officiell afskrift].

№ 4.

Friherre G. M. Armfelt till kejsar Alexander I, *St. Petersburg den 21 februari 1812* [1]).

All den stund kronprinsen af Sverige befalt Löwenhjelm att utan förbehåll gifva mig del af föremålet för sin underhandling och inhemta min mening med afseende på ett angrepp mot Norge, tror jag det vara min pligt att först och främst underställa E. Kej. M. mina tankar i detta ämne. Jag är E. M:s undersåte och får derför icke hafva några andra tankar i denna sak än sådana, som öfverensstämma med ert intresse och med de vigtiga händelser, hvilkas utveckling vi nu vänta.

Man har i Sverige två planer för Norges eröfring; den första är att angripa Seland för att der kunna framtvinga afträdelsen af detta rike. Denna plan är fantastisk, och erfarenheten från Karl X:s och Karl XII:s krig har bevisat det. För det första fordras det större tillgångar, än Sverige har, för att inlåta sig på ett dylikt företag, och om det än vore möjligt att lyckas, så skulle det fordras en längre tid, än omständigheterna för närvarande medgifva, om man nämligen vill begagna sig af kronprinsens förmåga och stridslust. Den diversion, som detta anfall skulle åstadkomma med afseende på kontinentens krig, skulle vara mycket obetydlig och ej medföra någon verklig fördel för rörelserna i Tyskland. Sverige måste, såsom kronprinsen sagt, låta sina kanonslupar väl bemannade gå längs Tysklands kuster, hota med landstigningar och företaga sådana samt sålunda blifva i stånd att hafva sin hand med i alla de rörelser, som kunna ega rum i detta land och direkt eller indirekt understödja våra företag. Om en kraftig verkan häraf förspörjes skall ingenting blifva lättare än att förstärka denna styrka med alla de trupper, E. M. har i Finland, hvilka med god vind på 48 timmar kunna komma till Tyskland och gifva verklig kraft åt denna diversion, hvars chef den i Tyskland värderade och omtyckte prinsen skall blifva.

1) Jmfr Schinkel a. st. VI. s. 138 n. 6. Dateringen sannolikt efter g. st. *Utg. anm.*

Se der en kort öfversigt af hvad man kan begära och vinna af Sveriges medverkan, om man förbunde sig med detta land och beviljade det Norge. Men för att göra denna eröfring och sedan hafva Sveriges styrka till sin disposition är ingen tid att förlora. Det är i slutet af mars och de första dagarne af april, under det isarne och vintervägarne äro farbara, som man bör anfalla Norge öfver Holmdal, öfver Krokfors, Eda och Rörås från Jemtland. Detta anfall på Rörås är det väsentligaste, ty man har derifrån endast fyra dagars marsch till Trondhiem i landets hjerta. Om E. Kej. M. på grund af en offensiv och defensiv allians mellan båda rikena understödjer Sverige, behöfvas på sin höjd endast 2,000 man i förening med de svenska trupper, som befinna sig i Vesterbotten, för att lyckas i detta anfall. De skola utgå från Torneå och således icke hafva så lång väg, och kostnaden blir måttlig. Man kan allra högst begära detta antal, ty man kan icke föda flere, och den allmänna meningen, öfverdriften samt förskräckelsens hela bländverk skola fördubbla faran i Norrmännens ögon, helst de anföras af en hessisk prins, som är en ganska medelmåttig personlighet. Hvad beträffar detaljerna af de yttre anordningarna, skulle jag kunna angifva dem ur minnet, ty så klart minnes jag förberedelserna till det anfall, hvilket den olycklige Gustaf Adolf instälde midt under sina första framgångar.

I betraktande deraf, att E. Kej. M. så lätt fattar allt, hvad för honom framlägges, har jag icke velat göra mitt bref längre; men det syntes mig nödvändigt att inför E. M:s fötter nedlägga några exakta iakttagelser öfver saker, som äro bättre kända af mig än af någon svensk militär, emedan jag noga följt denna angelägenhet, då jag två gånger varit betrodd med öfverbefälet mot Norge.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 5.

Kejsar Alexander I af Ryssland till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *St. Petersburg den $\frac{9 \text{ mars}}{26 \text{ febr.}}$ 1812.*

Min Herr Broder och Kusin!

Jag har skyndat sända general Suchtelen till Stockholm för att afsluta det så väl började verket af en nära förening mellan Nordens makter; endast detta kan bereda en motvigt mot Frankrikes alltjemt växande styrka, hvilken upprätthålles af de stater, som äro dess vasaller. Sverige och Ryssland skola föregå med exempel. Man kan hoppas, att detta sedan skall följas af andra makter.

E. K. H:s framstående förmåga skall väsentligen befordra detta stora verk. Det har blifvit er förunnadt att spela en mycket vacker roll, att vandra i Gustaf Adolfs fotspår och afsluta, hvad han endast fått påbörja. Men till detta politiska verk kommer, enligt mitt sätt att se sakerna, ett annat ännu väsentligare. Det är att bringa till nytt lif de liberala grundsatserna i Europa och rädda det för det barbari, mot hvilket det med så stora steg går framåt, med ett ord den uppgiften att stämma alla sinnen för den olyckliga mensklighetens bästa, hvilken under så många år blifvit så skoningslöst förtryckt.

Hvad jag än kan göra för att bispringa E. K. H. i era stora afsigter, så skall ni i mig ständigt finna en vän, en medtäflare och icke en rival, som är svartsjuk öfver eder ära. Att täfla med eder synes mig redan vara en ganska skön uppgift. Och denna vill jag fylla.

Må då det innerligaste förtroende föra spiran vid vårt arbete; det är detta allena, som kan tillförsäkra det någon framgång. Å min sida lofvar jag, att inga dolda afsigter, inga baksluga tankar ett ögonblick skola få makt med mig. Jag begär det samma af er tillbaka. Jag vågar påstå, att vi till följd af våra ömsesidiga känslor äro skapade för att förstå hvarandra, och den omständigheten, att våra båda staters intressen lyckligtvis äro så sammanväfda, gör det äfven till en pligt för oss.

Måtte den gudomliga Försynen med framgång kröna ett företag, hvars ändamål är menniskornas lycka och de länders, hvilka de bebo. Jag anhåller enträget hos E. K. H., att ni värdes hjelpa mig med era råd och era insigter, och att ni ville godhetsfullt mottaga de försäkringar om vänskap och högaktning, som jag för alla tider egnar er. Jag är

E. K. H:s

gode broder och kusin

ALEXANDER.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 6.

Grefve Karl Löwenhjelm till K. Karl XIII, *den* $\frac{12 \text{ mars}}{29 \text{ febr.}}$ *1812.*

Efter general Suchtelens afresa har jag fått veta, att han i följd af kejsarens misstroende är försedd med 2 instruktioner, en skrifven med kejsarens egen hand, och den andra med kanslerens, som är okunnig om den förstas tillvaro. — — —

[Utdrag ur en afskrift på franska].

№ 7.

Grefve Karl Löwenhjelm till K. Karl XIII, $\frac{16}{28}$ *mars 1812.*

Belägrad som jag är af dagliga underrättelser om kejsarens karaktärssvaghet, om det inflytande, som kansleren [Romanzoff] utöfvar på honom, om den senares obenägenhet att låta det komma till ett slutligt afgörande i brytningen med Frankrike, har jag trott mig böra befara, att man, oaktadt de lysande prof på förtroende, som kejsaren gaf mig, i tysthet sökte skada E. M:s intressen och omintetgöra denne monarks vackra beslut.

Jag begaf mig till kejsaren. Sedan jag genomgått de olika punkterna i motförslaget till förbundet, som kansleren hade lemnat mig, i det han tillade att underhandlingen skulle afslutas i Stockholm, uttryckte jag för H. M. min förvåning och min fruktan, att mycket skadliga dröjsmål skulle blifva följden deraf.

Jag tillade: »De fullmakter, som man skickat mig, liksom mina instruktioner innehålla att jag skall påskynda knytandet af det vänskapsband, som bör blifva grunden för Sveriges politik under de vigtiga händelser, som försiggå omkring det samma. Man har velat och bort vilja vinna tid och på detta sätt har ännu intet blifvit bestämdt. Det är 6 dagar sedan jag inlemnade mitt förslag, och det var först i går som jag erhöll mot förslaget, hvars slutliga redaktion kansleren dessutom först om några dagar ger mig hopp om att få motse.»

[Kejsaren:][1]) »I samma stund, som ni erhåller nödiga fullmakter för att underteckna, skall jag underteckna här; ingen är mera ifrig än jag att så snart som möjligt afsluta vår allians.»

[Löwenhjelm:][1]) »E. M., jag har haft äran att framlägga mina fullmakter för E. M. och kansleren, men jag kan ej undgå att med denna öppenhet, som jag alltid iakttagit under mina samtal, erkänna för E. M. att jag lidit af att se de dröjsmål som kansleren förorsakat.»

[Kejsaren:][1]) »Hvad vill ni man skall göra. Han följer sina gamla diplomatiska former, som ofta tråka ut mig. Man förblir alltid hvad man är. En skomakare blir en skomakare, en diplomat — en diplomat, men vi äro soldater, och vi älska att gå rakt och öppet till saken. Ni har fullmakter, och vi skola underteckna här. Vi äro i det närmaste öfverens, och det skall försiggå här så snart som möjligt. Jag bekymrar mig ej om hvad kansleren tänker. Det är af föga vigt för mig, hvem som undertecknar, blott att det sker.»

[Löwenhjelm:][1]) »Vill E. M. då gifva sina order om den slutliga redaktionen?»

---

1) Tillagdt af utg.

[Kejsaren:][1]) »Ja. Kanslern skall komma, och jag skall gifva honom dessa order.»

Här slutade detta samtal, som för mig var af stor vigt, i det det gaf mig ett mycket positivt bevis på styrkan af min ställning genom den godhet och det förtroende, som kejsaren visar mig. Under samtalet lade kejsaren ofta sin hand på min axel såsom ett tecken på vänskap.

Jag betviflar ej att allt detta skall göra kanslern mycken förtret; jag mötte honom, då jag gick ifrån kejsaren, och jag skyndade mig att på det vördnadsfullaste sätt meddela honom kejsarens vilja. Han svarade genast:

»Kejsaren har att befalla»; men utbredde sig derefter i försäkringar om sin önskan att afsluta allt med den största möjliga skyndsamhet.

Jag tror icke att .kanslerns förtroende är nog stort för att tåla flere liknande nederlag, och jag tror att han inser det och skall föredraga att följa en mera rak och öppen väg.

För öfrigt, E. M., var det vigtigaste att göra slut på den plågsamma ovisshet, hvari underhandlingen befann sig, och att med ens afskära försöken att göra kejsaren obeslutsam. Allt beror på att låta honom taga det första steget, och i det ögonblick, då fördraget definitivt undertecknas, skall deras parti, som vilja gifva efter för Frankrike, nedslås genom den fasta beslutsamhet, som kejsaren lägger i dagen.

[Öfversättning från ett utdrag på franska].

---

1) Tillagdt af utg.

№ 8.

General van Suchtelen till kejsar Alexander I af Ryssland, *Stockholm den 18/30 mars 1812*[1]).

E. M.! Som Ers Kejserl. Maj. täckts gifva mig tillåtelse att i händelse af behof vända mig direkt till eder, vågar jag begagna mig af denna frihet för att lemna eder en redogörelse för det intressantaste af det som H. H. kronprinsen af Sverige tid efter annan täckts säga mig med det förtroende, som denne furste visar gent emot personer, hvilka han hedrar med detsamma, och bland hvilka H. K. H. haft godheten säga, att han räknar mig; han har tillåtit mig meddela E. M., för hvilken prinsen icke har någon hemlighet, allt hvad han kan komma att säga mig och som jag sjelf anser löna mödan att meddela, blott jag gör det egenhändigt till E. M. sjelf och icke gifver någon annan del deraf.

Kronprinsen begär emellertid icke, att herr kanslern icke likaledes skall få veta allt. Han låter endast bedja E. M., att mina bref få stanna i E. M:s kabinett, uppgifvande såsom skäl, att hans grundsats är att alltid för att hindra utspridandet af en hemlighet tillstänga hvarje dörr, som man kan undvara.

Hvad jag får äran att meddela E. K. M., kommer alltså att utgöra ett supplement, innefattande mera förtroliga meddelanden, till mina officiella depescher till herr grefve Romanzoff. E. M. torde värdigas tillåta mig att meddela dem sådana som jag upptecknar dem omedelbart efter de samtal, hvilka gifva anledning dertill, då jag har dem i friskt minne.

Danmark och baron Nicolays beskickning.

Kronprinsen sade mig, att han fullkomligt fattade, att E. Kejs. M. var benägen för att vinna Danmark på vänligt sätt och utan någon våldsam demonstration; att han skulle önska,

1) Om dennes beskickning se SCHINKEL a. st. VI. s. 135.
Utg. anm.

att detta lät sig göra, men att han tviflade derpå. Enligt prinsens tanke kände herr baron Rosencrantz ganska väl kejsar Napoleons ok och hvad som förr eller senare i följd deraf skulle hända Danmark, men han trodde konungen vara alltför envis för att frångå en tanke, som han en gång fattat, och allt för rädd för den franske kejsaren. Prinsen förutser för det närvarande intet resultat af baron Nicolays beskickning, om ej det att vi gifvit Danmark en väckelse. H. H. döljer icke heller för sig svårigheten att genom ett direkt anfall intaga Norge eller den tidsförlust, som skulle blifva följden deraf, och det är enligt hans mening endast omöjligheten att handla annorlunda, som bör förmå honom dertill. Men han lofvar sig den största och snaraste verkan af ett plötsligt uppträdande med alla våra samlade trupper, bland hvilka han tror sig kunna räkna äfven på Engelsmännen, å ena sidan framför Köpenhamn, å den andra framför Norge, om man samtidigt affärdar underhandlare och erbjuder att välja mellan en allians i förening med ett frivilligt afträdande af Norge mot utsigt på en mer än motsvarande ersättning, och, i händelse af vägran, ett krig med dess följder utan något hopp om skadestånd. Prinsen hörde med det största nöje, att E. M. lät sin flotta i Archangel segla till Östersjön, och trodde, att dess blotta uppträdande skulle gifva våra argument en betydligt ökad vigt.

Familjföredrag [Pacte de famille].

Efter det ofvan omtalade blef det fråga om familjefördraget. Kronprinsen anförtrodde mig, att han skulle vara så mycket mera tillfreds med att förblifva på fredlig fot med Danmark, som han i hemlighet tänkte på att med konungen öfverenskomma om sin sons, den 13-årige prins Oskars, förmälning med prinsessan — — —[1]), andra dotter till konungen och nu sju år gammal, i hvilket fall icke mer någon svårighet skulle förefinnas med afseende på detta fördrag [ce pacte], som prinsen på det lifligaste synes åstunda.

---

1) Namnet ej utskrifvet. *Utg. anm.*

Prinsens tillämnade krigsoperationer.

Kronprinsen hyste alltså ett godt hopp (såsom redan är sagdt) att kunna imponera på Danmark, om vi från alla håll på en gång uppträda utanför ön Seland. Prinsen tror det vara högeligen önskvärdt att på detta sätt genom ett enda penndrag intaga en provins, som, till och med när han icke vill anfalla den till lands, alltid skulle förlama en del af hans styrka i följd af nödvändigheten att försvara sig deremot, och det vore det värsta som kunde hända honom att blifva tvingad till ett direkt anfall på Norge, men han tror också, att vår disponibla truppstyrka är tillräcklig för att i händelse af motstånd tvinga Danmark; [han tror] att om Danmark en gång blifvit vunnet eller underkufvadt, kunna vi under skydd af våra flottor fara öfver till ön Fyen och från denna till Schleswig, hvarifrån vi, alltid herrar öfver de båda hafven, kunde tränga framåt, till södra delen af halfön, mot Hansestäderna, mot någon punkt på Fransmännens venstra linie, kanske mot Hannover eller med ett ord mot någon trakt, hvars invånare man visste vara mest benägna att bistå oss, hvilket ofelbarligen skulle förmå Napoleon att minska sin polska här genom att bortsända stora afdelningar deraf, hvarigenom man redan skulle hafva åstadkommit en väsentlig diversion till den ryska härens fördel. Om han med alltför stora truppmassor kastade sig öfver prinsen och tvingade honom att draga sig tillbaka, så skulle icke desto mindre det stora ändamålet med diversionen vinnas; prinsen kunde alltid verkställa sin reträtt till halfön, hvilken erbjuder en mängd positioner, om hvilka det vore så mycket lättare att strida, som han tack vare flottorna icke hade något att befara för sina flyglar, då deremot fienden, ju längre den drefve honom till baka, af samma skäl desto mera blottstälde sina egna flyglar, utan att i något fall någonsin kunna tvinga eller hindra prinsen från att åter inskeppa sig för att sedan göra en ny landstigning på någon annan punkt. Efter förlusten af svenska Pommern och ön Rügen äfvensom efter det parti Preussen tagit, trodde H. H., att denna plan borde föredragas framför den att begifva sig vare sig till svenska eller preussiska Pom-

mern, emedan han i detta land icke skulle finna någon stödjepunkt och slutligen, om trupperna vore alltför olika i styrka, måhända kunde blifva drifven mot hafvet och dervid, i följd af kustens svåra beskaffenhet, kanske skulle förlora förbindelsen med flottorna; för öfrigt ansåg han, att en diversion, som för fienden afskär en kommunikationslinie, icke förlorar något genom det stora afståndet, utan att han tvärtom endast med större svårighet kan bota den skada, som man derigenom kan förorsaka honom. Emellertid vore allt detta ännu blott en tanke, om hvars lämplighet det tillkomme omständigheterna att döma.

Kossacker och pionierer.

H. H. kronprinsen erfor med mycket nöje, att han jemte de 24 bataljoner och 4 kompanier artilleri, som E. M. bestämmer åt honom, skulle erhålla ett regemente kossacker, ett manskap, som gjort ett djupt intryck på hans sinne. Men då han fick veta, att styrkan i ett sådant regemente endast utgör på sin höjd 500 man, blef han ledsen öfver att han icke skulle få mer än ett och ålade mig att fråga E. M., om det icke vore möjligt att dertill lägga ett till. Skulle jag å min sida våga bedja E. M. äfven gifva oss ett kompani pionierer? Jag inser för min del det stora behofvet deraf, isynnerhet i ett förpostkrig såsom det skall blifva, hvilket vi skola föra.

Den stora ryska arméens operationer.

Jag tog mig friheten att fråga kronprinsen, hvad han trodde vara det bästa, som ryska arméen kunde göra efter krigets början. H. H. gjorde mig många frågor angående truppernas styrka, deras närvarande ställningar, deras generaler, deras stödjepunkter, deras hufvuddepoter, frågor på hvilka jag endast delvis kunde gifva tillfredsställande svar. Hufvudsumman af hans åsigter var väsentligen följande: att många för ett fälttåg uppgjorda planer ofta stranda redan vid början, alldenstund fienden genomskådat oss och förekommer oss; att äfven om vi lyckas i första början, så fullföljes dock det öfriga af

planen endast till en större eller mindre del, allt efter som fienden förstår att använda sina medel för att genom finter afböja våra företag; men att det för hvarje krig finnes vissa af omständigheterna oberoende, oföränderliga principer, grundade på lokala förhållanden, på fiendens karaktär, på beskaffenheten af våra egna trupper och på de ömsesidiga resurserna; att i det förhållande, hvari Ryssland befinner sig till Frankrike, det ligger i dess intresse att draga ut på kriget, alldenstund det kan göra det, men Napoleon icke; att man bör öfverlemna åt slumpen endast det minsta möjliga; att man följaktligen bör undvika stora slag och i stället så mycket som möjligt inskränka sig till förpostfäktningar; att man alltså på operationslinierna för de stora truppmassorna bör utvälja åt sig af naturen starka och af konsten förbättrade positioner, hafva till hands starka reservtrupper i närheten deraf, låta de öfriga operera mot fiendens flyglar, derigenom tvinga honom att detachera sin styrka och alldeles uttrötta honom gemom marscher och kontramarscher, hvilka man tvingar honom att göra, hvilket äro det mest obehagliga som finnes för den franske soldaten, och hvarunder han lättast blottställer sig; att det bör finnas många kossacker och det öfver allt, utan att man emellertid bör öka deras antal alltför mycket vid hufvudarméerna, emedan de utsuga dem, och man kan draga större nytta af dem genom att utsända dem på olika håll i fiendens rygg för att afskära hans transporter och förstöra hans underhållsmedel. Prinsen förutsatte icke, att den ryska arméen nu skulle gå öfver Weichseln, utan att krigsskådeplatsen skulle blifva emellan denna flod och Niemen; och att Grodno skulle blifva medelpunkten för dess operationslinie; han rådde icke till att i början låta vår center framrycka mycket, utan snarare, om vi icke blefve förekomna, vår högra flygel; vi kunde, såsom Napoleon gjorde i svenska Pommern, inrycka i Ost-Preussen utan krigsförklaring; man skulle måhända, om man förklarade, att man vore konungens vän och att man komme för att åt honom bevara denna provins, dessutom bringa på sin sida de preussiska trupper, som äro der förlagda; hvarom icke måste man taga dem till fånga.

Vi måste besätta Königsberg, om möjligt Graudentz och framförallt Pillau. Vi borde, så snart hafvet blir fritt, blockera Danzigs hamn; genom en flottilj vid Pillau skulle vi bevara vår förbindelse med flottan, blifva herrar öfver de båda Haff och sålunda hota alla tillgängliga platser längs stränderna. Pillau vore den vigtigaste punkten af alla; med ett antal af högst 15000 man, som vi allt efter omständigheterna der borde hafva, skulle vi hålla fiendens hela venstra flygel i schack. För att rymma denna truppstyrka erfordrades två förskansade läger, ett i stadens omedelbara närhet och det andra längre fram på början af näset; man borde dertill lägga en förskansad post, om Sachstadt[?] erbjuder en derför lämplig plats. Då skulle man hålla fiendens hela venstra flygel i schack, sysselsätta för honom tre gånger så mycket folk som man ditsändt och nödga honom att hålla en betydlig garnison i Danzig. Om han bestämdt ville forcera denna flygel, då kunde vår center rycka fram och operera mot den flygel, som fienden nödgades blotta, och vice versa. Det vore hufvudsakligen på vår yttersta venster som man borde kasta en svärm kossacker och asiatiska trupper i större eller mindre hopar allt efter de mål, man uppstälde för sig; huru stort deras antal än vore, så borde man omtala det såsom ännu större. Vid den minsta framgång, vore det ock blott en lycklig förpostfäktning, borde man utfärda någon proklamation, som öfverraskar den allmänna meningen; dertill skulle erbjuda sig fullt upp med föremål, t. ex. allt hvad man vill med afseende på Polen, upplösandet af Rhenförbundet, återställandet af det Tyska Riket etc. etc; man måste med ett ord på det ifrigaste bearbeta sinnena och slåss (n. b. i ordentlig slagordning) så litet som möjligt. I händelse af motgång måste man vara ihärdig; nödgades man ock draga sig tillbaka öfver Düna, ja, vore det ock i värsta fall ända till Neva, så skulle dock, förutsatt att man är ihärdig, allt ställas till rätta, och Napoleon sluta med Alexander såsom Karl XII med Peter I.

»Antagom», sade han bland annat, i det han lifvades af ämnet, »antagom den största olyckan: Petersburg i fara; hvad skulle hindra oss att ila till dess undsättande, att inskeppa

allt och att komma och göra en landstigning i Fransmännens rygg eller att låta föra oss till Finland?» Prinsen sade mer än en gång, att han hade sig säkert bekant, att Napoleon redan uppbjöd allt för att lyckas, att han uttömt alla sina resurser och icke hade medel att underhålla detta krig i två år, hvarken penningar eller manskap eller hästar, och att ju längre han efter förloppet af denna tid ryckt fram, desto svårare skulle hans belägenhet blifva; att det emellertid vore bättre, att sakerna ej komme derhän, för det ondas skull, som våra provinser skulle lida deraf, och det dåliga intryck, som olyckan lemnar efter sig.

Prinsen frågade mig hvad vi hade i befästningsväg på detta håll. Jag sade honom verkliga förhållandet. Han frågade mig, om det icke funnes något i Grodno, vore det ock endast en god och stor broskans. Jag svarade honom, att stället lämpade sig derför. »Det vore en god sak», svarade prinsen. »Har ni någon i Riga.» »Ja, N. H.» »Anläggen der, om möjligt är, ett godt förskansadt läger, som på högra sidan stöder sig mot floden.»

England och Turkarne.

H. K. H. sade mig, att han skulle skrifva till England för att underrätta detta land om framstegen i våra underhandlingar. Också har man genast skrifvit, och jag tror, att det redan är underrättadt om prinsens planer med afseende på Norge; man väntar svaret i hvarje ögonblick. Prinsen frågade mig vid detta tillfälle, huru långt vi kommit med England; jag kunde endast gifva ett helt obestämdt svar. Prinsen återtog: »Skulle icke kejsaren taga illa upp, om jag lägger mig deri?» *Jag:* »Allt hvad som kan befordra den goda saken synes mig önskvärdt. I hvarje fall, allt hvad E. H. gör af egen drift, derom kunna vi vara okunniga, och det skulle icke kunna kompromettera kejsaren.» *Prinsen:* »Låt mig göra det!» Jag framkastade nu en sak å min sida, och sade till prinsen, att Ers Kejserl. Maj. hade uttryckligen befalt mig att tacka konungen och H. K. H. för deras vänliga upp-

märksamhet att hafva bemyndigat grefve Löwenhjelm att affärda en kurir till Konstantinopel. Prinsen svarade mig, att han endast begärde att få gå E. M:s önskningar till mötes; att han, om det behagade E. M., hade ännu ett annat förslag, nämligen att skicka general Tavast med det uttryckliga uppdraget att öppna Turkarnes ögon för hvad de hafva att vänta af Napoleon, om hvilken han bestämdt visste, att han icke afstått från sina gamla planer på Egypten, att han tvärtom tänkte derpå mera än någonsin efter förlusten af alla kolonierna. Han vill nu slå två flugor i en smäll; under sken af att bistå Turkarne på dalmatiska sidan, hvilket alltid utgör en diversion emot oss, vill han låta trupper marschera mot Morea och bemäktiga sig denna halfö; derifrån vill han med de stora fartyg, hvilkas byggande han kan låta skyndsamt verkställa på alla dessa redder, och med de goda matroser, som finnas der, förbereda en ny expedition mot Egypten. Prinsen tänkte fästa Turkarnes uppmärksamhet derpå, låta dem förstå det intresse, som de hafva att icke blott sluta fred utan äfven förbund med oss på grund af de fördelar, hvilka man skulle påvisa att de deraf skulle hafva på det Adriatiska hafvet.

Prinsen önskade endast veta, om E. M. vill det. Jag tackade honom mycket för hans afsigter och tvekade icke att säga, att detta skulle helt säkert göra E. M. nöje, utan att jag behöfde fråga derom, men att jag i enlighet med hans befallning icke skulle underlåta att gifva E. M. del deraf.

Napoleons anbud till kronprinsen.

Prinsen erhöll den $^{13}/_{25}$ mars från kejsar Napoleon ett officielt, ehuru icke undertecknadt, men af en känd hand skrifvet och derför temligen autentiskt aktstycke, i hvilket Napoleons diktamen lätt igenkändes, och i hvilket aktstycke han efter en försåtlig inledning och många personliga artigheter låter föreslå prinsen att förklara oss krig i samma stund som man finge veta, att han å sin sida gör det, och att genast anfalla Finland med 40,000 man. Han lofvar i utbyte Sverige att icke nedlägga vapnen, förrän vi blifvit tvingade att återställa detta

land; han lofvar dessutom en del af Norge; en och en half million francs i månaden i subsidier, deraf för 3 månader i förskott, och slutligen kolonialvaror till ett värde af tjugu millioner francs i någon tysk hamn, hvilka skulle få säljas af Sverige på platserna eller ock transporteras till detta land; man framställer för prinsen i så fördelaktig dager som möjligt allt hvad han skulle vinna genom att ingå en off- och defensiv allians med Frankrike, som redan är i förbund med Sachsen, Preussen, Österrike och den Ottomaniska Porten etc. etc. Man önskade ett bestämdt svar före den 12 instundande april n. st. Prinsen har haft godheten att visa mig detta papper, som han nyss erhållit, men om hvilket han sagt mig, att han icke skulle låta narra sig, om han också icke hade oupplösligt förenat sitt öde med E. M:s. Prinsen anmärkte, att man å ena sidan nämnde Österrike, om hvilket han bestämdt trodde, att det skulle förblifva neutralt, men att man iakttager tystnad med afseende på Danmark. Prinsen sade mig, att han skrifvit två bref till kejsar Napoleon, det ena med anledning af infallet i Pommern, det andra för att till honom afgifva sin politiska trosbekännelse och för att afråda honom från detta krig. Detta sistnämnda är ämnadt att med tiden få plats i det manifest, som Sverige sannolikt skall blifva i tillfälle att offentliggöra, och bör tjena till att rättfärdiga honom i nationens och hela verldens ögon med afseende på det beslut, han fattar. (Detta bref är nyss afsändt eller blir det snart). Nu ämnade H. H. ytterligare skrifva till Napoleon för att säga honom, att den och den noten kommit honom tillhanda; att som den icke var undertecknad af någon, så frågade han, om den verkligen var från honom, i hvilket fall han skulle kunna förklara sig, och att det måhända funnes något sätt att komma öfverens; med ett ord prinsen skulle inlägga några fraser, som skulle lemna honom i tvifvelsmål. — Prinsen upprepade för mig, att man i vår närvarande ställning måste vinna tid, och att man efteråt bör få veta, att det icke är vi, som sökt kriget. H. K. H. frågade mig, hvad jag tänkte derom, och om jag hade något emot, att han skref i detta syfte. Jag

svarade, att jag fullt förlitade mig på hans klokhet; han lofvade mig kopior af allt och ville, att jag skulle derom underrätta E. M.

Detta papper hade blifvit hit öfverbragt af en viss Seigneul, f. d. svensk konsul i Paris, som nyligen kommit derifrån såsom kurir, och som ofta blifvit använd vid hemliga beskickningar.

Österrike och Erkehertig Karl.

»Man gör» (äfven detta sade mig kronprinsen) »Österrike storartade anbud; men det står fast och vill förblifva neutralt. Jag har genom någon låtit skrifva till erkehertig Karl för att väcka honom ur hans slummer; jag har låtit säga honom, att han är den äldste bland de nuvarande generalerna, att han med framgång stridt emot de störste härförare, att han har förpligtelser mot sig sjelf, sin tappra nation, Europa, menskligheten; att om kriget kommer att utbryta, så förpligtar honom allt att förmå sin broder, kejsaren, att taga del uti denna stora strid, som skall blifva afgörande för Europas öde; att om sakerna gå så, som man har anledning att hoppas, så skall det finnas 3 eller 4 troner, som äro lediga eller skola upprättas, Polens icke inberäknad; att han är född att intaga den bland de fyra, som skall bäst anstå honom och hans hus; att Italiens synes egnad att ådraga sig hans uppmärksamhet. Med ett ord jag har sökt att egga upp honom. Jag vet icke, hvilken verkan det skall hafva.»

Detta bref, E. M., var skrifvet ända hit för tre dagar sedan, och jag tänkte fortsätta allteftersom det kunde erbjuda sig något, som jag kunde finna värdigt E. Kejserl. M:s uppmärksamhet. Jag hade icke haft äran att under dessa sista dagar råka H. H. kronprinsen, hvilken gått till skrift, och vi sysselsatte oss dagligen med vårt fördrag, då vi i går oförmodadt mottogo underrättelsen om det fördrag, som Österrike nyss afslutat mellan Frankrike och Österrike. Derigenom kommer mera än en punkt, som jag i denna rapport vågat vidröra, att gestalta sig annorlunda, men jag lemnar icke desto mindre allt

sådant som det är, alldenstund denna händelse icke medför någon ändring i de tänkesätt, hvilka kronprinsen beständigt till mig uttalat med afseende på E. Kejserl. M. (i syfte eller åtminstone med tillåtelse att jag skulle få bringa dem till E. M:s kännedom), utan fastmer ännu starkare tillknyter banden mellan E. Kejserl. M. samt konungen och kronprinsen af Sverige.

Jag har äran att vara med den mest vördnadsfulla tillgifvenhet

E. Kejserl. M:s

underdånigaste och trognaste undersåte.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 9.

General van Suchtelen till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Stockholm den $^{20}/_{31}$ mars*[1]) *1812.*

E. M.!

Då jag sistlidne lördag den $^{16}/_{28}$ mars låtit öfverste Gyllenskiöld förstå min önskan att personligen säga ett ord till H. H. kronprinsen angående de punkter i det tillämnade fördraget, om hvilka vi ännu icke voro fullt ense, hade denne generaladjutant sagt mig, att han följande dag före eller efter middagen skulle derom underrätta H. H., och att jag, om han icke lät underrätta mig om motsatsen, endast hade att inställa mig samma afton mellan kl. 7 och 8. Som jag icke hade erhållit någon underrättelse från honom, begaf jag mig dit, och jag fann att jag var väntad. Prinsen lät mig genast stiga in i sitt inre kabinett, som är hans sängkammare. »*Vi hafva*», sade han till mig, »*erhållit en dålig underrättelse.*» Jag visste det redan. Ett ögonblick, förrän jag begaf mig i väg, hade en vän kommit och sagt mig, att grefve Neipperg på morgonen från Paris erhållit underrättelsen om ett mot oss mellan Österrike och Frankrike afslutadt förbund, utan att han kunde säga mig något vidare derom. Kronprinsen bekräftade denna un-

1) Felskrifning för den $^{19}/_{31}$ mars. Jmfr nedan s. 30.

Utg. anm.

derrättelse. Grefve Neipperg hade icke erhållit den samma från sin regering, utan från furst Schwartzenberg genom baron Alquier i Köbenpamn och hade denna morgon gifvit baron Engeström del deraf.

H. K. H. gjorde mig äran att säga mig, att detta var ett ytterligare skäl att följa vår plan; att det mera än någonsin gälde att vinna tid; att det borde synas mer än bevisadt, att E. Kejserl. M. icke velat kriget, ty om detta varit fallet skulle E. M. hafva börjat det långt förut, då ni ännu kunde rädda Preussen, och att E. M. väpnat sig endast till sitt försvar, hvilket är något helt annat än att framkalla kriget, såsom man vill låta påskina; att grefve Neipperg föreslår en kongress, utan att prinsen visste, om det är hans egen idé, eller om den kommer från hans hof eller snarare från Napoleon sjelf; att denna kongress i alla händelser icke skall leda till något resultat; att man dock icke borde neka att deri deltaga, likväl så att man dervid förklarar, att Norden ingått beväpnad neutralitet; att vi derigenom skola visa hela Europa, huru mycket vi hafva gjort för att undvika kriget; att Österrike, då det ser, att man bedragit detsamma med afseende på de ärelystna planer, som Napoleon påbördat E. M., måhända skall återvända från sin förvillelse, men att man i annat fall bör straffa det derför och skaffa det mycket att göra; att ett andra skäl för att fördröja utbrottet är årstiden, alldenstund våra stridskrafter till sjös ännu äro fjettrade; att E. M. under denna mellantid kunde ordna förhållandena med England, i hvilket hänseende det synes H. K. H., att det icke är någon tid att förlora; att hvad kronprinsen beträffade, så väntade han endast svar från den engelska regeringen, hvilket han redan skulle hafva fått, om icke motvind hindrat dess framkomst, och som i hvilket ögonblick som helst kunde anlända — för att för det närvarande förklara, att han vore säker på E. M., att Sveriges hamnar vore öppna, och att han vågar råda E. Kejserl. M. att göra detsamma med sina; att slutligen, om Napoleon önskar eller antager kongressen, så skola vi få tid att bearbeta sinnena; att det väl är ett tecken på, att han är rädd, om det är han sjelf [som föresla-

git kongressen]; att prinsen för öfrigt vet, att han är det; att en sådan kongress, der hvar och en skall tala, skall bereda oss tillfälle att afslöja honom och att nedsätta honom i deras ögon, hvilka ännu icke blifvit tagna ur sin villfarelse; att af alla de politiska fel, som han begått, detta skall vara det största etc.

H. K. H. anmodade mig derpå att läsa det svar, som han ämnade låta gifva grefve Neipperg, tilläggande, att det skulle blifva ett ytterligare aktstycke i hans blifvande manifest. Han ville gerna begära af mig, att jag, om jag deri funne något, som borde ändras, blott skulle säga det, ty prinsen vill göra allt hvad jag trodde kunna vara E. Kejserl. M. till behag. Nu anmäldes baronerna Engeström och Wetterstedt och inträdde. De voro redan underrättade om saken. Prinsen sade dem, huru långt vi hade kommit. Herr Wetterstedt anmodades derpå att för mig uppläsa konceptet till svaret. Jag kunde icke annat än instämma i hufvudsak, och föreslog blott ett par ändringar, som det är öfverflödigt att omtala, och hvilka baron Wetterstedt fick befallning att genast verkställa, hvarpå man ringde på en sekreterare som skulle renskrifva konceptet. Prinsen ville gerna lofva mig en kopia af detsamma.

Jag bör med anledning af allt detta upprepa hvad jag tagit mig friheten att mer än en gång framhålla angående H. H. kronprinsens karaktär. Hans redbarhet visade sig här i sin rätta dager, och H. K. H. tvekade icke att inför desse herrar med värme förklara, att Sveriges räddning var oskiljaktig från Rysslands, och att, om de förenade sig med England, så skulle ingen af de tre någonsin behöfva lida en förödmjukelse af Napoleon.

Det samtal, som prinsen på morgonen haft med grefve Neipperg, skall hafva varit ganska lifligt. Prinsen har, enligt hvad jag vet, gjort honom ganska skarpa förebråelser för att han ständigt försäkrat honom, att Österrike skulle iakttaga en sträng neutralitet, och för att han nu kom till honom med förslag att deltaga i spelet mot Ryssland. Denne urskuldade sig med den okunnighet, hvari man hållit honom, hvilket jag

väl vill tro, alldenstund Neipperg för sin person är en öppen och redbar militär, ingenting mindre än vän af det franska systemet, men som naturligtvis måste utföra en order, som kommer till honom i hans suveräns namn.

H. K. H. talade än en gång med fullt förtroende om hvad vi skola kunna göra, om vi vinna tid. Jag tog mig friheten att genast yrka på general Tavasts ofördröjliga afsändande till Konstantinopel, med förbehåll att det finge bero på E. Kejserl. M. att, då han komme till Petersburg, låta honom fortsätta sin resa, eller icke. Prinsen samtyckte dertill och hade godheten försäkra mig, att han skulle blifva affärdad inom en vecka; att man här icke skulle få veta något om hans bestämmelseort; och att han, framkommen till Grisslehamn, skulle färdas öfver le Haf [?] Prinsen ansåg, att vi å vår sida borde för ögonblicket offra allt, oss obetaget att kunna återtaga det vid en annan tidpunkt, för att få icke blott fred, utan förbund med Turkarne, hvartill han å sin sida skulle inbjuda dem; att man kunde lofva dem Albanien, de Joniska öarne och Corfu samt protektoratet öfver Ragusa; att man till förmån för detta förbund borde besticka divan, seralj och visir; att det nu icke var en tidpunkt, då man borde göra afseende på en eller två millioner piastrar; att om detta icke lyckades, så borde vi sluta fred och förbund med Perserna och med den styrka, vi nu hade emot dem, understödja dem för att gemensamt anfalla Turkarne ända till Anatolien, dervid lofvande dem en del af hvad vi kunde gemensamt eröfra; att man på samma gång borde åstadkomma en resning bland Ungrarne, förmå dem att välja sig en inhemsk konung, hvilken man skulle erkänna, skydda och understödja så mycket man förmådde; med penningar åstadkomma hvad det missnöje ej förmår, som de redan känna; att man icke heller borde spara på penningar för att bringa Österrikes pappersmynt i misskredit; att man borde omvexlande begagna styrka, list och hotelser; slå med häpnad folkens inbillningskraft; uppvigla och understödja så mycket man kan hvarje land, som suckar under Napoleons tyranni, och som har mod att afskudda sig oket; att slutligen E. Kejserl. M.

hade en outtömlig hjelpkälla i sina asiatiska trupper, sina Kalmucker, Baschkirer m. fl.; att ju mindre dessa äro kända i Europa, desto mera fruktar man dem; att man borde skicka dem till hvarje trakt, dit de kunde framtränga, och som icke förklarade sig vara vänligt sinnad, för att dit bringa skräck och förödelse. Jag frågade leende prinsen, hvarifrån han ville, att vi skulle taga alla de penningar, som han tänkte låta oss använda för allt detta? »Min herre», svarade han mig, »det gifves fall, då hvarje betänklighet tystnar. Ni har sedeltryckerier, tillverka penningar! Det är stor skilnad mellan eder kredit och Österrikes. Om jag hade till mitt förfogande fjerdedelen af era medel, skulle jag skaffa det fullt upp att göra. Äntligen skall Österrike, då det hemtat sig från sin öfverraskning och såge, hvilket slutet i alla händelser skall blifva, ganska väl kunna inom tre månader ändra tanke.

I går den $^{18}/_{30}$ mars hade jag äfvensom grefve Neipperg äran att spisa middag hos H. H. kronprinsen. H. K. H. talade mycket med oss, men enskildt, hvarpå han, då han steg upp från bordet, hade godheten att inbjuda mig att åtfölja honom till hans kabinett tillsammans med baron Engeström. Der talade prinsen med mig i samma syfte som alltid och öfvertygade mig fullkomligt om, att han är orubblig. H. H. sade mig, att Neipperg (som redan sjelf hade talat öppet med mig) var en hedersman, som sörjde öfver det parti, som hans hof tagit, och tydligt insåg, att det hade blifvit bedraget genom föregifvande om de ärelystna planer, hvilka man der tillskrifvit E. Kejserl. M., och att han, Neipperg, ville anstränga alla sina krafter för att taga detsamma ur dess villfarelse; att han bland annat för detta ändamål skulle sända till sitt hof en kopia af det bref som kronprinsen skrifvit till kejsar Napoleon i syfte att det skulle framkomma till franske kejsaren personligen. Prinsen hade öfvertygat sig derom, att förslaget om kongressen icke kom från grefve Neipperg, utan ifrån högre ort.

H. H. lofvade mig sitt bref till E. M. ofelbarligen i dag på morgonen. Herr Tavast har redan erhållit order att rusta sig till sin resa, och generalen har redan råd-

gjort med mig angående det sätt, på hvilket den borde företagas.

E. Kejserl. M. skall täckas tillgifva mig den öppenhet, med hvilken jag tager mig friheten att skrifva till E. M., och hafva godheten tillskrifva densamma endast och allenast min omutliga tillgifvenhet för E. M:s person och mitt nit för E. M:s tjenst.

Jag har äran att vara med den djupaste vördnad etc.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 10.

Grefve Karl Löwenhjelm till K. Karl XIII, *den* $\frac{24 \text{ mars}}{5 \text{ april}}$ *1812.*

— — Den handling, som för framtiden förenar Sveriges och Rysslands öden, som, i det den lägger ett nytt rike till E. M:s krona, skall blifva ett evigt vedermäle på äran af E. M:s regering och på E. M:s omsorg om sina folks säkerhet och oberoende, denna handling har i dag undertecknats.

— — Då E. M:s fullmakter ankommit jemte befallningen att här afsluta fördraget, kunde det ej längre blifva fråga om några företag under vintern. Kejsaren började då frukta att se sina trupper så aflägsnade från den krigsskådeplats, som mest intresserar honom, och då jag i det förbundsförslag, som jag sände till kansleren, påyrkade rättigheten att få använda de ryska trupperna både på Seland och omedelbart i Norge, fann jag, att kejsaren ändrat åsigt angående detta förslag. Jag har sedan fått veta, att det är kansleren och hans föregående åtgärder som hafva ingifvit kejsaren dessa farhågor.

Vid en särskild audiens, som jag hade hos H. M. för att behandla denna fråga, sade kejsaren till mig: »Vill ni då, att jag skall sända mina trupper djupt in i Norge? När skola de då

kunna komma till Tyskland? Och huru många marscher och återmarcher och nya inskeppningar skulle ej detta fordra? Hvad ni viljen hafva är Norge. Är det ej så? Nåväl; ingen är mera intresserad än jag för att låta er få det. Det gör intet till saken, hvar ni tagen det, blott att ni fån det, och för öfrigt vet jag, att kronprinsens mening är att taga det på Seland.»

[Öfversättning från ett utdrag på franska].

№ 11.

Grefve Karl Löwenhjelm till K. Karl XIII, *den $\frac{25\ mars}{6\ april}$ 1812.*

Huru sann än den kraktärsteckning var som jag i min första underdåniga depesch gaf af kejsaren, så är det min skyldighet att göra E. M. uppmärksam på den stora moraliska förändring som försiggått hos denne furste. Ingenting antyder mera denna svaghet, denna tvekan, som så illa anstod herskaren öfver ett stort rike. Upplyst om sina verkliga intressen liksom om de faror, som från alla håll hota honom lika mycket genom Frankrikes vapen, som genom dess intriger; uppfyld af vänskap och förtroende för E. M. och af högaktning för kronprinsen, utvecklar kejsaren nu en manlig och kraftig energi. Det är i synnerhet på Sverige och kronprinsen, som han grundar hoppet om framgång, ehuru han förutser motgångar i början af kampen. Huru bräckligt än hoppet må vara, att det är tillåtet att med förtroende bygga på känslorna hos de stora på jorden liksom på de politiska intressena stater emellan, har man dock aldrig varit mera berättigad att på kejsarens känslor och den riktning, som han nu inslagit, grunda hoppet, att denna allians kommer att medföra lika lyckliga följder för Sverige som i allmänhet för kejsaren.

Det är helt och hållet baron Armfelt, som kejsaren har att tacka för detta lyckliga förhållande. Helt och hållet fri

från den karaktär och det språk som utmärker detta slafviska folk, har baron Armfelt i synnerhet gjort intryck på och eröfrat kejsaren genom sin frimodighet och sin djerfhet att påpeka motsatsen mellan hvad denne kunde vara och af hvad han var. Kejsaren sjelf har under sina samtal med mig, under hvilka man ofta aflägsnade sig från det egentliga föremålet för mina underhandlingar, med sorg talat om sin olycka att i allmänhet blott vara omgifven af menniskor, som äro allt för fega för att förtjena hans förtroende och som han alltid finner färdiga att gå in på hans åsigter, hvilka de än må vara. Jag har sjelf, E. M., sett, att kejsaren har ett i hög grad upplyst förstånd, sunda principer, ett för äran och rättvisan öppet sinne, och jag har blifvit öfvertygad om att allt, som man lade denne furste till last, var ett verk af hans omgifning. Det är, jag upprepar det, E. M., baron Armfelt, som först har åstadkommit denna förändring, och det är E. M:s och kronprinsens vänskap som kommit i rätt tid för att gifva stadga åt dessa tänkesätt och göra dem fruktbärande. Det är detta ofantliga kejsarrikes underliga öde att hafva Sverige att tacka för allt, detta Sverige som det så grymt har sönderslitit och det för så kort tid sedan.

Den allmänna meningen blir dagligen allt mer gynsamt stämd mot Sverige och allt mer hatfullt mot Frankrike, något hvartill Speranskys äfventyr kraftigt har bidragit.

Samma personer, som för några månader sedan sökte på allt sätt göra kronprinsens afsigter misstänkta, äro ordentligt svartsjuka om att erhålla det porträtt af H. K. H., som jag har med mig och som rent af går ur hand i hand.

Jag har för någon tid sedan fått veta, att en plan är å bane, att kejsaren, om kriget utbryter, skall förklara sig för konung af Polen, i det han åter äfven upplifvar denna gamla nations namn och bevarar åt den samma dess gamla lagar och sedvänjor. I dag har jag fått veta, att kejsaren, fruktande att kompromettera sig i händelse af motgång, såsom jag förutsåg, nekar att genast utfärda denna förklaring. Men just i dag har det i en mycket hemlig konselj blifvit beslutet att återupprätta storher-

tigdömet Lithauen, hvars storhertig Hans Majestät skall blifva. Genom denna åtgärd ämnar man känna sig för hos Polackarne och för dem öppna ytterligare dermed sammanhängande utsigter.

En förtrogen person, hvilkens namn jag ej ännu vågar anförtro åt någon, hvem det vara må, skall ofördröjligen få i uppdrag att begifva sig till Varschau för att bearbeta denna stad. Denne person besitter alla nödiga medel för att der lyckas.

[Öfversättning från ett utdrag på franska].

№ 12.

General van Suchtelen till kejsar Alexander I af Ryssland, *Stockholm den $\frac{27 \text{ mars}}{8 \text{ april}}$ 1812.*

Ers Majestät!

Ett nytt samtal, som jag d. $\frac{25 \text{ mars}}{6 \text{ april}}$ hade med H. H. kronprinsen gör, att jag åter dristar med dessa rader vända mig direkt till E. Kejserl. M:t. Baron Engeström, som på min begäran fört mig dit, var ensam närvarande. Jag hade af min vän fått veta, att kronprinsen, som erhållit färska nyheter, ville gifva mig del af dem. Också sade mig H. K. H. genast, att hans vilja vore, att jag finge veta allt, på det att jag måtte bringa till E. Kejserl. M:ts kännedom hvad jag kunde finna värdigt dess uppmärksamhet. Derpå framtog prinsen ett bref, som han delvis läste för mig, och att döma af tonen i detsamma, kunde det endast vara från en gammal förtrogen vän, som är väl underrättad om hvad som tilldrager sig i kejsar Napoleons kabinett. Enligt detta bref var denne ursinnig på prinsen, men lade ännu band på sig i förhoppning, att det sista lockbetet, som han utlagt för honom, skulle förleda honom; hvarom icke skulle han använda andra vapen mot honom; derför besvor vännen prinsen att vidtaga försigtighets-

mått i afseende på sin person. Prinsen visade sig höjd öfver all fruktan och sade, att han skulle dö mycket nöjd, om han blott gäldat sin skuld till Sverige och i sin mån bidragit till att rädda Norden; att han icke hade något emot att blifva träffad af den sista kula, som vid Napoleons återtåg öfver Rhen afskötes af hans här. Prinsen tillade, att detta gaf stöd åt en annan underrättelse, som han erhållit, och att det var derför han talade med mig derom, nämligen att man vändt sig till illuminaternes sekt i Paris, för att desse måtte bearbeta sina trosbröder i Ryssland såväl som i Sverige, på det att båda slagen måtte inträffa på samma gång; att en af sektens anhängare, som gripits af fasa, derom underrättat en af prinsens vänner, på det att denne måtte förmå honom att vidtaga sina försigtighetsmått. Oaktadt prinsen vet, att E. Kejserl. M. är tillbedd af sina undersåtar, ville han dock, att jag skulle underrätta E. M. om denna förfärliga plan, hvilken, sade han, vore fullt värdig dess afskyvärda upphofsman, hvars snille, i sanning outtömligt med afseende på utvägar, hyser få betänkligheter vid valet af medel, blott de föra honom till hans mål, som är att underkufva verlden. Tillåt, E. M., att denna helsosamma underrättelse från kronprinsen åtföljes af en gammal tillgifven tjenares bön, att E. M. icke måtte försumma densamma. E. M. blottställer sig beständigt. Kan E. M. antaga, att det bland öfver 40 millioner undersåter icke finnes en usling, som kan låta köpa sig för att begå ett kejsarmord? Om ni, E. M., af själsstorhet föraktar detta råd, så betänk, att det gäller vårt rikes välfärd och alla edra goda undersåtars lycka.

Prinsen meddelade mig äfven andra planer af kejsar Napoleon. »Som han vill förderfva oss genom hvarandra, (sade han), skall er kejsare mottaga det förslaget att åt honom afstå östersjökusten till Düna och i stället erhålla Sverige och Norge. Jag oroar mig icke med tanken, att kejsaren skall lyssna dertill, men man måste göra honom fast emot hvarje förslag, som någonsin kan komma från detta håll, alldenstund Napoleon aldrig väckt något, som icke åsyftar att bedraga.» H. K. H. kände ännu en annan af hans planer, den nämligen, att, om han möter

alltför myeket motstånd vid utförandet af sina planer mot Ryssland, så vill han uppoffra allt för att vinna en seger, och då han deraf skördat ögonblickets fördelar, vill han föreslå E. M. en förlikning och erbjuda E. M. återställandet af allt, ja äfven dertill lägga fördelar, men dervid fästa blott ett vilkor, det att E. M. gör gemensam sak med honom, att ni tillsammans vänden era vapen mot Turkarne för att förjaga dem ur Europa och sedan delen eröfringarne så, att det som ligger på denna sidan om Balkan skall blifva E. M:s andel, det öfriga tillfalla honom, som då skall förklara sig för kejsare öfver Orienten och Occidenten. Kronprinsen försummade icke att för mig skildra mannen i hela hans trolöshet och anförde såsom nya bevis derpå: att, medan han är i förbund med Österrike, låter han öfverföra hela kröningsattiraljen till Tyskland, sannolikt för att låta kröna sig till kejsare af detta land; att, på samma gång han slöt förbund med Preussen, lofvade han Schlesien åt Österrike; att få dagar efter sedan han genom sitt fördrag förbundit sig att icke låta en enda man intåga i Berlin, har marskalk Oudinot der uppslagit sitt högqvarter, åtföljd af flera tusen krigare och hästar, under förevändning att han mött svårighet att underhålla dem på annat håll; att han aldrig råkar i förlägenhet utom i ett enda fall, nämligen då han blifvit grundligt slagen; då förlorar han all besinning, och om man visste att draga nytta deraf, så vore han i stånd att öfvergifva allt eller låta döda sig, men att man måste begagna ögonblicket väl, ty får han blott hemta sig, så finner han åter utvägar der, hvarest ingen kan misstänka några. Prinsen yttrade sedan till mig med afseende på hvad han kallade denna usla allians med Österrikarne, att, ehuru desse icke genast kunde uppställa mer än 35 till 40 tusen man, så kunde detta antal emot hösten växa till 80,000; att man naturligtvis måste uppställa mot dem någon slags armé, hvilket skulle försvaga hufvudstyrkan, som skulle användas mot de franska arméerna. Kejsar Napoleon kunde enligt prinsens beräkning gå i fält med ungefär 620,000 man, bland hvilka på sin höjd 100,000 Fransmän; om Turkarne dessutom anfölle

vår venstra flygel, så kunde arbetet blifva alltför tungt; vi borde nödvändigt sluta fred och om möjligt förbund med dem, hvarigenom Österrikarne skulle hållas i schack. Han trodde, att, om man återgåfve dem allt ända till Sereth, ja till och med ända till Pruth, skulle de icke motstå det ytterligare anbud, man kunde komma att göra dem af Donau och de joniska öarne äfvensom suveräniteten öfver Servien och paschalikatet Czerne George [Czernagora?] Prinsen sade sig för sin del genast vilja affärda general Tavast; frågade i min närvaro baron Engeström, om hans instruktion snart vore färdig, hvarpå denne gaf ett jakande svar, och befalde att gifva honom penningar ur en kassa, som han nämnde, på det att denne general måtte resa ännu före veckans slut. Å andra sidan trodde prinsen, att man borde söka förmå kejsaren af Österrike att ändra plan, i det man gaf honom hopp om Tyrolens återställande; om konungariket Italien, deri inberäknadt Piemont å ena sidan och å den andra landet ända till Etruriens gränser, såsom ett oberoende rike till förmån för erkehertig Karl; konungariket Etrurien för en af de andra erkehertigarne och Venedig jemte Istrien för den tredje, men de sistnämnda under Österrikiska husets öfverherskap; och om det icke samtyckte dertill, då borde man tillskynda det allt det onda, hvartill man vore i stånd, framförallt det, att man förmådde Ungrarne att välja sig en konung och till detta oberoende nya konungarike lade Transsylvanien, hvarest vid denna tid rådde stort missnöje öfver Österrikes ofördragsamhet i afseende på religionen. Beträffande religionen behagade prinsen ytterligare tillägga, att äfven denna synes skänka ett vapen mot Napoleon, alldenstund en af hans planer är, att det i Europa bör finnas blott en religion, sak samma hvilken, för hvars hufvudman han ämnar förklara sig, så att hvem helst som bekänner sig till den grekiska kyrkoordningen, åt hvilken han sannolikt icke skall gifva företrädet, kan vara orolig för sin religion. Detta vore ett förhållande lämpligt att draga nytta af för att upphetsa folket och göra kriget nationelt, såsom det är i Spanien.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 13.

General van Suchtelen till kejsar Alexander I af Ryssland, *Stockholm den $\frac{29 \text{ mars}}{10 \text{ april}}$ 1812* [1]).

— — De rörelser, som Ers Kejs. Maj:ts arméer möjligen eller sannolikt komma att företaga, hafva gifvit kronprinsen ett nytt tillfälle att låta oss höra, huru mycket hans hjerta hänger fast vid den goda saken. Han återupprepade till en del hvad jag redan i ett föregående bref haft äran meddela E. M. E. M. må derför tillåta mig att inskränka mig till de nya åsigter, som prinsen framstälde. H. H. talade om möjligheten att så många förenade fiender till slut skulle tvinga de ryska arméerna att draga sig tillbaka bakom Düna, ja till och med för ögonblicket ännu längre, emedan man borde *hafva förutsett allt, det goda lika väl som det onda.* Han förutsatte i detta fall, att den ena af våra arméer skulle retirera i riktningen mot Tver eller Moskva, (hvilket ungefär blir det samma som vägen öfver Bobruisk) den andra på en mera nordlig väg (d. v. s. öfver Dünaburg) dock icke öfver Riga och Narva, hvarest det [icke] [2]) behöfdes annat än en mindre kår, som drager sig tillbaka under strid och hindrar fienden att hastigt rycka framåt. På detta sätt skulle man alltid blifva i stånd att komma till undsättning vid en belägring, att upprätthålla förbindelserna vid operationerna och att understödja den ena arméen genom den andra. Han tänkte slutligen, att, om händelserna toge en helt och hållet olycklig vändning, hvilket Gud förbjude, så skulle hans armé kunna komma och ingripa genom att begifva sig till öarne Ösel och Moon för att landstiga på Estlands kust; men för ett dylikt fall fordrades det, att man på

---

1) Att detta och de föregående brefven från Suchtelen till Alexander här kunnat meddelas, beror enligt uppgift af samlaren af att general Suchtelens son generallöjtnant Paul van Suchtelen efter fadrens död lemnat brefven till Karl Johan, i hvars enskilda samling samlaren fått göra afskrifterna. *Utg. anm.*

2) Texten har: »*où il faudrait qu'un moindre corps qui*» et. ctr., men en negation synes här vara uteglömd. *Utg. anm.*

dessa öar funne lifsmedel, hospitaler o. d. Han hoppades, att man ej skulle blifva i behof deraf, men oaktadt de fördelar, som måste uppoffras, om han öfvergåfve den plan, som för närvarande sysselsätter honom, och hvarför jag har haft äran redogöra för E. K. M., försäkrade prinsen, att han ej ett ögonblick skulle tveka att lemna allt för att gifva sin medverkan till hufvudsakens räddning.

Som H. K. H. hade inbjudit mig på diner till öfvermorgonen, har jag varit der ännu en gång den $\frac{27 \text{ mars}}{8 \text{ april}}$; det var aftonen före konungens afresa till Örebro. Prinsen var mycket upptagen denna dag, så att, om han icke gjort mig den äran att gifva mig plats vid sin sida vid bordet (såsom han gjort alla tre gångerna) skulle jag ej fått något enskildt samtal med honom. Han talade tyst och uttryckte sin önskan att jag måtte göra bekantskap med herr Thornton. Han anbefalde ifrigt åt min omsorg att skaffa honom spanmål, något som utgjort föremålet för en af mina depescher till herr rikskansleren. Han talade vidare med mig om kejsar Napoleons sjukdom, icke om rosen, hvarifrån han tillfrisknat, utan om en annan mycket mera allvarsam, hvilken enligt hvad man berättar honom (utan att han sätter mycken tro dertill) skulle bestå i periodiskt återkommande anfall, som man hos oss behandlar i det gula huset, men som i alla händelser består i häftiga feberanfall i förening med yrsel. H. H. talade ånyo skämtsamt med mig om den stilett, som man ämnar honom, och hvaremot han nyligen erhållit råd också från England och till och med från Tyskland att vara på sin vakt, och ålade mig på samma gång att äfven bedja E. M. äfven vara det. Slutligen talade prinsen med mig om en tilläggsartikel till fördraget samt frågade mig om baron Engeström redan gifvit mig del deraf. På denna sista punkt kunde jag svara, att baronen nyss sagt mig ett ord derom och bedt mig efter dinern komma till hans kabinett, hvarest han skulle låta mig läsa den. »*Läs den då förut*», sade prinsen, »och jag skall tala med er derom i afton hos drottningen.» (Det skulle blifva aftonmottagning hos H. M., och till dessa mottagningar är jag för närvarande, icke såsom diplomat, hvilket skulle

strida mot etiketten, utan såsom främling ständigt inbjuden — ett utomordentligt ynnestbevis). Efter dinern kunna enligt bruket de personer, som hafva tillträde till hofvet och önska tala med prinsen, samlas i hans salong. Der var en stor samling denna dag. Prinsen talade då ej med mig, utom att han i förbigående sade: »*i afton.*» Jag följde med herr Engeström för att läsa artikeln. Jag medgaf att den skulle få blifva ett tillägg, emedan den på detta sätt i intet fall skulle hindra ratifikationen af sjelfva fördraget. Baron Engeström uppläste äfven för mig det ställe i depeschen från London, som handlade om anslaget mot prinsens lif. Som det denna afton var en liten afskedscirkel för hofvet, var samlingen, ehuru i och för sig ganska begränsad, så talrik som den kunde vara. Jag har ända hittills der haft min plats (vid ett rundt bord med drottningen och några arbetande damer i midten) mellan konungen och drottningen, hvilka gjort mig äran att låta mig deltaga i samtalet, ända till dess prinsen ankommer, hvilket alltid inträffar ganska sent, då jag lemnar plats åt honom. H. K. H. tog mig en stund afsides för att fråga mig, om jag läst den i fråga varande artikeln och hvad jag tänkte derom. Jag svarade, att jag var så mycket mera beredd att underteckna den, som den blott var ett tillägg, och jag i själ och hjerta vore öfvertygad, att E. M. på grund af sina känslor för H. K. H. skulle ratificera den, åtminstone att E. M. ej skulle afhållas derifrån genom den betänkligheten, att ett familjefördrag ej kan komma till stånd utan att cheferna för alla grenarne samtycka dertill, samt att jag i alla händelser ej skulle försumma att bringa till E. K. M:s kännedom, huru mycket intresse H. K. H. betygade sig hysa för denna sak. »*Godt*», svarade prinsen, i det han fattade min hand, »*detta, spanmålen* och *framförallt bevarandet af kejsarens person! Som jag ej reser förrän tidigt i öfvermorgon, så kom och tillbringa aftonen i morgon hos mig framemot kl. 8.*»

Jag försummade det ej. Det var i går den $\frac{28 \text{ mars}}{9 \text{ april}}$. Jag blef mottagen i sängkammaren. Grefve Neipperg, som prinsen mycket saknar, gick ut derifrån. »*Det är en mycket bra karl*», sade prinsen till mig; »*han sörjer mycket öfver det som man*

gör med hans herre.» Prinsen talade derefter med mig om de nyheter, som han denna dag erhållit från Frankrike: om det allmänna missnöje, som der råder; bland annat om verkningarna af den stränghet, hvilken man nyligen utöfvat mot några af brist på bröd förorsakade oordningar i Caën. [Han berättade] att flere efter en helt kort rättegång blifvit dömda att skjutas, deribland 5 qvinnor, af hvilka dock 2 lyckats fly, samt en hel mängd till galererna; att Fransmännens tålamod syntes nästan uttömdt; att det blott felades en småsak för att detta skulle blifva allvarsamt; att kejsar Napoleon å sin sida började fatta afsky för Frankrike, Fransmännen och framför allt för den goda staden Paris; att han var trött på att styra menniskor, som ej förstodo att lyda. »En dag talade jag med er om hans planer på Konstantinopel och Egypten; man berättar mig andra i dag; man skrifver till mig, att han på två månader tänker sluta sitt krig med Ryssland; att han derefter skall begifva sig till Konstantinopel, dit han ämnar förlägga sitt residens för att derifrån styra Ryssland och Österrike liksom allt det öfriga; derefter ämnar han anfalla Persien, slå sig ned i Ispahan, der han ej skall behöfva ha att göra med menniskor som resonera, och efter högst tre år skall han slutligen derifrån rycka mot Delhi och angripa Engelsmännen i Indien. Se der hvad man skrifver till mig, och det finnes ingen öfverdrift å hans sida som jag ej kan tro på.»

Prinsen sade mig, att herr Engeström, som denna dag skulle resa till Örebro, ej fått färdig instruktionen för herr Tavast, men att han befalt honom att detta skulle vara det det första som han gjorde. H. K. H. bad mig ej vägra att göra bekantskap med herr Thornton. Han hade låtit bedja riddaren Moreno (Spaniens gamla minister härstädes) att bjuda oss båda på frukost. Jag svarade, att det var mig tillräckligt att H. K. H. bad derom, för att jag skulle göra det. Jag begaf mig således dit i dag på morgonen, men som det som der tilldrog sig ej mer har afseende på kronprinsens kabinett, vågar jag ej missbruka E. K. M:s tålamod och skall behandla det i en depesch till herr rikskansleren.

Kronprinsen slutade samtalet med att ålägga mig att framföra hans hyllning till Nordens kejsare, sade mig många artiga saker, inbjöd mig att underhålla brefväxling med min vän, att skicka en af mina adjutanter till Örebro, om jag ej ville anförtro någon sak åt posten, att sjelf komma dit, emedan, då jag ej uppträdde såsom diplomatiskt sändebud[1]), författningen ej lade hinder i vägen derför. Slutligen rekommenderade H. K. H. ännu en gång de tre punkter, hvarom vi talat föregående dag, åt min omsorg och lät mig afträda, sedan han hjertligt omfamnat mig.

Jag beder E. K. M. utsäkta min mångordighet. Jag kan ej omarbeta mitt bref utan att fördröja min kurir en dag.

Jag har äran att med den mest vördnadsfulla och obrottsliga tillgifvenhet vara,

Sire,

Ers Kejserliga Majestäts
underdånige, ödmjuke
och trogne tjenare

van Suchtelen.

[Öfversättning från ett utdrag på franska].

№ 14.

Grefve Neipperg[2]) till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Karlskrona vid afresan den 3 maj 1812.*

Nådig Herre!

Jag vågar icke lemna E. K. H:s rike utan att för era fötter nedlägga de sista hyllningarne af min vördnadsfulla tacksamhet. Jag har i de landskap af riket, genom hvilka jag rest, haft tillfälle att öfvertyga mig om, huru högt älskad E. K. H:s höga person der är, hurusom allmänhetens förtroende och hopp

1) Detta synes vara meningen med uttrycket *n'ayant pas deployé de caractère.* *Utg. anm.*

2) Om denne se Schinkel a. st. VI. s. 97 o. 146. *Utg. anm.*

hvila på E. K. H. Ett folk, hvars arbeten, i sanning värdiga Romarne, såsom man finner vid Trollhättan och i Karlskrona, ådagalägga idel driftighet och handlingskraft, kan under en utmärkt öfverhufvud sådant som ni, N. H., blifva i stånd till allt. Sverige har vid det val, som det gjort, ledts af ett lyckligt öde — det behöfver icke afundas någon af staterna på kontinenten, hvilkas lugn och hela organisation äro starkt rubbade.

Värdigas N. H. låta mig fortfarande åtnjuta er nådiga och höga välvilja, som jag alltid skall söka att göra mig värdig, och tro på den lika vördnadsfulla som oföränderliga tillgifvenhet, som jag för hela mitt lif egnat eder höga person samt den tappra och trogna svenska nationen.

Kapten Weiss anhåller underdånigast, att E. K. H. täcktes mottaga hans försäkringar om den djupaste vördnad.

Anbefallande mig likaledes i Hans Högbets hertigens af Södermanland nådiga hågkomst, har jag äran att förblifva med den djupaste vördnad,

N. H.,

E. K. H:s

underdånigaste och lydigaste tjenare

General grefve NEIPPERG

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 15.

Generaladjutanten Peyron till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Stralsund den 22 maj 1812*[1]).

Nådig Herre!

Det är i det ögonblick, då jag ser mig tvungen att lemna befälet öfver H. M. konungens trupper i Pommern, som jag har äran att för Eders Kungliga Höghet framlägga en kort redogörelse för de händelser, som egt rum i denna provins.

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VI. s. 111 n. *Utg. anm.*

Om mitt hjerta också uppfylles af bitterhet och bedröfvelse vid skildrandet af en olycklig belägenhet och de bedröfligaste händelser, så har jag dock den trösten att lefva i fred med mitt samvete och den tillfredsställelsen att hafva bibehållit den trupps kärlek och tillgifvenhet, öfver hvilken jag för befälet, samt att hafva förtjenat tacksamhet af invånarne i den provins, hvars försvar blifvit mig anförtrodt.

Flere rörelser af de franska trupper, som voro stationerade i Mecklenburg, hade kommit till min kännedom sedan början af januari månad; jag lät vidtaga efterforskningar vid gränserna, och det bestyrktes, att en del af kavalleriet hade slagit läger på stränderna af Trebel och Peene och utbredt sig längs våra gränser ända till Anclam; att tullbetjenter voro utstälda på alla vägar från svenska Pommern till Mecklenburg, och att jagt gjorts på alla handelsvaror, som kommo från detta land. Till följd af de fredliga åtgärder, som jag fått befallning att vidtaga under vintern, såsom att hemförlofva milisen, afskeda de unge konskriberade, minska antalet hästar vid artilleriet och återkalla de svenska officerare, som anstälts vid landstormen, måste jag antaga, att de båda kabinetten voro ense, och att dessa den franska arméens rörelser hade till mål ett fiendtligt inbrott i Preussen eller en marsch genom dess stater för att samla en truppstyrka vid Weichseln. Jag måste blifva ännu mera öfvertygad om det goda förhållande, som herskade mellan Sverige och Frankrike, sedan jag underrättats, att en transport af förbjudna handelsvaror skulle anlända till våra hamnar och säljas för H. M. konungens räkning. Jag var således utan fruktan för denna provins' säkerhet och måste vara det så mycket mer, som på den årstid, vi hade, och med de medel, jag kunde förfoga öfver, intet försvar var möjligt mot den styrka, som kunde vända sig mot mig.

Den 25 januari fick jag underrättelse från Rostock, att meningen var att inrycka i Pommern med Friants division, men dessa underrättelser voro mycket osäkra och sväfvande, och jag antog alltid, att, om de skulle besanna sig, det blott kunde vara på genomtåg i riktning mot ön Usedom. Kunde jag tro,

att en styrka på 16000 man skulle betjena sig af förräderi och falskhet för att bemäktiga sig en bundsförvandts land, försvaradt af 1200 man reguliera trupper? Kunde jag ej fastmer vänta mig af en stor nations karaktär, att, om general Friant hade fiendtliga afsigter, han skulle förklara sig såsom fiende och låta säga mig: *försvara er* eller *gif er!* Det är i krig tillåtet att begagna sig af knep mot sin fiende, men det strider emot det passande att betvifla en bundsförvandts löfte och ord.

Den 27 januari öfversked general Friants division Pommerns gränser vid Damgarten, Triebsees, Gützkow, Loitz och Anclam och framryckte samma dag med kavalleriet ända till Stralsund och Greifswald. Min adjutant, som jag skickat till gränsen, mottog de heligaste försäkringar af den franske generalen, att denna marsch icke företogs i någon fiendtlig afsigt, och jag kunde derför så mycket mindre motsätta mig densamma, som jag hvarken hade medel eller befallningar att försvara mig eller att förklara som fiende den, hvilken min regering hade betecknat såsom sin bundsförvandt; jag kunde således icke hindra, att de kejserliga trupperna besatte provinsen. Hade det varit sommar, skulle jag kunnat samla min obetydliga styrka på ön Rügen och med vattnets bistånd kunnat bibehålla mig der, men detta var mig vid denna tidpunkt alldeles omöjligt, emedan isen var af en sådan styrka, att den bar kanoner och kavalleri, och man följaktligen kunde närma sig ön på alla punkter.

Till följd af denna ockupation försvårades och hindrades mina truppers återförening, och det var nödvändigt att inskränka sig till att vidmakthålla en kortlifvad tillvaro och att så länge som möjligt bevara skenet af beväpnad styrka.

Konungens skepp vid Wolgast, som der hade intagit last af byggnadstimmer, blefvo snart belagda med qvarstad. Kansleren, herr Pachelbel, sattes i fängelse. Landets polis afskedades och ersattes med franska embetsmän.

De kungliga kassorna belades med qvarstad, och hvarje bistånd till mina truppers underhåll vägrades mig såväl af regeringen som af finansstyrelsen.

Från den 16 januari förblef jag utan underrättelser från Sverige och utan den minsta upplysning ända till den 26 februari, då jag underrättades, att en transportflotta nyss ankrat på Perths redd, och att general Engelbrechten var ombord på densamma. Han skickade sin adjutant med ett bref till general Friant, hvilket endast innehöll förslag om ett möte, som denne afböjde under förevändning att general Engelbrechten borde vända sig till fursten af Eckmühl, som ensam var berättigad att öppna en underhandling. Oaktadt alla de ansträngningar jag gjorde för att få veta något om afsigten med att denna flotta visade sig, lät hvarken general Engelbrechten eller hans adjutant mig få den minsta underrättelse; flottan stannade ända till den 29, då hon lättade ankar och försvann. Efter denna flottas ankomst blef hela divisionen mera vaksam, och min trupp mera observerad än hittills; jag hade fortfarande låtit hålla vakt i alla de garnisoner, der mina trupper voro förlagda, jag hade bibehållit en truppafdelning på Rügen; förbindelsen mellan mina trupper tilläts, och jag hade under 35 dagar bevarat min militäriska tillvaro.

Den 3 mars tvangs jag att utrymma ön Rügen, som efter flottans försvinnande icke mera var mig till någon hjelp; det återstod mig ännu en möjlighet till återtåg, till preussiska Pommern, i händelse Preussen icke tog Frankrikes parti; i detta sista fall måste jag öfverlemna mig åt mitt öde, ty det fanns då ingen utväg till återtåg; en af mina officerare, som jag sändt till Berlin, skulle underrätta mig om den preussiska ministèrens afsigter.

Den 4 mars meddelade mig öfverkommissionen de befallningar, den fått, att icke betala sold till det nya uppbådet af landets befolkning; det hemförlofvades alltså, och jag blef härigenom beröfvad 300 man, som återvände till sina hem.

Den 5 mars gaf general Friant befallning till sina brigadgeneraler att hemförlofva alla soldater i de svenska trupperna, som voro undersåtar i något af Rhenförbundets länder. Då de båda tyska regementena genom denna åtgärd blefvo helt och hållet upplösta, begaf jag mig till generalen för att göra

honom föreställningar, men som han icke ville afstå från sin afsigt, sade jag honom, att i den händelse han skulle afväpna och afskeda konungens trupper, skulle officerarne betrakta sig såsom krigsfångar, hvilket han ej heller medgaf, i det han sade, att han icke hade fått någon föreskrift derom; att alla Svenskar skulle förblifva under vapen, att detta blott vore ett försigtighetsmått, och makten var nu en gång i deras händer, och det fanns intet mer att göra. Jag vägrade bestämdt att gifva mitt samtycke härtill och förbjöd officerarne att närvara vid afskedandet, hvilket liksom vapnens borttagande verkstäldes i kasernerna af de franska officerarne. Genom ståndaktigheten i min vägran besparade jag mina officerare den förödmjukelse, som eljes hvarje trupp i en dylik ställning skulle lidit, nämligen att uppställas till strid och utlemna sina vapen till den starkare.

General Friant lät äfven begära mitt artilleris ammunition, men då detta nekades honom, tog han med våld ammunitionsvagnar och bemäktigade sig dem. Mer än 2000 man voro vid detta tillfälle under vapen.

Denna dag lärde jag känna hvad slags trupp, jag hade att föra i striden; glädje herskade hos nästan alla soldater, som afskedats, lockelsen af en månads lön och återgång till frihet, samt den afsky, de hyste för att återvända till Sverige, gjorde dem lyckliga; icke en enda försökte att undandraga sig; några ropade: »lefve Napoleon»! En tog till och med kokarden, som bar regementets färger, ur sin chacot och trampade den under fötterna.

Efter dessa händelser fick general Friant order att tåga mot Stettin, och jag underrättades, att konungen af Preussen ingått fördrag med H. M. kejsaren, och att en del af den preussiska arméen i likhet med min truppafdelning återvände hem; detta gjorde min ställning ännu svårare.

Den 7 mars underrättades jag af den kungliga regeringen genom ett officielt bref, att divisionsgeneralen Morand hade utnämnts till ståthållare i Pommern; jag befann mig således efter denna händelse under en främmande styrelse, ännu oviss om denna var fiende eller bundsförvandt till Sverige.

Den 16 mars erhöll jag underrättelse af general Morand, att flere af styckjunkarne vid Vendes artilleriregemente hade anmält sig hos kommendanten på platsen såsom varande inberäknade i det afsked, som medgifvits främlingar, och att han följaktligen icke längre kunde undvika att taga dem under sitt beskydd. Att motsätta sig denna åtgärd var till ingen nytta, och att företaga några mått och steg för att qvarhålla män, så litet värdiga att tjena min konung, lönade icke mödan; de blefvo således bortförda af kommendanten på platsen, utan att någon svensk officer hade del deri.

Den 17 mars erhöll direktören för den kungliga posten sitt afsked, och en fransk embetsman tillsattes i hans ställe; från denna stund vägrades mig all fri brefvexling såväl med Sverige som med det inre af landet; alla bref öppnades, och de flesta utdelades icke. Som det fans en lägre tjensteman vid posten, som förblef mig tillgifven, så underrättadas jag hvarje gång ett bref med min adress bortsnappades.

Den 6 april företogo generalerna Morand, Daendels och Daenas en besigtning af ön Rügen för att lära känna de punkter, på hvilken den kunde angripas; det bestämdes, att man med mindre än 25000 man icke skulle kunna försvara denna ö mot ett formligt anfall, och som man icke kunde förfoga öfver ett så ansenligt antal trupper, qvarlemnade man der endast en bataljon (1000 man) för att bevaka kusterna.

Den 23 april meddelade mig den kungliga regeringen, att den truppstyrka, hvilken jag anförde, icke vidare kunde aflönas, såsom den till den sista mars blifvit; detta ökade de svårigheter, hvari jag befann mig, och det återstod mig intet medel att afhjelpa densamma; jag inledde underhandlingar med general Morand och med den kejserliga kommissarien, herr Rongier, hvilka ursäktade sig med, att de ingenting kunde göra angående denna sak, innan utslag derom ankom från Paris; emellertid voro vi nästan bragta till brist på det nödvändiga, isynnerhet de svenske officerarne, som i detta land hade hvarken slägt eller kredit. Slutligen fann komitéen på den utvägen att betala de vanliga lönerna, och vi besparades hungersnöd.

Den 23 mottog jag rapport från Greifswald, att ställets kommendant hade gifvit befallning till öfverste Normann, att han skulle begifva sig till Stralsund med alla de svenske officerarne; öfversten hade svarat, att utan sin befälhafvares befallning kunde han icke verkställa denna rörelse; jag lät svara honom, att han hade handlat, som han borde, och att jag väntade upplysning från general Morand om orsaken till denna omflyttning, samt att jag då skulle gifva honom mina befallningar.

Den 24 på aftonen blef öfverste Normann med en patrull förd från Greifswald till Stralsund, och då han ursäktade sig med, att han blott handlat enligt mina befallningar, blef han försatt i frihet, och klockan 2 e. m. kom ställets kommendant med underrättelse, att jag enligt generalens befallning skulle hafva åtta dagars arest, emedan jag gifvit mitt bifall till öfverste Normanns vägran att utföra general Morands order. Jag kunde icke erkänna den myndighet, som general Morand tillskansade sig, och skref strax ett bref till honom, under det jag på samma gång öfverlemnade befälet till min sekond, emedan jag trodde mig förorätta Hans Majestäts värdighet, om jag bibehöll befälet öfver hans trupper och erkände en främmande generals myndighet, under hvilkens kommando min konung aldrig stält mig.

Klockan 1 efter midnatt den 25 april väcktes jag genom ankomsten af en adjutant, åtföljd af två sergeanter, som fått befallning att qvarstanna hos mig och icke lemna mitt rum hvarken natt eller dag; jag tvangs dessutom att föda dem samt aflöna dem med 3 francs om dagen hvardera. Ett yttrande, som jag inflikat i mitt bref till generalen, att jag, såsom undersåte till H. M. konungen af Sverige, ansåg mig tvungen att qvarstanna i en provins och under en fiendtlig styrelse, hade förtretat honom. Men huru skall man på annat sätt kunna förklara de fiendtliga åtgärder, som den franske generalen vidtagit såväl mot min person som mot den trupp, jag anförde, samt det förtryck, som provinsen och dess invånare underkastades? Man lät mig under 21 dagar förblifva i detta arresteringstillstånd, hvarefter general Morand lät indraga vakten och gaf

mig befallning att icke lemna staden. Under min arrestering gjordes husvisitationer, och de vapen, som hvarje kompanichef ännu behöll i sitt förrådsrum, borttogos. Den 20 maj erhöll jag krigs-hofrättens kallelse att inställa mig den 17 aug. för att svara på anklagelsen att hafva handlat mot mina instruktioner vid det tillfälle, då trupper tillhöriga en med H. M. konungen allierad makt den 27 och 28 sistlidne januari hade intågat.

Efter denna för mig så ledsamma händelse kunde jag ej mer återtaga befälet öfver trupperna, hvilket då tillika med mitt arkiv öfverlemnades åt öfverste Normann. Om jag icke lemnade honom denna division i samma tillstånd, som jag mottagit den, så hade jag likväl det handlingssätt, jag iakttagit, att tacka för hvad som ännu återstod deraf; hvarje annat parti, jag tagit, skulle bestämdt hafva helt och hållet tillintetgjort truppen och orsakat en fullkomlig brytning mellan de båda regeringarna, en ytterlighet, till hvilken jag måste tro att Sverige ej ville komma, då icke någon krigsförklaring hade afgifvits efter den 4 febr., då min första rapport anlände till Stockholm.

Olyckan att hafva misshagat Eders Kunglig Höghet är det enda, som gör mig otröstlig öfver den ställning, i hvilken omständigheterna hafva kastat mig; men, Nådig Herre, värdigas taga i betraktande, att jag befunnit mig i ett af de förhållanden, hvari menniskan stundom råkar, då det, i brist på möjligheten af ett godt beslut, endast återstod mig valet af det minst ofördelaktiga.

Med den djupaste vördnad och en obrottslig tillgifvenhet är jag,

Nådig Herre,

Eders Kunglig Höghets

ödmjuke, underdånige

och trogne tjenare

PEYRON.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 16.

Grefve Neipperg till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Dresden den 30 maj 1812.*

Nådig Herre!

Då jag till E. K. H. sänder dessa rader, vågar jag vördsammast draga nytta af den nådiga tillåtelse, som E. K. H. täckts medgifva mig, nämligen att jag då och då skulle få åtnjuta er välvilja och hågkomst. Jag framkom till Dresden i samma stund som mötet mellan DD. MM. kejsar Napoleon, konungen af Preussen, konungen af Sachsen och min höge suverän egde rum, och som den sistnämnde behöll mig såsom kammarherre hos sig, qvarstannade jag här ända till desse monarkers skilsmessa, hvilken inträffade i går. Som H. M. kejsaren, min herre, gifvit mig befallning att påskynda ordnandet af mina enskilda angelägenheter, för att så fort som möjligt kunna återvända till min post i Stockholm, skall jag endast göra ett litet uppehåll i Prag, der mina suveräner inom några dagar vänta H. M. kejsarinnan af Frankrike. Derifrån skall jag göra ett besök hos min familj, och jag hoppas, att jag före slutet af juli månad skall vara återkommen till H. M. konungens af Sverige hof.

Det vore mig omöjligt att skildra, huru lycklig jag finner mig deröfver, att de befallningar att påskynda min återkomst, som H. M. kejsaren af Österrike gifvit mig, så fullkomligt öfverensstämma med det nöje, jag erfar öfver att snart få återkomma till ett hof och ett folk, vid hvilka jag på grund af otaliga bevis på godhet och välvilja är med känslor af den djupaste vördnad fästad för hela mitt lif. Särskildt har det förtroende, på hvilket E. K. H. täckts gifva mig så tydliga bevis, äfvensom den förtrolighet, hvarmed E. K. H. täckts mottaga mig, för alltid fäst mig vid dess höga person, och

all min ärelystnad skall åsyfta, att jag må kunna göra mig deraf lika förtjent för framtiden.

E. K. H. täcktes godhetsfullt mottaga uttrycken af den djupa vördnad och gränslösa tillgifvenhet, hvarmed jag har äran vara,

N. H.,

E. K. H:s

underdånigaste och trognaste tjenare

General grefve Neipperg.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 17.

J. A. Fournier till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan,

Stockholm den 12 juni 1812.

Nådig Herre!

Det vore svårt för mig att beskrifva min öfverraskning vid mottagandet af herr Camps bref. Men min första tanke var att rätta mig efter era afsigter och göra mig i ordning att resa till Göteborg. Det var det bästa bevis, jag kunde gifva er på min vördnadsfulla undergifvenhet; och jag gick också genast till herr öfverståthållaren för att hos honom anhålla om ett pass. Jag erkänner det för E. K. H.; jag blef helt nedslagen, då han förkunnade för mig, att han fått befallning att förmå mig att resa. Huru har man kunnat komma E. K. H. icke allenast att misstro min tillgifvenhet för er, utan äfven att frukta, att jag skulle vägra att lyda! Sålunda behandlas jag såsom en brottsling! Jag skulle, N. H., rodna öfver att endast hafva en tanke på att försöka ursäkta mig med afseende på skälet för en dylik behandling, emedan det icke finnes något. Under loppet af två år har, N. H., icke en dag, en enda dag förflutit, utan att jag sökt tjena er och

vara E. K. H. nyttig, och ni kan svårligen göra er en föreställning om huru långt jag drifvit mitt nit. Se der det enda svar, som min af sorg nedtyngda själ kan gifva!

För öfrigt, N. H., vet ni sedan länge, att det ej berott af mig, att jag ej lemnade Sverige, då jag ej der kunde vara sådan som det passade och som jag förtjenade. Jag väntade under en vördnadsfull tillbakadragenhet, hvaröfver E. K. H. ofta betygat sin belåtenhet, på att gynsammare omständigheter skulle tillåta er att uppfylla gifna försäkringar med afseende på en betryggad tillvaro för mig och min familj. Under tiden har jag ådragit mig en skuld, som för det svenska hofvet bör vara helig. E. K. H. känner alla löften, som gifvits, alla åtgärder, som vidtagits, och jag befinner mig ännu på samma punkt, oaktadt förhållandena äro så gynsamma för att hålla mig skadeslös. Det fattades icke mera i mina lidanden än detta, det mest förkrossande, att förlora er godhet. Ack, Nådig Herre, huru kunde jag blifva behandlad på detta sätt! Det skulle för mig vara lätt att genom läsningen af några rader i ett bref, som jag mottagit från Paris, bevisa er, att jag förtjenat bättre.

Se der mina angelägenheter nästan afslutade. Jag besvär E. K. H. att återgifva mig åt min familj, men jag kan ej visa mig, om den ej erhåller den bergning, som blifvit den lofvad. Jag vet, att hvad mig personligen angår kan jag der *blifva mycket olycklig;* men lugn med afseende på min hustrus och mina barns bergning, skall jag veta att underkasta mig, och jag skall dessutom välsigna den hand, som jag har att tacka derför [1]).

Jag skall afresa om måndag. Jag skall taga vägen söderut och begifva mig till Arboga, hvarifrån jag skall skrifva och bedja E. K. H. om tillåtelse att få komma till Örebro, vore det också blott för att utan dröjsmål fara derigenom.

---

1) Enligt en anteckning af samlaren erhöll Fournier af Karl Johan en årlig pension af 2,000 francs.

Utg. anm.

N. H., jag vädjar till ert hjerta; ni bör önska att råka mig om också blott en qvarts timme. Om jag erhåller ett afslag, skall jag fortsätta min färd till Jönköping och Göteborg.

Jag har äran att med den djupaste vördnad vara,

Nådig Herre,

Ers Kongl. Höghets

ödmjukaste och lydigaste tjenare

J. A. Fournier.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 18.

Grefvinnan Maria Vilhelmina Horn till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Lübeck den 12 juni 1812.*

Nådig Herre!

Svenska till börd och åsigter, vågar jag hos mitt folks höge beskyddare söka en sådan för mig och mina stackars barn.

Jag personligen har icke förlorat den dyrbara rättigheten att en dag få hylla er såsom min herskare, såsom oinskränkt herre öfver mitt öde, och mitt hjerta sätter sig sedan länge på förhand in i detta förhållande. Men jag var icke ensam uppfyld af dessa känslor, tvärtom, de lifvades och befästes af motsvarande hos en ömt älskad make, hvilken ett ögonblick till hälften vågade motse en källa till lindring i alla sina olyckor i den lyckliga omständigheten att vara *känd* af eder. Nådig Herre, måste jag ändra detta uttryck? Ack, säkert är han icke mera känd, han är misskänd af Ers Kunglig Höghet!! Ty ert hjerta är godt och ädelmodigt i dag, liksom det var för fyra år sedan, och det skulle icke med sin onåd straffa en olycklig, om det ännu ansåg honom värd sitt medlidande. Nåväl, Nådig Herre, värdigas öfverflytta detta medlidande på mig och på de oskyldiga varelser, som omgifva mig; och såsom det första beviset på er nåd, tillåt åtminstone, att jag be-

talar sanningen sin tribut, en tribut, som, långt ifrån att förfalskas af den äktenskapliga kärlekens förblindelse, till och med vågar stödja sig på det ojäfviga vitnesbördet af en helgad person, som Ers Höghet hedrar med namnet Fader. Hans Majestät var, jag vågar säga det, på ett förtroligt sätt bekant med min aflidne svärfader. Han kände allt, hvad han gjort, och allt, hvad han lidit för fäderneslandet, han kände till de grundsatser, efter hvilka han uppfostrade sin son. Han kände äfven tidigt denne olycklige son, som från 15 ända till 29 års ålder hade lyckan att erhålla och förtjena hela allmänhetens bifall — och detta på en tid, då medborgarens och undersåtens uppförande sattes på svåra prof.

En man med en sådan karaktär, som han visade sig hafva, kan blifva brottslig, men han blir ej plötsligt en niding.

Emellertid låg det i ett visst partis intresse att svärta honom såsom sådan, och jag förlåter dem denna list; de arbetade för sin plan. Men jag är oändligt mycket mera uppbragt på de personers icke allenast följdvidriga utan nedriga och förrädiska uppförande, hvilka räddats genom offrens tystlåtenhet och hvilka, under det de fortsätta sin väg bland njutningar, ynnestbevis och utmärkelser, åtminstone genom sitt tysta samtycke gifva stöd åt de smädelser, hvarmed de olyckliga deltagarne i katastrofen 1792 öfverhopats. Ja, för att rättfärdiga sig ännu mer bidraga de till och med till dessa smädelser! Jag säger det, och det är endast min makes rättskaffenhet, som hindrar mig att i detta ögonblick afrycka deras mask.

Alla upptänkliga gåfvor af lyckan äro ej tillräckliga att komma sår af detta slag att läkas i en känslig mans själ. Hvad skall man då säga om en olycklig, som sedan 20 år är ett mål för ödets mest förkrossande slag, en familjefar, som släpar på en för hvarje dag mera pinsam tillvaros tyngd, och hvilken, huru straffbar han än må anses, dock har skäl att beklaga sig inför rättvisans domstol öfver att hafva blifvit grymt och orättvist förföljd, ty, Nådig Herre, det var visserligen mycket hårdt af konung Gustaf Adolf att försvåra en landsflyktigs olyckor, hvilken, i det han samvetsgrant re-

spekterade sin förvisningsort, genom sitt uppförande lyckats vinna det folks välvilja, som gaf honom en fristad. Det var mycket hårdt att låta sin hämd, underblåst af anhängare till Gustaf III:s system, återfalla på en hel oskyldig familj.

Nu ändtligen ser jag portarne till mitt fäderneslands grannland på nytt öppnas för oss genom en förordning af sistlidet år, hvarigenom min man tillåtes att bosätta sig, hvar han finner för godt i Hans Majestät konungens af Danmark stater. Och det är helt naturligt, att vi för våra barns skull, af hvilka tre äro födda i detta land, skulle önska att kunna begagna oss af denna nådiga tillåtelse, så mycket mer som tusen sinom tusen sammanlagda orsaker göra vår vistelse i Tyskland, vare sig här eller i Holstein, outhärdlig — ja, omöjlig.

Denna omöjlighet bekämpas verkligen i detta ögonblick blott af en annan, den att lösrycka oss från våra pligter eller att uppfylla de penningförbindelser, som den mest trängande nödvändighet åsamkat oss, och hvilka äro bindande för min makes heder, den enda egendom, som återstår honom. Han skall alltid bibehålla den i sitt bröst, men ack, utseendet skall snart vara emot honom, oaktadt hans goda vilja.

Vi äro mycket nära ögonklicket för en förskräcklig kris, påskyndad af de allmänna dåliga tiderna, hvilka, i det de inskränkta gränserna för fordringsegarnes efterlåtenhet, gifva giltiga ursäkter för de åtgärder, som äro följder af ett uttömdt tålamod. Sålunda ser jag mig dag efter annan hotad af de bittraste förödmjukelser, och (Himlen är vårt vitne) det har icke stått i vår förmåga att undvika dem, huru indraget det lif än varit, som vi fört.

Af nåd, N. H., rädda oss ur denna afgrund! Värdigas påminna er de nådiga löften, som förr i tiden gåfvos till min make, löften, som göto tröstens balsam i min af sorg sönderslitna själ. Är det förgäfves jag fästat hela mitt hopp på denne ädelmodige furstes namn, hvilkens välgerningar dessa provinser ännu högt berömma? Och skulle denne furste, sedan han blifvit mitt fäderneslands stöd, försmå att bistå en olycklig familj, som trots ödet vågar kalla sig en medtäflare till

hela den svenska nationen i patriotiska känslor och i tillgifvenhet för det nuvarande konungahuset? Ja — N. H., hvarken den höge herskare, som bär Sveriges spira, eller den i hvilkens händer den skall öfvergå, skall någonsin bland sina undersåtar finna hjertan, som uppfyllas af en sannare och obrottsligare tillgifvenhet.

Mottag denna uppriktiga försäkran, som bekräftas af den djupa vördnad, hvarmed jag har äran vara

Ers Kunglig Höghets

ödmjukast underdåniga tjenarinna

Wilhelmina Linnerhielm,

Grefvinna af Horn.

Tillgif, N. H., om jag i vördnadsfull förmätenhet vågar tillägga dessa rader i det tröstande hoppet att hafva kunnat tala till er känsla, och om detta lyckats mig, beder jag ödmjukt Ers Höghet att godhetsfullt tillkännagifva verkan och utgången deraf för Hans Excellens baron von Engeström, som känner mig sedan barndomen, ej vill mig ondt och säkerligen ej skall missbruka Ers Kunglig Höghets förtroende.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 19.

Generalmajor A. F. Skjöldebrand till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Stockholm den 13 juni 1812.*

Nådig Herre!

Då jag erhållit så föga begripliga rapporter, att jag icke kan draga någon slutsats deraf, och då dessa rapporter äro af den beskaffenhet, att det å ena sidan är min pligt att hos E. K. H. aflägga räkenskap för dem, och det å andra sidan icke skulle vara klokt att anförtro dem åt pennan, har jag beslutit mig för att anförtro dem åt baron Funck, som icke synes komma såsom kurir, utan såsom en resande, som medför ett bref till

E. K. H. Detta är skälet, hvarför han icke inställer sig i hofdrägt, och då ni ger honom befallning att inträda, skall han göra svårigheter för sin klädedrägts skull. Om ni, N. H., icke har upplysningar som motsvara de osammanhängande ord (de äro nämligen utan ordning och kunna hafva flera hvarandra motsatta betydelser), som man insändt till mig, så är det möjligt, att allt är en chimère. I alla fall har jag ansett mig böra ställa så att F:r[1]) tror, att E. K. H. börjat fatta en god tanke om honom. Han har anhållit om tillåtelse att uppskjuta sin afresa till i morgon måndag, hvilket jag beviljat honom, ehuru jag på samma gång låter bevaka honom strängare än förut, och derigenom har jag fått veta hvad herr Funck skall säga. För att E. K. H. emellertid må kunna arrestera honom eller sjelf förhöra honom, tillsade jag honom att resa till Örebro. Om ni ej vill råka honom, så beror det på er, N. H., att befalla honom att ofördröjligen afresa.

Men jag besvär er, N. H., att icke någon måtte få veta ett enda ord af detta. Om allt visar sig vara intet, skulle jag hafva gjort mig skyldig till en evig orättvisa, då jag afgifvit denna rapport; och så snart jag mottagit den, vore det brottsligt å min sida att iakttaga tystnad.

Jag är med tillgifvenhet,
N. H.,
E. K. H:s
ödmjukaste, lydigaste och
underdånigaste tjenare
A. F. Skjöldebrand.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

---

1) Förmodligen menas Fournier.

Utg. anm.

№ 20.

Generalmajor A. F. Skjöldebrand till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Stockholm den 13 juni 1812.*

Nådig Herre!

Fournier har lemnat mig ett bref till E. K. H., och jag har icke ansett mig böra vägra att mottaga det, alldenstund ju hvarje menniska har en naturlig rättighet att rättfärdiga sig, om hon kan, då hon anklagas eller misstänkes. Han har gifvit mig tusen försäkringar om sin tillgifvenhet för E. K. H. och sin oskuld i afseende på förbindelserna med herr C.[1]). Han har icke nekat, att han någon gång besöker denne sistnämnde, men han påstår, att det icke sker så ofta som jag har all anledning att förmoda. Han började sjelf med att säga mig, att, då han öfvervägde hvad som kunde hafva föranledt den order han mottagit, fann han icke något, om icke möjligen denna förbindelse.

Jag skall nu gå till Karlberg för att lemna kadetterna de jetoner och de utmärkelsetecken, som konungen beviljat dem. Vid första tillfälle skall jag hafva äran att inför E. K. H. redogöra för de iakttagelser, som man kunnat göra. Ett dumt streck af en polistjensteman, som bjudit en af dessa herrars tjenare att dricka, har gjort, att de äro på sin vakt. Men det finnes andra medel, som de icke misstänka.

Jag är med den djupaste vördnad och den omutligaste tillgifvenhet,

N. H.,

E. K. H:s

underdånigaste, lydigaste och

ödmjukaste tjenare

A. F. Skjöldebrand.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

---

1) Förmodligen menas Cabre, Frankrikes chargé d'affaires i Stockholm. *Utg. anm.*

№ 21.

General Neipperg till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Prag den 15 juni 1812.*

Såsnart H. M. kejsarinnans af Frankrike vistelse i Prag upphört, har jag min höge herres befallning att återvända till min post i Stockholm. Jag har haft tillfälle att öfvertyga mig derom, att den svenska regeringens bestämda, ärliga och redliga hållning vunnit allmänt bifall. Jag har vid flera tillfällen tagit mig friheten att i detalj framställa de fördelar, som deraf blifva en följd för alla partier. Man har alltid lyssnat till mig med lugn och förtroende. E. K. H. han vara fullkomligt öfvertygad om det intresse, som vår kejsare hyser för allt som rör Sverige och särskildt E. K. H:s person. Jag vågar smickra mig dermed, att E. K. H täckes vara fullt öfvertygad om den vördnadsfulla tillgifvenhet, som jag egnat er, och med hvilken jag har äran att vara,

N. H.,

E. K. H:s

underdånigaste och trognaste tjenare

General grefve NEIPPERG.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 22.

Generalmajor A. F. Skjöldebrand till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Stockholm den 15 juni 1812.*

Nådig Herre!

Jag har i dag talat med Fournier. Han har visat mig ett bref, hvari står, att han bör erhålla 12,000 rdr af herr Wirsén; och för att uppgöra denna affär skall han måhända nödgas uppskjuta sin resa till i morgon bittida. Han stannar på ett eller två skjutshåll från Örebro. Derifrån skrifver han till herr Camps för att fråga, om han får resa till Örebro.

Emellertid gör jag allt hvad jag kan för att iakttaga de ifrågavarande personerna.

Intet i verlden har satt mig i en sådan förlägenhet som de underrättelser, som baron F[unck] redan torde hafva meddelat E. K. H. Att iakttaga tystnad med afseende på dylika saker hade varit brottsligt. Att kasta misstankar på ganska förtjenstfulle män, och dertill lösa, kanhända ogrundade misstankar är en farlig sak. Den smärta, som detta förorsakar mig, visar mig tillräckligt, huru föga jag är skapad för den plats jag innehar. Jag önskar innerligt, att några i luften utkastade ord ej må medföra några följder, och jag tillstår, att jag icke finner någon rimlig förklaring som man kan gifva dem.

Här råder öfver allt ett lugn, så djupt, att staden nästan liknar en öken.

Jag önskar af hjertat, att E. K. H. icke måtte alltför mycket oroa sig öfver några små svårigheter, som förekomma vid riksdagen, och att detta icke måtte verka skadligt på er helsa. Bevara er, N. H, för Sveriges lycka, och jag hoppas, att allt skall gå efter er önskan.

Med dessa känslor och den fastaste tillgifvenhet är jag,

Nådig Herre,

E. K. H:s

ödmjukaste, lydigaste och
underdånigaste tjenare

A. F. Skjöldebrand.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 23.

Generalmajor A. F. Skjöldebrand till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Stockholm den 22 juni 1812.*

Nådig Herre!

Genom herr baron Funck har jag mottagit Ers Kunglig Höghets nådiga bref. Ni vet, Nådig Herre, att det käraste målet för mina sträfvanden är att vinna edert gillande, grundadt

på rättvisa och sakkännedom. Herr Funck har gifvit mig del af Ers Kungl. Höghets stora planer.

Hoppet att se mitt stackars fäderneslaud resa sig ur sitt betryckta tillstånd har gladt mig öfver all beskrifning. Ni har utan tvifvel mången gång förvånats, Nådig Herre, då ni gjort mig äran att anförtro mig era politiska åsigter, att jag, ehuru jag lutar åt ett visst parti, alltid yttrat mig endast vilkorligt, i det jag önskade, att det vore möjligt etc.

Orsaken dertill har alltid varit densamma, nämligen den, att jag, då jag endast önskade mitt fäderneslands väl, aldrig blindt kastat mig in i något parti. Jag har afvägt svårigheterna och farorna på båda sidor, och de skäl, som Ers Kunglig Höghet framdragit, hafva tillstoppat munnen på mig. Det, som herr Funck nyss meddelat mig, är obestridligt. Om vi för ett år sedan hade bestämdt omfattat Frankrikes parti, skulle England bränt eller åtminstone blockerat våra hamnar; Ryssland skulle hafva nekat oss spanmål, och vi skulle hafva svultit ihjäl.

Innerligt öfvertygad, att ingen här så väl som ni, Nådig Herre, känner de politiska förhållanden, som omgifva oss, och att ingen lifligare än ni önskar Sveriges lycka och oberoende, nöjer jag mig med att önska framgång åt era vidtomfattande planer och att i allt hvad på mig ankommer ifrigt bidraga till att förlika olika åsigter och underlätta de medel som kunna skaffa hufvudstaden underhåll. Jag känner mig i sanning föryngras af hoppet, hvilket helt och hållet hade öfvergifvit mig, då jag såg den obetydliga fördel, Sverige i början kunde draga af en statshvälfning, som gjordes för att rädda oss från fullständig undergång, hvilken olyckligtvis länge tycktes endast hafva blifvit uppskjuten.

Baron Funck har också gladt mig mycket genom att meddela mig den kännedom, han med sin genomträngande blick genast förvärfvat sig om ständernas sinnesstämning med hänsyn till Ers Kongl. Höghet. Man har försökt att här utsprida tvifvel utan grund. Oaktadt olikheten i åsigter om flera ämnen förena alla sig i en sann och pålitlig tillgifvenhet för eder person. Då ni lärt bättre känna dessa egendomliga sin-

nelag och då ni klokt behandlar vissa ömtåliga punkter, skall ni, Nådig Herre, blifva i stånd att drifva denna tillgifvenhet ända till en hänryckning utan gränser. Adeln tyckes eder kanske något orolig och ohandterlig. Grunden dertill är att de flesta af adelsmännen verkligen hafva en egen mening, och att det ej bland dem finnes några män, tillräckligt aktade och insigtsfulla för att leda återstoden genom styrkan af sin öfvertygelse och bevisföring. Detta riddarhus, der man ofta tvistar såsom barn till och med om lumpna ämnen, har under ett halft sekel varit det enda stödet för friheten, under det att de andra stånden fegt och för personligt intresse hafva afstått från nationens heligaste rättigheter. På revolutionsriksdagen erbjöd adeln af egen drift ganska betydliga eftergifter i sina privilegier, under det att bönderna halsstarrigt vägrade att stadfästa en författning, som då var nödvändig för att återställa den allmänna ordningen och rädda staten, om de ej såsom belöning för sin stadfästelse vunno den fördelen att afhända adelsståndet de få privilegier, som återstodo detsamma. Preståndet såg sig genom adelns uppoffringar tvunget att mot sin vilja göra några afträdelser; borgarne söka ännu att göra om intet det obetydliga, de afstodo. Med ett ord, bönderna voro de enda, som vunno, under det att hela den öfriga nationen frambar större eller mindre offer till fäderneslandets altare; det har genom erfarenhet bevisats, att hvad man beviljar bönderna, långt ifrån att uppväcka deras erkänsla, endast eggar dem att komma med nya anspråk; slutligen är all deras välvilja förbi vid första vägran, ty olyckligtvis är det egna intresset deras enda afgud. Inom adelsståndet, hvars flesta medlemmar hafva erhållit en god uppfostran och hafva tjenat i arméen eller innehaft borgerliga embeten, finnes ännu en viss känsla af heder och redbarhet, som man måste uppmuntra och leda för att draga fördel deraf; detta stånd skall alltid genom hvad som utgör sjelfva principen i dess tillvaro blifva det säkraste stödet för hvarje monarkisk styrelse. Det tyckes er måhända, Nådig Herre, att jag är uppfyld af fördomar till adelns förmån, men jag vågar försäkra er, att detta ej är händelsen.

Jag är född ofrälse och har tillbragt mitt lif bland alla samhällsklasser och känner derför väl deras fel och förtjenster; de riksdagar, jag bevistat, hafva isynnerhet lärt mig uppskatta dem.

Jag uppskjuter till första lägliga tillfälle att tala om herr de C[abre]. Då de utvägar jag användt, slagit fel, har jag tillgripit andra. Han har blifvit underrättad, att han observeras, hvilket har gjort, att han är ännu mer på sin vakt. Om Ers Kongl. Höghet godhetsfullt ville anslå något penningar för dessa hemliga utgifter, så skulle jag snart behöfva dem. Tusen riksdaler skulle kunna räcka bra lång tid.

Jag tager mig friheten att numrera mitt bref, för att se om alla framkomma till Ers Kunglig Höghet.

Som kläder för det utskrifna manskapet ännu icke hafva ankommit, har jag tvungits att för andra gången uppskjuta att sammankalla det.

Den nåd ni har bevisat min hustru, derigenom att ni täckts ihågkomma henne, har gjort starkt intryck på henne. Hon ber eder, Nådig Herre, värdigas mottaga hennes mycket ödmjuka tacksägelser. Detta bevis på er godhet skulle, om det vore möjligt, fördubbla det nit och den tillgifvenhet, hvarmed jag är,

Nådig Herre,

Ers Kunglig Höghets

mycket ödmjuke, lydige och

underdånige tjenare

A. F. Skjöldebrand.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 24.

Kejsar Alexander I af Ryssland till general van Suchtelen, *Moskva den 17 juli 1812* [1]).

Besluten att drifva kriget till det yttersta, har jag, General, bort i god tid tänka på att förnya reservarméen. Min närvaro har af denna orsak varit oundgänglig i rikets hjerta. Jag har derför kommit hit på några dagar. Denna resa har inbragt mig 100,000 man i Moskvas omgifningar och lika mycket mellan Nigenie Novgorod och Kasan. Men jag saknar vapen. Mina fabriker kunna ej lemna så mycket. Sedan jag redan för kriget utrustat nära 150,000 man mer än jag hade förut, återstår mig icke mycket gevär. Bed herr Thornton från mig att han skrifver till sin regering, att det är för den gemensamma sakens nytta som jag begär sådana. Jag önskar att man skickar dem till Archangel, på det att ej någon oförutsedd händelse må hindra deras ankomst. Jag bestämmer ej något antal. Ju mer man kan skicka, desto bättre.

Våra förenade truppers debarkering i Reval skulle synas mig mycket nyttig. Om man ej mer skulle behöfva dem på denna punkt, skulle det blifva ganska lätt att åter inskeppa dem och föra dem till hvilken annan punkt som helst i Preussen eller Tyskland. Jag har understält saken kronprinsens insigter. Ett sådant hufvud som hans borde styra det hela af våra operationer. Jag har ofta önskat honom midt ibland oss. Hvad vi sakna är en duglig general. I morgon reser jag till Petersburg och skall vara der den 20. Derefter skall jag rätta mig efter de svar, som jag från Stockholm erhåller på de meddelanden, som jag gifvit amiral Bentinck i uppdrag att der göra å mina vägnar.

---

1) Förmodligen gamla stilen.

Utg. anm.

Upprepa, jag ber er, för kronprinsen och Thornton, att jag är besluten att fortsätta kriget, skulle jag också nödgas föra det vid Volga.

Er tillgifne.

Detta bref öfverlemnades till general Suchtelen i Westerås den $\frac{27\ juli}{8\ augusti}$ *1812.*

[Öfversattning från en afskrift på franska].

№ 25.

Öfveramiralen, friherre J. af Puke till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Karlskrona den 19 juli 1812.*

Ers Kunglig Höghet!

Jag har haft äran att i dag mottaga Ers Kungl. Höghets bref af den 16, som ankommit med öfverstlöjtnant Wirsén.

Ers Kungl. Höghets vilja är min lag. För er och för mitt fosterland skall jag anstränga mina krafter. Uppmuntrad af Ers Kunglig Höghets nådiga förtroende och med en varm känsla af min pligt, är jag redo att åtaga mig det kall, som Ers Kungl. Höghet anförtror mig, och efter bästa förmåga utöfva befälet öfver den sjöstyrka, som nu skall gå ut; och för detta väntar jag på Ers Kungl. Höghets nådiga order.

I detta afseende anhåller jag ödmjukligen att sekundchefen vid flottans arsenal, kontreamiralen och riddaren Lagerstråle måtte blifva befullmäktigad att sköta kommenderande amiralens detalj med alla dit hörande vanliga åligganden, men att hela ledningen af krigsrustningarna måtte skötas af mig, som i fråga härom bör direkt emottaga nådiga order; att detaljen med flottans arsenal under mellantiden må förvaltas af chefen för hamntrafiken, majoren och riddaren von Gerdten; att vice amiralen baron Palmqvist qvarstår i sin befattning vid eskadern; att vice amiralen baron Cederström måtte få order att begifva sig hit och äfven mottaga en afdelning af eskadern, som skall bemannas; att öfverstlöjtnant Wirsén måtte

gå ombord med mig i egenskap af flaggkapten för det hela, samt att han återvänder hit så snart som möjligt.

Det har ännu icke ingått några kontraorder mot eskaderns ytterligare expedition till Rügen under amiralen baron Palmqvist; men öfverstlöjtnant Wirsén har underrättat mig, att sådana äro på väg. Detta inställande är också fullkomligt nödvändigt, sedan en helt annan plan för rustningarna och rörelserna är anbefald och nu skall sättas i verket.

Jag har äran förblifva med djupaste vördnad,

Nådig Herre,

Ers Kunglig Höghets

ödmjuke och lydige tjenare

J. Puke.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 26.

Öfverstlöjtnant K. E. Gyllensköld till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Örebro den 19 juli 1812.*

Nådig Herre!

Jag har äran att till Ers Kunglig Höghet sända en förteckning på de ryska trupper, som skola gå ombord på svenska skepp. Jag har förestält general Suchtelen, att man för Sveriges skull borde söka minska deras antal, men han åberopar general Focks rapport, enligt hvilken man i Finland har de största svårigheter att för deras räkning skaffa sig ett tillräckligt antal transportfartyg. Då jag ingalunda betviflar, att regeringen i Stockholm kan få tillräckligt antal skepp och t. o. m. flere än som behöfvas, vågar jag tro, att det icke finnes någon annan utväg än att öfverföra de trupper, den tross och den proviant, för hvilka generalen begär fartyg, dock så att det härvid står fritt att begära ersättning för transportkostnaden för det antal, som öfverstiger den uppgift som först förelagts Ers Kunglig Höghet.

Jag inväntar rapporter från flera hamnar för att hafva äran till Ers Kunglig Höghet öfverlemna en *fullständig* och allmän förteckning öfver alla lastbåtarne med dit hörande nödiga detaljer.

Enligt i går ingången rapport pågå arbeten och rustningar i Stockholm med all kraft.

Med Ers Kunglig Höghets nådiga medgifvande skall jag skrifva till alla de hamnar, der man utrustar transportfartygen, på det att man der må företaga de rökningar, som äro föreskrifna af Guyton-Morveau och som icke kosta mycket, på det att trupperna der måtte hafva frisk luft under öfverfarten.

De i går från England ankomna tidningarna meddela att lord Wellington inträngt i Salamanca. Fransmännen hafva der förstört universitetsbyggnaden. Den engelska generalen hoppas kunna leverera batalj om några dagar. Fienden står ännu vid Toro. General Hill befann sig med 20,000 man vid Talavera och har af Wellington erhållit fullmakt att leverera batalj, om han funne det lämpligt, mot en fiendtlig här af samma styrka som den, hvilken befinner sig framför honom.

T. o. m. oppositionens tidningar omtala som ett kändt faktum de subsidier, som England skall gifva Sverige, och utan att göra någon anmärkning öfver denna sak.

Jag förblifver med djupaste vördnad och hängifvenhet

Eder Kungl. Höghets

underdånige, trogne tjenare

GYLLENSKÖLD.

Bilaga.

Förteckning på de ryska trupper, som äro bestämda att inskeppas på svenska transportfartyg.

På Åland.

6 bataljoner infanteri, hvaraf 4 jägarebataljoner — inalles 4,625 man.

1 kompani lätt artilleri, bestående af 6 stycken sexpundiga kanoner och af 6 tolfpundiga haubitsar med tross och bagage.

Inskeppningen sker i Marsund.

I Åbo.

3 bataljoner infanteri, till ett antal . af . . . 2,035 man.

Summa 6,660 man.

Trupperna medföra lifsmedel för 52 dagar, som de skola använda efter inskeppningen.

Anmärkningar. Då det icke finnes hvarken dricksvatten eller vattentunnor på Åland, och generalguvernören öfver Finland har tillkännagifvit, att han icke ser sig i stånd att anskaffa sådana, anhålles att de svenska fartygen måtte blifva försedda dermed för öfverfarten.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 27.

C. de Suremain till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Stockholm den 20 juli 1812.*

Nådig Herre!

Jag skyndar mig att ödmjukast tacka Ers Kungl. Höghet för de bevis på godhet, som det bref innehöll, hvarmed ni har värdigats hedra mig. Det nöje, som det låtit mig erfara, har dock ett ögonblick grumlats af fruktan, att jag ej har väl uttryckt min tanke för Ers Kunglig Höghet, eller att jag ej skall kunna utföra hvad ni befaller. Lyckligtvis har general Adlercreutz lugnat mig genom sin försäkran, att E. K. H. gillat det organisationsförslag, som jag skickat till konungen.

För större säkerhets skull bifogar jag här förslaget på artilleriet för Ers Kungl. Höghets armé, tillika med en dylik öfver en divisions sammansättning. Min underdåniga rapport af den 11 innehåller följande mening:

»Jag hoppas att E. K. H. skall gilla anordningen att af »hvarje divisions 14 kanoner blott 8 uppställas i linien, och »att hvarje divisions reserv bildas af de återstående 4 kano»nerna och af 2 haubitsar.» Jag menar härmed att dessa 6

kanoner hvarken behöfva kampera i linien eller marschera i divisionskolonnen, utan att de böra gå i spetsen för divisionens trossvagnar, hvarifrån de äro till hands att inom några minuter hinna fram till den för anfall eller försvar vigtigaste punkten, och hvarifrån de kunna flyttas för att placeras hvar man vill. Om det till hvarje division behöfdes en särskild reserv, såsom jag skulle kunna förmoda af Ers Kungl. Höghets bref:

»Jag önskar att hvarje division har 12 kanoner och 2 haubitsar i linien, *jemte två batterier för reserven*», skulle saken vara omöjlig, ty denna anordning skulle orsaka en tillökning af 48 pjeser och de stå ej till vårt förfogande, lika litet som de styckjunkare, hvilka behöfvas för att servera dem. Jag tror mig då kunna hålla mig till den tanken, att den understrukna delen betecknar arméens reserv, hvilket öfverensstämmer med min plan. Om Ers Kungl. Höghet, oaktadt den förklaring, jag nyss gifvit öfver fördelningen af hvarje divisions pjeser, ej skulle vara nöjd dermed, skall jag låta de 14 pjeserna kampera och marschera utan att afskilja något till reserverna. Värdigas förlåta, Nådig Herre, att jag tröttar er med dessa detaljer, de äro oundvikliga vid början af ett fälttåg; då maskinen en gång blifvit satt i gång, skall jag bespara Ers Kungl. Höghet dem. Er godhet att räkna på mitt nit och ej betvifla min uppriktighet gör det för mig till en lag, att ingenting dölja för er, och jag vågar säga er, att ju längre jag fortfar att utöfva det befäl, hvarmed konungen har hedrat mig, desto flere svårigheter ser jag.

Befallningen att samla artilleriet för fälttåget, förråden och hästarne på inskeppningsplatserna har alldeles nyss utfärdats.

Antalet artillerihästar vid Ers Kungl. Höghets armé uppgår, oaktadt den reduktion jag verkstält, ännu till 875, och man kan beräkna, att det finnes många dåliga deribland.

En mängd krigsrustningspersedlar, som aldrig hafva användts, hade knappt framdragits ur magasinerna, förrän de behöfde repareras.

Det är nödvändigt att köpa alla hästar till artilleriet af grefve Essen.

De dubbla förråd af ammunition, som jag anser oundgängliga, finnas ej att tillgå i sin helhet, de måste nödvändigt göras fullständiga och föras till Landskrona, som jag utsett till nederlagsplats.

Det är nödvändigt att göra om alla lavetterna, inköpa största delen af de saker, som tillhöra belägringsartilleriet och sammanföra allt detta till Landskrona.

Ingen är särskildt skuld till denna utblottning, dessa svårigheter och hinder; de äro frukten af en gammal vana, af brist på förutseende, på plan, organisation och penningmedel, men de finnas dock till, och utan att modfällas deraf, är det godt att känna dem.

Då jag icke på länge har sysselsatt mig med det svenska artilleriet, är det mig omöjligt att precis säga, hvad det skulle kosta att iståndsätta det, som skall användas, men enligt uppgifter, som jag ej anser falska, har jag anledning att tro, att det är en affär på åtminstone två hundra tusen riksdaler. Jag tackar Ers Kungl. Höghet ödmjukligen för den kredit, som ni haft godheten lofva mig. De 5,000 rdr, som general Adlercreutz gifvit mig, äro tillräckliga för de små utgifter, som jag kan komma i tillfälle att att omedelbart anbefalla. Krigskollegiet och beredning-kommissionen för kriget böra hafva hand om de stora; min sak är att af dem requirera, hvad som är nödvändigt till artilleriet. Hvarje annan anordning skulle utan någon fördel för staten gifva mig besväret af en oändlig redovisningsskyldighet.

Jag anbefaller mig åt Ers Kungl. Höghets godhet och beder att ni värdigas mottaga den gärd af tillgifvenhet och djup vördnad, hvarmed jag är,

Nådig Herre,

Ers Kungl. Höghets

ödmjuke och hörsamme tjenare

C. de Suremain.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 28.

Öfverstelöjtnant K. E. Gyllensköld till H. K. H. Kronprins Karl Johan, *Örebro den 21 juli 1812.*

Nådig Herre!

Ett utkast till en allmän tablå öfver arméens inskeppning är allt hvad jag för närvarande kan framlägga för Ers Kunglig Höghet; så snart jag genom generaladjutanten i arméen kan erhålla en förteckning på artillerisoldaterna samt de vid trossen anstälda personerna etc. och då rapporter inkomma om de skepp, som ligga förtöjda i de olika hamnarne, skall jag hafva äran att framlägga en fullständig förteckning.

Enligt den rapport, som i dag ingått från den officer, som blifvit afsänd till Gefle för att inspektera transportfartygen, har han der funnit fartyg af 4,000 lästers drägtighet och ännu mera; således bör man med dessa samt dem i Stockholm kunna, sedan man tagit så många som behöfvas så väl för det manskap och de hästar, hvilka skola inskeppas i Stockholm, som för de ryska trupperna på Åland och i Åbo, äfven få skepp af några tusen lästers drägtighet att sända till Vestervik och Karlskrona, så vida man behöfver dem i dessa hamnar.

Fregatten Evridice har den 16 afseglat från Karlskrona och begifver sig till Kiel för att eskortera det skepp, som är lastadt med Ers Konglig Höghets effekter.

Amiral Saumarez har till herr Thornton öfverlemnat följande underrättelser, meddelade af ett amerikanskt köpmansfartyg, som ankommit till Vinga från Kiel, der det varit qvarhållet 2 år, sedan det blifvit ditfördt af en fransk korsar: det finnes i Holstein tolf tusen man danska trupper och två fransyska regementen i Hamburg. Kaptenen svarar för sanningen af denna underrättelse så väl som för innevånarnes och soldaternas allmänna och högt uttalade missnöje med det franska väldet. Kejsar Napoleon har efterskickat en stor mängd franska och holländska matroser, som säkerligen redan förenat sig med den stora hären. Om bord på det amerikanska skep-

pet funnos trettio passagerare, alla köpmän från olika delar af Tyskland, alla eniga i känslan af hat och missnöje med den franska regering, som styr detta olyckliga land.

Herr Thornton har denna morgon anförtrott mig, att han i ett bref från en förtrogen vän nyligen mottagit de mest glädjande underrättelser om subsidiefrågans mycket snara afgörande; han tror, att första paketbåt skall medföra denna underrättelse, till och med innan man i England kan få veta, att freden här är undertecknad.

General Suchtelen anser som ett godt tecken, att han ännu hvarken fått några ytterligare underrättelser eller några afskrifter af dem från den 4 juli,

Jag är med alla känslor af den djupaste och vördnadsfullaste tillgifvenhet,

N. H.,

Ers Konglig Höghets

underdånige och trogne tjenare

GYLLENSKÖLD.

Bilaga.

Afgångsorter.	Den senaste och bestämda tid, då skeppen böra vara färdiga.	Namn på dem, som öfvervaka arbetet.	
Stockholm och Dalarö . . .	den 16 Augusti	Amiralen baron Stedingk	
Vestervik	den 22 Augusti	Major Funck	
Karlskrona och Karlshamn .	den 26 Augusti	Öfveramiralen baron Puke	
Ystad	den 28 Augusti	Major Polheimer	Under fältmarskalken baron Tolls kommando.
Landskrona . . .	den 24 Augusti	Major Dorph, kommendant öfver de däckade kanonsluparne	
Göteborg	den 16 Augusti	Öfverste Brandt, chef öfver Göteborgseskadern	

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 29.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Tyskland, *den 11 augusti 1812.*

I samma ögonblick, som grefve Löwenhjelm lät mig få kännedom E. Kejserl. M:s önskan att med mig hafva ett möte, gaf jag konungen del deraf, hvilken skyndsamt gaf sitt bifall. Jag afvaktar endast kurirens återkomst för att begifva mig i väg. Allt kommer mig att antaga, att en stor batalj redan egt rum mellan Orsa och Mohilow; men om den ej egt rum, innehafva E. M:s trupper utan tvifvel redan Smolensk och invänta der fienden, beslutna att strida tappert. Hvilken utgången än må blifva, bör E. M. ej oroa sig. Era reservkårer skola godtgöra era förluster, under det att kejsar Napoleon, som dagligen försvagas genom sjukdomar och strider, inom kort bör finna sig inskränkt till ett mycket mindre antal trupper än E. M. Det är möjligt att han vunnit den första, den andra, ja den tredje bataljen; den fjerde skall blifva oafgjord liksom den vid Eylau, och om E. M. framhärdar är det otvifvelaktigt, att ni skall vinna den femte.

Till alla de arméer, som E. M. låtit uppbåda, förmodar jag att ni lagt den tappra och krigsvana armé, som kommit halfmånen att darra. Jag tror, att E. M. bör låta den göra tjenst och låta den gå mot Lithauens hufvudstad. Denna marsch synes mig så mycket mer böra uppväcka kejsar Napoleons fruktan, som, äfven om han skulle segra vid Smolensk, inga af hans förstärkningar mer skola kunna komma till honom; och om deremot striden blir oafgjord, denna djerfva rörelse skall tvinga honom att gå till baka öfver Niemen eller att bortsända en stor kår för att möta dessa tappre, och då skall E. M. kunna gripa till offensiven.

[Öfversättning från ett bref på franska, som finnes tryckt i Capefigue L'Europe pendant le Consulat et l'empire de Napoléon. XVII. s. 20, n.].

№ 30.

Generalen, grefve Wallmoden till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *London den 17 augusti 1812* [1]).

Nådig Herre!

Jag har erhållit det bref dateradt Örebro, hvarmed E. K. H. hedrat mig, och jag skyndar att betyga er min lifliga erkänsla för allt det förbindliga och smickrande, som E. K. H. täckts säga mig. Tillåt mig, N. H., att härtill lägga, att ingen kan högre än jag uppskatta lyckan att se E. K. H. i en ställning, som tillåter er att uttala en åsigt, som delas af alla dem, för hvilka menskligheten är mera än ett tomt ord. Den rättvisa, E. K. H. gör mig, då ni förliknar mina tänkesätt härutinnan med edra, har skänkt mig en sann tillfredsställelse, och jag önskar, att jag kunde visa eder, att jag förtjenar den förbindelse, hvari ni godhetsfullt täckts träda till mig. Måtte de yttre omständigheterna bereda E. K. H. tillfälle att vara för den goda saken allt hvad ni kunde och borde blifva för densamma och att i detta afseende motsvara de allmänna förväntningarna såväl här som på kontinenten.

Jag har äran vara,

N. H.,

E. K. H:s

ödmjukaste och lydigaste tjenare

WALLMODEN.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 31.

Aron Hjort till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Örebro den 19 augusti 1812.*

Nådig Herre!

På befallning af Hans Excellens baron von Engeström afskickar jag en kurir för att ödmjukligen för Eders Kunglig

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VI. s. 191 n. *Utg. anm.*

Höghets ögon framlägga medföljande kopia af herr Bergstedts skrifvelse till statsministern, hvaraf originalet denna afton i all underdånighet skall framlemnas till konungen.

Då herr Bergstedts depesch, som anlände en timme efter Eders Kungl. Höghets afresa, blott innehöll några protester, har jag trott mig böra behålla den för att öfverlemna den till Hans Excellens baron Engeström.

Herr grefve Gustaf Löwenhjelm kom hit för ett ögonblick sedan, han medförde hosföljande bref till Eders Kungl. Höghet.

Med känslor af den djupaste vördnad och fullkomligaste tillgifvenhet är jag,

N. H.,

Ers Kungl. Höghets

ödmjukaste, hörsammaste

och underdånigaste tjenare

Aron Hjort.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 32.

Bilaga till föregående skrifvelse. *Kopia af herr Bergstedts skrifvelse af den 17 augusti 1812.*

Jag har härmed äran att afgifva ödmjuk rapport öfver mitt samtal med herr de Cabre.

Denne chargé d'affaire anlände framemot kl. 7 och började med ursäkter för, att han låtit mig vänta. Jag svarade honom, att jag var ledsen öfver att kanske hafva valt en för honom oläglig timme, men då jag hade erhållit konungens befallning att göra honom två meddelanden, så måste jag afbörda mig dem före kurirens afresa denna afton. Jag uppläste derefter för honom ur minnet Ers Excellens' skrifvelse angående Pommerns angelägenheter. Då jag kom till frågan, *i hvilken egenskap herr de Cabre uppehåller sig i Stockholm såsom fullmäktig för en vänskaplig makt,* gjorde jag ett litet uppehåll. Herr de Cabre begagnade sig genast af detta ögonblicks tystnad för att

säga: »*Såsom fullmäktig för en vänskaplig makt; mina föreskrifter hafva i detta hänseende aldrig vexlat.*»

Jag ansåg, att mina uppdrag skulle hafva blifvit ofullkomligt uträttadt, för att ej säga det samma som fullkomligt betydelselöst, om jag här låtit mig hejdas, och jag anmärkte, att förhållandet väl kunde hafva förändrats efter general Morands senaste åtgärder, och fortsatte att uppläsa återstoden af skrifvelsen, *med uppmaning till honom att enträget anhålla om förhållningsorder från sitt hof så snart som möjligt.* Herr de Cabre lofvade mig att göra detta med gårdagens kurir, i det han likväl anmärkte, att han icke kunde afgöra, när han skulle erhålla dem; han skulle ställa sitt bref till hertigen af Bassano, som är chef för kurirerna i Hamburg, och skulle hos honom anbefalla all skyndsamhet vid expeditionen. Då jag frågade honom, om han hade noga begripit uttrycken, eller om han kanske ville göra anteckningar till stöd för minnet, så uttalade han den önskan, att jag skriftligen skulle göra honom detta meddelande. Jag svarade honom, att detta knappt var mig tillåtet, men att jag ännu en gång skulle uppläsa för honom, hvad han nyss hört, och jag upprepade, att om han i min närvaro ville göra anteckningar, skulle jag hjelpa honom att göra dem riktiga. Herr de Cabre afslog i början detta, under försäkran att han trodde sig hafva behållit allt i minnet. Han ändrade sig emellertid och bad mig att ännu en gång få höra, hvad jag nyss sagt honom, såsom jag strax skall berätta.

För att bereda herr de Cabre på det andra meddelandet, angående de opassande uttalanden, som voro införda i bihanget till Stockholmsgazetten n:o 95, berättade jag honom enligt Ers Excellens' tillåtelse, att jag vid läsningen af den ifrågavarande artikeln i tidningen blef så uppretad, att jag trodde mig böra göra Ers Excellens uppmärksam på dess olämpliga ordalag; att Ers Excellens, efter att hafva öfverlemnat mina anmärkningar till konungen och Hans Höghet kronprinsen hade svarat mig i den skrifvelse, som jag just skulle uppläsa för herr de Cabre. Sedan jag gjort detta, svarade han, att han ej

skulle underlåta att afgifva rapport, öfver hvad jag nyss uppläst, och att kejsaren säkerligen skulle höra detta med mycket nöje, isynnerhet derför att Hans Höghet kronprinsen, oaktadt den politiska meningsskiljaktigheten, för kejsaren bibehöll de gamla känslor, som han fordom hyst för honom såsom herskare, äfven nu, då han var så att säga hans jemlike.

Herr de Cabre tillade, att han verkligen egt kännedom om den ifrågavarande artikeln några dagar sedan tidningen utkommit, men då man icke genast framstälde några klagomål, så hade han tillskrifvit den pressens alltför stora frihet. Jag anmärkte, att han så mycket mer borde fästa kejsarens uppmärksamhet på den skyndsamhet, hvarmed konungen och H. H. kronprinsen hade ådagalagt sitt ogillande af denna förargelseväckande artikel.

I början af sammankomsten hade den höga färgen på herr de Cabres ansigte förrådt hans förlägenhet, men han hemtade sig snart. Intet skryt, ingen bitter anmärkning lät han undfalla sig. Han föreslog att låta ett enskildt samtal följa på den officiella öfverläggningen. Han började att tala om den grämelse, han personligen erfor, då han såg missförstånd åstadkomma en onaturlig brytning mellan Söderns och Nordens Frankrike etc., men jag förklarade genast, att det tjenade till intet, att vi inläto oss i samtal om det politiska förhållandet mellan Sverige och Frankrike, samt att jag knappt var berättigad att ingå i förklaringar. Härefter bad mig herr de Cabre att upprepa de båda uppdragena, och jag uppläste de båda skrifvelserna från Ers Excellens. Han tackade mig derför och försäkrade på nytt, att hans förhållningsorder voro helt fredliga, liksom de, hvilka Alquier och Desaugiers fått före honom. Han upprepade de svar, som jag redan haft äran anföra, jemte försäkringar om att han skyndsamt skulle anhålla om föreskrifter och gick sin väg under de älskvärdaste bedyranden.

[Öfversättning från den officiella franska kopian].

№ 33.

Fältmarskalken, grefve H. von Essen till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Stockholm den 10 september 1812.*

Underdånigt betänkande.

Den armé, som Eders Konglig Höghet har haft nåden att anförtro mig, består af 15 bataljoner infanteri och en bataljon kavalleri med 4 batterier samt af Jemtlands regemente, som skall stanna i provinsen för att hindra fienden att utskicka trupper från Trondhjems län.

Då denna styrka är underlägsen fiendens, kan dess uppgift endast vara att företaga defensiva rörelser.

Försvarslinien vid norska gränsen, som är afskuren af sjön *Venern,* erbjuder tre olika möjligheter för en defensiv operationsplan.

Den första är att samla sin styrka mellan *Venersborg* och *Uddevalla* och endast lemna en observationskår i *Vermland.*

Den andra är att samla sin styrka i *Vermland* och endast lemna en observationskår mellan *Venersborg* och *Uddevalla.*

Den tredje är att dela sin styrka och hafva hälften i *Vermland,* andra hälften mellan *Venersborg* och *Uddevalla.*

I det första fallet är *Göteborg* betäckt och löper ingen fara, men det skulle kunna hända, att fienden bemäktigade sig Edaskans och framträngde mot *Karlstad* och *Örebro.*

I det andra fallet är *Vermland* betäckt, men man kan då icke hindra fienden att föra sin styrka mot *Göteborg,* hvarest han skulle kunna utskrifva starka kontributioner.

I det tredje fallet riskerar man att blifva slagen på båda punkterna genom den underlägsenhet i antal, som blir följden af en sådan delning.

Det är således svårt att mot hvarje angrepp skydda en så vidsträckt gräns, och man måste inskränka sig till att försvara de vigtigaste punkterna och lemna det öfriga utsatt för en diversion, som i hvarje fall icke kan få lång varaktighet eller någon särdeles betydelse.

Prins Fredrik af Hessen är icke nog företagsam för att inlåta sig på en så djerf plan, som den att låta hela sin styrka rycka mot *Karlstad* och *Örebro,* men hvad han möjligen kan tänka sig såsom det högsta skulle vara att marschera mot *Göteborg* och låta denna stad betala krigsomkostnaderna.

Det synes häraf, att den väsentligaste försvarspunkten är *Göteborg,* som fullkomligt betäckes af positionen *Venersborg* och *Uddevalla,* och om Eders Kunglig Höghet värdigas samtycka till föreningen af mina förnämsta krafter på dessa punkter, så vågar jag ansvara för, att denna del af landet skall förblifva oantastad; det är sant, att *Vermland* (som endast kommer att försvaras af 4 bataljoner) kan blifva utsatt för ett infall af fienden, som kan bemäktiga sig *Edaskans* och kanske till och med *Karlstad,* men han skall aldrig våga framtränga vidare, och om han tillåter sig denna oförsigtighet, skall jag rycka fram i hans rygg för att afskära kommunikationerna och återtåget, ett mycket enkelt medel för att eröfra Norge.

Grefve von Essen,
fältmarskalk.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 34.

Generalen, Grefve Wallmoden till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Göteborg den 22 oktober 1812.*

Nådig Herre!

Då jag på min återresa från England till Österrike åter passerar Sverige, uppfyller jag min pligt, då jag till E. K. H. frambär uttrycken af min ödmjuka vördnad. Jag hade önskat, att omständigheterna tillåtit mig att komma till Stockholm, men E. K. H. torde inse, att jag icke kunde våga ett steg, som icke kunnat undgå att erhålla en viss grad af offentlighet, något som min ställning icke tillåter mig att framkalla. Då jag sålunda ser

mig beröfvad äran och tillfredsställelsen att råka E. K. H. personligen, kan jag åtminstone icke neka mig den tillfredsställelsen att draga nytta af det sista ögonblick af frihet, som jag åtnjuter, för att tala med E. K. H. om det sätt, hvarpå allt som står i samband med de sista stora händelserna bedömts i det land, hvarifrån jag kommer, af personer, vid hvilkas omdöme man fäster något afseende. E. K. H. täcktes ursäkta den frihet, jag tager mig att meddela er mina anmärkningar med afseende på detta ämne, och täcktes upptaga dem såsom kommande från någon, hvars oväld och öfvertygelse icke kunna af er misstros.

Jag har under min vistelse i England med intresse följt de händelser, som röra Sverige, lika mycket af nitälskan för saken i allmänhet som af en militärs vördnadsfulla tillgifvenhet för E. K. H:s person, hvars ställning under denna kris varit mycket kritisk, enär ni fann er såsom medlare mellan två makter, hvilka gemensamma intressen redan för länge sedan bort närma till hvarandra, men hvilka i stället knapt börjat att förstå hvarandra.

Jag har med förnöjelse vid allt som inträffat sett, att högt uppsatta och betydande personers mening alltid gjort rättvisa åt E. K. H:s afsigter och åtgärder, och att den uteslutande tillskrifvit det ryska *kabinettet* alla uraktlåtenhets- och öfverträdelsesynder; det har endast varit genom på förhand aftalade och förberedda åtgärder som E. K. H. kunnat blifva i stånd att verksamt arbeta för den gemensamma saken, men jag tror, att det är svårt att få se mindre samstämmighet, mindre väl ordnade förberedande mått och steg, mindre bestämdhet, mindre enhet än man sett på denna sida före och under begynnelsen af detta krig; truppernas mod, de lokala fördelarne hafva gjort något och skola måhända återställa jemnvigten; förtviflan skall kanske ingifva beslutsamhet, men ännu kan man icke undgå att hysa stora farhågor med afseende på slutet af denna förfärliga katastrof. Oaktadt alla de obehagliga formaliteter, som den engelska regeringen ofta iakttager vid sina åtgärder och meddelanden, är jag dock

öfvertygad, att E. K. H. slutligen skulle blifvit nöjd dermed, om E. K. H. varit i tillfälle att taga en verksam del uti detta fälttåg, och att E. K. H. skulle hafva förgätit många små olägenhenheter, beroende på detta lands egendomlighet äfvensom på en ministères resurser, hvilken icke är populär och derför alltid måste vara på sin vakt. Jag tror bestämdt, att man i händelse af ett fälttåg slutligen skulle hafva låtit 8 till 10,000 man förena sig med er armé, åtminstone vet jag, att man gjort beräkningar i detta syfte.

Det verkliga förhållandet är, att man i England aldrig rätt bedömt möjligheten af en operation från Svenskarnes sida, förrän efter de första händelserna under det ryska fälttåget; då detta, knapt börjadt, efter hvarandra uppslukade alla tillgångar på de hotade punkterna, då den fullständigaste obeslutsamhet visade sig i planen för krigsoperationerna, så var det naturligt, att äfven den svenska härens operationer skulle blifva förlamade, och, om jag vågar säga det, man har aldrig varit förvånad öfver något annat än planen på ett fälttåg i Norge; man hade föredragit, utan egennytta, tror jag, och man skall föredraga att se denna makts styrka förblifva orörd, så att den, om omständigheterna framdeles det medgifva, kan handla med kraft, framför att se den uttröttas under ett fälttåg, som landets natur och årstiden skulle hafva gjort mödosamt, och som till och med i händelse af framgång icke skulle vara det gemensamma intresset till något direkt gagn. En förklaring i denna riktning från Sveriges sida, om expeditionen icke blir af, skall, tror jag, gå den engelska regeringens önskningar till mötes och aflägsna allt tvifvel och hvarje frö till misstroende, som måhända kunde på ett ofördelaktigt sätt inverka på en ministère och en regering, som i följd af sin sammansättning och sin erfarenhet kunde vara dertill benägen. Jag tror, att denna förklaring bör erhålla den största tydlighet, bestämdhet och offentlighet, och de enkla diplomatiska formerna göra bästa nyttan vid dylika tillfällen, emedan de ofta äro kalla och afmätta.

Regeringen, eller rättare sagdt, ministèren i England är för öfrigt, såsom E. K. H. vet, i ett farligt läge, med afseende

på hvilket man alls icke ännu och före de första parlamentsdagarne kan bilda dig någon åsigt. Att döma af en flyktig iakttagelse tror jag, att under den vigtiga tidpunkt, för hvilken man nu förbereder sig, och hvilken man väntar, den allmänna rösten slutligen på ett eller annat sätt skall fordra markis Wellesleys återinträde i ministèren, emedan man har förtroende för hans talanger. Denna ministères tillvaro är egentligen blott negativ; den har för densamma att tacka endast omöjligheten att då bilda en annan, och ehuru den icke saknar välsinnade, kunniga och begåfvade män, äro de likväl hvarken utmärkte eller populära, och i allmänhet tviflar man på, att de på detta sätt kunna bibehålla sig.

Det är alltså synbarligen på den ryska handlingskraftens ihärdighet som kontinentens öde skall bero; ty hvilken betydenhet Spanien än må hafva, skola dock händelserna der sannolikt alltid endast blifva en underordnad affär, och det skulle erfordras år för att pånyttföda denna regering. Följderna af denna vinter skola blifva afgörande för arméernas öde och derigenom äfven för den stora frågan. Om Fransmännen ständigt hållas i schack, äro utsigterna till ett andra fälttåg ganska gynsamma, så mycket mera som detta andra fälttåg borde börja sedan kölden stadgat sig. Måtte Himlen gifva den ryska regeringen erforderligt mod och ihärdighet och dertill lägga nödig klokhet, så att den kan utveckla de omätliga hjelpmedel, öfver hvilka den för närvarande har att förfoga för att skada sin fiende och derigenom bereda E. K. H. nödig tid att på det utmärkta sätt, som anstår er, bidraga till återställandet af en för menskligheten nödvändig sakernas ordning.

Hvad mig angår, hade affärer, som stodo i förbindelse med min aflidne faders, till stor del utgjort bevekelsegrunden för min resa; på samma gång de närvarande politiska förhållandena förmått mig att afstå från min militära syssla i Österrike, ville jag se, om de enskilda förbindelser, som jag hade i detta land, skulle gifva mig utvägar att der erhålla en säker militärisk anställning, som öfverensstämde med mina grundsatser och min ställning. Oaktadt höga personers beskydd och

mycket god vilja hafva min egenskap af främling och min grad varit ett hinder för denna plan, emedan ministèren, som alltid är bevakad och redan ofta blifvit angripen, derför att den länge gynnat främlingar i tjensten eller med ett ord för hvarje åtgärd, åt hvilken man kan gifva ett sken af olaglighet, vägrar att på detta håll utsätta sig för tadel, isynnerhet vid en tidpunkt, då parlamentet är under bildning. Man måste på nära håll hafva sett, huru vigtiga småsaker ofta blifva i detta stora land, för att kunna bedöma egendomligheten i dess administration, som på samma gång är slösande och girig, högsint och småaktig. Då jag icke befinner mig i den ställning, att jag der kan afbida ett för mina planer gynsamt ögonblick, som måhända skall komma, och som då oaktadt min frånvaro icke skall gå förloradt, har jag måst besluta mig för att återvända till Österrike, der jag är bestämd att i afvaktan på ett gynsamt ögonblick lefva i lugn, emedan jag icke kan göra något bättre.

Jag ämnar med första resa och begifva mig öfver Karlshamn till Tyskland. Jag reser till Karlshamn med pass af grefve Rosen — under namnet *Ludvig Weiler*. Om E. K. H. har att meddela mig några befallningar för kontinenten, beder jag er att låta mig få mottaga dem i Karlshamn *på ett sätt, som ej kan väcka någon misstanke*, ty ehuru jag icke väntar mig några svårigheter på min färd genom Preussen, skulle jag dock alls icke vilja väcka uppmärksamhet, och jag vågar följaktligen anbefalla mig åt E. K. H:s grannlagenhet och godhet med afseende på nödiga försigtighetsmått för att låta mig erhålla de muntliga uppdrag som E. K. H. kan vilja anförtro mig.

Mottag, Nådig Herre, mina försäkringar om den vördnadsfullaste tillgifvenhet. Jag har äran att vara,

Nådig Herre,

E. K. H:s

ödmjuke och lydige tjenare

L. Wallmoden.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 34.

Amiral Saumarez till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *ombord på Hans Brit. M:s skepp Victory, Hawke Roads den 26 oktober 1812.*

Sir!

Jag hade i går äran mottaga det bref, som E. K. H. godhetsfullt täckts sända mig, jemte det svärd, hvarmed H. M. konungen af Sverige haft den nåden och godheten att hedra mig för de tjenster, jag gjort Sverige under den tid, då jag haft äran att föra befälet öfver Hans Brit. M:s flotta i Östersjön. Alltför lycklig öfver att mina tjenster funnits värdiga ett så utmärkt bevis på hans kungliga ynnest, mottager jag svärdet såsom en underpant på det förbund, som så lyckosamt kommit till stånd mellan Sverige och Storbritannien, och jag hoppas, att jag aldrig skall behöfva draga det för annat än de förenade Sveriges och Englands ära och försvar.

På samma gång som jag uppriktigt beklagar, att omständigheterna icke tillåtit mig att betyga E. K. H. min ödmjuka vördnad, kan jag ej gifva ett tillräckligt uttryck åt den känsla jag erfar med anledning af det godhetsfulla sätt, hvarpå E. K. H. har täckts för mig tillkännagifva konungens nådiga beslut, och de synnerligen smickrande uttryck, som af baron Essen till mig framförts från E. K. H.

Jag har äran vara med den djupaste vördnad

E. K. H:s

tillgifne, lydigaste och

ödmjuke tjenare

SAUMAREZ.

[Öfversättning från engelska originalet].

№ 35.

Kejsar Alexander I af Ryssland till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *St. Petersburg den 28 okt. 1812.*

Min Herr Broder och Kusin!

Jag har med största trohet underrättat E. K. H. om mina motgångar; det är tillbörligt, att jag meddelar er de framgångar, som de ryska arméerna sedan någon tid vunnit.

Den 6 oktober har grefve Wittgenstein slagit marskalk St. Cyrs kår framför Polotsk och dagen derpå med storm intagit de befästningar, som Fransmännen der uppfört. Den 12 har general Steinheil slagit den bajerska kår, som ryckt emot honom, tagit 3 kanoner och 22 fanor. Den 19 hafva dessa båda kårer, som på grefve Wittgensteins order förenat sig vid Tschaschniky, vid Oula anfallit och slagit marskalk Victor, som med 15,000 man kommit att förstärka qvarlefvorna af St. Cyrs kår och öfvertaga befälet efter honom sjelf på grund af den blessyr han erhållit vid Polotsk.

Vid den stora hären hafva (den 6) tre armékårer under general Bennigsens befäl, understödda af marskalk Koutousof med återstoden af arméen, anfallit konungen af Neapel, som med 50,000 man posterat sig såsom avantgarde framför sin position, samt fullkomligt slagit honom. Ett standar och 38 kanoner äro denna dags troféer.

Den polske generalen Tischkewitsch och ungefär 2,000 man togos till fånga. Denna vackra framgång hade till följd, att fienden utrymde Moskva, hvarest general Winzingerode inträngde med sin kår den 12 efter en ganska het strid med garnisonen under marskalk Mortiers befäl, hvilken der qvarstannat såsom guvernör. Olyckligtvis har den tappre general Winzingerode, hvilken sjelf afgått som underhandlare, på det mest förrädiska sätt blifvit gripen.

Kejsar Napoleon skyndade derpå med hela sin styrka att taga den nya vägen till Kaluga åt Borowsk till, i afsigt att, såsom alla de bref, hvilka man uppsnappat hos en kabinettskurir, gifva vid handen, genom Kaluga intränga i Rysslands fruktbara pro-

vinser. Men marskalk Koutousof kom honom i förväg till Malo Jaroslawitz, hvarest en het strid egde rum den 12. Denna lilla stad blef tagen och återtagen 8 gånger. Slutligen blef den fiendtliga arméen tvungen att draga sig tillbaka efter att hafva förlorat 16 kanoner. Då kejsar Napoleon sålunda måste afstå från sin plan, lemnade han hären och afreste öfver Smolensk och gaf befallning åt hela sin här att följa honom på samma väg. Emellertid lät han för att dölja sina rörelser en kår rycka fram mot Medyn, som om han ännu haft för afsigt att på denna väg kringgå venstra flygeln af vår armé vid Kaluga. Under tiden hade gardet och arméens hufvudkår tagit vägen till Mojaisk. Om marskalk Koutousof hade kunnat gissa till fiendens afsigter, hade han kunnat afskära hans återtåg helt och hållet genom att marschera rakt på Jouchnof och derifrån till Viazma, men då han icke förstod dem, förr än fienden var mellan Mojaisk och Gjatzk, kunde han endast följa honom i spåren. Hans avantgarde under general Platof upphann fienden vid klostret Kolotzk och fråntog honom två fanor och 24 kanoner. Framför Wiazma tvang general Miloradowitz' kår, förstärkt af Platofs, Davousts, Neys och vice konungens härafdelningar till strid. Utgången häraf förskaffade oss en fana, 5 kanoner och general Peltier, som togs till fånga med öfver 2,000 man. Hela vägen till Mojaisk var beströdd med ammunitionskistor och döda hästar. Den fiendtliga arméen tillryggalägger ända till 80 verst om dagen på sitt återtåg.

Amiral Tschitschagof, som å sin sida tvingat Schwartzenbergs och Reyniers kårer att gå tillbaka öfver Bug, har sedan sändt sitt avantgarde mot Slonim, hvilket under general Tschaplitz befäl den 9 intog denna stad och tillfångatog general Kanowka med hela tredje regementet af gardeslanciererna, under det öfverste Czernitscheff med en flygande kår genomströfvade landet ända till trakten af Warschau.

Då jag känner den vänskap, som E. H. hyser för mig, hoppas jag, att E. H. skall något intressera sig för dessa goda nyheter; de skola mäktigt bidraga till den gemensamma sakens

framgång och böra, sedda från denna synpunkt, väcka E. K. H:s deltagande.

Jag vill icke sluta utan att tacka E. K. H. för dess sista bref och all den vänskap för mig, som deruti uttalas. Jag sysselsätter mig utan uppehåll med organiserandet af den härafdelning, som jag bestämt åt er. Verket fortgår med så snabba steg, att den redan i november (efter vår stil) skall kunna sätta sig i marsch, hvarom jag då skall skynda att underrätta E. H., ty jag beder er tro, att det är en af mina käraste önskningar att göra Sverige och i synnerhet E. H. en tjenst.

Jag innesluter en kopia af de bref, som vi uppsnappade från kabinettskuriren, hvilka måhända kunna intressera E. H.

Jag förblifver med de sannaste känslor af tillgifvenhet

E. K. H:s

gode broder och kusin

ALEXANDER.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 36.

Betänkande om Tysklands ställning och utvägarne att der bilda en allmän folkresning[1]).

De sista årens händelser synas berättiga till de strängaste omdömen om Tyskarne. En nation, som underkastar sig förlusten af sitt oberoende, som sjelfmant går att påtaga sig ett främmande ok, förtjenar utan tvifvel sitt öde.

Emellertid bör man ännu uppskjuta denna förkastelsedom. Bonapartes framgångar hafva med en häpnadsväckande hastighet följt på hvarandra, den tyska nationen har icke haft tid att hemta sig från sitt tillstånd af bedöfning. Det enda för en allmän resning gynsamma ögonblicket i början af det sista österrikiska kriget gick förloradt genom Österrikarnes

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII. s. 87.

första motgångar och genom den misslyckade expedition till Walcheren. Tyrolarnes företag och Hessarnes under öfverste Dörenberg, Schill och hertigen af Braunschweig förblefvo isolerade och utan verkan. Likväl bevisade de, att det öfverallt fans frön till en nationell resning.

Vid tiden för den franska revolutionens utbrott hade Tyskland åtnjutit 23 års fred och lycka. Det hade lugnt insomnat i skydd af jemnvigtssystemet, som motsatte sig inkräktandet af den obetydligaste stat. Man anade icke, att allt detta var osäkert och utan fullgoda garantier. Den tyska konstitutionen hade under en lång följd af religiösa och medborgerliga krig så småningom försvagats till den grad, att alla dörrar öppnats för främmande inflytande. Den erbjöd numera endast en samling af gammalmodiga former, hvilkas ande sedan sekler förflyktigat. Den kejserliga myndigheten var nästan ingen, isynnerhet i norra Tyskland. Riksdagen, som bordt representera nationen, öfverlade ständigt, men förmådde icke besluta något och utfärdade betydelselösa, vidlyftiga och till och med obegripliga förordningar. Den höll sig pedantiskt till de småaktigaste formaliteter, under det att den med afseende på fäderneslandets stora intressen befann sig i en djup dvala. De kejserliga domstolarnes beslut gälde endast för de svage; de mäktige gjorde spe af dem. Denna ofantliga befolknings militäriska styrka var liksom genom konst förlamad; hvarje liten furste underhöll sin lilla paradtrupp, och rikets armée, för hvars bildande man sedan urminnes tid bibehållit samma metod att lemna kontingenter, hvilken var helt och hållet främmande för krigskonstens framsteg, hade blifvit ett föremål för verldens åtlöje.

I alla tider hade man i Tyskland förblandat det individuella oberoendet med en verklig nationell frihet, som ålägger stora skyldigheter, men som ock tillförsäkrar stora rättigheter. Deraf ingen central enhet. Statsrätten var en misssämjans och den ömsesidiga afundens lag. Nationalkänslan hade dött ut; den existerade numera endast genom likheten i seder och karaktär samt genom gemensamt språk och literatur. Dessutom företedde i detta afseende Nord- och Syd-Tyskland förvånande kontraster.

Österrike och Preussen bekämpade Frankrikes inkräktningar med ansträngningar, som voro illa aftalade mellan de båda makterna, och hvilka icke understöddes af de öfriga furstarne i riket. Dessa ansträngningar måste nödvändigt stranda. De furstar, som ännu icke förlorat sina besittningar genom afträdelser och sekularisationer, sökte att rädda sin enskilda tillvaro genom att kasta sig i armarne på ett främmande välde. Alltsedan den stund, då *Rhenförbundet* upprättades, kunde Tysklands underkastelse betraktas såsom fullbordad.

En stor landsträcka från Ems' mynning till Traves är redan förenad med Frankrike. Konungariket Westphalen, storhertigdömena Berg och Frankfurt hafva tillfallit eller äro bestämda åt medlemmar af Bonapartes familj, och man vet väl, att han ej behöfver några ceremonier för att sätta sig i besittning af dem.

I de förenade länderna äro införandet af Code Napoléon, som påskyndats med största ifver, utskrifningen, pålagornas förstorande, som förorsakats af lyxen vid hofven och underhållandet af en krigsmakt, som öfverstiger deras tillgångar, lika många förberedande åtgärder för att göra dem till franska provinser. Bonaparte vinnlägger sig alltid om att först plåga de folk, hvilka han föresätter sig att anektera, på det att de må blifva likgiltiga för hvarje förändring eller till och med komma derhän, att de betrakta införlifvandet såsom en slags välgerning.

Om Bonaparte förmår lyckligt sluta sitt krig med Ryssland, skall han oupphörligt fortgå med afsättandet af den ene efter den andre af Rhenförbundets furstar. Preussen och Österrike, hvilka genom sin allians med Bonaparte förlorat allt stöd i den allmänna meningen och äro inklämda mellan det underkufvade Tyskland och det återupprättade Polen, skola icke våga röra sig. De i förbundet intagna furstarne hafva gjort sig förlustige sina folks kärlek och vördnad; de skola icke understödjas af sina trupper, hvilkas anda förderfvats af fåfänga och vinningslystnad. Generalerne och officerarne hafva blifvit främlingar för sitt fädernesland, de känna endast sin befälhafvare och hans framgångar, och soldaterna skola följa deras före-

döme. Med ett ord, det skall icke finnas ens en skugga af motstånd.

Man måste förekomma detta ödesdigra ögonblick, som icke skulle lemna någon utväg öfrig. *Det tyska rikets* återupprättande är nödvändigt för Europas välfärd. Frankrike, beherskande Tyskland och förfogande öfver detta så folkrika, så fruktbara, så väl odlade lands tillgångar, skall med stora steg skrida fram emot universalmonarkien. Ingen regent skall sitta säker på sin tron. I denna stora strid, i hvilken alla stater antingen måste pånyttfödas eller gå under, är det icke tillåtet att vara neutral. De neutrala skola, om de ock för ögonblicket rädda åt sig en osäker tillvaro, slutligen falla, och deras fall skall blifva ohjelpligt, emedan det skett utan ära.

Sådan är Bonapartes ofantliga makt, sådan är också det förskräckliga intryck, den gjort på Tyskarnes sinnen, hvilkas land under fyra på hvarandra följande krig genomtågats af hans oräkneliga arméer, hvarför det för Tyskland är en fullkomlig omöjlighet att sjelft befria sig. Södern befinner sig i ett jemförelsevis drägligt tillstånd, emedan den är mera gynnad af naturen och Rhenförbundets regeringar, ehuru redskap för ett främmande välde, förfara med ett slags ordning och skonsamhet. I norden, företrädesvis i de nyligen införlifvade provinserna och i konungariket Westphalen, har eländet nått sin höjd, och modlösheten följer det i spåren. Det fordras en kraftig samverkan af en eller flera förenade makter mot den allmänna inkräktaren, och framförallt en stor härförares namn, som kan ingifva förtröstan på framgång, för att man skall kunna åstadkomma en nationell resning. Denne lysande man, hvars bedrifter Tyskland skådat, hvars menskliget midt bland krigets fasor det värderat, som genom ett fritt folks val blifvit kallad till tronen, drager i dag till sig ett förtryckt folks blickar och förhoppningar.

Det gäller här att undersöka den tyska nationens sedliga tillstånd för att man må kunna bestämma huru sannolikt det är, att man kan förmå den till en allmän resning, till en strid på lif och död för sin sjelfständighet och sitt oberoende. Jag

tror mig icke göra mig illusioner i följd af en naturlig fördom till förmån för mina landsmän; jag erkänner deras fel, men man måste äfven göra deras dygder rättvisa.

Trohet, hofsamhet, kärlek till rättvisan, oegennytta, tålamod i arbetet, redlighet i allt hvad de företaga, mycken personlig tapperhet, då de en gång inträdt i det militära ståndet: sådana hafva i alla tider varit och äro ännu i dag de drag, som äro utmärkande för den tyska karaktären.

Långsamhet, obeslutsamhet, benägenhet att trassla med formerna i stället för att gå rakt på målet, en viss svårighet att besluta sig för frivilliga och utomordentliga handlingar, en genom den långa vanan vid politisk obetydlighet uppkommen alltför stor eftergifvenhet för omständigheterna: se der de fel, som under närvarande kritiska förhållanden blifvit olycksbringande för Tyskarne.

De välbergade klasserna äro alltför mycket begifna på ett fredligt lifs njutningar; alltför stillasittande vanor hindra dem att hastigt öfvergå till krigets försakelser och mödor. Men omstörtningen af alla förmögenhetsförhållanden bör hafva varit ett kraftigt botemedel för detta fel.

Jag tror mig icke påstå för mycket, då jag säger, att Tyskarne äro det mest upplysta folk på den europeiska kontinenten. Ingenstädes finnes det så mycken lärdom, så mycket tänkande. Vår literatur har midt i tidens olyckor bevarat sig fri och verkligt lifaktig. Skriftställarne utöfva ett stort inflytande på den allmänna meningen, emedan alla menniskor läsa och läsa med eftertanke. Det har i Tyskland liksom annorstädes funnits despotismens lismare, orimliga menniskor, som gjort Bonaparte till ett slags gudomlighet, som blifvit sänd till jorden för att förverkliga försynens stora planer; enfaldiga stackare, som sammanskrifvit digra volumer öfver Rhenförbundets grundlag, liksom om det funnes någon annan än öfverhufvudets absoluta vilja och medlemmarnes obetingade lydnad. Men det stora flertalet af våra utmärkta skriftställare har bibehållit sig obesmittadt, många bland dem hafva skrifvit djerft och hafva icke försummat något tillfälle att på ett indirekt sätt ådagalägga sina tänkesätt.

Tänkandet har i Tyskland i följd af brist på handling ofta förirrat sig till inbillningens rymder; omständigheternas makt kallar det tillbaka till verkligheten och det möjliga. Det tryckta ordet är hädanefter endast en osmaklighet, om det icke åtföljes af handling. Pennan bör numera endast gå sida vid sida med svärdet, och hon bör utdela lika afgörande hugg.

Tänkesättet bland de civila och militära tjenstemännen i Rhenförbundets länder är minst sagdt tvetydigt; deremot är tänkesättet bland massan af folket öfverallt detsamma och öfverallt förträffligt: ett lågande hat mot förtryckaren, föga tillit till säkerheten i sakernas närvarande ordning, bitter längtan efter det gamla tillståndet.

Jag vill fördrista mig till att framkasta några tankar angående sättet att åstadkomma en nationell resning. Många saker kunna icke på förhand bestämmas; händelserna skola gifva de bästa utvägarne till handling; men man måste dock hålla fast vid en plan.

Så snart en väpnad styrka satt foten på det tyska området, borde man förklara *Rhenförbundet upplöst,* och i motsats till denna slaviska konfederation proklamera ett *tyskt förbund* [une ligue germanique]. Detta förbunds erkända mål borde vara återupprättandet af den gamla ordningen. Detta bör vara det ord som återförenar alla partier; det är det enda, som är fullt begripligt för folket.

Man bör dock noga märka, att man icke tänker på att återupprätta det tyska rikets författning, sådan den var under dess sista tider och sådan jag skildrat densamma. Om man skulle sätta sig ett så ömkligt mål före, vore det icke mödan värdt att lägga handen vid verket.

Bibehållande de kända namnen och de lokala indelningarna, vid hvilka folket är vant, måste man gifva ny styrka åt de gamla institutionerna, återgifva dem, så att säga, deras lif och själ. Man bör icke tillintetgöra något, alldenstund det är svårt att skapa något nytt; man bör omskapa allt.

Det tyska riket borde åter blifva hvad det fordom var: en fri, men under ett enda öfverhufvud nära sammansluten för-

bundsstat. Den blifvande tyske kejsarens makt bör vara lika vidsträckt som den var under de stora regenterna af Hohenstaufiska ätten, eller åtminstone under Rudolf af Habsburg.

Utöfvandet af den nationella suveräniteten, representerad af *riksdagen,* bör vara uteslutande öfverlemnad åt kejsaren, hvars värdighet efter det första valet borde blifva ärftlig *och icke* beroende på val.

Furstarne, som äro medlemmar af riket, böra derför afstå från detta föga betryggande oberoende, som blifvit så olycksbringande för dem. De böra icke längre äflas att vara små suveräner, hvilket för öfrigt är en löjlig och under Europas närvarande tillstånd äfven outförbar roll. De böra afstå från en del af suveränitetsrättigheterna och icke utöfva hvad som kan återstå deraf annat än såsom kejsarens ombud. De böra åter blifva hvad de fordom voro: kejsardömets vasaller, stormän och förste ädlingar.

För att det *tyska förbundet* icke må hafva utseendet af att vara ett förslag af några individer utan offentlig myndighet, är det önskvärdt, att man, i samma stund det proklameras, kan nämna furstar, som redan anslutit sig till detsamma. Det vore derför lämpligt att på förhand försäkra sig om de riksfurstars röster, hvilka kunna fritt förklara sig, emedan de äro oberoende af Frankrike. Sådana äro konungen af Sverige i egenskap af *hertig af Pommern, hertigen af Oldenburg, hertigen af Braunschweig* och konungen af England såsom *kurfurste af Hannover.*

Prinsens af Wales anslutning i sin faders namn vore af stor vigt. Engelska konungahusets arfländer i Tyskland gränsa till hafvet och upptaga en stor landsträcka i den trakt, som troligen skall blifva den första krigsskådeplatsen. Folket har der alltid visat den största tillgifvenhet för sina furstars familj. Konungen har å sin sida fäst stor vigt vid denna besittning; han har fört ett sjökrig med Preussen, derför att det besatt Hannover; han har genom sin minister, aflidne herr Fox, låtit förklara, att återställandet af Hannover var ett oeftergifligt vilkor för fred med Frankrike.

Emellertid skulle återställandet af denna provins endast vara illusoriskt, om det öfriga Tyskland qvarhölles i sitt närvarande träldomstillstånd. Bonaparte kunde alltid återtaga den, så snart han funne för godt. Prinsen af Wales är alltså intresserad i återupprättandet af ett verkligt oberoende tyskt rike, och af denna orsak skall han äfven gerna samtycka till den inskränkning af hans rättigheter, som sakernas nya ordning kommer att medföra. Som för öfrigt denna förläning icke kan öfvergå till qvinnolinien, är det sannolikt, att den under tidernas lopp skall tillfalla någon yngre gren af den engelska konungaätten.

Man måste från början använda alla förlikande medel och icke utesluta någon från att medverka till den gemensamma saken. Allmän amnesti för det förflutna, blott det utplånats af det närvarande! Det är klokt att lemna en dörr öppen för alla dem, som vilja återinträda på pligtens och fosterlandskärlekens väg. Å andra sidan får man alldeles icke öppna något spelrum för ett tvetydigt uppförande, för tvekan, för undflykter. Alla de regeringar, som icke bestämdt förklara sig för det tyska förbundet, böra behandlas såsom fiender.

Rhenförbundets furstar skola först inbjudas att frivilligt öfvergifva det och sluta sig till förbundet. De, som icke genom att draga sina trupper tillbaka från Bonapartes arméer, genom att bidraga med manskap och penningar och slutligen genom att afstå från sina inkräktade besittningar, om de hafva sådana, med det snaraste bevisat sin anslutning, skola förklaras förlustiga alla sina rättigheter, skyldiga till högförräderi och försättas i riksakt.

Det vore icke desto mindre orättvist och föga politiskt att i denna dom inbegripa en hel ätt. Huru låg tanke man än kan hafva gjort sig om de tyske furstarne, då man sett dem vid konferenserna i Erfurt eller i Paris' mottagningsrum, är det dock icke desto mindre säkert, att det ännu finnes sådana, som hafva känsla af sin värdighet och sin heder, och som måhända af ärelystnad skola drifvas att spela en vacker roll, då ögonblicket blir gynsamt. En sådan arffurste, af en yngre gren eller af sido-

linien, som vinner sitt land för den goda saken, skall inträda i alla den gensträfvige furstens rättigheter, som öfverensstämma med förbundets lagar. Han skall till och med derigenom kunna utverka familjöfverhufvudets benådande, men icke återinsättande.

I allmänhet måste man låta befordringar och rättigheter bero af en skyndsam och frivillig anslutning; men alla stränga åtgärder böra uteslutande riktas mot de högre klasserna. Folkets röst betyder intet, om man använder våld för att vinna densamma; det bör dragas med af exemplet.

Man skall i de af förbundet ockuperade furstendömena förständiga alla adelsmän att hvar för sig edligen ansluta sig till det samma vid risk att i händelse af vägran uteslutas ur adelsståndet. Man skall förklara för fria riksstäder alla de inom en gensträfvig furstes land belägna städer, som sjelfmant förklara sig såsom förbundets medlemmar. Jag anför detta blott såsom exempel; det finnes tusentals sådana åtgärder som man kan använda. I de gensträfviga furstarnes länder skall man sammankalla ständerna, och man skall styra dem i förbundets namn. Om Preussen icke kan eller icke vill lösgöra sig från sitt förbund med Bonaparte, så inträda de preussiska stater, som genom föregående fredsslut afträdts, i samma klass.

Som centralstyrelsen endast kan blifva provisorisk, till dess man åter eröfrat en stor del af Tyskland, är det af vigt, att man så vidt möjligt är förenklar den. Den inre administrationen bör för att förekomma oreda förblifva oförändrad utom i de med Frankrike införlifvade provinserna och i konungariket Westphalen, der allt lätteligen kan återställas i sitt gamla skick. Centralstyrelsen bör endast sysselsätta sig med att organisera den nationella regeringen.

Man skall utnämna en *förbundskansler* såsom förbundets ende statsminister. Kansleren skall hafva myndighet att kalla till sig de mest upplysta, de mest energiska och de för sin fosterlandskärlek mest kända männen, hvilka skola utgöra hans rådgifvande konselj. Han skall använda dem till alla vigtiga beskickningar i de redan ockuperade länderna och såsom organ för att utöfva inflytande på de provinser, som man ännu icke

kommit i besittning af. Man skall genast sammankalla en *provisorisk riksdag* under kanslerns presidium. Hvarje furstendöme skall ditsända två deputerade den ene utnämnd af fursten, den andre vald af ständerna. Denna form är oundviklig för att göra styrelsen populär. Spanien kan tjena oss som mönster; det har icke tvekat att sammankalla cortes i det ögonblick, då nästan hela det spanska området var ockuperadt af franska trupper, och det har skördat de bästa frukter deraf.

Den man, som synes mig vara lämpligast att blifva förbundets kansler, är f. d. preussiske ministern *baron von Stein*. Före det sista österrikiska kriget hade han redan uppgjort en plan att befria Tyskland. Proskriberad af Bonaparte, har han sedan icke upphört att arbeta för samma mål. Han underhåller en ganska vidsträckt brefvexling i det inre af landet. Han är fast besluten att åt denna ädla sak helga, ja till och med för den samma offra sitt lif.

Under mina samtal med honom i St. Petersburg har jag funnit, att mina tankar äro temligen öfverensstämmande med hans, ehuru vi i flere punkter voro af olika mening. Bland annat visade han stor motvilja mot de andliga furstarnes återinsättande. Emellertid äro dessa furstar de som mest saknas af sina undersåtar, och hvarför försumma den fördel, som man i södra Tyskland skulle kunna draga af det katolska presterskapets inflytande?

För att på flere håll sysselsätta Napoleons krafter måste våra planer vara vidt omfattande och som man endast i norra Tyskland omedelbart kan gripa till verket, bör man söka uppväcka en resning i södern. De länder, som lämpa sig härför, äro Tyrolen, Vorarlberg och öfre Österrike. Tyrolen skall aldrig mer resa sig till Österrikes förmån, men väl för att afskudda det Bayerska oket, för att skaffa sig en regent efter eget val eller förklara sig för republik. Bonaparte fruktar det; som bevis må anföras, att, då han lät Schweitzarne draga en militärkordong längs gränserna, fordrade han af dem att deras trupper skulle inrycka i Tyrolen i händelse af uppror.

Såsom en bland de politiska kombinationer, som de mot Napoleons välde förenade makterna böra söka åvägabringa,

framstår helt naturligt att från det franska systemet lösgöra Schweitz, som för närvarande är nästan lika underdånigt det samma som Rhenförbundet. Alla fosterlandsälskande och förståndiga Schweitzare sucka öfver sin sorgliga belägenhet, men deras regering är skuggrädd; det fattas dem en energisk chef.

Det skall erfordras stora framgångar för det tyska förbundet för att förmå Schweitz att lemna sin passiva hållning, återtaga sitt oberoende, sluta sig till tyska riket, hvaraf det fordom utgjorde en del, samt upptaga det befriade Tyrolen i sitt förbund. Detta är likväl det enda sättet för Schweitz att åter blifva en verkligt betydande stat. Begagnar det icke tillfället, blir det tillika med de öfriga staterna tillintetgjordt.

Jag skall noga akta mig för att tala om Tysklands nya militäriska organisation. Det skulle vara att göra sig skyldig till samma löjlighet som den grekiske talare, hvilken höll en föreläsning för Hannibal öfver krigskonsten. Jag tillåter mig blott anmärka, att man vid den som vid allt annat uteslutande bör använda Tyskar under ledning af expeditionens högste befälhafvare för att betaga folket den tron, att man blott vill förmå det att utbyta ett utländskt ok emot ett annat. Det finnes en mängd förtjente tyske officerare, som lemnat sitt fäderneslaud för att icke bidraga till dess förnedring och som tjena eller söka tjenst annorstädes; en sådan är öfverste Dörenberg, känd genom sitt djerfva fälttåg tillsammans med hertigen af Braunschweig-Oels, grefve Wallmoden, född i Hannover, men general i österrikisk tjenst, hvilken rest till England, major Gneisenau, likaledes i England, som föreslagit konungen i Preussen en försvarsplan, som olyckligtvis icke antagits, och många andra, som alla skulle infinna sig vid första tecken till ett nationelt företag.

Öfver hufvud taget skall det ej fattas män; svårigheten består uti att anskaffa vapen och nödiga penningmedel till underhållande af förbundstrupperna. Man kan ej börja med att utskrifva utomordentliga krigsgärder, ty folket är redan tillräckligt utarmadt genom Napoleons oerhörda utpressningar, och man skulle härigenom komma hela företaget att synas fiendt-

ligt emot detsamma, men vissa klasser kan man dock kraftigt beskatta såsom t. ex. de tyska tjenstemän, som svurit Frankrike och den så kallade konungen af Westphalen trohet, arrendatorerna af domänerna m. fl. m. fl. Utskrifningarna och de frivilliga lånen skola ej gifva ett tillfredsställande resultat, förrän de första framgångarna uppväckt entusiasmen och återfört förtroendet. Hvarje framgång skall öppna nya hjelpkällor. Emellertid är det oundgängligt att vara på förhand försedd med tillräckliga medel till de första utgifternas bestridande. Jag vet ej hvad man i detta afseende kan påräkna af England. Det är emellertid tydligt, att England lifligt intresserar sig för att Ryssland ej skall duka under i denna strid och således äfven för att en kraftig diversion sker till dess förmån.

Jag har till slutet af detta betänkande, som redan blifvit allt för vidlyftigt, ehuru det på samma gång är högeligen ofullständigt, sparat en punkt som särskildt bör intressera Sverige. Tysklands gamla förbundsförfattning tillät särskilda föreningar, såvida pligterna mot kejsaren och riket ej derigenom kränktes. Det var denna konstitutionella grundval som gaf upphof till det schweitziska Edsförbundet. Ett annat förbund, som fordom var mäktigt och ansedt, men som småningom råkat i förfall och nu nästan endast till namnet finnes qvar, är *Hanseförbundet.* De tre städer, som ensamma ännu buro namn deraf: *Hamburg, Bremen* och *Lübeck,* har Napoleon inkräktat. Deras handel är tillintetgjord, folket befinner sig i den största fattigdom, men de rikedomar, som en långvarig industri alstrat, hafva ej ögonblickligt kunnat försvinna, och de gamle handlandena skulle göra de största uppoffringar för att se sin frihet återställd, som var den enda garantien för deras handel. Om Hanseförbundet återupprättades, borde man gifva det nytt lif och en mycket större utsträckning. *Danzig,* som intogs af Fredrik II, men å nyo af Napoleon gjordes till republik, ehuru blott på gäckeri, emedan det icke mer blef en handelsstad, utan en fästning, skulle, så snart det befriats från oket, med ifver sluta sig till förbundet. Alla sjöstäder vid Nord- och Östersjön, ifrån Ems mynning till Memel skulle blifva intagna liksom alla städer i det inre af landet, som hafva någon handel eller industri.

Det är icke nödvändigt, att de städer, som ej äro eller blifva riksstäder, blifva helt och hållet frigjorda från beroendet af sina respektiva styrelser; det fordras blott, att deras handel ej underkastas några hinder. Man skulle låta dem bilda *en handelsförening*. Det är allmänt erkändt, att väl organiserade föreningar minska risken och fördubbla inkomsterna vid handeln. Om Hanseförbundet[?] styrdes väl, skulle man kunna förutse de mest lyckade och vidtomfattande handelsföretag, icke allenast på de nordiska hafven utan i alla verldsdelar. Fordom var Hanseförbundet sjelft en sjömakt; omständigheterna äro nu så förändrade, att det aldrig mer kan blifva det. Derför fordras det, att en eller flere af de sjömakter, som äro kallade dertill genom sin belägenhet vid de nordiska hafven, garantera det samma och förskaffa det aktning genom att förbinda sig till att vid behof lemna dess handelsflottor konvoj, hvarför omkostnaderna skulle bestridas genom vissa procent af vinsten. Den makt, som kraftigast bidrager till *Hanseförbundets* återupprättande, har största rätten till att blifva dess *Chef och Beskyddare* ehuru provisoriskt. Som denna förbindelse emellertid skulle medföra vigtiga fördelar och derigenom kunde uppväcka de andra sjömakternas afund, borde den icke beviljas uteslutande åt en eller gemensamt åt flere, annat än genom ett allmänt beslut på en internationell kongress, hvilken utan tvifvel efter lyckligt vunna framgångar emot Napoleon skulle hafva ännu många andra intressen att utjemna för att på en fast fot stadga den nya jemnvigten i Europa.

Kanske skall man emot alla här ofvan framstälda reflexioner anmärka, att Sverige icke har något att göra med Tysklands öde, att det ej bör inblanda sig deruti. Då jemnvigtssystemet ännu egde bestånd, ansåg man, att ingenting som passerade i Europa var likgiltigt för någon som helst stat, och man hade rätt deri. Det motsatta systemet att vilja förblifva en lugn åskådare af de stora förvecklingarna har redan omstörtat en mängd stater och bragt andra, som t. ex. Danmark i den mest brydsamma belägenhet. Skulle Sverige lugnt kunna åse, att all Östersjöns kuster till Memel och, om Ryssland blefve olyckligt i striden, ända till Riga och Reval fölle i Frankrikes våld?

Låtom oss icke betvifla att Bonaparte, om han fortsätter sina eröfringar, skall med sina omätliga tillgångar lyckas skaffa sig en flotta, och intet läge skall sedan kunna skydda emot hans anfall. Hans vanmäktiga krig emot England, som aldrig får ett slut, utgör för honom en ständig förevändning att bemäktiga sig alla länder som han kan nå.

Sverige, ledt af en lika klok som fast politik, behöfver ej frukta att indragas i sådana äfventyrliga företag som under Karl XII, men med tillfredsställelse och hänförelse påminner det sig, att Gustaf Adolf icke tvekade att inlåta sig i det fruktansvärda trettioåriga kriget för att förekomma det protestantiska partiets undertryckande i Tyskland. Efter 1 $^1/_2$ sekel anser Norden och Tyskland ännu denne store man såsom sin befriare, och Sverige räknar från honom sin äras dagar.

Nu är ej fråga om att inblanda sig i ett borgerligt krig, utan om att återställa kontinentens frihet genom att gent emot Frankrike ställa såsom ett bålverk ett pånyttfödt tyskt rike, som, huru starkt och väl organiseradt det än må vara till sjelfförsvar, i anseende till sin federativa författning aldrig kan blifva en eröfrande stat.

Den örnblick, som karaktäriserar Sveriges kronprins som krigare, intränger tvifvelsutan redan, då den vändes åt de stora statsangelägenheterna, i en framtid som för vanliga ögon synes mörk och oviss. Hans bestämmelse skall tillväxa på samma gång som den frejdade nations som utvalt honom. Inspirerad af sin kraft och sin kärlek till den sanna äran, skall han godtgöra de gamla olyckorna. Redan genomtränga strålarna af den nya dag, som skall uppgå öfver Europa, det tjocka mörkret. Portugal, Spanien och Sicilien tyckas vilja pånyttfödda uppträda på scenen. Stora förändringar måste inträffa i Norden: der finnes en regering, Danmarks, som envist fasthåller vid Bonaparte, och denne mans vänskap är alltid förderflig på ett eller annat sätt. Under det att Bonapartes arméer hafva att föra ett försvarskrig vid Pyreneerna, kämpar han sjelf i andra ändan af Europa med den mest krigiska nation i ett land, hvars stora utsträckning, ofruktbarhet och kalla klimat tillintetgöra hans hjelpkällor. Ett krig, som ut-

bröt i Tyskland, skulle afskära alla kommunikationer för honom och sprida förskräckelse och förvirring bland hans anhängare. Frankrike, befriadt från sina eröfringar, som endast tjenat till att åtdraga dess bojor, skall omsider vakna, stort och mäktigt genom sig sjelft; det skall åter vilja blifva hvad det önskade vid revolutionens början: en konstitutionell monarki, och det skall egna en tacksamhet utan gränser åt den ädle hjelte, som sett dagen under dess sol, och hvars hand räckt det befrielsens palm.

[Öfversättning från franska originalet].

№ 38.

Betänkande om Tysklands angelägenheter af H. K. H. Kronprinsen Karl Johan och hofkansleren G. af Wetterstedt, *början af november 1812.*

Aldrig kanske hafva vigtigare intressen varit öfverlemnade åt vapenlyckan än de, hvilkas öde skall bero af utgången af det nuvarande kriget mellan Ryssland och Frankrike. Om kejsar Napoleon lyckas utverka en fred, som hans äfventyrliga ställning i det inre af Ryssland fordrar, då är det förbi med kontinentens frihet. Det är visserligen sant, att hvarje gång som fruktan eller dumhet genom en olycksbringande fred gjort slut på en koalition mot Frankrike, hafva de svikna förhoppningarna och känslan af undertryckelse kommit att tvifla på möjligheten af en befrielse; men om också då nya krig följt efter hvarandra, om till och med blodiga segrar för ett ögonblick bestrålat de förbundna makternas vapen, är det derför ej mindre tydligt, att den nuvarande striden ej bör betraktas på samma sätt, denna strid, som i följd af de omätliga krafter, som den sätter i rörelse, antingen måste betrygga Europas frihet eller ock ytterligare åtdraga dess kedjor. På samma gång denna vigtiga lösning sysselsätter den allmänna uppmärksamheten, manar den till ett allvarligt eftersinnande af de medel, som bäst äro egnade att undanrödja de faror, som hota verlden, och ger åt framtiden hoppets färg.

Den mest flygtiga blick på den franska arméens nuvarande belägenhet och på skådeplatsen för dess militäriska operationer visar genast, att en diversion i Tyskland är ett af de mest ödesdigra slag som man kan tillfoga kejsar Napoleon. Derigenom beröfvad sina hjelpkällor, [sina rekryter][1]) och sina förbindelser med Frankrike, finnande att hans gigantiska välde ej mer är okränktbart, skall han på en gång förlora både sin moraliska och fysiska styrka. Men för att denna diversion må blifva så verksam, som det stora mål den bör åsyfta oundgängligen kräfver, fordras det, att de förbundna makter, som vilja taga del deri, på förhand kommo öfverens om de grundsatser, som de hafva att följa, på det att oenigheten och det enskilda intresset ej må förderfva ett verk, som enigheten och tapperheten satt i gång och som icke kan ega bestånd annat än under skyddet af dessa känslor.

Det är derför nödvändigt att på förhand fastställa några grundsatser, som äro afpassade efter de närvarande omständigheterna, äfven med risk att göra dem beroende af de modefikationer, som kunna blifva nödvändiga vid utförandet.

Grundprincipen för en militärisk diversion i Tyskland, förbunden med en allmän resning i detta rike mot Napoleon, synes vara att återgifva åt [en del af][1]) de afsatta furstarne det, som sveket och våldet låtit dem förlora. Det är naturligt att denna sista klausul väsentligen beror af deras större eller mindre medverkan till fäderneslandets befrielse. Men som man ej bör inskränka sig till att endast med vapen bekämpa det franska väldet, som det kräfves att ställa den eviga rättvisans grundsatser emot dem, som upplöst alla samhällsband, är det nödvändigt att befästa undersåtarnes moraliska kraft genom styrelsernas fasthet, [och för att lyckas deri är det nödigt att gifva Tyskland en konstitution, som skyddar folket för furstarnes förtryck och gifver åt rikets öfverhufvud en så stark moralisk och fysisk makt, att han kan upprätthålla jemnvigten mellan de tyska staterna, på samma gång den förser honom med tillräckliga medel för att försvara dem mot alla

---

1) Tillägg af Karl Johan. *Utg. anm.*

anfall utifrån; man bör derför afstå från att återställa den gamla författningen; den egde redan ej längre bestånd efter freden i Campo formio och ännu mindre efter den i Lüneville][1].

Om man ej kan draga i tvifvelsmål, att upprättandet af Rhenförbundet genom Napoleon var signalen till Tysklands träldom, är det likaledes nödvändigt för den gemensamma sakens bästa att genast, så snart de förbundna arméerna satt foten på rikets jord proklamera detta förbunds upplösning. Man borde i stället upprätta ett tyskt förbund, i hvilket alla Tysklands furstar liksom deras undersåtar skulle inbjudas att taga del. [Hofven i London, Ryssland och Stockholm skulle afgöra om den, som gifvit första exemplet till affall, bör få tillträde dertill][1].

Man skulle för att nå detta mål använda alla nödiga medel vare sig öfvertalande eller våld. De nuvarande furstarnes tvekan att förena sig med förbundet skulle utsätta dem för förlusten af deras stater [och förbundet skulle afgöra hvilken furste af deras hus borde ärfva dem][1]. De städer, som [efter furstarnes vägran eller tvekan][1] förklarade sig villiga, skulle erhålla samma privilegier, som tillkomma de fria riksstäderna, och i allmänhet borde de mest försonande medel användas för att gifva ångern möjlighet att bestämma sig till förmån för den goda saken.

Som det skulle vara opolitiskt att med utomordentliga kontributioner hemsöka de länder, som de förbundna arméerna komma att befria, är det oundgängligt, att nödiga medel på förhand beredas för att låta de militäriska operationernas oegennytta (om jag så kan uttrycka mig) hålla jemna steg med de politiska grundsatsernas. Men om klokheten bör förmå de krigförande makterna att undvika att lägga några bördor på ett folk, som redan lidit så mycket, skall det emellertid blifva lätt att låta tyngden drabba det tyska förbundets motståndare, hvilkas rikedomar böra bidraga till att bereda dess seger.

För att gifva det tyska förbundet ett moraliskt inflytande på sinnena oberoende af det, som vapenstyrkan bör förskaffa

---

1) Tillägg af Karl Johan. *Utg. anm.*

det, vore det önskvärdt om i samma stund, som det bildas, konungen af Sverige slöte sig till det samma såsom hertig af Pommern, konungen af England såsom kurfurste af Hannover, hertigen af Braunschweig et ctr. Man skulle efter de förbundna makternas första framgångar i kriget sammankalla en provisorisk riksdag, dit ombud från Tysklands olika stater skulle inkallas. Denna riksdag, som skulle reglera mängden af trupper och penningar, som de olika områdena skulle lemna, som skulle blifva medelpunkten för det tyska förbundet, som skulle styra de intagna länderna och återställa på den gamla foten deras inre förvaltning, borde nödvändigt hafva till ledare den förbundna arméens högsta befälhafvare. De samverkande makternas ministrar skulle öfvervara och taga del i underhandlingarna, och intet skulle bestämmas om någon stats öde utan de förbundna hofvens medverkan. Den högsta befälhafvaren skulle hafva rätt att hafva sitt ombud vid den provisoriska riksdagen, då krigshändelserna aflägsna honom från riksdagsorten[1]).

[Om man antager att de förbundnes operationer krönas af den fullständigaste framgång, återstår en stor fråga att lösa, nämligen, om man vid återställandet af det tyska riket, som är så nödvändigt för Europas säkerhet och oberoende, bör eller icke bör återupplifva samma författning som förut förefans. Ett dylikt försök skulle ej blott blifva fåfängt utan äfven skadligt för det allmänna bästa][2]). Det behöfves, att Tyskland blir nog starkt i sig sjelft för att kunna bevara sin frihet, och det skulle ej vinna detta mål, om det å nyo stälde sig under en styckad suveränitet, hvars sins emellan stridiga delar liksom förut ej skulle hafva något annat gemensamt mål än ett efemeriskt oberoende. Som de förbundna makterna ej böra underlåta att för Öster-

---

1) Här har Karl Johan infört, men sedermera öfverkorsat ett tillägg, enligt hvilket den högste befälhafvaren skulle välja sitt ombud i främsta rummet bland de representanter som konungen af England såsom kurfurste af Hannover sändt till riksdagen. Jmfr SCHINKEL a. st. VII. s. 90 och 91, n. 10.

Utg. anm.

2) De inom klammer inneslutna orden äro öfverkorsade.

Utg. anm.

rike framställa en vacker utsigt att kunna med ära komma ifrån sin nuvarande belägenhet, och som detta rike kan, om det vill, med egna krafter beskydda och koncentrera Tysklands spridda krafter, bör man inbjuda detta hof att förena sig med förbundet, i det man öfver Tysklands olika stater lofvar det en direkt suprematі, som är egnad att skydda deras gemensamma säkerhet utan att hämma deras inre lycka. [Tysklands furstar borde vara Österrikes vasaller, och den kejserliga makten, hädanefter ärftlig, återföras till sin ursprungliga utsträckning under Rudolf af Habsburg][1]. De förbundna hofven skulle gemensamt garantera riksständernas privilegier och individuella frihet. [Men[2]) i den händelsen att kejsaren af Österrike, beherskad af kejsar Napoleons inflytande, skulle afslå den tyska kronan, tror man, att kejsar Alexander eller prinsen-regenten borde åtaga sig denna börda[3], men om deras ofantliga göromål skulle kunna göra dem obenägna för ett dylikt åtagande, borde den högste befälhafvaren öfver den förbundna arméen fortfara att utöfva presidentskapet, i det han konstituerade ligan till en konselj med diktatorisk myndighet öfver Tyskland, till dess författningen hunne blifva skrifven och godkänd af de allierade hofven].

Dessa idéer framställas blott för att fästa de förenade hofvens uppmärksamhet på ämnet. Händelserna följa i vår tid på hvarandra med en sådan hastighet, att ett ögonblick ofta förstör många års beräkningar och förhoppningar. Om, såsom allt synes utvisa, kriget mellan Ryssland och Frankrike utsträcker sig till ännu ett fälttåg, skall nästa år för hela Europa blifva af största vigt. Tyskland som nu är obeslutsamt och

---

1) De inom klammer inneslutna orden äro öfverkorsade.
Utg. anm.

2) Det inom klammer inneslutna är ett tillägg af Karl Johan.
Utg. anm.

3) Det af Karl Johan gjorda tillägget hade ursprungligen: »att kejs. Alexander borde förklara sig för förbundets omedelbara beskyddare och erkänna den högsta befälhafvaren öfver den förbundna arméen såsom sin vikarie», men denna mening är öfverkorsad och ändrad på sätt texten utvisar. *Utg. anm.*

underkufvadt skall [genom ankomsten af de förbundnas armé][1]) väckas ur sin dvala och Norden och Södern skola gifva det exempel på motstånd mot förtrycket, hvilka med en ädel glöd skola uppfylla dess barns hjertan.

[Öfversättning från ett koncept på franska, uppsatt af Wetterstedt och försedt med egenhändiga ändringar af Karl Johan. Jmfr SCHINKEL a. st. VII. ss. 89 o. f., hvarest meddelas en redogörelse för innehållet samt delvis en något fri öfversättning].

№ 39.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till grefve Karl Löwenhjelm, *Stockholm den 3 november 1812.*

Vid förnyadt genomläsande af eder depesch har jag med nöje erfarit, att kejsaren sysselsätter sig med att på ett innerligare sätt förena Nordens makter.

De meddelanden, han gjort er angående mina samtal med honom med afseende på mitt förslag om en förening mellan den yngsta prinsessan af Danmark och prins Oscar, bevisa H. M:s beslut att fortsätta det krig, hvilket han för med så mycken ära och ihärdighet. Jag uppskattar, som tillbörligt är, och med all den tacksamhet, hvaraf mitt hjerta är genomträngdt detta nya bevis på H. M. kejsarens tillgifvenhet. Säg honom, att det icke förvånar mig, men att jag icke desto mindre är mycket känslig derför.

Om det vore möjligt att hoppas, att konungen af Danmark ville lyssna till de förslag, som skola göras honom, så skulle jag icke draga i betänkande att göra honom bekant med kejsar Alexanders planer och med mina; men det danska hofvet är verkligen i ett tillstånd af förblindelse, som förtager allt hopp att återföra det till dess dyrbaraste intressen och till dess folks.

[Öfversättning från ett utdrag på franska].

---

1) Tillägg af Karl Johan. *Utg. anm.*

№ 40.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till grefve Karl Löwenhjelm, *Stockholm den 5 november 1812.*

Då jag i mitt bref af den 14 oktober tillkännagaf för er min afsigt att begifva mig till kejsaren, om hans rike var i fara, följde jag endast hvad mina känslor för honom ingåfvo mig; jag uppfylde ett löfte, som jag gjort och min pligt öfverensstämde i detta hänseende med min böjelse.

Den framgång, som de ryska vapnen nyligen vunnit, gjorde detta anbud åtminstone för ögonblicket öfverflödigt. Jag kan förfoga öfver min person enligt konungens samtycke, och i detta fall är jag blott ansvarig inför min son; det är icke det samma, då det är fråga om att utgjuta Svenskarnes blod och blottställa nationens skatter i ovissa och obetänksamma företag.

[Öfversättning från ett utdrag på franska].

№ 41.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till grefve Karl Löwenhjelm, *Stockholm den 12 november 1812.*

Jag hade redan mottagit flere förslag till en resning i Tyskland, då det, som ni för någon tid sedan tillsände mig[1]), kom mig till handa. Jag har jemfört dem alla; alla innehålla öfverspända idéer, som äro föga lämpliga att förverkliga vid ett sådant tillfälle och som draga tanken bort från den känsla af rättvisa och opartiskhet, som bör vara den herskande i en koalition, hvilken skall verka för återställande af samhällsordningen och verldens fred. Genomträngd af denna sanning och af nödvändigheten att så snart som möjligt, stadga Rysslands och Englands tänkesätt angående sättet att nästa vår börja fälttåget, har jag utarbetat en plan[2]), som ni finner här bifogad, och som jag ber er framlägga för kejsar Alexander med den anmärkningen, att jag dermed icke haft något annat syfte än

1) Förmodligen Steins förslag. Jmfr SCHINKEL a. st. VII s. 85. *Utg. anm.*

2) Förmodligen den som ofvan meddelats under № 38 s. 102 o. f. *Utg. anm.*

att förutse händelserna, ja, att tvinga dem att verka till de allierades fördel och de folks, åt hvilka dessa skola återgifva friheten och deras gamla förhållanden; jag skall alltid inskränka mig till att understödja H. M:s åsigter under den form, som kommer att synas honom såsom den lämpligaste i afseende på det gemensamma bästa. Jag har gifvit herr van Suchtelen och herr Thornton del af detta förslag; jag har sändt en kopia deraf till prinsen-regenten, och jag låter bedja honom att påskynda de öfverenskommelser, som böra träffas med Ryssland, på det att manifestet måtte blifva färdigt, så snart våra operationer skola taga sin början.

Upprättandet af ett krigsråd, såsom blifvit föreslaget i den plan, hvilken ni öfversändt till mig, har hvarken synts mig rättvist eller värdigt det ädelmod, som besjälar de allierade makterna. De ega den tanke- och handlingskraft, som behöfvas för att leda detta stora företag efter de rättvisa tänkesätt, som karaktärisera dem. Den inrättning, hvilken jag föreslår, har synts mig vara den enda, som syftar till ett nyttigt mål utan att lemna rum för de farhågor, som skulle uppstå ur besväret och faran af att hafva ett krigsråd. Ni torde så snart som möjligt redogöra för hvad H. M. angående detta ämne behagar säga er.

Det är länge sedan jag meddelat er, att mina hemliga förbindelser skaffat mig kännedom om herr Bentinks förbindelser med herr Blome. De detaljer, som ni meddelat mig, hafva ej öfverraskat mig, men det är förgäfves, som denna menniska vanhedrar sig. För öfrigt hade jag en viss motvilja mot att mottaga honom, och det var endast på herr Engeströms ifriga begäran som jag samtyckte dertill under vilkor att han skulle låta presentera sig genom herr Thornton. Jag fäster icke mer någon vigt vid att lära känna dem, som tjena Danmark, emedan jag är fullkomligt trygg med afseende på kejsar Alexanders löften, och jag skall aldrig göra honom den orättvisan att tro, det han med afseende på oss kan förneka någon af sina grundsatser.

[Öfversättning från ett utdrag på franska].

№ 42.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till kejsar Alexander I af Ryssland, *Stockholm den 25 november 1812.*

Herr Suchtelen har till mig öfverlemnat det bref, som E. Kejs. Maj. den 28 oktober behagade skrifva till mig. Jag tackar E. M. för de noggranna underrättelser, som E. M. värdigas gifva mig, och jag beder E. M. mottaga de uppriktigaste lyckönskningar med anledning af edra vapens framgång.

De ansträngningar, E. M. gjort för att frälsa sitt rike, hade redan lärt mig bedöma, hurudan utgång denna strid skulle få, och jag hade förutsett den belägenhet, hvari kejsar Napoleon finner sig försatt; men hans verksamma snille och de oerhörda hjelpkällor, öfver hvilka han i Tyskland kan disponera, kunna skaffa honom tillräckliga medel för att bereda en motvigt mot framgångarna vid Weichseln, om vi icke skynda oss att förstöra verkningarna af hans olycksaliga inflytande genom att uppträda på kontinenten. Dit böra våra bemödanden syfta; Tyskland är Europas hjerta; om vi dit förlägga vårt operationsfält, skola E. M:s gränser blifva fria och kejsar Napoleon måste i största hast skynda till Elbe för att hindra intagandet af Magdeburg och fästningsverken vid Oder. Blott jag får komma till Tyskland, önskar jag ingenting mera än att der få gifva er nya prof på min hängifvenhet för E. M. och att vara er behjelplig att återställa denna gamla jemnvigt, hvars spår för så länge sedan hafva utplånats. Jag är sålunda redo att bispringa E. K. M. så snart ni det önskar, och 14 dagar efter det E. M. gifvit mig bud härom, skall jag kunna bryta upp, ty konungen har låtit de fartyg ligga qvar i hamnarna, som äro bestämda att föra oss öfver till skådeplatsen för våra företag.

Enskilda bref samt främlingar, som blifvit förvisade från Petersburg åstadkommo här oro med anledning af kejsar Napoleons intåg i Moskva. Man tog för gifvet, att Petersburg måste utrymmas, förutsatt, sade man, att han marscherade mot denna hufvudstad med en stor del af sin här, och att han redan var i Tver. Dessa nyheter, som hade till upphof antingen fruktan eller

illvilja, funno anhängare, som uppsamlade dem, och Rysslands fiender försökte att deraf draga fördel. Oföränderlig i mina grundsatser liksom i min personliga tillgifvenhet för E. K. M., skyndade jag att för herr Suchtelen förklara, att hvilken utgång kriget mellan E. M. och kejsar Napoleon än månde få, skulle Sverige hellre begrafva sig bland sina klippor än ändra system; konungen behagade gilla mina åsigter och gaf order till sin minister, herr Engeström, att göra dem till föremål för en officiell diskussion, hvarom herr Suchtelen säkerligen har underrättat E. M. Jag önskar, att E. M. i detta förfarande funnit en fortsättning af den osvikliga vänskap, som konungen och jag skola bevisa E. M. Ett dylikt meddelande gjordes herr Thornton under den förutsättning, att det var vigtigt för Sverige att försäkra England om oföränderligheten af dess principer.

Det är mig ett nöje att underrätta E. M., att konungen till följd af sina vänliga tänkesätt för E. M. har gifvit order åt herr Engeström att underteckna en vänskapstraktat med Ferdinand VII:s fullmäktige. E. M. kan i denna handling och i denna förnekelse af alla mina slägtkänslor se det oåterkalleliga beslutet att aldrig skilja Sveriges politik från E. M:s.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 43.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till kejsar Alexander I af Ryssland, *Stockholm den 17 december 1812.*

Efter grefve Gustaf Löwenhielms afresa den 5 december[1]) har herr baron Suchtelen till mig öfverlemnat det bref, som E. M. gjort sig besväret att tillskrifva mig den 16 november. De detaljer, det innehåller, låta mig betrakta fälttågets resultat såsom fullkomligt gifvet, och allt visar, att om kejsar Napoleon lyckas uppnå gränsen af hertigdömet Warschau samt förena sig med furst Schwarzenburg och sina andra förstärkningar, så skall han kunna hålla sig på defensiven bakom

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII. s. 43. *Utg. anm.*

Weichseln ända till nästa år; men jag hoppas, att general Tschitschagoff, på hvars medverkan jag framför allt räknat, för att gifva dödsstöten åt honom, måtte hafva posterat sig i närheten af Minsk, så att han tillstänger alla vägar och sålunda uppfyller E. M:s och Europas förhoppningar.

De rörelser, som försiggå i Frankrike, Italien, Polen och hela Tyskland röja kejsar Napoleons afsigt att nästa vår ännu en gång pröfva på lyckan, om han nämligen sjelf innan dess lyckats slippa undan. Då hans slagtlinie vid Weichseln betäcker hans qvarter, skall han befinna sig i det läge, att han kan bryta upp vid första tillfälle, sedan han först vunnit några framgångar öfver detacherade afdelningar af E. M:s trupper. Jag anser derför mycket vigtigt, att våra operationer börja allra senast före april månads slut antingen mot Seland, om icke Danmark följer Nordens system, eller också mot Tyskland, om den danska regeringen går in på de förslag, som nyss blifvit framstälda inför den; tillfället är gynsamt för den, och om den icke begagnar sig deraf, så hafva vi intet att förebrå oss, ty den berättigar oss då till allt, hvad vi kunna företaga mot dess stater. Jag vill emellertid icke fördölja för E. M., att jag innerligen önskar, att H. M. konungen af Danmark måtte återgå till de principer, som både hans heder och hans politiska tillvaro ålägga honom; då skulle framgången af våra operationer icke längre fördröjas, och 70,000 Ryssar och Svenskar, förenade med 10,000 Norrmän och 30,000 Danskar skulle kunna föra hufvudkriget till Tyskland, hvilket jag alltjemt anser som Europas hjerta och centrum för kejsar Napoleons makt. Denna armé, förökad genom tyska patrioter, hvilka mot oss sträcka sina armar, skulle otvifvelaktigt segrande framtränga ända till Rhen, sedan den tagit den armé, som opererar mot E. M. i flanken.

Sedan Tyskland blifvit befriadt, skall E. M. icke hafva något mera att frukta af Österrike och icke heller af Porten, och skall då kunna sysselsätta sig med att gifva en ny form åt det tyska riket och fri från alla fjettrar med sin kejserliga krona kunna förena konungariket Polens. — — — — — —

P. S. Sedan jag slutat mitt bref, ankom en kurir, som tillkännagaf, att kejsar Napoleon har lyckats tränga sig igenom nära Borissow. Jag hade väntat, E. M., att, då jag fick underrättelse om edra staters utrymmande, jag skulle få lyckönska er till att hafva bemäktigat er hans person. Tillfället var utmärkt, men det skulle hafva varit för mycket godt på en gång, och emedan Försynen tyckes hafva velat fördröja Europas fred och frihet, så måste man underkasta sig dess beslut.

[Öfversättning från ett utdrag på franska].

№ 44.

Betänkande af grefve Münster angående expeditionen till Tyskland och de mått och steg som de allierade hofven böra bestämma sig för med afseende på detta land, *London den 22 december 1812*[1]).

Man har sökt bevisa den stora vigten af en expedition i Tyskland. Hofven i Ryssland och Sverige äro ense derom De anbefalla utförandet deraf hos England och uppmana det att öfvertaga en hufvudroll i detta företag, hvars ansträngningar skola krönas med den civiliserade verldens frihet. Så snart man vågar anse expeditionen till Tyskland som afgjord, kan ingenting vara af större vigt än att öfverenskomma med Ryssland och Sverige om de grundprinciper som man vill antaga med afseende på tyska riket.

Omständigheterna komma tvifvelsutan till stor del att bestämma de militära operationerna äfvensom formen för den civila förvaltningen i de provinser, som skola besättas, såväl under sjelfva pånyttfödelsekrisen som efteråt, då fråga blir om en bestående konstitution; men de allierade hofven måste nödvändigt på förhand blifva eniga om hvilka grundsatser de ämna

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII. s. 93. *Utg. anm.*

antaga och proklamera för den tyska nationen, då de kalla den till frihet och oberoende.

Detta arbete skall påskyndas genom de meddelanden som redan kommit engelska regeringen till del angående detta ämne såväl från Sveriges sida som genom ett betänkande af friherre von Stein, hvilket kejsaren af Ryssland gillat och som hans ambassadör blifvit befald att framlägga.

I detta betänkande jemföres med skäl den nuvarande krisen med den som egde rum under 30-åriga kriget. Tysklands öde har alltid haft ett mäktigt inflytande på det öfriga Europa. Beläget i dess midt, blir det skådeplatsen för nästan alla kontinentala krig, hvaruti en eller anan del af dess krigiska befolkning på mer än 25 millioner innevånare deltager. Dess politiska förbindelser sträcka sig till alla Europas länder. *Österrike*, *Preussen*, *Sverige* och *Danmark* ega der besittningar. Storbritanniens regent är en af rikets kurfurstar; en gren af huset Holstein innehar Rysslands tron; det gamla Frankrike bevakade der sina intressen såsom garant för westfaliska freden, och Italien lydde till en del under romerska riket i Tyskland. En stor del af dessa föreningsband fortfara ännu. Westfaliska freden har för mer än ett sekel bestämt Europas politiska ställning. Den anordning, som bör göra slut på den förskräckliga omstörtningen i våra dagar, blir af ej mindre vigt för framtiden och förtjenar de allierade hofvens allvarligaste uppmärksamhet.

Det är så liten väsentlig skilnad emellan Rysslands och Sveriges förslag, att de tvifvelsutan lätt skola kunna bringas till öfverensstämmelse, så mycket mer som de tyckas vara ense om, att Storbritannien i främsta rummet bör rådfrågas i en sak, till hvars framgång det genom sina föregående bemödanden så mycket bidragit, hvilken kräfver ytterligare offer från dess sida och som är af synnerlig vigt för det kungliga huset i anseende till dess besittningar i Tyskland.

Om man ser saken från denna synpunkt, är Englands intresse till och med större än det som Ryssland och Sverige har i Tysklands öde, och hvad de öfriga furstarne angår skulle det vara orättvist att bevilja dem samma rättigheter, sedan de till

en del bidragit till sitt fäderneslands förtryck, i det de till och med ännu strida under fiendens fanor eller också äro urståndsatta att bidraga till ordningens återupprättande.

Man måste börja sina reflexioner öfver de framstälda förslagen med den anmärkningen, att konungen i sin egenskap af kurfurste aldrig velat såsom lagligt erkänna den tyska författningens omstörtande. Då kejsar Frans lät underrätta honom om, att han afsagt sig romerska kronan, lät Hans Majestät genom sin kurfurstliga minister i Wien svara att han icke ansåg kejsaren berättigad till denna handling, att han betraktade den såsom med våld aftvingad och att han ansåg kejsaren och den tyska författningen såsom fortfarande lagligen bestående.

Hvilka de modifikationer än må vara som de nuvarande förhållandena göra nödvändiga i den tyska författningen eller som betraktas såsom nyttiga, finnes dock intet som kan tvinga till att förklara den upphäfd. Den väsentliga karaktären af denna författning är att den består af en förening af flere stater under ett valdt öfverhufvud. Förbundsmedlemmarnes större eller mindre oberoende af öfverhufvudets myndighet och det mer eller mindre begränsade utöfvandet af suveränitetsrättigheterna i anseende till främmande makter äro modifikationer, som ej äro väsentliga för författningens bestånd. De hafva undergått större eller mindre förändringar före westfaliska freden och äfven sedan gränserna för statsförfattningen genom denna akt blefvo nogare bestämda.

Då man med skäl, grundade på allmänna teorier, vill bevisa, att tyska författningen är ur stånd att ega bestånd, borde man äfven bestrida så många seklers erfarenhet, under hvilka Tyskland har varit ett af Europas lyckligaste och mest upplysta land. Den flod, som skakat det i sina grundvalar, har omstörtat allt, men sådana skakningar äro lyckligtvis sällsynta. Dessutom bevisar de institutioners ålder som utgöra författningens grund att de äro de bäst passande för nationens skaplynne och seder.

Om man stege fram i Tyskland och förklarade, att den gamla författningen ej mer borde ega bestånd, så vore det blott att till en

del godkänna den omstörtning, hvarpå Rhenförbundet grundar sig och som man både vill och nödvändigt måste göra om intet. En del skulle oroas af de faror, som äro oskiljaktiga från en ny författnings införande, och man skulle sätta i rörelse en mängd ärelystna personer, som ville omstörta allt.

De furstar och undersåtar, som man ämnar uppmana att förena sig med de allierade hofven, skola göra det med mera förtroende, då man inbjuder dem till en sådan sakernas ordning, under hvilken de förut funnit sig lyckliga och med afseende hvarpå man förklarar sig endast vilja rätta felen eller snarare så att säga föryngra ålderdomssvagheterna, än om man för dem skulle framställa det ovissa som en ny författnings upprättande medför.

En sådan osäkerhet med afseende på framtiden skulle väcka oro hos de tyska furstarne, som, om de också icke hålla på en efemerisk suveränitet, åtminstone fordra oberoende, och man måste väl betänka *att dessa furstar till det mesta bestämma det parti, som deras undersåter skola taga.* Derför måste man efter den första åsigten börja med att besegra dem för att förmå dem att underkasta sig eller ock bedraga dem, sedan de gått öfver på vår sida.

Man skulle derför vilja anbefalla. att man vid sitt första uppträdande i Tyskland förklarar dess förra författning för bestående och, som en naturlig följd deraf, Rhenförbundet för olagligt och de furstar, som fortfarande vilja försvara detsamma, underkastade de straff som författningen föreskrifver. Om man tillade, att man sedermera får öfverenskomma om de förändringar, som omständigheterna kräfva eller som kunna förekomma förnyandet af sådana olyckor som omstörtat riket, skulle man behålla fria händer att införa alla nödiga förändringar. I denna punkt tror man sig mindre skilja sig från Rysslands och Sveriges åsigter än det vid första påseendet kan förefalla.

Det ryska betänkandet föreslår att uppmana Tysklands furstar till deltagande i operationerna. Sverige vill detsamma, och om dess betänkande säger: »att man bör afstå från att »återställa den gamla författningen, hvilken redan efter fre-

»den i Lüneville icke mer existerade», tyckes det, som föregår denna mening, bevisa, att man vill säga att man ej bör återställa författningen med alla dess gamla fel eller tänka på att återinföra hvad som ej mera kan bestå.

Fattad i denna mening, kan den tanken icke annat än gillas: »att man bör ställa den eviga rättvisans grundsatser emot »dem, som upplöst alla dyrbara[1]) band, att man bör befästa »undersåtarnes moraliska kraft genom styrelsernas fasthet, och »för att lyckas häruti är det nödvändigt att gifva Tyskland en »konstitution, som skyddar folket för furstarnes förtryck och »som gifver rikets öfverhufvud en så stark moralisk och fysisk »makt, att han kan uppehålla jemnvigten emellan de tyska sta»terna, på samma gång den förser honom med tillräckliga me»del för att försvara dem mot alla anfall utifrån.»

Sådan var utan tvifvel afsigten och den verkliga meningen med den gamla tyska författningen, och åndamålet dermed vans äfven i många punkter, för så vidt det berodde af lagarna. Maktmissbruk kunna ega rum i alla menskliga institutioner, hurudan grundlagen än må vara. Sjelfva England har suckat under tyranniet med samma lagar, som under andra tider, under rättvisa regenter och redliga representanter betryggat den borgerliga friheten.

Hela Tyskland skulle få ångra en väsentlig förändring i de lagar, som skydda eganderätten och den enskilda friheten, bland annat med afseende på rättskipningen. Det vore lyckligt, om man ännu bättre skulle kunna skydda dessa lagar emot öfverträdelser, men man synes ej böra börja med att omstörta dem som finnas.

Å en annan sida bör man ej förneka nödvändigheten af att gifva tyska förbundet mera styrka. Författningen gick ut på att furstarne och rikets ständer skulle vara beroende af riket: I:o. i allt som i allmänhet rörde detsamma; II:o. med afseende på staternas förhållande till hvarandra och slutligen III:o. med afseende på furstarnes rättigheter gent emot sina

---

1) *precieux;* det svenska förslaget har *socieaux*; jmfr ofvan s. 101. *Utg. anm.*

undersåtar, men att de skulle vara oberoende i anseende till främmande makter.

Man kan icke förneka orimligheten af att en liten furste, en grefve eller en riksstad, som knapt var i stånd att uppställa ett kompani soldater och hvars kontingent till rikets armé kanske var 2 $^1/_2$ eller 3 $^1/_2$ man skulle vara suverän. Denna paradox gaf anledning till lika många intriger med främmande makter som till oöfverstigliga svårigheter vid bildandet af en riksarmé. Småfurstarne eftersträfvade äran att hafva sändebud vid de utländska hofven och att sjelfva få emottaga sådana, de slöto fördrag än för att sälja sina trupper, än för att reglera handeln i sina små stater, och ibland slöto de till och med enskild fred med rikets fiender såsom vi haft exempel på under revolutionskriget.

Det skulle ej vara svårt att göra slut på dessa missbruk och att undertrycka dessa så kallade suveräner. En ännu större skada för Tyskland vore likväl, om dess provinser förenades med främmande länder, icke så som Hannover är förenadt med England, der föreningen blott är af personlig natur, utan såsom Ungern är förenadt med Österrike, Brandenburg med Preussen eller Holstein med Danmark. Dessa föreningar kunna sätta furstarne i stånd att under skyddet af sina kronors suveränitet vidtaga åtgärder som äro stridande emot rikets intressen. Å en annan sida har Hannover mer än en gång inkräktats på grund af besvär mot England. Det blir ej lätt att i framtiden förekomma sådana svårigheter. Det föreslagna medlet: »att gifva rikets »öfverhufvud en så stor moralisk och fysisk, makt att han kan »uppehålla jemnvigten bland de tyska staterna», kan erhållas på 2 sätt — antingen genom att göra öfverhufvudet ärftligt och bevilja honom uteslutande rätt att bestämma öfver krig och fred i riket — eller också genom att upprätta ett slags jemnvigtssystem för att hindra att ingen makt må finnas som ostraffadt kan trotsa förbundets lagar.

Det första sättet skulle möta ett nästan oöfvervinnerligt motstånd. Österrike är den makt, åt hvilken den kejserliga kronan tvifvelsutan skulle erbjudas, emedan det med korta af-

brott (ehuru som valrike) innehaft den under sekler, och både Ryssland och Sverige synas hafva bestämt den åt detsamma. Men skola dessa makter vilja medgifva österrikiska kejsaren en så ofantlig maktutvidgning som anekteringen af det tyska riket? Förvärfvandet af de förutnämnda rättigheterna skulle dock vara det samma som detta, ty de skulle nödvändigt leda dertill.

Skulle man å andra sidan kunna tänka sig, att stater, hvilka såsom Bayern, Sachsen och Brandenburg sedan de aflägsnaste tider varit oberoende, icke till det yttersta skulle bekämpa ett sådant förslag? Och är detta något som man skulle vilja åstadkomma just nu, då man önskar återställa lugn och ordning.

Låtom oss tänka efter hvad som förorsakat Tysklands olyckor och låtom oss i det förflutnas erfarenhet söka botemedlet för framtiden. Vi hafva redan nämnt olägenheterna af denna »sönderstyckade suveränitet, hvars sins emellan stridiga delar liksom förut ej skulle hafva något annat gemensamt mål än ett efemeriskt oberoende.»

Det har ofta satts i fråga att förena Tyskland i större stater. Början dertill är gjord genom de andliga furstendömenas sekularisation, och Bonaparte har till en del följt samma system, då han bildade Rhenförbundet. Denna vidunderliga skapelse har likväl icke haft till mål att bereda verlden lugn utan att förslafva den, och sjelfva planen rubbades genom intriger och de summor, som de tyska furstarne betalade till Frankrikes ombud för att erhålla större eller mindre delar af rofvet från deras medständer. Det synes att Tysklands förening till stora stater, i hvilka de införlifvade ständerna bibehålla sina rättigheter med undantag af denna efemeriska suveränitet och i följd deraf rättigheten att få hålla en armé eller ingå för dem främmande förbindelser, bäst skulle svara emot tyska nationens uppgift och framför allt mot dess önskningar.

Förbundets suveräna medlemmar skulle ju sjelfva kunna komma öfverens om vissa modifikationer i utöfvandet af deras suveränitet t. ex. att de icke skola få börja krig eller ingå separatfördrag, som icke erhållit bekräftelse på allmän riksdag.

Men det är ännu mindre den sönderstyckade suveräniteten i Tyskland än uppkomsten af en andra makt i sjelfva Tyskland, nog mäktig och alltid benägen att trotsa rikets lagar, som varit ödesdiger för detsamma.

Sedan kurfursten af Brandenburg erhållit konungavärdigheten för Preussen i inskränkt mening, tänkte han endast på att förstora sitt rike i Tyskland och att undandraga sina tyska stater de band, som underkastade dem tyska rikets lagar.

Fredrik II:s lyckliga strider läto honom undgå straffet för att hafva kämpat mot rikets egen armé. Afunden mellan Preussen och Österrike fullbordade Tysklands ruin — det förstnämnda, mindre mäktigt än sin rival, sökte mot honom främmande hjelp och trodde sig vinna den genom att intrigera med Frankrike. Genom freden i Basel skilde det öppet sitt intresse från Tysklands och färklarade norra Tyskland neutralt efter en med Frankrike aftalad gränslinie. Detta steg följdes af flere föregifna klagomål emot England, af åtgärder mot dess handel och sjöfart, och slutligen är det dessa klagomål som gifvit förevändning till de tvenne på hvarandra följande ockupationerna och det slutliga införlifvandet af kurfurstendömendömet Hannover med Preussen, en handling som var uppenbart stridande emot tyska författningen och som slutligen bidrog till Preussens fall.

Det som ännu återstår af detta rike, långt ifrån att hafva bidragit till att återupprätta Tysklands frihet, hvilket var den aktningsvärdare delens af nationen önskan, har endast satts i rörelse för att hjelpa fienden emot Ryssland. Förra sommaren förklarade Preussen till och med för Sverige, att det skulle sätta sig emot en expedition till Tyskland, och den dag som är synes det ännu vilja hindra oberoendets återställande genom att ge sig min af att vilja företaga en väpnad bemedling för att återställa freden med Napoleon.

Man måste nu söka tvinga det att ingå på de allierades planer. Detta hindrar likväl icke, att Ryssland för sig tager gränslandet vid Weichseln, som det betingade sig i Åbo och som det väl förtjenar att erhålla.

Preussen skall förblifva nog mäktigt med bibehållande af sina gamla gränser mellan denna flod och Elbe, men man må icke låta det öfverstiga denna gräns och man må hålla det afskildt från Frankrike för att derigenom borttaga skälen till dess intriger mot Tyskland, hvilka intriger Frankrike alltid skall veta att vända till sin fördel mot England [1]).

Den andra faran för hvilken man måste söka att skydda Tyskland, är den oroliga anden i Frankrike. Det är klart, att

---

1) En blick på Tysklands karta skall visa, huru många spridda besittningar Preussen egde från Elbe till Rhen: det gamla Mark, furstendömena Magdeburg, Halberstadt, Minden och Ravensburg, Ost-Friesland, Mark, Cleve, Berg och slutligen allt hvad det vetat förskaffa sig under namn af skadestånd vid tiden för sekularisationerna, såsom Hildesheim, en del af Münster m. m.

Alla dessa besittningar utvidgade omkretsen för dess rofferier och dess begär att förena alla smådelarne genom nya inkorporationer. Detta system är så förenadt med karaktären i styrelsesättet att till och med vid tidpunkten för Preussens största förnedring och knapt 2 månader efter den fred som i Memel slöts mellan Storbritannien och Preussen (den 28 januari 1807) och i hvilken Preussen hade afsagt sig alla anspråk på kurfurstendömet Braunschweig—Lüneburg, vågade baron Hardenberg, då han stod i begrepp att ingå i ministèren och var uppfyld af tanken att han skulle blifva kallad att underhandla om Tysklands öde, föreslå lord Hutchinson och Hannovers sändebud att sätta hela Tyskland under Österrikes och Preussens militäriska öfvervälde.

Detta fälttågs olyckliga utgång minskade Preussens makt, men alla dess motgångar, t. o. m. dess nuvarande träldom, som nödgar det att uppträda emot de allierades, den goda sakens och Tysklands intressen, hafva icke minskat dess begär efter en sak, som icke en gång skulle beviljats en stat, som varit rikets stöd, men som man aldrig bör låta den stat erhålla, som varit orsaken till Tysklands olyckor.

Man bör för öfrigt märka, att det här blott är fråga om de provinser som Preussen genom ett ordentligt fredsslut afträdt till Frankrike och som sedan blifvit införlifvade med detta land, nämligen konungariket Westphalen och storhertigdömet Berg. Denna omständighet ställer dem i ett helt annat förhållande än de af fienden inkräktade länderna, ty såsom sådana anses enligt den i Europa gällande folkrätten hvarje inkorporation, som egt rum innan eröfringen genom ett fredsslut blifvit erkänd. (Anm. af Münster).

man måste söka att på denna sida återförskaffa det dess gamla gränser och att den s. k. konungen af Westphalen bör förklaras för inkränktare, så snart arméen landstigit i Tyskland. Det kommer då utom kurfurstendömena Hannover och Hessen samt Oldenburg, hvilka skola återlemnas till sina gamla herskare, att finnas ett stort område framemot Ijssel och Rhen som skall vara utan öfverhufvud.

Tyska nationens allmänt uttalade önskan, att en ny stor makt måtte bildas i Tyskland kan ej uppfyllas utan orättvisa och många svårigheter, men skulle till en del kunna förverkligas genom att man förstorade [den engelska] konungens tyska stater, så att de blefve i stånd att försvara sig och upprätthålla jemnvigten i Tyskland. Man kan verkligen säga, att de Tyskars önskan som vilja återvinna sin frihet är med mycken noggrannhet uttryckt i ett förslag, framstäldt af en af deras vördnadsvärdaste representanter, som nyligen återupprepat hvad han för 3 år sedan föreslog den britiska regeringen.

Namnet Welfer är kärt för Tyskarne, och det har alltid på ett sådant sätt framstått i deras historia att det blifvit en lösen för den borgerliga friheten. Detta furstehus har förblifvit utan fläck i våra olyckliga tider, men har också derför utstått mycket. Frankrikes och Preussens anfall på dess besittningar i Tyskland hafva alltid haft till mål att tvinga England att öfvergifva sitt system, som varit att rädda Europas frihet. Dessa besittningar hafva således lidit för den sak, som slutligen skall segra, och det är då rättvist, att de erhålla belöningen för sina uppoffringar, så mycket mer som blott och bart en återställelse af länder, som så systematiskt ruinerats som de ifrågavarande, endast vore en återställelse till namnet. De kunna hvarken återupprättas ur sitt förfall eller erhålla en för deras politiska tillvaro nödig styrka utan att betydligt förstoras. Det skulle vara för tidigt att ytterligare vilja ingå i detaljer härom. Det är nog att vara öfverens om sjelfva grundsatsen liksom derom att man bör förena de tyska ständerna till större suveräna stater, hvilkas bildande skall blifva beroende af krigshändelserna, men säkerligen ej bör inskränkas

endast till att gifva Österrike och Preussen suveränitet. Prinsen-regenten skulle aldrig samtycka till att afstå från sina rättigheter i Tyskland, och lika litet är det troligt, att kejsar Alexander, lifvad som han är af det ädla syftet att återställa Europas lugn på en rättvis grundval, eller Sverige, som skall se sin tronföljare uppträda i Tyskland som en annan Gustaf Adolf, skulle tillåta, att Sachsen, Bayern, Würtemberg, Baden och Hessen förödmjukades.

Men detta betraktelsesätt utesluter icke tillämpningen af den grundsatsen, hvilken är lika »nödvändig» som rättvis, nämligen att »de nuvarande furstarnas tvekan att sluta sig till förbundet, skulle utsätta dem för faran att mista sina länder.» Denna princip är grundad på den tyska författningen, och rättvisan af dess tillämpning är obestridlig, så snart man erkänner denna författning såsom ännu bestående.

Bland de medel, som skulle stärka tyska riket såsom sådant, kunde man föreslå, att England, Ryssland och Sverige garantera bildandet af en *stående* riksarmé, sammansatt af kontingenter från de furstar, som få behålla sin suveränitet, samt upprättandet af en mängd riksfästningar, sådana som Kehl och Philipsburg fordom voro. Rikets trupper skulle kunna utgöra garnisonen i dessa fästningar liksom i riksstäderna, ifall man vill bibehålla dem eller, som Sverige föreslår, upprätta nya som belöning för deras fosterlandskärlek.

Rikets gamla armé, som fordom uppbådades vid behof, dess sammansättning af kontingenter, hvilka, såsom redan är anmärkt, stundom utgjordes af 2 eller 3 man, hvilkas ekipering och öfriga utrustning var olika, kunde endast åstadkomma ett narrspel, under det att en stående armé under en af kejsaren och riksdagen utnämnd öfverbefälhafvare skulle ingifva respekt och skaffa kejsaren erforderlig makt. Upprättandet af fästningar är en sak af vigt för ett land, som har Frankrike till granne, hvilket är späckadt med fästningar. I det dessa fästningar skulle tillhöra riket i dess helhet, skulle de hindra verkan af de intriger, som förbundsmedlemmarne skulle kunna underhålla med främmande makter. Den föreslagna garantien skulle vara lik-

artad med den som blef bestämd i westphaliska freden. Frankrike skulle ej få del deri, men Sverige förtjenar ånyo att få öfvertaga rollen af garantistat, och Ryssland har efter freden i Teschen begärt att få deltaga deri.

Det betänkande, som innehåller Rysslands propositioner om sättet att behandla de tyska angelägenheterna under kriget samt Sveriges om samma sak afvika från hvarandra i några punkter, hvilka emellertid måste sammanjemkas. Det ryska betänkandet föreslår ett råd med diktatorisk makt, begränsadt till deputerade från Ryssland, Sverige, prinsen-regenten och en representant för de fördrifna furstarne. Sverige, som mera närmar sig till den gamla författningens former, vill hafva en provisorisk riksdag under ledning af de allierade arméernas befälhafvare. Dessa båda förslag äro med rätta ense om nödvändigheten af *en central myndighet* till undvikande af de svårigheter, som skulle uppstå, om man hade att göra med en mängd olika regeringar. Det är nödvändigt, att detta råd eller denna riksdag står öfver de lokala myndigheterna, till dess man kan återställa en stadigvarande sakernas ordning. Som de allierades 3 eller 4 representanter icke kunna besitta nödig lokalkännedom, föreslår det ryska betänkandet att de skola hafva rättighet att som biträde tillkalla personer som åtnjuta allmänt förtroende; detta närmar de båda förslagen ännu mera till hvarandra. Det synes tydligt att de båda förslagen afsett olika tider. Vid expeditionens ankomst till Tyskland vore ett råd med diktatorisk myndighet, sammansatt af få personer, icke allenast att föredraga utan det vore till och med omöjligt att sammankalla en riksdag. Sedan man fått fast fot och de mäktiga furstarne t. ex. Preussen och Sachsen förenat sig med oss, skola dessa vilja hafva sitt ord med i laget och det måste tillåtas dem. På detta sätt upphör skilnaden mellan de båda förslagen, och man kan nästan anse denna punkt som afgjord.

Det faller också af sig sjelft att högste befälhafvaren för de allierades armé bör föra ordet, då han befinner sig på den plats, der det af de allierades representanter bestående rådet är samladt. Både hans rang och egenskap af arméens högste

befälhafvare göra honom sjelfskrifven till denna värdighet, tilldess den kejserliga myndigheten åter träder i full verksamhet.

Nödvändigheten af att bilda en tysk armé är ögonskenlig, och man kan ej frångå, att det vore på sin plats att låta den här, som är under bildning i Ryssland och nu befinner sig i Finland, utgöra dess grundstam. Som Ryssland önskar, att England belastar sig med denna här och åtager sig arméens organisation, skulle man kunna undvika den föreställningen, att denna kår skulle vara bestämd till dess enskilda tjenst, om man kallade den nordarméen, tyska eller austrasiska arméen.

Frågan, huruvida denna kår bör lyda under expeditionens chef synes ej böra gifva anledning till tvifvel, så länge som denne icke lyckats bilda en särskild armé. Det är vid denna tidpunkt som kan komma öfverens om förslaget att gifva dess öfverbefälhafvare ett krigsråd. Den större eller mindre makt som bör tillkomma landstigningsarméens befälhafvare måste också nödvändigt till en del bero af planen för fälttåget äfvensom af frågan, om landsättandet af trupperna skall ske på en eller två olika punkter, såsom Rysslands plan, afsänd från Veczy den 2 juli, föreslog.

Man är ense om förslagen angående de tillgångar, som man skulle kunna finna i Tyskland för bildandet af den ifrågavarande arméen, ehuru beräkningen af det antal soldater, som provinserna skulle kunna uppsätta, till stor del beror af den längre eller kortare tid som man lemnar fienden att kalla den vapenföra befolkningen till sin tjenst.

[Öfversättning från franska originalet].

№ 45.

Kontreamiralen, guvernören på Gottland Karl Aschling till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Visby den 24 december 1812.*

Nådig Herre!

I enlighet med erhållna order har jag utarbetat den försvarsplan, som jag har äran meddela. Ett starkt artilleri föreslås, ty om något försök göres emot ön, måste det ske med en styrka, som är öfverlägsen den utskrifna, hvars antal jag antager vara för de anfallande bekant, och af detta skäl har jag trott, att hela försvaret borde ordnas så, att man kan hindra fienden att få fast fot på kusten. För detta ändamål torde ett fruktansvärdt artilleri vara det förnämsta vapnet. Folket är dessutom ganska benäget för detta vapen, som äfven gifver tillförsigt åt trupperna. Jag vågar äfven i sammanhang härmed omnämna det underdåniga förslaget till organisation af den allmänna utskrifningen på Gottland. Major Stael v. Holstein har inberättat, att han anmodat en komité att granska detta förslag med anledning af de betänkligheter, som uppstått angående underhållet; men härutinnan har han gått utom sin instruktion, ty jag känner den långsamhet, ja ofta nog obeslutsamhet, som vanligen råder i komitéer, och jag har icke något förtroende till dem. Jag underkastar mig emellertid helt och hållet E. K. H. upplysta domslut.

Jag har äran vara i djupaste underdånighet,

N. H.,

Ers Konglig Höghets

underdånige och lydige tjenare

KARL ASCHLING.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 46.

Kontreamiralen Karl Aschling till K. Karl XIII,

Visby den 24 december 1812.

Underdånigt betänkande.

I enlighet med de den 16 sistlidne oktober erhållna orderna att meddela mina åsigter rörande sättet att betrygga ön Gottland mot fiendtliga anfall, och i förhoppning att E. M. täckts godkänna den organisation af den allmänna utskrifningen på Gottland, hvilken i underdånighet föreslogs den 14 sistlidne oktober, har jag äran att i sammanhang härmed meddela följande.

Emedan Gottland såsom ö endast kan anfallas från hafvet, och det här icke finnes en värfvad och ständig krigsmakt, är det af största vigt, att man i god tid blir underrättad om ett påtänkt anfall. Underrättelserna böra sökas på öppna sjön af snabbseglande fartyg, som är lätta att ro och icke djupgående, och som med dessa egenskaper förena den största möjliga försvarskraft. Dessa underrättelser skola sedan meddelas från kusterna, och det är på grund häraf som jag genom betänkanden af den 27 sistlidne juli och den 5 sistlidne november anhållit, att två skonertar måtte stationeras vid Gottland, för att man måtte blifva i stånd att hålla kapare på afstånd och grundligt undersöka fartyg, som inlöpa i hamnarne, men dessa två små fartyg äro icke tillräckliga: det erfordras derjemte två kuttrar eller briggar, som böra kryssa under senhösten. För att kunna stationera dessa fartyg vid Gottland skulle emellertid erfordras bygnader, ett årligt understöd och en personal, hvilket allt skulle förorsaka betydliga kostnader. Det synes derför lämpligare, att tjenliga fartyg utkommenderas från flottans stationer, då omständigheterna så fordra. Telegrafinrättningar skulle helt säkert med den största skyndsamhet meddela de underrättelser, som erhållits vid hafskusten, men i betraktande af kostnaderna för deras uppförande och tjenstepersonalens aflöning skulle man med all nödig skyndsamhet och med mindre

omkostnader kunna erhålla dessa underrättelser af lotsar och kustbevakningen förmedelst ridande poster.

Öns försvar kan äfven försiggå på två sätt, till sjös och till lands. Det stora antalet hamnar på Gottland, af hvilka 20 äro försedda med lotsar och ett större antal är sådant, att en landstigning der kan försökas, tillåta icke att batterier och ännu mindre att fästningar uppföras på alla dessa ställen, såväl på grund af de ofantliga kostnaderna för deras uppförande och underhåll som på grund af de talrika besättningarna, hvilka skulle uppsluka största delen af deras väpnade styrka. Försvaret bör derför vara i högsta grad rörligt för att användas der omständigheterna så fordra.

Man får ej förutsätta ett så utsträckt sjöförsvar, att det skulle kunna bjuda örlogsflottor spetsen; det synes vara tillräckligt att ega ett sådant, som, då det icke är instängdt af stora fartyg, kan flyttas till landstigningsställena, der hindra den första landstigningen eller förekomma fortsättningen och afskära återtåget, och för detta ändamål skulle det ännu mindre erfordras här stationerade eskadrar än avisfartyg — med fäst afseende på kostnaderna — men det har föreslagits att skicka ett antal fartyg alltefter behof och lägenhet.

På grund af ofvan anförda skäl och då fästningar och batterier icke ingå i planen, synes det, som borde landtförsvaret företrädesvis bestå af ett starkt artilleri, som är lätt att flytta och lämpligt för tjenstgöring på all slags mark, för att hindra en landstigning eller, om under skydd af väpnade fartyg en landstigning egt rum, möta fienden på kusten och förmå honom att återvända till de fartyg, från hvilka han landstigit. Men som Visby är den enda staden i provinsen, som kan bombarderas från hafvet, och som dess nuvarande försvar består endast af två batterier innehållande åtta 24-pundiga kanoner, skall det måhända blifva nödvändigt att förstärka dem med fyra mörsare om 60 och fyra haubitser af 20 punds kaliber. Det flygande artilleriet synes böra bestå af fyra mörsare af 40 punds kaliber, två batterier med sexpundiga kulor jemte 2 haubitsar om 8 punds kaliber och för hvarje kompani af nationalbeväringen

fyra kanoner med 3-pundiga kulor enligt modellen för skärgårdsflottan, hvilket i enlighet med det underdåniga förslaget om organisation af nationalbeväringen gör tillsammans 80 kanoner med 3-pundiga kulor.

I flera hänseenden vore det nyttigt att hafva Thorsborgen befästad, så att den kan tjena till depot, och så att man der måtte kunna uppföra arsenaler och magasin, men i betraktande af dess läge endast $^3/_4$ mil från kusten på södra sidan af ön, befästningarnes svaghet på en så stor landsträcka, faran och olägenheterna af att samla all attiralj och hela förrådet till ett ställe och de ofantliga kostnader, som sådana byggnader kräfva, synes det fördelaktigare och äfven ojemförligt mindre kostsamt, om man i bataljonernas centrum bygde arsenaler med logement för bataljonschefen såsom fälttygmästare och hans adjutant, som skall föra räkenskaperna, och dessa anläggningar skulle icke blifva af stor utsträckning, alldenstund det största antalet kanoner för hvarje plats icke öfverstiger 28 förutom reservvapnen och bataljonernas attiralj och det hela kan bevakas af två arsenalvakter.

Till station för det flygande artilleriet har föreslagits Visby, der det redan finnes byggnader, hvilkas utvidgande icke skulle förorsaka några betydande kostnader, och de förut omnämnda ridande posterna kunna utgöras af soldater och hästar tillhörande artilleriet, så länge man har fred, eller tills detta måste rycka ut.

Det som i planen i underdånighet framhålles såsom nödvändigt för Gottlands försvar blifver alltså, utom flottan och med afräknande af det, som redan finnes här, följande:

2 kompanier artillerister jemte officerare,
4 mörsare om 60 punds kaliber,
4 d:o om 40 d:o,
4 haubitser om 20 d:o,
2 d:o om 8 d:o,
8 kanoner med 6-pundiga kulor jemte all attiralj och ammunition, för hvilket allt kungl. krigskollegium skall med

säkerhet kunna bestämma kostnaderna, alldenstund det har sig bekant de nu gällande priserna. Utom detta:

72 lätta kanoner med 3-pundiga kulor jemte allt tillbehör utom ammunition, 120 Rdr st.		8,640.
3 depoter eller arsenaler och boningsrum för fälttygmästaren och hans adjutant, för hvarje depot	2,500	7,500.
Utvidgandet af artilleribyggnaden i Visby . . .		1,800.
Summa Rdr B:o		17,904.

E. M.!

Då jag i all underdånighet framlägger mina åsigter, har det varit min pligt att meddela behofven i hela deras vidd, men jag har äfven trott mig vara skyldig att iakttaga sparsamhet och icke utsträcka försvarsplanen utöfver statens antagliga tillgångar, och det är derför som jag icke i denna plan upptagit vare sig återställandet af Karlsvärds fästning eller Thorsborgens befästande, och icke heller förläggandet af en eskader till den välbelägna Slitö hamn, utan jag har inskränkt mig till det nödvändigaste.

Om E. M. täckes gilla mitt underdåniga förslag i dess helhet eller till någon del, men tillgångarne icke medgifva, att hela den äskade summan genast utanordnas, anhåller jag i största ödmjukhet, att gjutningen af de lätta kanonerna och tillverkningen af deras tillbehör, uppförandet af bataljonsdepoter och utvidgandet af artilleribyggnaden i Visby måtte först sättas i verket, och för att göra omkostnaderna mindre känbara, kunde man fördela summan på två år.

Karl Aschling,
kontreamiral, landshöfding och
öfverbefälhafvare på Gottland.

N. Fr. Aschling,
adjutant.

[Öfversättning från franska originalet].

№ 47.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Stockholm den 1 februari 1813.*

Grefve Gustaf Löwenhjelm har nyss anländt[1]. Han har lemnat mig det bref som E. M. gjort mig den äran att skrifva till mig den 25 i förra månaden. Jag har att lyckönska E. M. till era arméers hastiga framgångar och till aflägsnandet af de fiendtliga trupperna från E. M. gränser. Hvad vi höra om det ömkansvärda tillstånd, i hvilket Fransmännen befinna sig, öfvergår allt hvad både den äldre och nyare historien vet att omtala angående felsteg begångna af generaler och om arméers motgångar. Jag väntade mig, E. M., att kejsar Napoleon, förblindad af medgången, skulle begå stora misstag, hvaraf E. M. skulle veta att begagna sig, men jag tillstår, att jag var långt ifrån att tro, att han så hastigt skulle öfvergifva de tappra soldater, som han har att tacka för sin makt och sin ära. Om äfven tron på hans lycka till en del är rubbad, så återstå honom likväl ännu ansenliga stridskrafter, som, anförda af klokare och mer beräknande generaler, mellan Elbe och Rhen kunna bjuda oss ett motstånd, som under hela den vackra årstiden kan qvarhålla oss i denna del af Tyskland och gifva honom tid att sätta alla politikens och afundens resurser i verksamhet. Jag ser derför ingen annan utväg att draga med sig de obeslutsamma makterna än att så fort som möjligt sätta den föreslagna expeditionen i verkställighet. Det svar, som Danmark afgifvit på E. M. meddelande, lemnar intet hopp öfrigt om att kunna förmå denna makt att inse sina verkliga intressen. Nu är endast fråga om att träffa förberedelser för att genom ett hastigt och afgörande anfall på Seland kufva Danmark. Denna operation bör nödvändigt föregå den, som vi, så fort vädret tillåter, skola företaga mot Elbe och Weser.

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII. s. 43 o. 59.

Utg. anm.

Den försäkran, som E. M. godhetsfullt gifvit mig att en kår på 35,000 man skall blifva utrustad under loppet af april månad, är allt hvad jag kan önska, och ingenting kan smickra mig mer än hoppet att få visa verlden att jag förtjenar E. M:s tillgifvenhet.

Konungen har gifvit mig i uppdrag att till E. M. framföra hans uppriktiga lyckönskningar med anledning af alla de fördelar, som E. M:s arméer vunnit, samt att uttrycka hans känslor med anledning af nyheten att E. M:s stater blifvit utrymda af fienden.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 48.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Stockholm den 17 februari 1813.*

De stora förberedelser, som äro å bane i Frankrike, Holland, Italien och norra Tyskland, göra att konungen beslutit låta grefve G. Löwenhjelm begifva sig till E. K. M.[1]) för att emottaga E. M:s order angående allt, som har afseende på expeditionen emot Seland och de öfriga operationerna. Tillika med detta bref sänder jag utdrag ur en rapport, som jag emottagit från Wien. Den skall visa E. M., att furst Metternich, ledd af kejsar Napoleons inflytande, vill förmå sitt hof att ännu mer utveckla det system, det följer. Ända tills nu hade jag icke förlorat hoppet att se Österrike, Preussen och Danmark göra gemensam sak med E. M., men allt hvad jag erfar ger mig nästan visshet om, att dessa regeringar ännu äro obeslutsamma och lika mycket frukta för E. M:s vapenmakt och kejsar Napoleons vrede. För att bringa dem ur sin ovisshet skall E. M. säkert anse det lämpligt att hastigt slå ett afgörande slag och att så fort som möjligt angripa den franska arméns eftertrupp och närma sig dess linie.

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII. s. 60. *Utg. anm.*

Blifva vi blott herrar öfver Seland, skola vi inom få dagar blifva det öfver hela den danska halfön, och derefter behöfver E. M. efter att hafva blifvit fri från största delen af sina fiender blott sysselsätta sig med Österrikare och Sachsare. För någon tid lugn för sin högra flygel liksom för nästan hela centern, kan E. M. rädda konungen af Preussen från den olycka, som hotar honom. Ert rikes intresse fordrar, att huset Brandenburg finnes i Tyskland och att det är nog mäktigt att för någon tid hindra Frankrikes planer på denna del af Europa. Dessutom kan Preussen blifva E. M. till mycken nytta, i händelse Österrike och Porten skulle ingå förbund med hvarandra emot E. M.

Må det tillåtas mig att påminna E. M. om allt hvad Sverige förra året gjorde för att hjelpa E. M. Om vår expedition icke kunde komma till stånd, berodde det af orsaker, som ej stodo i sammanhang med vår goda vilja. Vi voro färdiga. I dag skulle jag anse som en olycka för den sak, för hvilken E. M. gjort så stora uppoffringar, om de förberedelser, vi ha träffat, å nyo skulle blifva fåfänga. Danmark gör allt för att hindra oss att handla. Det begär af England tillåtelse att få förhålla sig neutralt. Troligen kommer det att försöka utverka detsamma af E. M. Om det lyckas, skall kejsar Napoleon, som styr Danmarks hof, hafva vunnit den dubbla fördelen att hafva tillintetgjort Sveriges förhoppningar och att hafva betäckt en del af norra Tyskland med eftertrupperna af sin Oderarmé. Jag kan således icke nog bedja E. M. betänka nödvändigheten att tvinga Danmark att taga ett afgörande beslut. Denna makt har sedan 2 sekel följt en så tvetydig politik, att vi icke böra utsätta oss för faran att lemna det såsom en lugn åskådare af de händelser, som komma att utveckla sig under loppet af detta år. Det är derför nödvändigt, att vår hållning tvingar det att hjelpa oss och att, om det gör motstånd, det intages med en sådan skyndsamhet, att detta företag endast med några dagar kan försena våra operationer på kontinenten.

Jag glömmer icke de förluster, som E. M:s arméer måste hafva lidit, men jag tror, att E. M. icke med likgiltighet skall

betrakta den falska ställning, hvaruti ett alltför starkt motstånd från Danmaks sida skulle kunna försätta oss, och jag är för varmt intresserad för den sak, som E. M. på ett så ädelt sätt försvarar, för att icke anse som min skyldighet att underrätta E. M. om allt, som synes mig kunna bidraga till att göra ett hastigt slut på denna stora strid. Jag anhåller om att få veta E. M:s beslut och den tid, vid hvilken jag kan påräkna edra truppers ankomst. Den sistnämnda underrättelsen är för mig af så mycket större vigt, som den brist på lifsmedel vi lida af, nödgar mig att undvika att låta den svenska arméen allt för länge uppehålla sig på embarkeringsplatserna och jag derför bör rätta dess rörelser efter de order, som gifvas åt E. M:s trupper.

Jag förnyar min försäkran om den tillgifvenhet, som fäster mig vid E. M. och med hvilken jag framhärdar etc.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 49.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Stockholm den 19 februari 1813*[1]).

Sedan grefve Löwenhjelms afresa har jag emottagit flere rapporter från Frankrike, Holland och Tyskland, hvaraf jag skyndar att meddela E. M. utdrag. Herr Pozzo-di-Borgo, som för några dagar sedan anlände från England, skall ofördröjligen begifva sig i väg för att resa till Ryssland. Under de få ögonblick, som jag träffade honom, tyckte jag mig finna, att han hade bestämda uppgifter angående den engelska regeringens politik, dess tillämnade sätt att gå till väga, dess fruktan och dess förhoppningar. De underrättelser, som han kan

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII s. 45 o. f. s. 50 n. 8, och s. 60.
Utg. anm.

lemna E. M. synas mig så vigtiga, att jag lifligt önskar, att E. M. så fort som möjligt måtte få del deraf.

Jag har uppdragit åt grefve Löwenhjelm att underrätta E. M., att prinsen-regenten af England erbjudit mig befälet öfver den tyska legionen. Mitt antagande af detta förslag blir alltid beroende af E. M:s afsigter med denna legion, och om, såsom general Hope försäkrat mig, E. M. önskar, att England skall taga den i sin sold, bör det vara E. M. angenämt, att denna kår ökar mängden af de trupper, som skola uppträda på kontinenten, och i detta fall skall allt, som E. M. öfverenskommit om med England, af mig troget iakttagas.

Jag är sysselsatt med att utrusta en expedition till Rügen. Om den lyckas, skall norra Tyskland få en ny påstötning. Allt hvad jag hör kommer mig att tro, att den minsta gnista är tillräcklig att i dessa trakter upptända en stor eld.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 50.

Bref från grefve G. M. Armfelt[1], *St. Petersburg den 12 mars 1813.*

Min Herre!

Jag hoppas, att ni icke dömt om min tystnad så som ni haft skäl att göra, då ni icke fått något svar på det älskvärda bref, som ni gjort mig den äran att skrifva till mig, dateradt den 19 januari. Som det blott är några dagar sedan jag återkom från Finland, fick jag först då emottaga de olika försändelser som väntade mig, och de första 8 dagarne efter min hitkomst egnades åt ombestyrandet af den mängd order och uppdrag, som jag fått mottaga från högqvarteret.

---

1) Adressaten var enligt en uppgift af samlaren troligen Gyllensköld.

Utg. anm.

Värdigas, churu något sent, emottaga min uppriktiga tacksägelse för den broschyr, som ni haft den artigheten att sända mig. Den är er värdig och gör på samma gång heder åt ert förstånd och ert hjerta. Jag älskar tro, att den skall inverka på allmänna opinionen och gifva deras tankar, *som tänka*, en god riktning — men ack! deras antal är ej stort — och de andra låta styra sig af de passioner, som beherska dem, eller af dem, som sätta i rörelse denna klass af menniskor, som i de allmänna olyckorna och de oordningar, som deraf blifva en följd, endast se ett tillfälle att på ett eller annat sätt göra lycka. Om jag ej misstager mig, finnes det godt om detta senare slags menniskor i Sverige.

Jag lyckönskar er af allt mitt hjerta, M. H., till lyckan att hafva kommit i beröring med kronprinsen; denne man, som så rättvist gjort sig bemärkt i vårt tidehvarf, står färdig att vinna en ryktbarhet, som ödet förnekade Henrik IV och Gustaf den Store i det ögonblick, då de skulle blifva Europas fredsstiftare och beherskare.

Jag afvaktar med största otålighet det ögonblick, då kronprinsen skall landstiga på kontinenten. Hans rykte, det förtroende, som man sätter till honom, och hans ställning som arftagare till Sveriges krona skola verka oändligt mycket mer än stora arméer, hvilkas politiska syfte och ödeläggande närvaro man är van att frukta. Ingen är mer värd kärlek och förtroende än Alexander I, ingen är ädlare och har grundsatser värdigare en stor monark, men den politik, som det ryska kabinettet i alla tider följt, den allmänna opinionens påtryckning och den karaktär, som med få undantag utmärker såväl ministrar som generaler, hindrar alltid kejsaren, om också icke att utföra sin vilja, så dock att öppet bekämpa de hinder, som förlama dess verkan. Jag känner i grund och botten till sakernas ställning härstädes, och ju mer jag lär att beundra kejsaren, desto mer beklagar jag honom för de nästan oöfverstigliga svårigheter, som han har att öfvervinna för att kunna synas så stor och så öfverlägsen, som han verkligen är, och för att kunna utveckla detta rikes *ofantliga* och nästan *outtömliga* tillgångar. Från

denna synpunkt är det lätt att förutse den lysande bana, som väntar kronprinsen i Tyskland och som ej kan uppväcka Alexander I:s afund, emedan han ifrån början bestämt den åt Karl Johan.

Jag vet, att man ifrigt öfverlägger om Norges förvärfvande såsom en sak, hvilken bör föregå hvarje militärisk operation från Sveriges sida. I Åbo sade jag åt prinsen, att det är i Tyskland, som man bör eröfra Norge, och dervid sade jag en stor sanning. Sedan man eröfrat Holstein, skall man i Köpenhamn ej önska något högre än att få komma öfverens med honom, då han deremot, om han förstör sin armé bland Norges ofruktbara berg eller utsätter den för stora förluster innan han bemäktigat sig Seland, skall förlora en dyrbar tid, en säker ära och kanske kalla till lif en mängd invecklade intressen, hvilka ofta störande inverka på ett kabinetts stora afsigter, hvars handlingssätt bör vara enkelt, så snart dess mål är bestämdt. Jag vågar tro, att ingen högre än jag uppskattar kronprinsens stora egenskaper, och jag har äfven bevisat detta, i det jag på en tid, då han här misskändes och då man genom falska uppgifter lyckats förmå honom att orättvist hemsöka mig med sin onåd, likväl vidhöll sanningen, om hvilken man sedermera med entusiasm och öfvertygelse åter har förenat sig[1]). Om mitt hjerta och min sista blodsdroppe icke tillhörde kejsar Alexander, skulle jag anse mig lycklig, om jag finge följa en sådan furste som er. Jag smickrar mig äfven med, att han skulle gjort rättvisa åt mitt nit och mina grundsatser, och jag hoppas, att de barn, som jag qvarlemnat bland hans undersåtar, skola uppfylla alla de önskningar, som jag alltid hyst, att få visa H. K. H. den vördnad och tillgifvenhet, som mitt hjerta alltid egnat honom. Helsa tusendefalt till den hederlige Camps. Det är en af dessa sällsynta menniskor, som genast vinna ens aktning. Hans bekantskap har beredt mig ett stort nöje, och jag lyckönskar prinsen att hafva en sådan tjenare och vän.

---

1) Texten har: »*la verité, à laquelle on s'est raillé;* men det sista ordet är förmodligen skriffel för: *rallié.*

Utg. anm.

Alla förslag om fred, som för närvarande framställas, kunna ej vara något annat än ett dåligt skämt. På hvilken grundval skulle man kunna sluta den? Tror man, att Napoleon öfvergifvit en enda af sina älsklingsidéer, på hvilka hans existens kanske beror. Hvarje underhandling med Frankrike skulle i dag vara ett bedrägeri, hvars offer verlden skulle blifva. Först måste Spanien utrymmas, Tyskland rensas från Fransmän och Rhenförbundets diplomater, och Frankrike tvingas att nöja sig med sina naturliga gränser, innan de makter, som dragit svärdet, kunna få sticka det tillbaka i slidan. Wienerhofvets skadliga politik, det oredliga system, hvarigenom hofvet i Berlin besudlat sig, och de tyska hofvens låghet och dumhet hafva åstadkommit en alltför våldsam rubbning i jemnvigten, för att man skulle kunna lita på något annat än *den fysiska styrkan*, och den finnes så snart den moraliska styrkan blir rättad och använd på ett tillbörligt sätt.

Allt hvad kejsaren lofvat prinsen är honom heligt; oförutsedda händelser hafva kunnat fördröja utförandet af några saker och hafva kunnat hämma andra — men prinsen *kan i allt lita på* Alexander; jag vill ansvara derför med mitt hufvud. Det är möjligt, att jag om 14 dagar kommer att afresa till armén; om jag då skulle kunna påskynda de aftalade anordningarna, skall jag göra det med ett nit, som motsvarar de känslor, af hvilka jag lifvas och hvilka jag förklarar mig ega. Om ni skulle träffa den gode och aktningsvärde general Suchtelen, så helsa honom tusendefalt från mig. Hvad hans armékår skall sakna honom och hvilken olycka för armén att nu vara beröfvad en ingeniörgeneral med hans talanger! Emottag försäkran om min gamla vänskap och den utmärkta högaktning, med hvilken jag har den äran att vara,

Min Herre,

er ödmjuke och lydige tjenare

Grefve Armfelt.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 51.

Kejsar Alexander I af Ryssland till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Kalisch den 25 mars 1813* [1]).

Min herr Broder och Kusin!

Jag ämnade just afsända en kurir till E. K. H. för att underrätta er om Dresdens, Hamburgs och Lybecks intagande af mina trupper äfvensom om, att hela svenska Pommern utrymts af fienden, då herr Essen ankom, medförande E. K. H:s intressanta bref af den 17 med dess bilagor. Jag tackar E. K. H. för det förtroende, som derigenom visas mig, och jag har med verkligt nöje läst E. K. H:s vackra svar till kejsar Napoleon.

Artikeln i Times har ej kunnat inverka det minsta på mig, både konungens och E. K. H:s tänkesätt äro alltför väl kända af mig, för att jag skulle fästa den minsta vigt dervid. E. K. H:s bref förverkligar mina förhoppningar genom tillkännagifvandet om E. K. H:s snara ankomst till kontinenten. Med den största otålighet emotser jag det ögonblick, som skall låta oss träffas och sätta E. K. H:s stora militäriska talanger i tillfälle att tjena den heliga sak, för hvilken vi strida.

En stor del af mina trupper är redan vid Elbe, de öfriga marschera likaledes mot Dresden. Så snart E. K. H. stigit i land, skall jag skynda att noggrant underrätta E. K. H. om truppernas dåvarande ställning och de rörelser, som då böra göras. Jag ber E. K. H. vara öfvertygad om, att den dag, då jag får sluta E. K. H. i min famn, skall blifva en af de lyckligaste i mitt lif. Jag förblifver

E. K. H:s

gode bror och kusin

ALEXANDER.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

---

1) Antagligen g. st. således den 6 april. *Utg. anm.*

№ 52.

Hemlig rapport från Köpenhamn till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *mars 1813*[1]).

Kejsar Napoleon har tillåtit hofvet i Danmark att öppna fredsunderhandlingar med Storbritannien. Det ingår i hans nuvarande politik att få det danska området förklaradt neutralt, emedan han fruktar, att en armé af Svenskar, Ryssar och Engelsmän skulle kunna landstiga på Fyen och, i det den rycker mot Hamburg, tvinga honom att utrymma Östersjöns kust, att draga sig tillbaka till nedra och mellersta Elbe, att härigenom öfverlemna Stettin, Magdeburg, Küstrin och Glogau åt deras egna krafter och slutligen att föra kriget mellan Rhen, Weser, Mayn och öfre Elbe. För att kunna fortsätta detta krig låter han 50,000 man infanteri på trossvagnar komma från Spanien jemte två tredjedelar af sitt kavalleri; han afväpnar mer än två tredjedelar af sin flotta och förvandlar matroserna till soldater. Han anser, att dessa trupper tillika med 60 kohorter, hvilka äro under marsch, och omkring 70,000 konskriberade före maj månads slut skola bilda en armé af mer än 200,000 Fransmän, Rhenförbundets trupper icke inberäknade.

Om Danmark lyckas erhålla ett vapenstillestånd eller en fullständig fred med England, fordrar Napoleon, att Danmark i Holstein underhåller en kår på 25,000 man, afsedd att genom sin blotta närvaro oroa de svenska och ryska trupper, som skulle vilja landstiga i Pommern.

Det bref, som herr Rosenkrantz skrifvit till mylord Castlereagh, och hvars koncept hertigen af Bassano uppsatt och skickat till herr Alquier för att framlemnas, innehåller i hufvudsak följande:

Som mylord Cathcart meddelat herr Blome, konungens minister i Petersburg, att Hans Br. Majestät önskar att se de närvarande stridigheterna med danska regeringen afslutade, men

---

1) Jmfr Schinkel a. st. VII. s. 53 n. 3. *Utg. anm.*

herr Blome icke kunnat svara, emedan han saknade nödiga instruktioner ifrån sin monark, har herr Rosenkrantz erhållit uppdrag att förklara för mylord Castlereagh, att H. M. konungen af Danmark är färdig att underhandla med England om fred, om till grund för underhandlingarna på förhand fastställes, att alla de eröfringar, som Storbritannien gjort från Danmark, återställas till sistnämnda rike och att alla danska undersåtar få ersättning för hvad de lidit under kriget. Herr Rosencrantz uttalar konungens önskan att före Frankrike få underhandla med England om freden.

Herr Rosenkrantz förklarar, att konungen hans herre icke ingått någon annan förbindelse med Frankrike än den att icke sluta särskild fred med England, men att, då kejsar Napoleon under tiden låtit honom få del af hertigens af Bassano förslag till Storbritannien, anser sig H. M. konungen af Danmark genom detta af franska regeringen tagna steg tillräckligt befriad från sin förbindelse, samt att han underrättar kejsar Napoleon om det steg, som han i dag tager hos den britiska regeringen, dervid bedjande honom att till Danmark återsända de 2,500 Danska matroser, som befinna sig på hans fartyg. Herr Rosenkrantz ursäktar sig för, att hans hof har lemnat dem icke på grund af ett fördrag utan utan endast af välvilja för kejsar Napoleon.

Herr Rosencrantz föreslår sedermera mylord Castlereagh att återkalla alla danska kapare, som befara Östersjön, och att icke insläppa några franska i sina hamnar, om Storbritannien förklarar, att det beviljar Danmark vapenhvila.

Brefvet slutar med att försäkra mylord Castlereagh, att Danmark icke önskar göra några eröfringar i Tyskland och att konungen med stor ledsnad skulle se, om Hans Br. Majestät skulle gifva efter för hofvens i Petersburg och Stockholm önskningar och samtycka till Norges förening med Sverige. Herr Rosencrantz tillägger, att Danmark nu står i ett godt förhållande till Sverige, men att han hoppas, att, om detta land i förbindelse med Ryssland skulle vilja anfalla Danmark, Storbritannien begagnar sitt inflytande för att skaffa aktning åt Danmarks neutralitet.

Några mindre artiga uttryck angående hofvens i Petersburg och Stockholm afsigter sluta detta bref, och hvad som synes förvånande är, att konungen af Danmark uti en depesch till herr Blome befaller honom att förklara för storkansleren att han räknar på hans stöd och på fortfarandet af de vänliga känslor, som han egnat honom.

[Öfversättning från franska originalet].

№ 53.

Danska sändebudet i Stockholm grefve Baudissin till danska utrikesministern Rosenkrantz[1], *Stockholm den 1 april 1813.*

Min Herre!

H. K. H. Kronprinsen, som i går på morgonen inbjudit mig att dinera hos honom, har, innan vi satte oss till bords, haft ett mycket allvarligt samtal med mig. Det finnes inga andra vittnen till detta samtal än grefve von Engeström, och prinsen har offentligt uppdragit åt mig att lemna Ers Excellens en redogörelse derför samt underrättade mig på samma gång om, att en svensk kurir denna morgon skulle afresa till Köpenhamn. Jag skall i denna underdåniga rapport söka uppfylla det pinsamma uppdrag, som blifvit mig lemnadt.

H. K. H. sade, att som de förbundna makterna icke kunde bevilja Danmark neutralitet, och tiden för hvarje ögonblick blefve allt dyrbarare, ville han underrätta mig, på det att jag skulle göra bruk deraf hos min regering, att konungen af Sverige sknlle börja fiendtligheterna mot Danmark mellan den 15 och 20 dennes, såvida icke H. M. konungen, min herre, dessförinnan på ett tillfredsställande sätt betygat Sverige sin vilja att samverka med förbundet i norden. H. K. H. sade mig, att anfallet skulle

---

1) Jmfr Schinkel a. st. VII. s. 61. *Utg. anm.*

göras på tre särskilda ställen, att han hade 50,000 Svenskar och 35,000 Ryssar till sin disposition utom trupper, som han skulle samla i Tyskland, samt att han var viss om ratifikation å sitt fördrag med England. Sedan H. K. H. på detta sätt förklarat mig sina afsigter, tillade han en mängd reflektioner och argument, med afseende på hvilka jag icke kunde misstaga mig på hans mening att så mycket som möjligt förmildra intrycket af de ledsamma saker, han nödgats säga mig. Han upprepade oupphörligt, att om konungen, min herre, ville närma sig honom, funnes det tusen utvägar att underlätta en öfverenskommelse och att han skulle göra sig en ära och en pligt af att i allt göra mera än han kunde komma att lofva och aftala med Danmark. »Jag skall sätta hela min lycka uti», sade H. K. H., »att blifva er konungs förste general, och jag skall icke unna mig ett ögonblicks hvila, förrän jag insatt honom i full besittning af sina nya länder». Han tillade, att om vi önskade underhandla, skulle han sända herr af Wetterstedt till Köpenhamn med vidsträckta fullmakter, såvida konungen af Danmark icke skulle föredraga att hitsända en underhandlare, som egde hans förtroende. Prinsen syntes tydligt under sitt samtal vilja undvika hvarje uttryck, som kunde likna en hotelse, och upprepade flera gånger, att om han icke allt mera blifvit öfvertygad om omöjligheten att rycka fram med en armé, under det att vi hotade hans rygg, och om den kris, i hvilken alla makter nu befunno sig, icke vore så afgörande, skulle han aldrig yrkat på, att vi skulle lemna vår neutralitet. Han nämnde samma skadestånd, hvarom alltid varit fråga och försäkrade mig, att det icke mötte den minsta svårighet, att på annat håll godtgöra hertigen af Mecklenburg, för att han skulle afträda sitt land till konungen, vår höge herre. Han lät mig slutligen förstå, att man efter fälttågets slut kunde träffa öfverenskommelse om mellersta Norges afträdelse, om Danmark nu ville öfverlemna Trondhjems stift och fästningarna Kongsvinger och Fredrikshall samt förlita sig på hans löfte om godtgörelse i Tyskland.

H. K. H. kronprinsen har uppdragit år H. E. grefve von Engeström att lemna mig en kopia af den not, som hertigen af Bassano tillstält herr d'Ohsson, äfvensom svaret derpå från Fransmännens kejsare. Jag har äran att sända den tillika med denna underdåniga rapport. Den sistnämnda af dessa handlingar utvecklar fullkomligt kronprinsens tänkesätt angående Sveriges förhållande till Frankrike och till sina grannar. Prinsen sade mig vid detta tillfälle, att i händelse af en brytning skulle man börja med att låta trycka en uppgift på alla de svenska fartyg, som till följd af kontinentalsystemet blifvit uppbringade af danska kapare samt med att offentliggöra de noter, som af herr von Dernath adresserats till ministern för de utrikes ärendena. H. K. H. bemödade sig äfven att framhålla, huru trolöst Frankrikes uppförandet städse hade varit mot Danmark. »Kejsaren vill endast, att ni skall få behålla Norge», tillade han, »för att ständigt underhålla missämja mellan våra två länder». Prinsen gaf mig sitt hedersord på, att, om icke händelsen med markisen af Romagna mellankommit och om icke kriget med Spanien vändt kejsarens uppmärksamhet från norra Europa, hade han varit nödgad att utföra Napoleons order att intaga Jutland och Fyen, hvilka provinser sedan för alltid varit förlorade för Danmark.

H. K. H. sade slutligen, att man hade skäl att anse Österrikes handlingssätt som nästan afgjordt, och att, således om Danmark skulle vidhålla förbundet med Napoleon, skulle det blifva den enda europeiska makt, som ej medverkat till att återupprätta jemnvigtssystemet och upphäfva den franska regeringens tyranni.

Jag har den äran etc.

Undertecknadt Baudissin.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 54.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till grefve Gustaf Löwenhjelm, *Stockholm den 11 april 1813*[1]).

Ni ser af de depescher af den 6 april, som baron Adlercreutz medfört, att konungen beslutit att anfalla Danmark, om det icke bestämmer sig för att afträda Norge.

Jag är förtjust öfver, att kejsaren och hela hans omgifning erkänna den stora fördel, som ryska arméerna skola hafva af en samverkan med svenska armén på kontinenten. Men huru mycket denna samverkan än aflägsnar oss från Sveriges egentliga mål, som är föreningen med Norge, skall den likväl blott påskynda Danmarks fall och upplösning, emedan konungen önskar, att på samma gång, som jag anfaller danska fastlandet, skall Köpenhamn bombarderas och Norge angripas från både land- och sjösidan. Sålunda hafva herr Blomes undanflykter, dubbelhet och intriger endast påskyndat de olyckor, som skola drabba det danska hofvet.

Herr Dolgorucki har i Köpenhamn handlat emot Sveriges intressen och innehållet af fördragen med Ryssland. Han är en nära slägting till herr Rosenkrantz och har så småningom insupit hans åsigter. Han har talat till förmån för den danska regeringen och mot föreningen med Norge, försäkrande, att kejsar Alexander för det närvarande ej bryr sig derom. Om det vore möjligt, att furst Dolgorucki efter sådana yttranden icke blefve desavuerad och att danska kabinettets förslag, som gjorts med herr Alquiers samtycke och på hans inrådan, i stället för att såsom i England blifva afvisade, skulle blifva gynsamt upptagna i Ryssland, hvilka sorgliga följder kunde vi icke då hafva att frukta? Sammankomsten i Åbo,

---

1) I Schinkel a. st. VII. s. 65 uppgifves väl, att ett bref af den 11 april med detta innehåll sändes till grefve *Karl* Löwenhjelm, men då *Gustaf* Löwenhjelm vid denna tidpunkt äfven befann sig hos kejsar Alexander, har utg. ansett sig kunna bibehålla den i S. S. befintliga afskriftens rubrik. *Utg. anm.*

orsaken och förebudet till de olyckor som drabbat kejsar Napoleon och hans armé, skulle den för Sverige och mig icke hafva andra följder än bitterhet och ånger? Finnes det i Europa en enda tänkande varelse, som kan förneka, att Sverige näst England är det första land, som höjt sin röst till förmån för folkens frihet och oberoende? Jag kan med ett slags stolthet tillägga, att, om Sverige icke i mars månad 1812 motstått det österriska hofvet, som genom grefve Neipperg och i följd af depescher från furst Schwartzenberg inbjöd oss att icke skilja oss från hvad som då kallades »den goda saken», emedan — sade man — dess ändamål var att drifva det ryska riket tillbaka till Asien, skulle detta rike drabbats af svåra slag. Sverige hindrade Danmark att skicka 25,000 man till Oder, qvarhöll 60,000 Fransmän vid Östersjökusten och i norra Tyskland, hvilade ej sålänge något återstod att göra för det allmänna bästa, tillbakavisade de tyska makternas hotelser och hotade sjelft i sin ordning Danmark med ett plötsligt infall, om denna makt lemnade en enda man till kejsar Napoleons disposition. Sålunda, Herr Grefve, efter att hafva upprullat denna tablå, som ej i något hänseende är öfverdrifven, skulle man ej hafva skäl att tro på någon heder på jorden, om Ryssland det minsta skulle intressera sig för Danmark. Jag vet nog, att öfverallt finnas menniskor färdiga att sälja sig till den, som har medel att köpa dem, men mitt hjerta säger mig, att dessa otrogna tjenares försök skola stranda mot kejsar Alexanders beslut att icke lyssna till några förslag från den danska regeringens sida, som icke grunda sig på Norges afträdande till Sverige. Mina aningar, som hittills sällan bedragit mig, säga, att jag aldrig skall få skäl att beklaga mig hvarken öfver kejsar Alexanders politik eller känslor, och jag förlitar mig lugnt på denna ljufva och för mig tröstande känsla. Ni vet, Herr Grefve, att, då vi afstodo från Finlands återvinnande, förmåddes vi dertill af vår önskan att aldrig mer behöfva hafva något tvistämne med Ryssland. Skilda från detta stora rike genom naturliga gränser, trodde vi oss kunna finna lugn och säkerhet gent emot denna regering ge-

nom föreningen med Norge. Endast denna förening var orsaken till, att vi motstodo kejsar Napoleons anbud och hotelser, och ni bör bättre än någon annan kunna bedöma våra bemödanden att ändra den allmänna opinionen som var fiendtlig emot Ryssland, emedan den gaf Svenskarne medel att hämnas oförrätter. Det var för att vi icke skulle återeröfra Finland, som vi begärde Norge, och det är uppfyllandet af det fördrag, hvilket tillförsäkrat oss det, som vi i dag fordra. Om enligt dessa samma fördrag, kejsar Alexander önskar, att vår första krigsoperation skall gälla Seland, är jag färdig att rätta mig derefter. Denna första operation skall låta oss förlora mycken tid, och den andra skall föra oss till kontinenten. Det beror således på kejsar Alexander att bestämma, om han vill, att jag genast skall infalla på danska fastlandet, eller om jag skall börja med Seland. I hvilketdera fallet som helst har kejsaren förbundit sig att uppställa en kår på 35,000 man, och konungen uppdrager åt er att fordra detta. Mot slutet af månaden skall jag inträffa i Stralsund; om ni ej kan möta mig der, så sänd mig en öfversigt öfver de trupper af alla vapen, hvaraf den ryska armén består, och möt mig så fort som möjligt, på det att jag må kunna åter sända er till kejsaren med underrättelse om de beslut, jag fattat.

Då ni träffar herr Nesselrode, så underrätta honom, att det är konungens önskan, att herr Blome sändes från Petersburg och att herrar Lesakevitz och Dolgorucki återkallas från Köpenhamn. Emedan Danmark är i krig med oss från det ögonblick jag anfaller Holstein och Norge, så fordrar det allmänna intresset, att alla måtte inse, att förtroende och enighet råda emellan de förbundna makterna.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 55.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Prinsen-regenten af England, *Stockholm den 15 april 1813.*

Min Herr Broder. Jag har haft den äran att emottaga det bref af den 27 mars, som E. K. H. tillskrifvit mig, och jag skyndar att betyga hela min erkänsla derför.

Den tacksamhet, som E. K. H. tror sig vara mig skyldig för att förbindelserna mellan Sverige och Storbritannien å nyo stadgats, är för mycket smickrande för att jag icke skulle anse den härröra från E. K. H:s vänskap och förtroende för mig.

Då jag kom till Sverige, hade jag endast ett mål i sigte nämligen att kunna lyckliggöra konungens ålderdom, ty han har visat mig en faders tillgifvenhet. Dertill har kommit min önskan att betrygga en tapper och högsinnad nations framtida öde, som, ehuru förföljd af motgången, ännu bevarar medel att upphålla den ära och det oberoende som fordom utmärkte den. Som jag kände till de hemliga driffjedrarne i kejsar Napoleons politik, har jag kunnat tala erfarenhetens språk och slutligen lyckats upplysa nationen både om dess faror och om hvad det hade rätt att hoppas, om den ändrade sin politik. Som konungen icke har någon annan ärelystnad än att skaffa Sverige säkra och naturliga gränser, har han motstått den franska ministèrens försåtliga anbud, hvilka icke hade annat mål än att indraga honom i krig med Ryssland, och litande på mig med afseende på utförandet af hans nyttiga planer, har han endast riktat sin uppmärksamhet på föreningen med Norge, ett land som icke för oss kan ersätta Finlands förlust, men hvars besittning skaffar oss ett insulärt läge och, som jag hoppas, gör oss till ständiga vänner med England. I den nuvarande krisen hvarken kunde eller borde Sverige, som har färska förluster att ersätta, uppoffra sig för det allmänna bästa utan att få skadeersättning. Lugnt bland sina berg och starkt genom sina inbyggares mod, hade det liksom Danmark kunnat följa denna tvetydiga politik, som i vår tid är så vanlig, att invänta hän-

delsernas utgång. Då Sverige lät Europas förtryckare höra frihetens röst, föraktade hans hotelser och gäckade hans intriger, gjorde det sig förtjent af att erhålla en fördel som belöning för sin hängifvenhet och äfven såsom ersättning för de olyckor, det utstått. Denna fördel är nu tillförsäkrad detsamma genom det förbund, som oupplösligt förenar Sveriges och Storbritanniens intressen. Då Norge en gång är förenadt med Sverige, anser jag mig hafva betalt min skuld till konungen och nationen. Fri för all oro för mitt fäderneslands, min konungs och min sons framtid, kan min själ då helt och hållet egna sig åt den gemensamma saken. Men för att detta mål skall kunna vinnas, måste det blifva ett slut på det danska hofvets försök och dess agenters hemliga anslag. Det vore tvifvelsutan ganska fördelaktigt för denna makt att länge kunna oroa oss med sina underhandlingar och att på sådant sätt bidraga till lösningen af den pågående striden för Europas befrielse. Utan att hafva utsatt sig för någon fara, skulle detta hof, hvars politik alltid varit opålitlig, då på ett eller annat sätt draga nytta af segerns fördelar genom att med friska och sparade krafter kasta sig öfver det besegrade partiet. Konungen har gjort allt för att väcka kabinettet i Köpenhamn till känsla af dess verkliga intresseen, men alltid utan framgång. Det återstår således ingenting annat än att vädja till vapnen, och konungen har beslutit att göra det. Om konungen af Danmark icke före den 15 maj beslutit sig för att erkänna såsom basis för underhandlingarna — Norges afträdande, har konungen befalt mig att genast öppna fiendtligheterna emot det danska fastlandet på det sätt, som öfverenskommits med general Hope. Jag skall alltid beklaga, att jag blifvit tvungen till denna ytterlighet, men nödvändigheten att icke förlora en dyrbar tid, de pligter, som jag har att uppfylla emot Sverige, och våra fördrags helgd, allt nödgar oss dertill. Furst Dolgorucki, som af kejsar Alexander sändts till Köpenhamn, har der uppväckt förhoppningar, som enligt den noggranna kännedom, jag har om Hans Kejs. M:s redbarhet, icke kunna annat än blifva af honom desavuerade. Det är endast genom ett troget och ömsesidigt uppfyl-

lande af de förpligtelser, som ingåtts mellan de allierade makterna, som man kan bevara denna enighet i deras ansträngningar, som ensam kan betrygga framgången deraf. Vår gemensamma fiende söker blott att uppväcka oenighet emellan oss, och det är för att dessa stämplingar må omintetgöras, som Danmark antingen måste underkasta sig att afträda Norge eller ock måste blifva vår fiende.

Hvad jag sagt till general Hope, hvars bekantskap var mig särdeles angenäm att få göra, rörande E. K. H:s och dess familjs intressen i Tyskland, var uppriktigt menadt. Jag erkänner för E. K. H., att jag skulle anse som en af mina ärofullaste bragder, om, sedan jag i fordna dagar nödgats behandla kurfurstendömet Hannover som fiende, jag skulle blifva nog lycklig att få dela äran att nu återlemna det till en regent, hvars undersåtars rörande tillgifvenhet för hans person jag på nära håll har bevitnat.

Jag ber E. K. H. ursäkta, om jag varit alltför vidlyftig i detta bref, men det förtroende, som E. K. H. ingifvit mig [?], har nödvändigt framkallat mitt och jag skall genom mina handlingar visa, att jag på slagfälten och under farorna lärt mig redbarhet och ärlighet. Måtte Försynen välsigna våra bemödanden att ernå denna varaktiga och säkra fred, efter hvilken den lidande menskligheten så länge längtat, och det segrande England, som allt hitintills i sitt sköte gifvit en tillflyktsort åt Europas nästan tillintetgjorda förhoppningar och frihet, skall då med stolthet se de länder befriade, som skola hafva dess hjeltemodiga exempel att tacka för sitt oberoende och sin lycka. Då jag uttrycker denna önskan, talar jag äfven på mitt fordna fäderneslands vägnar, ty jag kan försäkra E. K. H., att Fransmännen hvarken hata friheten eller dem, som försvara den.

Det är med känslor af högaktning och uppriktig vänskap, som jag etc.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 56.

Kejsar Alexander I af Ryssland till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Dresden den 23 april 1813.*

Min Herr Broder och Kusin!

Jag skyndar att hålla mitt löfte, då jag genom medföljande rapport sänder E. K. K. de detaljer, som jag lofvat meddela angående de militära rörelserna, som nästan kunde förutsägas, när jag sist skref till E. K. H. Med mycken otålighet väntar jag rapporterna från öfverste Pozzo di Borgo. Jag väntar dem dels för sjelfva sakens vigt, dels för det värde, jag sätter på ett förtroligt förhållande oss emellan. E. K. H. kan nog sjelf bedöma, huru upptagen min tid är af allt, som rör affärerna under dessa vigtiga omständigheter, då arméerna ständigt äro lägrade i hvarandras närhet. E. K. H. vet väl, att marskalken, furst Kutusoff slutat sina dagar. Han dog den 16 dennes af en nervsjukdom. Det fattades blott i hans ärofulla militäriska bana att han fått vara med i slaget vid Görschen. Jag är likaledes ledsen, att E. K. H. icke kunnat vara vitne till truppernas uppförande denna ärofulla dag. Det är för att säga E. K. H. att jag ständigt tänker på E. K. H. [som jag skrifver detta] och med denna försäkran förblifver jag min Herr Broder och Kusin,

E. K. H:s

gode broder och kusin

Alexander.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 57.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till kanslern, baron von Hardenberg, *Göteborg den 3 maj 1813* [1]).

Jag har emottagit det bref, som ni sändt mig af den 26 mars, och jag är särdeles rörd öfver de känslor, ni deruti uttrycker för mig. Sedan långt tillbaka känner jag det nit och den tillgifvenhet, som lifva er för er konung och ert fädernesland, hvarför jag fullkomligt fattat er glädje, då ni funnit er i stånd att genom edra talanger, som en tid varit bundna af ett främmande välde, bidraga till det heliga målet, Preussens oberoende. Jag lyckönskar er till den nya morgonrodnad, som uppgått öfver ert fäderneslands horizont. Alla folk hafva haft sina olyckor, men den största af alla är att misstro sina egna krafter, och den preussiska nationen visar nu, att den kunnat duka under för ödet, men icke förödmjuka sig inför detsamma, hvarför den också om den är ihärdig skall segra och icke triumfera för att allenast byta om ok.

Som jag beräknar att snart vara i Tyskland, hoppas jag äfven att muntligt få meddela mig med er. I våra tider böra pennan och svärdet verka tillsammans, och om den ene beherskar segern, så garanterar den andra vinsten deraf.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 58.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Fredrik Wilhelm III af Preussen, *Göteborg den 3 maj 1813* [1]).

Före min afresa från Stockholm lemnade herr von Tarrach mig det bref, som E. M. tillskrifvit mig den 19 mars, och jag skyndar att betyga min tacksamhet derför. E. M. har fullkomligt rätt, då ni anser mig besjälad af de uppriktigaste känslor af högaktning och tillgifvenhet för E. M:s person och höga

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII. s. 111. *Utg. anm.*

familj. Dessa känslor voro desamma hos mig äfven på den tid, då min pligt bjöd mig att strida emot E. M., och detta hoppas jag hafva bevisat under de sammankomster, som jag haft med herr von Nagler i Anspach och med furst von Wittgenstein i Hamburg.

Då jag nu, under det jag tillgodoser mitt fäderneslands politik, fritt kan följa den känsla, som drager mig till E. M., har jag med verklig glädje erfarit, att E. M. skilt sig från ett system, hvilket slutligen skulle neddragit E. M. i den afgrund, som redan öppnat sig vid edra fötter. Det är, E. M., genom mod och ihärdighet samt genom förnekandet af hvarje annan känsla än nationelt oberoende, som kontinentens befrielse, börjad under så lyckliga utsigter och befästad genom freden, skall kunna vinna den varaktighet, som den lidande menskligheten sedan lång tid behöfver. Hela Europa skall då känna behofvet af att återupprätta ett rike i mellersta Tyskland, sådant som Preussen, hvilket kan uppehålla jemnvigten mellan Norden och Södern och tillsammans med Österrike försvara denna Rhengräns, som icke mer bör få öfverskridas. Då bör Sverige blifva Preussens naturliga bundsförvandt, såväl på grund af sitt läge som af ömsesidigt intresse. Som dessa makter ingenting hafva att afundas hvarandra, behöfva de ej göra någon uppoffring för att sålunda vara förenade.

Denna förbindelse, E. M., har nyligen erhållit en fast grund genom de nya öfverenskommelser, som konungen ingått med E. M. och jag ber E. M. vara öfvertygad, att, så snart omständigheterna tillåta mig att så mycket som jag önskar tillämpa dessa förbindelser, skall ingenting ligga mig närmare om hjertat än att få visa E. M. huru lycklig jag känner mig att få motsvara E. M:s förtroende. Jag blef mycket rörd öfver det, som i E. M:s bref visades mig, och endast E. M:s enskilda vänskap kan jag tillskrifva den lysande bana, som E. M. förespår mig. Med tacksamhet emottager jag den armé af preussiska trupper, som E. M. vill ställa under mitt befäl. E. M:s trupper hafva för många ärofulla minnen att erinra sig under edra fanor för att icke deras ansträngningar och mod skulle

krönas med seger. Tillåt mig att begagna det förtroende, som E. M. visat mig, för att uppmana E. M. att alltid omkring sin person hafva en kår på 25 à 30,000 man, ty ni bör räkna på egna krafter och icke på någon utländsk hjelp. De senaste händelserna hafva lemnat alltför sorgliga spår efter sig i den preussiska monarkien, för att E. M. icke skulle söka sätta sig i skydd för en förändring i politiken.

Jag skall nästan lika fort som detta bref, inträffa i Tyskland, emedan jag ämnar resa i morgon och anlända till Stralsund omkring den 8 maj. Om jag efter min ankomst till kontinenten kunde få tillfälle att muntligen uttrycka för E. M. allt, hvad jag känner, ber jag E. M. vara öfvertygad, att jag skulle anse det ögonblick, som förde mig tillsammans med eder som ett af dem, hvilka hjertat lika mycket som pligten eftersträfvar.

Af en händelse träffade jag herr Jakobi i Göteborg. Jag erfor en liflig tillfredsställelse öfver att få samtala en stund med honom. Jag underrättade honom om de nyheter, jag nyss hade fått från Frankrike, och förmodar, att han kommer att meddela dem åt E. M.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 59.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Gotthard Mauritz von Rehausen, Sveriges minister i London, *Stralsund den 1 juni 1813.*

Herr af Wetterstedt har redan underrättat er om de orsaker, som bestämt mig att lemna mitt samtycke till att general Hope, herr Thornton och herr van Suchtelen begifvit sig till konungen af Danmark[1]). Det återstår sig endast att besvara er rapport i chiffer af den 24 maj, och jag skyndar att göra det, emedan er ställning måste vara oangenäm genom er okunnighet om sakernas tillstånd i Tyskland.

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII. s. 149. *Utg. anm.*

De ryska och preussiska trupperna befinna sig nu i öfra Schlesien. Kejsar Napoleon har lyckats förlama de allierades talrika kavalleri, och denna framgång kan hafva sorgliga följder för den tyska och europeiska friheten. Det österrikiska kabinettet söker undanflykter. Jag sänder er nu jemte detta bref en kopia af det, som jag skrifvit till kejsar Frans II. Ni känner till vårt fördrag med Ryssland, Preussen och England liksom den med general Hope i Stockholm uppgjorda planen. Med anledning af detta förbund och denna plan har jag begifvit mig till kontinenten. Jag har någon gång kunnat betvifla, huruvida Rysslands och Preussens politik skulle öfverensstämma med Englands och Sveriges, men jag har aldrig tänkt, att den engelska ministèren och prinsen-regenten skulle vilja äfventyra min ställning i Tyskland och här låta mig uppträda som ett enfant perdu, hvilket skulle blifva händelsen, om jag nu med hela min armé fortsatte mina operationer mot Elbe, då hvarken Ryssland eller Preussen hållit någon af sina förbindelser, äfvensom under de lika ovanliga som oväntade förhållanden, hvari Tysklands affärer nu befinna sig.

Konungen af Danmark påstår skrytsamt, att han ej vill afträda någon del af Norge och intager en fiendtlig ställning i Holstein; han bereder sig att öfverfalla min högra flygel på samma gång som en fransk kår öfver Wittenberg och Berlin kan marchera på Stralsund och afskära mitt återtåg, medan de trupper, som äro förlagda mellan Elbe och Weser skola göra min af att öfvergå förstnämnda flod.

Jag kan ej nog ofta påminna er, att jag gjort mer än konungen lofvat Ryssland, England och Preussen. Fördragen med Ryssland innehålla, att jag icke skall göra något för fastlandets sak, förrän Norge blifvit förenadt med Sverige. Den med general Hope aftalade krigsplanen, besluten i samråd med honom, gillad af den engelska regeringen och skrifven med generalens egen hand efter vår öfverenskommelse, innehåller, att jag skall börja krigsoperationerna på Fyen, anfalla Fladstrand och intaga den danska halfön. Jag skulle kunna fordra uppfyllandet af denna öfverenskommelse och denna plan,

men så framt Ryssar och Preussare komma till min hjelp, skall jag uppskjuta med att yrka på uppfyllandet af Sveriges berättigade fordringar. I denna anda har jag talat med general Suchtelen och öfverste Pozzo di Borgo. General Hope och herr Thornton hafva erkänt vidden af de uppoffringar, som jag gjort i konungens namn, och general Hope har sagt mig, att den engelska regeringen var belåten med Sveriges visade redbarhet och ädelmod.

Sedan jag upplyst er om allt, som passerat, Min Herre, återstår det mig att tala till er sjelf som Svensk. Kan man begära, att jag skall strida för en sak, som icke är Sveriges, i samma ögonblick som de ingångna fördragen om Norges afträdande icke uppfyllas? Kan man fordra, att jag skall offra mina landsmäns blod för att försäkra Ryssland om Finlands besittning och sjelf ej erhålla någon skadeersättning? Om jag ej hyste så fast förtroende till den engelska regeringens och nationens grundsatser, skulle jag redan hafva lemnat kontinenten, der jag endast mötts af egennytta, sjelfklokhet och dubbelhet. Jag undantager endast Engelsmännen från det, jag säger er; de hafva önskat, att jag skulle försvara Hamburg, men jag har låtit deras önskan stå tillbaka för arméens säkerhet, Sveriges tillvaro och uppfyllandet af dess förbindelser. Också skiljer jag dem från denna hop af hycklare, som icke upphört att plåga mig sedan min hitkomst, en del med att bedja mig marschera på Hamburg, andra på Berlin. Förbundet med England innehåller, att subsidier skola utbetalas, så snart jag landstigit på kontinenten. Jag är nu här med 30,000 man. Jag väntar 35,000 Ryssar. Om de komma, skall jag handla, och kejsar Napoleon skall med svårighet uppnå Rhen, isynnerhet om engelska regeringen vill ställa den uppbådade hannoveranska kåren och den tyska legionen under mitt befäl. Från detta ögonblick blefve prinsenregentens makt den största i norra Tyskland, och hans ministère behöfver icke vidare lyda under de administrativa myndigheter eller under de civila styrelser, som upprättats i detta land.

Efter denna redogörelse önskar jag endast veta, om den utlofvade hjelpen beviljas mig, eller icke. Om den lemnas,

qvarstannar jag på kontinenten, i annat fall drager jag mig tillbaka till Sverige för att uteslutande sysselsätta mig med dess frihet och oberoende. Alla mina bemödanden i sistnämnda fall skola gå ut på att bibehålla det goda förhållandet med den engelska regeringen, att aldrig skilja Sveriges intressen från Englands och att alltid anse dess fiender som våra.

Om de grundsatser af ära och redbarhet, som hittills legat till grund för Sveriges politik och militäriska operationer icke alltid hade varit den bestående och oföränderliga regeln för dess handlingssätt, skulle det emottagit de anbud, som kejsar Napoleon gjorde det, och hvarom general Hope och herr Thornton genast underrättades. Om Sverige antagit dem, hvartill det i nationernas ögon kunnat hafva rättighet, då de allierade glömt sina löften till Sverige, samt på grund af Dolgoruckis handlingssätt i Köpenhamn, skulle den europeiska saken varit förlorad, återstoden af den ryska arméen slagen och kejsar Napoleon mäktigare än någonsin. Må mylord Castlereagh döma derom, han som med snabb uppfattning bedömer de kontinentala nationernas intressen. Må sjelfva oppositionens män, deribland herrar Grey och Ponsonby vara rättvisa, må de erkänna, att, om jag icke varit på kontinenten, skulle Berlin redan vara intaget af kejsar Napoleon.

Vid min hitkomst skulle 35,000 Ryssar, 27,000 Preussare och den tyska legionen, utrustad af England, varit mig till mötes. Med alla dessa trupper förenade med de svenska skulle jag strida, och de finnas ej. Utan att påstå det svenska blodet vara renare än andra nationers, kan jag icke låta det flyta för min personliga ära eller för andras intressen. Jag kan ej för ofta upprepa för eder, att Sverige iakttager de förbund, som det slutit med de öfriga makterna, och att det icke önskar något högre än deras uppfyllande. Det är ej nog mäktigt att fordra det med vapen i hand, men det har rätt att fordra, att man i tid underrättar, om man ämnar bryta öf-öfverenskommelserna. Ifrån detta ögonblick inställer Sverige sina rustningar och minskar de utgifter, som blifva så olyckliga för dess kredit och finansiella välbefinnande.

Jag anförtror åt er ensam, att man emot mitt råd gått öfver Elbe. Marskalk Kutusow hade funnit, att jag hade rätt deruti. Denne kloke och erfarne befälhafvare ville invänta min ankomst och de svenska truppernas förening med de ryska, innan han gick öfver floden. Men det lönar ej mer att tala om hvad som skett, vi skola sysselsätta oss med det närvarande. Oaktadt de misstag, som blifvit begångna, anser jag vår sak afgjord till vår fördel, om kejsar Alexander vill antaga den operationsplan, som jag genom öfverste Pozzo di Borgo förelagt honom. Denna plan gifver oss den dubbla fördelen af att hafva våra flyglar understödda, att kunna afskära kejsar Napoleons kommunikationer och sålunda besätta passen i hans återtågslinie. Svara mig, Min Herre, med den återvändande kuriren.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 60.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Stralsund den 2 juni 1813.*

Mina mångfaldiga åligganden hindrade mig att i går meddela E. M. baron Wetterstedts, Hopes, Thorntons och Suchtelens afresa till Köpenhamn. Dessa herrar framföra till konungen af Danmark de allierades sista förslag, åsyftande att förmå honom att förena sig med de makter, som strida för Europas frihet. Att döma af de underrättelser, som jag i går afton erhöll ifrån Hamburg, har jag skäl att tro, att deras resa ej kommer att göra något intryck på konungens af Danmark sinne, men den skall helt säkert blifva af nytta för den engelska ministèren, emedan den kommer att afslöja hofvets i Köpenhamn dubbelhet inför alla nationer. Jag har uppdragit åt herr Stjerneld att meddela grefve von Engeström, som får den äran att underrätta E. M. derom, historien om alla de samtal, hvilka i Altona egt rum med E. M:s agenter. E. M. skall då med harm finna, att, på samma gång som presidenten Kaas reste till prinsens

af Eckmühl högqvarter i Harburg och erbjöd honom att för kejsar Napoleons räkning besätta Hansestäderna och göra gemensam sak med honom, lät samma herr Kaas föreslå generalerna Tettenborn och Lagerbring att lemna mig 25,000 man Danskar, om E. M. ville afstå från Norge. Nu sedan slöjan fallit, och man håller på att genomskåda den danska politiken, kan kejsar Alexander icke längre dröja att uppfylla öfverenskommelserna i Åbo, och framtiden skall visa, om icke Danskarne i samråd med både Fransmän och Ryssar inryckt i Hamburg.

Generalen, grefve Löwenhjelm kan ej dröja med att återvända och meddela mig svar på det bref, som jag skrifvit till H. M. kejsar Alexander. På hans återkomst bero våra ytterligare operationer, men enligt mina agenters rapporter och efter hvad jag hört af de inflytelserikaste personerna i Tyskland har den ryska ministèren ganska elaka afsigter med afseende på Sverige. Bländad af ögonblickets framgång, hoppas den kunna förstöra kejsar Napoleons makt, inveckla Sverige i ett kontinentalkrig med den baktanken att, sedan dess här omkommit i striderna, kunna beherska detsamma. Lyckligtvis har Försynen vakat öfver oss, och detta förskräckliga anslag blifvit gäckadt. Denna gång, E. M., kunna vi säga, att Sverige vid Lützen och Bautzen räddats på samma sätt som genom den skarpa kölden i november månad. Det återstår oss nu endast att draga fördel af den erfarenhet, himlen beviljat oss för att bevaka våra allierades Machiavellism och att endast räkna på Guds godhet och vårt mod.

För sjukdoms skull har kanslern Pachelbel nödgats resa till Berlin, och förvaltningen stod utan chef vid en tid, då behofvet deraf så väl påkallades, hvarför jag enligt adelns önskan i detta land, provisoriskt utnämnt furst Putbus till civil vice guvernör i Pommern. Denna furste önskar att som generaladjutant ingå i E. M:s tjenst i dess tyska provinser. Jag framställer denna begäran och anhåller att E. M. måtte bevilja honom den ynnest, hvarom han anhåller. Han samverkar med alla rättsinniga Svenskar och har gjort sig bemärkt genom sitt nit och sitt intresse att tjena E. M.

Som jag stod i begrepp att sluta detta bref, anlände en adjutant från konungen af Preussen med ett bref från hans herre, hvilket jag har äran att öfversända till E. M. Å herr von Hardenbergs vägnar underrättar mig denne officer att Österrike slutligen bestämt sig och att dess armé den 7:de skall rycka öfver Zittau, Peterwalde och Egra. Dess manifest grundar sig på kejsar Napoleons vägran att antaga de förslag, som gjordes honom den 24:de.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 61.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Fredrik Wilhelm III af Preussen, *Stralsund den 3 juni 1813.*

Grefve — — —[1]) har lemnat mig E. M:s bref, dateradt Breslau den 7 maj. Det är alltid med förnyad tillfredsställelse, jag erfar någon ny framgång för den goda saken, och jag känner mig dubbelt lycklig, då jag hör att E. M:s trupper vunnit den.

Jag har endast kommit öfver till kontinenten för att handla i öfverensstämmelse med fördragen. I följd af deras garantier har jag öfvergått hit med 30,000 man för att påskynda freden i Europa och för att genomföra en politik, som uppehåller jemnvigten. Jag har samtyckt, utan att derför afstå någon af Sveriges fordringar på Norge, att gå anfallsvis till väga på Elbes båda stränder, så snart de trupper, som E. M. utlofvat, jemte de från Ryssland blifvit förenade med mina. E. M. kan nog tänka sig med hvilken oro jag afvaktar såväl dessa truppers ankomst som ratifikationen på den traktat, som underskrefs i Stockholm af herr von Tarrach. Om, hvilket jag hoppas, detta nu skett, emottager jag med nöje den kår, som står under general Bülows befäl, medan jag inväntar de trupper, som E. M. bestämt åt mig. I denna händelse anhåller jag, att E. M. gifver

---

1) Namnet oläsligt. *Utg. anm.*

nyssnämnda general order att närma sig Wittenberg, på det att han må kunna medverka till de operationer som omständigheterna fordra.

Danmark har altid varit hängifvet Frankrike. Dess politik har sedan 6 månader varit egnad att utså misstankar och misstroende mellan de allierade hofven. Slöjan har fallit senare än jag hade trott, men slutligen har denna regering förklarat sig för vår fiende.

Jag inväntar general Löwenhjelm, som jag sändt till kejsar Alexanders högqvarter, för att sedan sätta mig i rörelse med mina trupper.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 62.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Fredrik Wilhelm III af Preussen, *Stralsund den 4 juni 1813.*

Herr von Kaas hade låtit säga ryske generalen Tettenborn och svenske generalen Boye, att om konungen medgaf att uppskjuta frågan om Norge, tilldess den allmänna freden ingicks, skulle Danmarks konung ställa 25,000 man till min disposition för att strida emot kejsar Napoleon. Den kännedom, jag har om denna regerings politik, tillåter mig icke att sätta tro till dessa förslag, men för att icke hafva något att förebrå mig, tillät jag, att baron af Wetterstedt begaf sig till Köpenhamn tillika med general Suchtelen, engelske ministern Thornton och general Hope. Deras resa har varit helt och hållet fruktlös. De fingo ej tillåtelse att gå i land, och konungen af Danmark gaf undvikande svar. Allt detta förvånar mig icke, men bör kunna öfvertyga E. M. och kejsar Alexander om att det ej gifves någon säkerhet för Tyskland, så länge den danske konungen ej strider för vår sak eller helt och hållet mistat sin halfö. Genom att taga densamma i besittning äro vi herrar öfver Hamburg, Lybeck, Mecklenburg och Elbes lopp och kejsar Napoleon

behöfver en mer än 100,000 man stark armé för att kunna behålla Stecknitz.

Jag har nyss fått veta, E. M., att general Bülows kår brutit upp emot Crossen. Om E. M. ej ändrat mening utan fortfarande önskar att den skall operera tillsammans med mina trupper, anhåller jag att E. M. måtte gifva den order att närma sig till mig.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 63.

Arfprinsen Fredrik Ludvig af Mecklenburg-Schwerin till herr Alopéus[1], *Stralsund den 6 juni 1813.*

Under de samtal, som jag haft den äran att hafva med Sveriges kronprins, har H. K. H. flera gånger uttryckt den önskan att få ett möte med D.D. M.M. kejsaren af Ryssland och konungen af Preussen, då han är öfvertygad, att en fullkomlig öfverensstämmelse i alla deras operationer skulle vara af stor vigt för det hela, och att ett personligt möte med Deras Majestäter väsentligt skulle bidraga dertill. H. K. H. har ej förr framstält denna önskan i anseende till arméernas ställning, men i dag, då H. K. H. erhållit gynsamma nyheter ifrån dem, har han gjort mig den äran att bedja mig meddela D.D. M.M. sina önskningar med afseende härpå. Kronprinsen föreslår staden Colberg till mötesplats, troende att den skall vara läglig för Deras Majestäter; om detta icke skulle vara händelsen föreslår H. K. H. ett möte i trakten af nämnda stad, på ett fartyg — Engelska Amiralen. Oviss om huruvida en sådan framställning från min sida kan vara angenäm för D.D. M.M., har jag ansett mig handla rätt, då jag beder E. E. framföra densamma och bedja D.D. M.M. bestämma hvilken dag de vilja utsätta till uppfyllandet af kronprinsens önskan.

1) Se SCHINKEL a. st. VII. s. 166. *Utg. anm.*

Ingen kan i högre grad än E. E., som är i H. M:s kejsarens af Ryssland tjenst och i besittning af de båda monarkernas förtroende, vara i stånd att förmå dem att samtycka till ett steg, hvilket tyckes lofva de bästa resultat för den heliga sak, som D.D. M.M. och kronprinsen så ädelt försvara.

Jag har äran att med den mest utmärkta högaktning etc.

Undert. FREDRIK LUDVIG,
arfprins af Mecklenburg-Schwerin.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 64.

Lord Cathcart till lord Castlereagh, *juli 1813.*

Jag sänder eder några enskildheter angående den öfverläggning, som kronprinsen af Sverige haft med kejsaren af Ryssland och konungen af Preussen, och vid hvilken grefve Stadion varit närvarande. H. K. H. påyrkade ifrigt hos DD. MM. fiendtligheternas återupptagande; han förestälde dem, att de två staternas undersåtar voro beredda att bistå dem med alla sina medel och alla sina hjelpkällor, att om man, sedan man hos dem uppväckt en så liflig hänförelse, tillät att deras ifver dämpades, skulle det blifva svårt och måhända omöjligt att ånyo framkalla samma anda, i händelse det skulle bli nödvändigt, hvilket otvifvelaktigt skulle blifva fallet, ty en fred, sluten under då varande omständigheter kunde ej på något sätt blifva bestående. Det vore omöjligt att tvifla på Tysklands känslor eller på alla nationers förenade önskan att gripa det första tillfälle, som kunde erbjuda sig, för att befria sig från det förtryck, under hvilket de suckade. Hvad honom beträffade, vore han redo att för den allmänna saken uppoffra all sin tid, alla sina krafter, ja t. o. m. sitt lif, allenast de två monarkerna bestämde sig att fortfara med all sin makt och med alla sina krafter. Han hoppades få höra dem uttrycka detta beslut med

samma frimodighet och uppriktighet, hvarmed han nyss talat med dem. I svaret till den svenske prinsen gåfvo kejsaren af Ryssland och konungen af Preussen honom de otvetydigaste försäkringar om sitt fasta beslut att i alla händelser fortsätta kriget.

[Öfversättning från ett bref på franska, som finnes tryckt i Capefigue a. st. XIX. s. 87 n. 1].

№ 65.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Fredrik Wilhelm III af Preussen, *Oranienburg den 1 augusti 1813.*

Jag har äran underrätta E. M., att jag just slutat mönstringen af de trupper, som E. M. stält under mitt befäl. Deras goda hållning och precisionen i deras manövrer, förtjena allt erkännande, men, E. M., det är en vigtig punkt, på hvilken jag skyndar att fästa E. M:s uppmärksamhet. Det är provianten. Huru godt hopp än skörden gifver oss, är det icke möjligt, att den räcker till förplägning åt trupperna på den linie, jag håller besatt. De svårigheter, som just nu möta, hindra mig att koncentrera mina trupper, och denna brist kan blifva ytterst farlig för våra operationer, ty jag nödgas hålla största delen af regementena på 2 dagsmarschers afstånd, och om jag måste göra en rörelse till venster för att betäcka Berlin, har jag skäl att befara att upphinnas af fienden, innan alla trupperna blifvit samlade. I anledning häraf beder jag E. M. att hos H. Kejs. M. utverka, att kretsen Posen uteslutande måtte anslås till att anskaffa lifsmedel åt de trupper, som stå under mitt kommando. Ehuru detta land är aflägset, hoppas jag, att det skall vara tillräckligt att uppfylla alla våra behof och sålunda skola vi kunna hoppas lyckliga resultat af den anda, som lifvar E. M:s trupper.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 66.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till general Moreau,
Grabow den 2 augusti 1813 [1]).

För icke längesedan mottog jag det bref, som ni tillskref mig från Amerika. Ni lät mig förstå, att er afresa var snart förestående, ehuru beroende af några underrättelser, som ni ofördröjligen väntade. Jag har nyss fått det bref, som underrättar mig om er ankomst till Göteborg, och det har gladt mig mycket. Jag skyndar att sända konungens general-adjutant, öfverste Gyllensköld till er för att frambära min lyckönskan med anledning af er lyckliga ankomst och försäkra er om den tillfredsställelse, jag erfar att kunna förnya uttrycket af de känslor, som jag alltid hyst för er. Det gläder mig att general Moreau skall stå i samma förhållande till Sveriges kronprins som det, hvari han alltid stod till general Bernadotte.

Den orsak, som förmått er att resa öfver till kontinenten är densamma, som lifvar de nordiska makterna. Oaktadt rättvisan af vårt företag och den gynsamma opinion, som föregår det, kunna vi icke dölja för oss, att de omätliga resurser, som stå kejsar Napoleon till buds, kunna göra denna strid mördande och svår att bringa till ett slut. Jag hoppas emellertid mycket af föreningen af de trupper, hvilka de allierade satt i rörelse. Jag skall påskynda min återresa till Stralsund för att der få njuta af nöjet att få omfamna er och meddela er allt af intresse, som politiken erbjuder under dessa omständigheter.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

---

1) Se SCHINKEL a. st. VII. s. 216. *Utg. anm.*

№ 67.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Fredrik Wilhelm III af Preussen, *Stralsund den 8 augusti 1813.*

Jag har den äran att underrätta E. M. att jag gifvit order åt general Tauenzien, som anför 4:de armékåren af E. M:s armé, att bilda en reservkår på ungefär 12,000 man af alla vapen och att uppställa den med teten vid Neustadt och Eberswalde och med eftertroppen vid Schwedt. Då jag gaf order om denna rörelse, var min plan att hafva en kår bakom min venstra flygel färdig att marschera på Berlin i förening med de trupper, som äro uppstälda vid Frankfurt an der Oder, i händelse fienden skulle rycka fram öfver Görschen och Luckau. Jag skall låta kåren vid Schwedt rycka fram, fördelad på skilda divisioner mellan Müncheberg och Fryenwalde. Denna rörelse skall förena den preussiska arméen från Frankfurt till Postdam, och manövrerna skola med lätthet kunna göras mot centralpunkten, som är Berlin, ifall fienden skulle marschera på denna hufvudstad. 22,000 Svenskar stå i trakten af Oranienburg och kunna före vapenhvilans slut hastigt efter omständigheterna komma till den ryska kårs bistånd, som står emellan Treuenbrietzen och Brandenburg, eller också marschera på Postdam och Berlin.

Jag hoppas, att general Bennigsen ersatt general Winzingerode i positionen vid Sissa och att den senare låtit en förtrupp rycka fram mot Crossen, så att den kan förenas med observationskåren i Frankfurt och anfalla högra flygeln af de trupper, som äro lägrade i Görschen, i händelse dessa skulle vilja vända sig emot Berlin. General Bennigsens armé skall fylla luckan mellan min venstra flygel och den schlesiska arméens högra.

Jag har skickat en del belägringsmaschiner till general Tauenzien, på det att han må kunna börja anfallet mot Stettin, så snart stilleståndet gått till ända, och jag har befalt honom att förse sig med ett stort antal stormstegar för att kunna intaga Dam med storm. Det är af största intresse för våra vapens

framgång och för E. M:s rikes säkerhet, att Stettin snart kommer under E. M:s välde. Ingen uppoffring bör synas oss för stor för att lyckas bemäktiga oss denna plats.

General Wallmodens kår skall bestå af 24,000 man, hvaraf omkring 6,000 man kavalleri. Han skall observera Hamburg och Lübeck och försvara Elbelinien ända till granskapet af Magdeburg. Om de franska och danska truppernas antal icke ökas i Holstein och i den 32:dra militärdivisionen, skall jag gifva nämnde general order att framtränga mellan Traves och Elbes mynningar för att tvinga fienden att draga sig tillbaka till Lübeck, Hamburg och Glückstadt och lemna oss som herrar öfver slättlandet. Jag har gjort ännu ett försök med Danmarks konung. Jag önskar att det måtte lyckas utan att våga hoppas det. Jag sänder E. M. en kopia af det bref, som prinsen af Mecklenburg skref till honom.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 68.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Stralsund den 9 augusti 1813.*

Jag har mönstrat de trupper, som stå under general Woronzoffs befäl, och jag blef förvånad öfver deras vackra och militäriska hållning. Kavalleriet, artilleriet och infanteriet hafva manövrerat i fyra timmar under den mest tryckande hetta. Anfallen utfördes med sammanhållning och hastighet, och den mest fordrande militär hade ej kunnat undgå att blifva fullkomligt tillfreds dermed. General Czernitscheff visade mig i Strelitz den brigad, han kommenderar. Jag såg med nöje dessa tappra trupper och deras intresseväckande chef. Jag återsåg med mycket nöje denne officer, hvars framgång jag till en del förutsade honom i Åbo. Generalerne Woronzoff och Czernitscheff äro bestämda att göra E. M. stora tjenster, och att intaga en framstående plats i E. M:s kejsardömes militäriska häfder.

Uppbådet från Hannover behöfver väl att öfvas; detta är ej förhållandet med den rysk-tyska legionen; den kan mäta sig med de gamla trupperna.

General Moreau, min gamle vapenbroder och enskilde vän, begifver sig till E. M. och till H. M. konungen af Preussen. Denne officer, namnkunnig lika mycket genom sina dygder och sina talanger som genom de förföljelser, som hans krigsära ådragit honom, skall, hoppas jag, få den lyckan att blifva till nytta för E. M. och den sak, för hvilken E. M. gör så stora uppoffringar. Jag har gifvit order åt general Tauenzien att rycka fram med reserven från Schwedt mot Müncheberg och Freyenwalde. Denna rörelse skall tjena till att betrygga förbindelsen emellan Berlin och Frankfurt och skall observera de franska lägren vid Friedland och Fürstenberg. Afdelningar af dessa trupper skola understödja dem, som äro förlagde i Frankfurt, och dessa åter skola förena sig med general Bennigsens högra flygel, som jag anser nu böra vara i trakten af Crossen.

Öfver den afdelning, som skall observera Danskarne och prinsen af Eckmühl, har jag gifvit general Wallmoden befälet. Denna kår är omkring 24,000 man, hvaraf 6,000 man kavalleri. Den skall kunna kasta Fransmän och Danskar tillbaka till deras platser, sprida oro i det inre af Holstein och vända sig mot Hannover vid samma tid, som vi öfvergå Elbe.

General Tauenzien har fått order att använda alla de medel, som stå honom till buds, för att intaga Stettin så snart vapenhvilan tilländalöper. Jag har stält till hans förfogande ett mindre antal belägringsredskap och 6 kanonslupar. Intagandet af denna plats skall blifva oss af stor såväl politisk som militärisk hjelp och skall otvifvelaktigt äfven medföra Cüstrins fall.

Som general Woronzoff underrättat mig om, att en mängd konvalescenter utan vapen inträffat hos honom, har jag gifvit befallning att 1,000 nya gevär skola utlemnas till honom från våra förråd på Rügen.

Jag förlägger omkring 70,000 man mellan Oranienburg, Berlin, Mittenwalde, Brandenburg och Treuenbrietzen.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 69.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till general Blücher, *Potsdam den 16 augusti 1813.*

Jag emottog i går ert bref af den 12 dennes, just som jag stod i begrepp att ordna öfvergången öfver Elbe, men under tiden erhöll jag från flere håll underrättelse om att kejsar Napoleon samlade ansenliga truppmassor, och att han ämnar sända 100,000 man emot Baruth. Denna rörelse, som tyckes antyda, att det är hans mening att framrycka till Berlin, har bestämt mig att ändra mina planer och att koncentrera mina trupper i grannskapet af denna stad för att kunna betäcka den, i det jag med detsamma gör mig i ordning att emottaga eller erbjuda batalj. Jag har gifvit general Winzingerode order att så långt som möjligt utsända kavalleripatruller för att rekognosera och att kasta 2 à 3,000 kossacker ibland de fiendtliga skarorna för att sprida oordning. Det är högst angeläget, Min Käre General, att ni påskyndar er marsch i händelse af batalj. Vapenlyckan är ombytlig. Om jag skulle blifva slagen, hvilket jag dock hoppas icke skall ske, är det nödvändigt, att ni befinner er i min armés grannskap för att upptaga offensiven. Jag känner dessutom till er erfarenhet i krigskonsten, och jag väntar mig allt af ert mod. Vår sak är herlig, och Gud skall vara med oss.

Öfverhopad af arbete, har jag ej haft tid att underrätta kejsar Alexander och konungen af Preussen om allt, som passerat. Jag räknar på, att ni vill åtaga er detta uppdrag.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 70.

General Moreau till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan,

Prag den 17 augusti 1813.

Min Käre Prins!

Jag befinner mig för närvarande i Prag hos kejsaren af Ryssland, öfverhopad af hans nådebevis och icke vetande, huru jag skall kunna afbörda mig alla de förbindelser, hvari hans älskvärda karaktär nödgar mig att komma till honom.

Kanonsaluten tillkännagifver konungens af Preussen ankomst, och i afton skall jag presenteras för honom. I dag på morgonen presenterades jag jag för kejsaren. Vi lemna i morgon denna stad för att framrycka mot fienden. Min korrespondens derifrån skall blifva intressant, härifrån är ej mycket att berätta; jag har här så många föremål under ögonen, att jag ännu ser allt på ett oredigt sätt, och jag har ännu ej kunnat upptäcka någonting framstående mer än kejsaren och storfurstinnan, hans syster.

En ganska märkvärdig tilldragelse är, att Neys stabschef Jomini nyss har öfvergått till vår sida på grund af en redan länge med honom förd underhandling. Jag såg honom ett ögonblick, han reste till högqvarteret, och jag skall sedermera närmare tala med eder om denna händelse. Jag tror, att kejsaren skall deraf draga stor fördel icke allenast i anseende till hans talanger, utan ännu mera i anseende till hans kännedom om den närvarande ställningen.

Arméen skall blifva starkare vid Sachsens gränser, än det första förslaget tyckes hafva gifvit vid handen. H. M. har beslutit sig för att draga Blüchers kår till sin högra flygel.

Jag talade med honom om E. K. H:s önskan att närma sig Bennigsens kår, och i detta hänseende har ni blifvit förekommen. Det återstår sålunda att bestämma hans rörelser, om anfallet riktas emot er; men efter hvad kejsaren sade mig, äro dessa olika möjligheter förutsedda i de instruktioner, som han skall sända till general Bennigsen.

Ursäkta, Min Käre Prins, att mitt bref är så osammanhängande. Jag är ännu icke hemmastadd på denna för mig aldeles främmande skådeplats. Ingen har kommit dit med redligare afsigter, än jag. De hafva ändrat sig till den uppriktigaste tillgifvenhet för kejsaren, hvilket icke är till men för hvad jag önskar uträtta, men ofta, då man vill göra väl, begår man misstag; man ger anledning till klander; det är ledsamt att behöfva säga det, men man måste vara fintlig, om man skall lyckas, vare sig i godt eller ondt.

Jag hoppas att snart kunna underrätta E. K. H., att kejsaren af Ryssland sjelf ämnar anföra arméen. Han har haft den godheten att säga mig, att han räknar på mig som rådgifvare. Jag tror, att han icke skall behöfva det. Då jag kom hit, hade han den artigheten att på kartan för mig utvisa de intagna positionerna och de, som skulle intagas; han gick t. o. m. ännu längre, ty han gaf mig underrättelser om det sista kriget i Ryssland, som voro mig fullkomligt obekanta. Allt var tydligt, rätt och lemnade ingenting öfrigt att önska, hvad den teoretiska precisionen beträffar. Om han på slagfältet med samma lätthet kan sammanhålla det hela, finnes ganska litet att säga honom. Icke dessmindre hoppas jag att i ett afseende kunna vara honom till nytta, nämligen genom att ingifva honom sjelfförtroende och dessutom är det mycket i ledningen och uppställandet af trupperna, hvari han ännu ej kunnat förvärfva erfarenhet och i detta afseende kan jag vara honom till väsentlig hjelp.

Jag afsänder icke detta bref med grefve Löwenhjelm, emedan det ännu kan blifva något att tillägga, som kan intressera E. K. H.

Den 18 aug. I går ankom konungen af Preussen hit. Jag skulle presenteras för honom på aftonen, och jag befann mig hos mig, då kejsaren af Ryssland underrättade mig om den tid, då Deras Majestäter skulle ankomma. Jag väntade mig icke ett sådant besök. Vi talade i tvenne timmar om vår ställning. Jag vågade icke bestämdt uttala min mening, att Berlin skulle öfvergifvas, men det lilla jag framkastade derom,

förvånade icke konungen af Preussen; han tycktes inse, att man icke borde uppoffra arméen för landets försvar. Spara derför er armé, om Bonaparte anfaller er. Hufvudsaken är att icke låta narra sig. Den franska arméen sammandrages vid Bautzen. Skall den anfalla? Skall den gå förbi? Skall den påskynda sin marsch för att söka stöd i Maintz? Jag tror, att Bonaparte ännu ej vet mer derom än vi. Han öfverlägger med sig sjelf. Vi äro långt aflägsna; vi skola komma närmare; vi skola blifva bättre underrättade.

Farväl Min Käre Prins, ingen intresserar sig lifligare för E. K. H:s ära än er fordne vapenbroder, han hoppas, att ni alltid skall bibehålla den vänskap för honom, som ni sedan så lång tid bevisat honom och försäkrar er om den

underdånigaste tillgifvenhet

General V. Moreau.

E. K. H. måste ursäkta det osammanhängande i detta bref. Jag afreser härifrån inom 2 timmar och har innan dess 4 timmars arbete att uträtta. Jag har gjort ett utkast till en proklamation, kejsaren af Ryssland har för närvarande originalet, och jag skall skicka er det, så snart jag får det tillbaka.

Sveriges kronprins har pligter till det folk, som han är kallad att styra. Moreau har inga pligter till det kejserliga Frankrike, då Bonaparte bröt sina eder som konsul, löste han honom från pligter till republiken. Se der — — — —[1]) äro icke annat än ord!

[Öfversättning från en afskrift på på franska].

№ 71.

General Moreau till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan,
den 21 augusti 1813.

Min Käre Prins!

Vi äro nu stadda på marsch emot fienden och närma oss honom, så att vi inom ganska få dagar kunna vara i strid med honom. Vårt hufvudqvarter blifver i afton förlagdt till

1) Tomrum i brefvet. *Utg. anm.*

Commetau äfvensom furst Schwartzenbergs, och vi skiljas sedan icke mera för att kunna utföra våra operationer med mera kraft och sammanhållning.

Ordern till general Blücher att stödja sig på arméens högra flygel kom allt för sent, för att han skulle kunna förena sig på den honom anvisade vägen. Det tyckes, som om han ryckt långt framåt, och att han varit i någon affär, ty kanondunder har hörts från det hållet. Det vore önskvärdt, att detta icke ginge alltför långt, utan att han kunde så fort som möjligt lemna Schlesien och förena sig med oss, ty då anser jag saken som säker.

Rekognosceringen utföres illa här, man får ej veta mycket. De sista rapporterna säga, att Bonaparte är i Bautzen, der han samlar sina trupper. Skall han väl låta sin högra flygel rycka fram emot Dresden, eller skall han vända sig emot Prag? Utan — —[1]) vore jag frestad att tro det sednare.

Nu återstår att tala med er om general Bennigsens kår; den är er närmast och bör derför mest intressera er.

H. M. kejsaren var så nådig och meddelade mig i går den rapport, som han erhållit från denne general, hvilken underrättade, att han koncentrerat största delen af sina trupper vid Lissa. Förvånad öfver att så stora truppmassor skulle blifva onyttiga i en defensivställning, då alla borde vara i verksamhet, och inseende, att denna hans passiva ställning bakom floden skulle vara er till ganska ringa nytta, tillät jag mig att råda, ja att befalla honom att öfvergå Oder och att komma general Blücher, som var i full strid, till hjelp. Ehuru H. M. anser denna kår endast som en stor nationalreserv, insåg han likväl den fördel som det hela deraf kunde draga genom det understöd, den kunde lemna såväl arméens högra flygel, som E. K. H:s venstra, ifall den hotades, och var så nådig att gilla denna rörelse, hvarför order genast affärdades, och för att E. K. H. skulle erhålla ytterligare understöd innehåller general Bennig-

---

1) Texten har: *Sans les leçons de* samt ett oläsligt namn; iföljd häraf är det ej möjligt att förstå hvad som menas.

Utg. anm.

sens instruktion, att, så snart Glogaus omringande blir möjligt, skulle han verkställa det med sin kår, så att de preussiska trupper, som ni har åt denna sida, blifva disponibla för E. K. H.

H. M. kejsaren har gjort mig den äran att säga mig, att han ämnade skrifva till E. K. H. för att underrätta er såväl om denna rörelse som om arméens ställning för öfrigt. Ni skall utan tvifvel gilla dessa anordningar, ty det är ett godt sätt att föra krig, ingenting utan gagn och allt syftande till samma mål. I mitt sista bref från Prag omnämnde jag för er, Min Käre Prins, huru H. M. bemöter mig. Han fortfar att öfverhopa mig med sina nådebevis, jag kan nästan säga med sin vänskap. H. M. såväl som E. K. H. hafva förvärfvat sig rätt till min eviga tacksamhet och oföränderliga tillgifvenhet.

I går sammanträffade jag med generalen, markis de Chasteller; han gaf mig tusen bevis på sin vänskap och sitt intresse. Vi omfamnade hvarandra med tårar i ögonen; H. M. rördes deraf, och jag var stolt öfver att röna prof på högaktning af en gammal fiende, som i det han lyckönskade sig att se oss under samma banér, förklarade mig för en man af ära, oaktadt alla de gamla fördomar, som man hade emot det republikanska Frankrike.

Farväl Min Käre Prins; bibehåll alltid er vänskap för mig i medvetande af, att E. K. H. ej eger någon vördnadsfullare och tillgifnare tjenare än jag.

Ers Kungl. Höghets

ödmjukaste och lydigaste tjenare

General V. Moreau.

Som jag icke har tid att kopiera detta bref, ber jag E. K. H. att låta göra det och lemna mig kopian, när vi träffas.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 72.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Teltow den 26 augusti 1813.*

Sedan min sista skrifvelse till E. M. hafva arméens rörelser varit så hastiga, att det icke varit mig möjligt att för E. M. redogöra för hvad, som passerat. Hotad af 5 armékårer på 90 à 100,000 man, som alla marscherade på Berlin, har jag varit nödsakad att använda alla medel, som stått mig till buds för att betäcka denna stad och beröfva fienden hoppet att kunna intaga den. Jag hoppas äfven att hafva lyckats häri. Den 23 satte sig dessa 5 armékårer i rörelse. Den 4 och 7 började anfallet på min venstra flygel vid Gross-Beeren. Den första led ej mycket, men den andra blef alldeles upprifven. 1,500 fångar, 26 kanoner och 60 vagnar blefvo resultatet af denna affär. De andra kårerna drogo sig tillbaka utan att gifva sig. Nu draga fienderna sig tillbaka och synas vilja taga vägen till Elbe; jag låter förfölja dem med all den skyndsamhet, som de hinder, de uppstält i vår väg, medgifva: upprifna broar, förhuggningar i skogen, med ett ord, allt är gjordt för att skydda deras reträtt. Jag hoppas att snart kunna underrätta E. M. om den väg, fienden tagit. Efter bataljen anlände en kurir med mycket intressanta depescher. Jag underrättas derigenom, att general Wellington vunnit en fullständig seger öfver franska arméen, anförd af marskalken, hertigen af Dalmatien, i dalen vid Roncevaux. Resultatet af denna seger är 15,000 man dödade, sårade och fångne; hela trossen och artilleriet är taget. General Wellington förföljde fienden, och allt antyder på, att han nu är i Bordeaux. Enligt bref från Paris skulle marskalk Soult skrifvit till ministerrådet och kejsar Napoleon, att han icke kunde försvara Pyreneerne utan en snar undsättning af åtminstone 50,000 man; samt att dessa trupper skulle sammansättas af gamla soldater och särskildt af sådana, som icke varit med i kriget i Spanien.

Den förenade österrikiska, ryska och preussiska arméen, 250,000 man stark, begifver sig den 27 till Leipzig.

Kejsar Napoleon har lemnat Schlesien med en förlust af 22 kanoner och 5,000 fångar. Den 23 kämpade man vid Bautzen. Krigshändelser torde inträffa alla dagar, och jag skall hafva den äran att meddela E. M. dem. Prinsen af Eckmühl har anfallit general Wallmoden och blifvit tillbakaslagen vid Stecknetz. Jag har gifvit order, att, om de fortsätta sin marsch, skall amiral von Vegesack kasta sig in i Stralsund med 6,000 man, och general Wallmoden understödja min högra flygel med sina öfriga trupper. Om 2 eller 3 dagar skall jag sända 12,000 man att understödja honom och för att återupptaga offensiven.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 73.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Saarmund den 27 augusti 1813.*

Jag skyndar att besvara det bref, E. M. värdigats sända mig af den 21 dennes. De skäl, som E. M. uppgifver för general Bennigsens marsch mot Breslau, äro lika riktiga som väl beräknade för framgången af våra gemensamma planer. Jag önskade blott att hafva en afdelning af denna armé på min venstra flygel för att kunna fylla och observera mellanrummet emellan arméen i Schlesien och min samt för att inverka på opinionen. Af denna orsak ber jag E. Kejs. M. att lemna furst Bagrathion med de två regementen kossacker, som han fört från Crossen, till min disposition. Generalerna Tauenzien och Wobeser hafva föga kavalleri och behöfva denna förstärkning. Jag skrifver till general Bennigsen, på det han må inställa dessa regementens marsch, till dess han emottagit E. Kejs. M:s order.

Beslutet att upprätta en kår för att blockera Glogau, har gjort mig det största nöje. Den kår, furst Bagrathion kom-

menderar, skulle kunna utgöra en del deraf. Man måste, då man har att göra med en anförare sådan som kejsar Napoleon, iakttaga den strängaste metod och alltid vara fullt herre öfver massorna. Den stora böhmiska arméens marsch på Zwickau måste nödvändigt befria general Blücher, såvida icke Napoleon för andra gången frivilligt vill fördjupa sig emellan 2 ansenliga arméer, som hota hans flanker. Om han återvänder, och den stöt, general Blücher fått utstå, endast är ett tecken till reträtt, då inser E. M. lätt, att jag bör vara på min vakt hvad min venstra flygel angår, och att jag, då jag bryter upp mot Elbe, bör akta mig att icke oförberedt anfallas af fienden. Det är obestridligt, att man haft för afsigt att företaga en stor operation emot de trupper, som stå under mitt befäl ifrån Lübeck till den preussiska gränsen, och att efter all sannolikhet åtminstone 120,000 man voro bestämda härtill, inberäknade Davousts kår och besättningen i Magdeburg.

Så mycket som möjligt har jag låtit förfölja den retirerande franska arméen, och jag hoppas ännu, att vi skola kunna beröfva den dess artilleri, tross och förråd, innan den uppnått Elbe. Hela arméen marscherar framåt. Om de franska trupperna vände sig emot den böhmiska arméen, kan E. M. vara öfvertygad, att jag icke skall dröja ett ögonblick att gå öfver Elbe och å min sida taga till offensiven bortom denna flod.

De lätta ryska trupper, som E. Kejs. M. stält under mitt befäl, äro outtröttliga att förfölja och oroa fienden, och jag kan ej nog berömma deras chefers verksamhet.

General Pozzo di Borgo skall gifva E. M. del af alla detaljer rörande våra operationer och det återstår mig endast att åter försäkra E. M. om min oföränderliga vänskap etc.

P. S. Nyss anlända rapporter meddela, att general Girard, som kommenderar 16,000 man, och som lemnat Magdeburg för att intaga Potsdam, har velat återvända till Magdeburg, men hindrats derifrån af general Hirschfeld, som jag beordrat emot Ziesar. Den franske generalen befann sig i går afton af generalerna Hirschfeld och Czernischeff instängd emellan Beltzig och Görtzke.

General Wallmoden har angripits af prinsen af Eckmühl vid Stecknitz. Han har gjort en tillbakagående rörelse öfver Grabow och Perleberg till Kieritz. Jag har sändt en brigad till honom med befallning att anfalla och förjaga marskalk Davoust. Uti alla de affärer, hvari denna armékår deltagit, har general Tettenborns armé uppfört sig utmärkt väl; den befinner sig nu bakom fienden och afskär för honom förbindelsen med Hamburg.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 74.

Kansleren baron von Hardenberg till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Laun vid Eger den 30 augusti 1813.*

Underrättelsen om den ärofulla batalj, som af E. K. H. vunnits i trakten af Luckau, anlände nyss. Värdigas emottaga mina ödmjuka lyckönskningar med anledning deraf. Den låter oss ana kommande bedrifter, genom hvilka E. K. H. skall rädda Tyskland. Jag vågar upprepa den bön, jag stälde till E. K. H. i Trachenberg: utöfva allt det inflytande, E. K. H. genom sin karaktär och sina talanger kan, på de stora operationerna.

General Blücher har utan tvifvel underrättat er om den lysande framgång, som han den 26 dennes vunnit vid Katzbach mellan Jauer och Goldberg, der han fullkomligt slagit fienden och tagit en del af hans artilleri.

Emottag E. K. H. min försäkran om den vördnadsfulla tillgifvenhet, med hvilken jag anser för en ära att vara

Ers Kungl. Höghets

ödmjukaste och underdånigaste tjenare

baron von HARDENBERG.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 75.

Kejsar Alexander I af Ryssland till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Teplitz den 31 augusti 1813.*

Min Herr Broder och Kusin!

General Pozzo har nyss till mig öfverlemnat den plan, som E. K. H. genom baron af Wetterstedt låtit tillställa general Vincent. Efter att noga hafva öfvertänkt densamma och sammanstält de rörelser, som deruti föreslås, med den nuvarande ställningen, anser jag att hvarje förändring i våra truppers fördelning endast skulle medföra ganska ovissa följder. Den riktning, som E. K. H. med så mycken framgång och skicklighet tagit emot Wittenberg och Roslau, synes mig fullkomligt öfverensstämmande med det mål, vi hafva i sigte. Långt ifrån att vilja ändra den uppmanar jag E. K. H. att fortsätta sin marsch i samma riktning så långt fiendens operationer tillåta det; derigenom aflägsnar sig emellertid E. K. H. alltför långt från general Blücher för att kunna förena sig med honom. Innan vi emottogo E. K. H:s operationsplan, tänkte vi oss derför, att det bästa, som nu vore att göra, skulle vara att låta general Blücher komma till Zittau och Rumburg i Böhmen och ställa honom i försvarsposition på vägen till Peterswalde samt att med hela ryska och österrikiska arméen göra en anfallsrörelse mot Chemnitz och derifrån, efter omständigheterna, mot Freiburg eller Leipzig. Detta kan likväl icke försökas, utan att man utsätter sig för verkliga faror, så länge vår högra flygel icke finner sig tillräckligt understödd hvilket icke kan ske, utan att general Blücher förenar sig med den stora arméen. Denne general skulle då ersättas af general Bennigsen. Alla order för den operation, som jag nu utvecklat för E. K. H., voro redan utdelade, då jag erhöll general Pozzos depecher. Om ni vinner de fördelar, som vi nu hafva skäl att hoppas, smickrar jag mig med att snart komma i direkt beröring med E. K. H. Alltefter som vi sålunda rycka fram mot Elbe, skall jag låta general Bennigsens kår rycka fram, och då han närmat sig

E. K. H:s armé, anser jag mig ej kunna draga större nytta af honom än genom att ställa honom under E. K. H:s kommando.

I det ögonblick då jag står färdig att afsluta mitt bref, underrätta mig rapporter från avantgardet, att fiendens rörelser blifva alvarsammare, och att kejsar Napoleon tyckes ämna framrycka till dalen vid Teplitz med en stor del af sina trupper. Jag skall ej underlåta att ofördröjligen underrätta E. K. H. om de följder, som dessa rörelser kunna medföra.

Mottag min försäkran om den uppriktiga tillgifvenhet och den högaktning med hvilken jag förblifver

Min Herr Broder och Kusin

E. K. H:s

gode broder och kusin

ALEXANDER.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 76.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Frans I af Österrike, *Treuenbritzen den 1 september 1813.*

Generallöjtnanten baron Vincent har lemnat mig det bref, E. Kejs. M. värdigats tillskrifva mig den 20 augusti, och jag blef förtjust öfver att få göra personlig bekantskap med en i tjensten så utmärkt militär, som tillika hedras med E. M:s välvilja.

Ers Majestät kan vara öfvertygad, att ingenting ligger mig mer om hjertat än att genom det förtroende jag bevisar general Vincent ådagalägga det stora värde, jag sätter på det goda förhållande, som uppstått mellan E. Kejs. M. och konungen min herre samt mig.

E. M:s deltagande i den ärofulla strid, som nyss börjat för att återgifva lugn och oberoende å kontinenten, har uppfylt alla de folkslags innersta önskningar, hvilka hata slafve-

riet. Försynen har redan välsignat våra vapen; ihärdighet samt ett klokt och väl beräknadt tillvägagående mot en fiende, som har stora hjelpmedel i sitt snille, skola likväl, hoppas jag, fästa segern vid våra fanor.

Den fiendtliga armé, som jag fann emot mig, drager sig nu tillbaka mot Elbe på vägen till Wittenberg. Den förföljes på nära håll af hela mitt kavalleri och, jag anser, att fienden icke skall kunna öfvergå Elbe utan ansenliga förluster.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 77.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland och Konung Fredrik Wilhelm III af Preussen, *Treuenbritzen den 2 september 1813.*

Efter att hafva utfört en af de djerfvaste marscher, som kunna antecknas i krigsvetenskapens häfder, har furst Koudaschieff gifvit mig underrättelser från lägret framför Dresden den 26 augusti. Jag har uppdragit åt honom att för E. M. redogöra för den armés nuvarande ställning, som står under mitt befäl. Flere händelser, hvarom han äfven skall underrätta E. M., hafva hindrat mig att angripa fienden genast efter de framgångar, vi hade vid fälttågets början. Den franska arméen innehar nu vid Kroppstedt och Zahne en mycket stark position, skyddad af hålvägar, skogar och träsk. Jag har sjelf denna morgon rekognoscerat terrängen och funnit, att jag skulle förlora mycket folk, om jag angrep fienden i fronten. Emellertid vet jag, att fienden låtit en tredjedel af de trupper, som han uppstält emot mig och som, general Girards kår inberäknad, utgjorde nära 80,000 man, framskrida emot Wittenberg utan att likväl passera Elbe. Af dessa har han förlorat åtminstone 10,000 i de mindre strider, vi utkämpat. Om fienden ännu i morgon innehar sin nuvarande ställning, hop-

pas jag kunna angripa honom, hufvudsakligen på flyglarna, samt tvinga honom att lemna skogarna och kasta sig mot Wittenberg.

Resultatet af vårt fälttåg är hittills 7,000 fångar och 40 kanoner.

De franska förposterna hafva i dag underrättat oss om en stor seger, som kejsar Napoleon skulle hafva vunnit vid Dresden. De påstå till och med att han gjort 25,000 fångar bland Österrikarne, och att 4 dagars stillestånd afslutats med dem. E. M. kan lätt föreställa sig med hvilken otålighet, jag väntar underrättelser från den allierade arméen och alla de böner, jag uppsänder för dess framgång. General Blüchers seger i Schlesien har mycket gladt mig.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 78.

Kejsar Alexander I af Ryssland till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Teplitz den $\frac{24\ augusti}{5\ september}$ 1813.*

Min Herr Broder och Kusin!

Denna morgon har jag emottagit det bref, E. K. H. tillsändt mig af den 27, och jag kan icke nog göra rättvisa åt den klokhet, med hvilken E. K. H. utfört sina rörelser. Jag återsänder i dag till eder herr de Noailles för att tillkännagifva att vi ämna återtaga offensiven. Våra förtrupper hafva redan framryckt från *Peterswalde* och *Altenberg* emot *Pirna* och *Dippoldiswalda*, under det att en afdelning, utgången från *Aussig*, skall gå längs Elbe. Denna rörelse skall understödas af hela arméen och riktas emot Freiberg och Dresden. Härigenom hoppas vi att försäkra oss om fiendens afsigter, på nytt draga hans uppmärksamhet till oss och afleda de angrepp, som möjligen varit ämnade emot E. K. H. eller general Blüchers kår. I fall fienden, såsom flere i dag ingångna underrättelser tyckas

gifva vid handen, skulle lemna sin ställning vid Dresden och draga sig tillbaka till Leipzig, skall general Klenau rycka fram mot Chemnitz för att söka afskära honom reträtten. Vi hafva här under dessa dagar emot oss: kåren S:t Cyr, kåren Marmont, en del af kåren Victor och 22 kavalleriregementen kommenderade af general Latour Maubourg. Morgondagen skall öfvertyga oss, om Napoleon lemnat denna styrka endast för att dölja någon annan rörelse, eller om det är hans afsigt att hålla sig qvar i sina ställningar framför de böhmiska passen.

Antalet af våra anhängare ökas mycket. General Thielemann skall sändas till Sachsen med ett tusen hästar. Han känner väl till detta land och kan derför der vara till väsentlig nytta.

Jag är ledsen att ej kunna sända de två regementen kossacker som E. K. H. begärt, men som general Bennigsen icke har mer är fyra regementen sådana och ganska litet kavalleri, och som han för närvarande bör utgöra general Blüchers reserv, är det omöjligt, att det ringaste förminska hans armé. Jag hoppas att E. K. H. är allt för öfvertygad om min ständiga önskan att fullgöra allt, som E. K. H. anser nyttigt, för att tvifla på att jag icke med största beredvillighet skulle begagnat mig af detta tillfälle, men jag anser mig verka för samma mål genom den rörelse, som jag låter general Bennigsen utföra. Han skall åtfölja general Blücher och blifver derigenom alltid i stånd att med sin högra flygel stå i kommunikation med E. K. H.

Emottag försäkran om den uppriktiga tillgifvenhet och högaktning, med hvilken jag förblifver

Min Herr Broder och Kusin

E. K. H:s

gode broder och kusin

ALEXANDER.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 79.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till general Blücher,

Jüterbock den 7 september 1813.

Jag har mottagit ert bref, i hvilket ni tillkännagifver, att ni återtagit offensiven, och att edra ansträngningar belönats med de lyckligaste resultat. Ingen kan lifligare än jag glädja sig öfver edra framgångar.

I förrgår angrep fienden min venstra flygel vid Zahne med 70,000 man och dref den tillbaka till Jüterbock. Af denna offensiva rörelse märkte jag, att han icke hade reda på min ställning vid Lobessen mellan Niemeck och Zahne. Dagen derpå fortsatte han sin rörelse mot denna stad och kastade sig öfver general Bülows hela venstra flygel. Jag återkallade genast de trupper, som jag posterat vid Coswig för att verkställa öfvergången af Elbe, och framryckte med min venstra flygel mot fienden, gifvande order åt general Bülow att anfalla honom såväl från sidan som i ryggen. Den ryska och svenska arméen satte sig i rörelse och kom fram just, när generalerna Bülow och Tauenzien voro hårdt ansatta. Dessa båda generaler afsände några tusen man kavalleri och några batterier lätt artilleri för att understödja det preussiska infanteriet. Åsynen af 60 bataljoner infanteri, marscherande på tre linier och företrädda af 10,000 man kavalleri och 150 kanoner, minskade den djerfhet, som fienden visade. Han hejdade sig och började sitt återtåg. Kavalleriet anföll honom, och oordningen blef fullständig. Resultatet af denna affär är 4 à 5,000 fångar, 3 fanor, minst 40 kanoner och mer än 200 ammunitonsvagnar. Hela det lätta kavalleriet förföljer fienden, och hvarje ögonblick hitföres nya fångar.

Den preussiska arméen har slagits med ett verkligen heroiskt hjeltemod. Högst 35 à 40,000 man stark, har den under tre timmars tid haft att kämpa emot hela den fiendtliga arméen. Jag är skyldig den ett öppet erkännande af min tacksamhet.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 80.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland och Konung Fredrik Wilhelm III af Preussen, *Jüterbock den 9 september 1813.*

Kejsar Napoleons offensiva rörelse mot Wörlitz, om hvilken general Blücher underrättar mig i ett bref af den 5, gör, att jag lifligt önskar att snart erhålla underrättelser från detta håll. Jag hoppas, att den framgång, som de under mitt befäl stående trupperna på sista tiden vunnit, skall hindra den stora franska arméens framträngande och att kejsar Napoleon, som nu icke har sin flygel betäckt af de trupper, han sändt emot mig, åtminstone skall nödgas dela sin styrka. Mina rörelselser skola rättas efter hans. Sedan jag samlat mina trupper, är jag i stånd att genast kunna föra dem till den mest hotade punkten. Prinsens af Moskwa armé, som är tillbakakastad till Torgau på andra sidan Elbe, behöfver flere dagar för att komma i ordning. Om kejsar Napoleon rycker emot Schlesien, under det general Blücher drager sig tillbaka, marscherar jag mot fiendens venstra flygel. Men om han deremot, från ena sidan hotad af mig och från den andra af den stora böhmiska arméen, gör en tillbakagående rörelse mot Dresden, passerar jag Elbe med min högra flygel. Mina förposter innehafva denna flods stränder ifrån Boitzenburg till Mühlberg liksom till Elsterwerda, Kuhland och Senftenberg. Jag har redan beordrat 10,000 man till Luckau och i morgon skall jag ytterligare ditsända 10,000. Tre afdelningar på 50 man hvardera hafva i dag afgått för att öppna förbindelse med general Blüchers armé och noga taga reda på hans ställning.

Följderna af slaget den 6 dennes hafva varit förderfligare för fienden, än jag i början trodde. Vi räkna redan mer än 10,000 fångar, 70 à 80 kanoner och öfver 400 ammunitionsvagnar. Öfver 12,000 gevär hafva blifvit upptagna på vägarna.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 81.

Fru Staël von Holstein till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Richmond nära London den 11 september 1813.*

E. K. H.

Jag är öfvertygad, att E. K. H. fattar min smärta, som icke tillåtit mig att skrifva förr. Den bittraste känsla, jag i detta ögonblick erfar, är tanken att min stackars son nu borde vara hos er, nu borde kämpa för er och göra detsamma som jag sjelf, huru blyg jag än är, skulle göra, om det gälde att rädda E. K. H. Ack hvilket ögonblick, hvilken oro! Huru skall jag kunna öppna ett bref, som anländer från E. K. H:s armé, utan en rörelse, som öfverstiger mina krafter. E. K. H:s proklamation har här gjort den största effekt. Alla tidningar hafva utlagt och beundrat den. Isynnerhet har man beundrat E. K. H:s sätt att påminna om 1792. Det var i sanning en mycket lycklig idé, ty E. K. H. har kämpat på båda sidor om Rhen för samma sak. Man har förvånat sig öfver, att Moreau hvarken talat något om sig sjelf eller Frankrike. En af mina vänner, Mackintosh, som är mycket qvick, sade, att man kunnat tro, att hans proklamation vore undertecknad med namnet Moreausky. Jag tycker, att han skulle talat till sina gamla kamrater, men hvem kan uttrycka sig som E. K. H.? Edra bulletiner äro mästerverk. E. K. H. utgör här den engelska ministèrens styrka, och ni skall få se, huru oppositionspartiet vid början af nästa session skall få gifva vika med afseende på de utländska angelägenheterna, om den gode Guden tillstädjer, att striden fortsättes, ty det är nog, att man en lång tid blifvit slagen för att slutligen segra. General Dumouriez upphör ej att skrifva till mig, att E. K. H. är en beundransvärd man, men att man framför allt måste undvika stora fältslag. Tro mig, N. H., att alla vända sina blickar till E. K. H., och det finnes hos er något lysande som ställer allt annat i skuggan. — Hertigen

af York, hos hvilken jag tillbragt tre dagar i denna vecka, har talat med hänryckning om E. K. H. Er lyckliga stjerna är i stigande. Må Gud beskydda den.

Jag framhärdar med vördnad

E. K. H:s

ödmjukaste och underdånigaste

tjenarinna

NECKER STAËL v. HOLSTEIN.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 82.

Kejsar Alexander I af Ryssland till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Teplitz den $\frac{1}{13}$ september 1813.*

Min Herr Broder och Kusin!

Grefve Löwenhjelm har just nu underrättat mig om den lysande seger, E. K. H. vunnit den 6 dennes. Jag vill ej dröja ett ögonblick att uttala, huru mycken glädje den uppväckt hos mig. Jag lyckönskar E. K. H., uppfyld af de känslor, som endast så ärofulla bedrifter kunna väcka. Som E. K. H. i fjol ej nekade att emottaga ryska ordnar, kan jag ej låta det tillfälle gå mig ur händerna, som E. K. H. förskaffat mig, att äfven tilldela E. K. H. St. Georgsordens första klass, som uteslutande är bestämd för militära förtjenster och talanger. Det skall gifva denna orden, som utmärker de tappra i min armé, en ny glans, att den bäres af E. K. H.

Genom den kurir, jag i förrgår afsände till E. K. H., har jag underrättat E. K. H. om fiendens rörelser. Under dessa tvenne dagar har han hållit sig stilla uppe på bergen utan att företaga sig något. I natt har han till och med börjat att draga sig tillbaka. Vi hafva låtit några kårer rycka framåt och afsändt flera afdelningar mot hans flyglar och hans rygg för att förvissa oss om, huruvida han upphör med att gå anfallsvis till väga, då han upptäcker den aktningsbjudande ställning, vi

innehafva på slätten, eller om de kårer, som han uppstält midt emot oss, endast skola tjena till att bemantla någon annan operation, vare sig han vill framtränga öfver Marienberg och Commothau emot vår venstra flygel, eller han ämnar koncentrera sina stridskrafter vid Leipzig tillsammans med öfverlefvorna af de kårer, som marskalken Ney anfört emot E. K. H., eller han ånyo vill anfalla general Blücher. Jag gissar, att denna vigtiga fråga skall vara fullkomligt afgjord, innan morgondagen gått till ända.

Det är min adjutant, grefve de Rochechouart, som jag gifvit i uppdrag att till E. K. H. framföra detta bref och mina lyckönskningar. I går afton emottog jag det bref, E. K. H. sändt mig med baron Adlercreutz. Jag är ännu oviss om de tvenne bref, daterade $\frac{17}{29}$ och $\frac{18}{30}$ augusti, som jag skrifvit till E. K. H. riktigt kommit fram. Jag ber, att E. K. H. vid första tillfälle underrättar mig derom.

Emottag min försäkran om den uppriktiga tillgifvenhet och den högaktning, med hvilken jag förblifver,

Min Herr Broder och Kusin,

E. K. H:s

gode broder och kusin

ALEXANDER.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 83.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till furst Schwartzenberg, *Coswig den 15 september 1813.*

Jag har emottagit det bref, E. H. gjort mig den äran att tillskrifva mig, och jag tackar E. H. för de detaljer, det innehåller. Sedan jag sist skref, har Gud välsignat våra vapen, och ni har kanhända fått underrättelse om resultatet af striden den 6 dennes, som gifvit oss 10 à 12,000 fångar, 80 kanoner och öfver 400 ammunitionsvagnar. Prinsens af Moskwa armé, 70,000 man stark, förstärkt af 4,000 man af garnisonen i Wit-

tenberg, har blifvit slagen. Hertigen af Reggio ryckte den 8 fram till Hoyerswerda, men sedan han blifvit underrättad om prinsens af Moskwa nederlag, drog han sig genast tillbaka till Dresden, dit kejsaren redan förut ankommit.

Jag utförde den 9 en rörelse på min venstra flygel, i det jag lät 20,000 man framrycka till trakten af Hertzberg och Torgau. Af den öfriga arméen marscherar den högra flygeln framåt och passerar Elbe mellan Elsters mynning och Magdeburg, under det att 12,000 man af general Bülows kår belägrar Wittenberg och general Tauenzien med 18,000 man söker att bemäktiga sig brohufvudet vid Torgau. Det vore önskvärdt att general *Bülow* gjorde en rörelse till grannskapet af general Tauenziens venstra flygel på sidan om Grossenhain för att betäcka honom.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 84.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Zerbst den 19 september 1813* [1]).

Jag skyndar att betyga E. M. min tacksamhet för de underrättelser om krigsrörelserna, som ni i era två bref af den 30 aug. och 1 sept. (g. st.) meddelat mig. Jag har äfven haft den äran att emottaga ert bref af den 7 aug. g. st.

Genom mitt bref af den 14 i denna månad har jag underrättat E. M. om min afsigt att gå öfver till Elbes venstra strand. Den har ännu icke kunnat utföras i anseende till de oväntade stora svårigheter, som uppstått att anskaffa nödig materiel till byggandet af en bro. Jag har på samma gång varit nödgad att anlägga förskansningar på motsatta stranden för att kunna skydda mina kommunikationspunkter. Om få dagar äro dessa båda arbeten verkstälda, och jag ämnar då

---

1) Enligt öfverskriften på brefvet var det äfven adresseradt till konungen af Preussen, men att döma af innehållet synes det blott varit ställdt till kejsar Alexander. *Utg. anm.*

företaga öfvergången med en så stor styrka, som jag kan disponera utan att helt och hållet blotta de kårer, som skola observera garnisonerna i Magdeburg och Wittenberg. Då jag kommit öfver Elbe, anser jag, att 30,000 man skola blifva mer än tillräckliga för detta ändamål, och jag skulle också kunna föra 60,000 man med mig.

Det skall icke undgå E. M:s klara uppfattning, att den armés ställning, som står under mitt befäl, är särdeles egendomlig, omgifven som den på nästan alla sidor är af fienden, i det prinsen af Eckmühl hotar min rygg och alla mina kommunikationer med Stralsund och kusten, under det att jag har garnisonen i Magdeburg samt fästningarna vid Oder på mina båda flyglar. Allt efter som jag fördjupat mig i denna position, och då jag dessutom har fästningarna vid Elbe framför mig, har jag nödgats iakttaga en utomordentlig försigtighet och isynnerhet icke bort blottställa afsöndrade kårer. Detta har hittills lyckats mig, och hufvudsaken, min venstra flygels säkerhet (som altid varit hotad, emedan fienden har en ansenlig styrka på högra stranden), har nu ernåtts genom generalerna Blüchers och Bennigsens framryckande.

För 2 dagar sedan underrättades jag, att fienden framryckte i forcerade marscher på vägen från Grossenhain till Übigau, och att general Wobesers förposter dragit sig tillbaka. Jag har endast anbefalt sistnämnde general liksom grefve von Tauenzien att icke utsätta sig för att blifva afskuren från general Bülows kår. Jag inväntar således lugnt utvecklingen af fiendens plan. De underrättelser, jag erhöll i går afton, äfvensom de, general Blücher sändt mig från Bautzen af den 16 dennes, meddela mig, att fienden börjat sin reträtt till Dresden, och de stärkte mig i min öfvertygelse, att denna rörelse endast afsåg att väcka vår uppmärksamhet och att förlama våra rörelser.

General Czernitscheff har passerat Elbe och väckt oro på andra stranden, men då jag hörde, att man förde stora truppmassor emot honom, gaf jag honom befallning att sända tillbaka större delen af sin afdelning.

Emellertid har generalen grefve Wallmoden den 15 gått öfver Elbe vid Dömitz med 12,000 man och har dagen derpå fullkomligt slagit general Pécheuxs 8 à 9,000 man starka division, som prinsen af Eckmühl sändt från Hamburg mot Magdeburg. Denna division skulle förena sig med en annan på 6 à 7,000 man, kommande från Wesel under general Lemoines befäl, och som den 14:de inryckte i fästningen. Dessa trupper skulle tillsammans agera mot Brandenburg och min högra flygel. Som fiendens uppmärksamhet på detta sätt dragits till Dömitz, ämnar jag i afton eller morgon låta general Czernitscheffs hela styrka jemte några svenska bataljoner, som äro sysselsatta med de arbeten, jag låter verkställa på andra stranden, gå tillbaka öfver Elbe.

Jag har blifvit underrättad, att prinsen af Eckmühl med hela sin kår brutit upp i rikning mot Hartz och att hans förtrupper redan uppnått trakten af Giffhorn. Bref som uppsnappats af general Wallmoden antyda likväl, att han ännu den 13 var i Ratzeburg, men man förusätter en belägring af Hamburg och man berättar, att 10,000 man infanteri och 1,000 man kavalleri skola utgöra dess garnison. Om prinsen af Eckmühl öfverger nedre Elbe och skiljer sig från Danskarne efter att hafva tvingat deras regering att förklara Sverige krig, tror jag, att vi kunna vänta, att Danmark underkastar sig oss. Jag har gifvit general von Vegesack befallning att om möjligt begagna sig af de franska truppernas aftåg och häftigt anfalla Danskarna. Från Sverige erfar jag, att prins Kristian hade fått bestämda order att infalla i Sverige; och man tyckes samla stora krafter till sjös i sundet för att anfalla den öppna ön Hven. Det är baron d'Alquier som leder alla dessa företag. Om Danmarks konung, sedan hans trupper ej mer vid Hamburg stå i beröring med de franska, icke vill antaga någon förlikning, förtjenar han icke det minsta undseende. Jag är öfvertygad om, att konungen, min herre, ännu skulle gå in på samma vilkor, som förgäfves erbjödos hofvet i Köpenhamn sistlidna maj månad.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 85.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Frans I af Österrike, *Zerbst den 21 september 1813* [1]).

— — — Om konungen af Danmark är försatt i den belägenhet att icke vidare vid Hamburg vara i beröring med de franska trupperna, synes det mig, att det finnes ett medel, som kan användas emot honom, nämligen att så mycket som möjligt isolera detta hof från de allierade.

Jag hemställer till E. M:s höga förstånd, huruvida man icke å ena sidan bör framställa för Danmark de billiga vilkor, som erbjödos detsamma sistlidna maj månad för att skilja det från förbundet med Frankrike, men å andra sidan låta det veta, att de allierade såväl af grundsats som af fri vilja neka det allt stöd. Besittningen af Holstein är af den högsta vigt för de allierades intressen, vare sig att man erhåller den genom Danmarks öfvergång till den gemensamma saken, eller det eröfras. Derifrån kan man alltid hota kejsar Napoleons venstra flygel och injaga skräck i Hannover, ja ända till Holland. Den franska arméen måste draga sig tillbaka, om den afskäres från alla kommunikationer. Jag anhåller, att E. M. godhetsfullt måtte upptaga dessa anmärkningar, och jag hänskjuter saken helt och hållet till E. M:s upplysta förstånd.

[Öfversättning från ett utdrag på franska].

№ 86.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Fredrik Wilhelm III af Preussen, *Zerbst den 26 september 1813* [2]).

General Schoeler har lemnat mig det bref, E. M. värdigats skrifva till mig den 16 för att betyga mig den tillfredsställelse, E. M. erfarit vid underrättelsen om den framgång, den under mitt befäl stående arméen haft. Nämnde general

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII. s. 252. *Utg. anm.*

2) Se med afseende på detta bref SCHINKEL a. st. VII. s. 248. *Utg. anm.*

har äfven till mig från E. M. öfverlemnat Jernordens storkors tillika med 6 förtjenstkors som E. M. ställer till min disposition. Erkänsam och tacksam för alla de vänskapsbevis, jag fått röna af E. M., ber jag E. M. vara förvissad, att jag vet uppskatta dem på ett sätt som är värdigt de varma känslor, som jag länge hyst för E. M. — Ers Majestäts tappra trupper hafva haft en framstående del i de framgångar, hvarmed Försynen behagat gynna mina vapen; då jag bär en orden, instiftad vid tidpunkten af ett krig, hvari de preussiska soldaterna hafva visat sig värdiga sin monark, skall jag alltid påminna mig den nationella offervillighet och den fosterländska hänförelse, som lifvat dem under denna strid.

Jag begagnar mig af general Schoelers afresa, hvars personliga bekantskap det varit mig en glädje att göra, för att underrätta E. M.att löpgrafvarne framför Wittenberg ändtligen öppnats och att jag gifvit general Bülow order att med ifver bedrifva belägringen af denna stad. Jag uppfattar den stora betydelsen af denna punkt vid Elbe. Dess besittning betryggar för oss möjligheten att öfvergå floden och Berlins säkerhet. Jag har låtit meddela general Krusemark en not rörande de militära operationerna i allmänhet och mina tankar i detta ämne. Han skall säkerligen låta den komma till E. M. kännedom. Som jag icke har något vidare att tillägga angående nuvarande förhållanden, kan jag ej underlåta att åter upptaga ett ämne, hvarom jag redan talat med E. M., nämligen Danmark. Arméen i Holstein skall alltid hindra mina offensiva rörelser på andra sidan Elbe, emedan den när som helst kan förstärkas med trupper från Seland. Sedan den engelska flottan lemnat sin station i Beltena, kunna, när jag minst väntar det, ansenliga truppmassor hota min högra flygel, rycka fram mot mina kommunikationslinier med Stralsund och kusten och till och med mot Berlin. Man måste derföre söka att rikta ett afgörande slag mot trupperna i Holstein, förrän de hinna förstärkas, och det är till en del för att vinna detta mål jag ämnar sända 7 à 8,000 man till grefve Wallmoden. Han blir derigenom i stånd att med fördel angripa prinsen af Eckmühl

och Danskarna. Hvad Danmark angår, tror jag, att om Österrike på samma gång som Ryssland och Preussen underrättade det, att ingen fred skall ingås på andra vilkor än att det afträder Norge till Sverige, skulle denna regering, slagen af den enighet såväl i handling som beslut som de allierad makterna lägga i dagen för att förmå den till att förändra system, slutligen beqväma sig till att biträda den gemensamma saken och att genast afträda Trondhjems stift till Sverige, som afstår det fullständiga besittningstagandet af Norge till det allmänna fredsslutet. Om hofvet i Köpenhamn sålunda skildes från förbundet med Frankrike, skulle det blifva lätt för Sverige att uppbringa sin armé i Tyskland till 45,000 man utom 2 à 3,000 båtsmän, som det skulle kunna lemna för att användas på Elbe och de andra floderna. Den plan jag nu framstält för E. M. kunde genom grefve Metternich meddelas grefve Bernstorff, som nu bör vara i Wien.

General Schoeler skall redogöra för E. M. för de ledsamheter jag fått utstå. Jag hoppas, att de ej mer skola förnyas. I följd af min önskan att se den sak, jag försvarar, segra och den uppriktiga tillgifvenhet jag hyser för E. M. har jag måst djupt känna dem. Som jag kommenderat trupper, hvilka utmärkt sig emot fienden, hoppas jag att kunna få till det välförtjenta berömmet för tapperhet lägga det beröm, som tillkommer disciplinen och lydnaden.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 87.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Zerbst den 26 september 1813.*

Som den preussiska generalen Schoeler återvänder till sin monark, har jag ej velat låta honom resa till hufvudqvarteret, der E. M. befinner sig, utan att uttrycka min tillfredsställelse öfver det sätt, hvarpå de trupper, som E. M. stält under mitt befäl, uppföra sig. Från generalen, som kommenderar, till sol-

daten, som lyder, täfla de alla i nit, ifver och mod för framgången af den sak, hvars försvar E. M. åtagit sig.

Fienden, som nästan ej hindrat byggandet af de båda broar, som jag slagit öfver Elbe, gjorde emellertid i går rörelser, som befästa mig i min förut fattade åsigt, att han koncentrerar sig omkring Leipzig. Han anföll mina förposter och tvingade dem att draga sig tillbaka. Som jag ej vill äfventyra något på venstra stranden, förrän mina broskansar blifva i stånd att skydda mina trupper i händelse af reträtt, har jag gifvit den brigad, som var förlagd i Dessau, order att draga sig tillbaka till broskansen vid Molda och att endast qvarlemna i nämda stad posteringar för upprätthållandet af kommunikationerna. Hittills hafva dessa anfall icke låtit mig frukta några alvarsamma följder. Jag påskyndar arbetet med broskansarne, och så snart de kunna skydda mina rörelser, ämnar jag med 50,000 man anfalla och tillintetgöra honom.

General Bülow har ändtligen öppnat löpgrafvarne framför Wittenberg. Han bombarderar staden och har fått order att med ifver påskynda belägringsarbetet. Jag hoppas, att det ej skall dröja länge, innan vi äro herrar öfver platsen. Så snart mina operationer på venstra stranden blifva skyddade af en broskans skall jag med det snaraste förena mig med E. Kejs. M. i trakten af Halle.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 88.

Konung Fredrik Wilhelm III af Preussen till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Töplitz den 28 sept. 1813.*

Min Herr Broder.

Jag har haft den äran att emottaga ett bref från E. K. H. af den 17 och tvenne daterade den 19 denna månad. Jag tackar E. K. H. för de smickrande utmärkelser, som tilldelats mina generallöjtnanter von Bülow, grefve Tauentzien, von Hirschfelt

och von Wobeser. Jag hoppas, att de forfarande skola förtjena E. K. H:s bifall och inför hela Europa rättfärdiga det hedrande erkännande, som ni, min Herr Broder, gifvit deras tapperhet och deras talanger. Jag följer alltid med samma intresse de detaljer, E. K. H. täckes meddela mig om sin armés marscher och operationer; de vitna alla om detta militäriska snille, som förmår beherska segern och förena en klok förtänksamhet med den mest lysande tapperhet. Jag smickrar mig med att snart kunna meddela E. K. H. tillfredsställande resultat af den stora böhmiska arméns rörelser, och jag begagnar detta tillfälle att förnya uttrycket af den högaktning och oföränderliga vänskap med hvilken jag framhärdar,

Min Herr Broder,

E. K. H:s tillgifnaste broder

FREDRIK WILHELM.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 89.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Zerbst den 30 sept. 1813.*

Jag emottog i förrgår det bref, som E. M. gjort mig den äran att tillskrifva mig den $^{12}/_{24}$ i denna månad. En lindrig opasslighet har hindrat mig att genast svara E. M.

Jag innesluter kopior af tvenne bref, som jag skrifvit till general Blücher. E. M. skall af det första finna, att de föreskrifter, jag gifvit denne general, fullkomligt öfverensstämma med dem, E. M. täckts meddela mig. Man håller på att fullborda bron vid Acken. Broskansen vid Rosslau skall inom kort blifva i stånd att skydda vår öfvergång öfver Elbe. Senast om 4 eller 5 dagar ämnar jag också rycka fram på venstra stranden.

Jag har afsändt general Czernischeff mot Kassel. General Tettenborn håller fortfarande Lüneburg besatt och hans afdelningar sträcka sig ända emot Harburg.

Öfverste Marwitz' kavalleri, som beordrats till Braunschweig för att betäcka general Czernischeffs högra flygel, har inträngt i nämda stad och tagit en öfverste och 400 man till fånga.

Dessa båda sistnämda kårer, stå i kommunikation med hvarandra äfvensom med de trupper, jag har vid Halle, Köthen och Bernburg. Fienden angrep i dag sistnämda plats, och öfverste Löwernstern, som gjorde under af tapperhet, öfvergaf ej staden, förr än han gjort en mängd fångar och dödat en general, men som han icke hade några kanoner och fiendens artilleri började att förorsaka honom förluster, drog han sig tillbaka 4 mil från staden. Jag har nyss gifvit order åt alla mina trupper, såväl de preussiska, ryska som svenska, att, då de tåga fram genom landet mellan Quedlinburg och Saale, gå emellan Magdeburg och sistnämda flod för att afskära reträtten för de afdelningar, som lemnat fästningen.

I går började fiendens rörelser att blifva offensiva. De hafva marscherat emot våra broskansar och isynnerhet emot de befästningsarbeten, som förena Mulda och Elbe, men fienden har tillbakadrifvits af general Sandels, som lemnade sina förskansningar och gick honom till mötes. Fienden drog sig tillbaka, sedan han förlorat omkring 600 man. Vår förlust var 3 à 400 man. Jag trodde, att han i dag skulle fortsätta sina anfall, men han har hållit sig lugn, och våra arbeten hafva fortsatts.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 90.

Konung Fredrik Wilhelm III af Preussen till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Töplitz den 2 okt. 1813.*

Min Herr Broder och Kusin!

General Schoeler har medfört till mig E. K. H:s bref af den 26 sept. Med obeskriflig tillfredsställelse har jag deraf sett, att storkorset af jernorden, som jag gifvit nämde general

i uppdrag att å mina vägnar öfverlemna till er, min Herr Broder har gjort er nöje. Jag ber E. K. H. att alltid anse det som ett bevis på min erkänsla, min högaktning och den rättvisa jag gör edra stora militäriska egenskaper, hvilka ni ådagalagt i spetsen för en armé, hvaraf mina trupper utgöra en del. Det synes mig utan tvifvel vara af stor vigt, såväl för blifvande operationer som för Berlins säkerhet, att vi innehafva Wittenberg och icke hafva något att frukta af prinsens af Eckmühl armé, men generalen, grefve Wallmoden skall efter de lysande framgångar, han redan vunnit, blifva i stånd att hålla honom stången, sedan han fått den undsättning af 7 à 8,000 man, som E. K. H. sändt honom. Österrike skall ofördröjligen vidtaga de mått och steg, som E. K. H. önskat angående Danmark, och jag har skäl att tro, det England till det bästa skall understödja en uppgörelse med hofvet i Köpenhamn, hvilken, på samma gång den återför det sistnämda till dess sanna intressen liksom de makters, hvilka strida för sitt oberoende, äfven skall tillfredsställa Sverige. Jag vet att grefve von Metternich ämnar hafva en sammankomst med grefve Bernstorff för att, såsom ni, min Herr Broder, föreslår, tala med honom, och jag tror, att vi deraf kunna vänta oss ett tillfredsställande resultat. Det synes mig dock, som om det ej vore lämpligt att förlägga krigsteatern till Holstein, så länge denna underhandling erbjuder oss grundade förhoppningar. Sveriges allierade skola uppfylla de förbindelser, som de åtagit sig emot detsamma angående Norge, men ingenting skall säkrare bidraga till det måls ernående, som E. K. H. uppstält, än att genast kraftigt uppträda emot kejsar Napoleon och genom afgörande framgångar emot honom beröfva Danmark dess enda stöd. Hvad det memorial beträffar, som E. K. H. genom general Krusenmarck tillstält mig angående de militära operationerna, har ni redan funnit, att våra planer på det hela äro öfverensstämmande, och att arméernas rörelser rätta sig derefter. En energisk samverkan från er sida, min Herr Broder, skall tillförsäkra oss om utförandet och framgången deraf. Utsigten att se Bayern genast förena sig med oss erbjuder med detsamma de bästa

medlen att uppfylla E. K. H:s önskningar med afseende på de trupper, som E. K. H. önskar föra till Franken och Frankfurt am Mayn. Ni kan förstå, att det är med mycken ledsnad, som jag har erfarit de klagomål, som ni meddelat general Schoeler. Ni gör mig den rättvisan, jag smickrar mig dermed för att ej säga, att jag är säker derpå, att tro, det jag skall gifva de strängaste order för att disciplin och lydnad må upprätthållas och att ingen må tillåta sig att brista i den aktning som de äro skyldige E. K. H. Emottag min förnyade försäkran om den tillgifvenhet och utmärkta högaktning med hvilken jag förblifver, min Herr Broder,

E. K. H:s
tillgifnaste broder
Fredrik Wilhelm.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 91.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsarne af Österrike och Ryssland samt Konungen af Preussen, *Zerwitz den 9 oktober 1813*[1]).

Sedan i förrgår afton befinner jag mig här, förenande min venstra flygel med general Blüchers armé, hvilken har sitt högqvarter vid Düben. Våra lätta trupper hafva framryckt ända till portarna af Leipzig, der de haft lysande sammandrabbningar med fienden. Jag hade beslutit att i dag göra en allmän framåtgående rörelse i rigtning mot Leipzig, låtande mina förtrupper rycka fram mot Skeuditz och derifrån till Landsberg, under det att general Blücher skulle föra sina till Eulenburg. Men i natt blef jag af denne general underrättad om, att kejsar Napoleon med sitt garde ryckt fram emot Meissen, att ge-

---

1) Jmfr Schinkel a. st. VII, ss. 262—3.
Utg. anm.

neral Souham tågat emot Torgau med mer än 20,000 man och att general Orourck vid samma tid angripits framför Leipzig och nödgats draga sig tillbaka.

I följd häraf och för att icke blottställa vår yttersta venster hafva vi nödgats inställa de af oss tillämnade rörelserna, till dess fiendens blifvit tydligare. Tvenne franska armékårer hafva ankommit till Leipzig och i denna stad förenat sig med marskalk Neys kår. Det är således denne, hertigarnes af Castiglione och Ragusa samt general Souhams kårer och det kejserliga gardet, som vi enligt våra underrättelser i detta ögonblick hafva emot oss. Man måste se, om det är en allvarsamt menad åtgärd å kejsar Napoleons sida, eller om han blott söker att maskera sin reträtt mot Leipzig. General Blücher begärde i natt mitt råd och jag gaf honom tre förslag, 1:o att gå öfver till Elbes högra strand om han anfalles, 2:o att passera Mulda och förena sig med mig; 3:o att förflytta oss öfver till Saales venstra strand. Generalen, som funnit lämpligt att antaga det tredje förslaget, framrycker i dag till Jessnitz och Muhlbeck, och i morgon skola vi handla i öfverensstämmelse med de underrättelser, vi erhålla om fiendens rörelser och om den stora böhmiska arméen. Vi hafva emellertid alltid nått ett stort mål, nämligen att draga de fiendtliga stridskrafterna åt vårt håll och underlätta den stora arméens rörelser framåt mot passen i Sachsen.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 92.

Fru Staël von Holstein till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *London den 11 oktober 1813.*

Ers Kungl. Höghet!

Jag kan icke neka mig att säga E. K. H., hvilket öfverväldigande intryck E. K. H:s bref till kejsar Napoleon och

proklamationen till Sachsarne gjort. Det finnes ingen Engelsman af hvilket parti som helst, som talar om E. K. H. utan att kalla er: *den goda sakens store man*, och som Cæsar skrifver ni med den själ, som låter er strida. Men besinna, att Europas befrielse beror af *er*, betänk, att Napoleon skulle anse sig för verldens herre om ni blef sårad — och visa ett snillets mod genom att icke öfverlemna er åt det animaliska modet. Jag vågar bedja er derom på mina knän.

I general Moreaus tjenst voro öfverlefvorna af de franska emigranterna, d. v. s. fyra gamla biskopar och 20 riddare af St. Ludvigsorden. Ingen af prinsarne var med, hvilket syntes egendomligt. Fru Moreaus bror, general Hullan, är landsförvist, och den olycklige generalens bror skrifver till sin svägerska från Morbaix, att ingen i Frankrike vill tro, att hans bror är död; så opålitliga anses tidningarna.

E. K. H:s sätt att adressera sig till Fransmännen är det allra bästa och ädlaste; man gillar det allmänt härstädes och säger, att, om general Wellington intränger i Frankrike, bör han söka efterlikna era proklamationer, men han är icke Fransman, och endast E. K. H. kan för närvarande tala till Frankrike. Jag väntar att få höra, hvad ni skall säga det, då ni kommer till Rhens stränder. Ack! en sådan bana som E. K. H. har haft! Låt den sluta med Frankrikes frihet, gifven af er och styrd af er.

Hertigen af Berry, hertigens af Angoulêmes yngste bror, har i Brasilien anmält sig som friare till en af prinsessorna af Portugal; jag tror att han får henne om någon tid. Den kungl. familjen i detta land önskar, att han skall återvända till Portugal. Bland de engelska ministrarne säger lord Castlereagh ibland, att det vore önskvärdt, om Bourbonerna åter bestege Frankrikes tron, men här i landet har allmänna opinionen intet intresse för dem. Herr de Bouillé skall lemna E. K. H. detta bref. Han tyckes vara E. K. H. mycket tillgifven och gläder sig åt er ära, men hvem skulle ej göra det? Ibland den mängd beundrare, som E. K. H. har, vågar jag likväl påstå, att ingen kan älska er som jag, och jag berömmer mig

af att jag ökar alla deras tillgifvenhet för E. K. H., med hvilka jag talar om er.

Emottag E. K. H. min försäkran om min djupaste vördnad

NECKER DE STAËL HOLSTEIN.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 93.

Kejsar Alexander I af Ryssland till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *högqvarteret vid Rotha d. 16 oktober 1813.*

— — — — — — — — — — — — —

Vi ämna i morgon åter börja att gå anfallsvis till väga; största delen af våra reservtrupper och isynnerhet gardena liksom flera österrikiska kårer hafva ännu icke varit i elden, dessutom blifva vi förstärkta af Colleredos och Bennigsens trupper, hvaraf de förstnämda ej stå långt härifrån och de sednare i natt ankomma till Grimma. Jag ber E. K. H. att å sin sida understödja dagens rörelser och att med general Blücher öfverenskomma, om hvilka som äro de ändamålsenligaste för målets vinnande. Jag räknar på de mest afgörande operationerna från hans sida. De vigtiga omständigheter, i hvilka vi befinna oss, fordra det nödvändigt. Emottag min försäkran om den högaktning och uppriktiga tillgifvenhet med hvilka jag förblifver,

Min Herr Broder och Kusin,

E. K. H:s

gode broder och kusin

ALEXANDER.

[Utdrag ur en afskrift på franska].

№ 94.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland,[1]) *Artern den 25 oktober 1813.*

Jag har emottagit det bref, E. K. H. haft besväret att skrifva till mig den 22. E. M. känner min uppriktighet och skall sålunda icke undra på, att jag öppet säger, att jag funnit E. M:s reflexioner öfver fiendens marscher och planer så riktiga, att de skulle hedrat den störste fältherre. Mina åsigter och tankar öfverensstämma fullkomligt med E. M:s beslut, och jag har genast gifvit general Bennigsen order att sätta sig i marsch med en division, bestående af åtminstone en tredjedel af hans kavalleri och så mycket artilleri, som han anser sig behöfva. Jag har äfven underrättat honom, att general Tauenzien har fått order att rätta sina manövrer efter hans och att lyda honom. Jag har för honom anmärkt, att i den händelse marskalk St. Cyr skulle lyckas att med sig förena garnisonerna i Torgau och Wittenberg samt marschera på Magdeburg för att förena sig med prinsens af Eckmühl kår, skall general Wallmoden (som då också skulle följa efter prinsen) stå under hans kommando i alla militära rörelser.

Grefve de Rochouart skall underrätta E. M. om den tyska nordarméens ställning. Våra kossacker böra i dag vara utanför Erfurts portar. Min ställning är sådan, att jag kan gå till E. M:s stora armé eller till Kassel eller Göttingen, om, som jag hört sägas, kejsar Napoleon marscherar mot förstnämda stad.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII s. 292.

Utg. anm.

№ 95.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Artern den 25 oktober 1813*[1]).

Just som jag ämnade rikta min marsch mot Erfurt, fick jag underrättelse om, att kejsar Napoleon lemnat denna stad. De meddeländen, som general Czernitscheff gjort mig, gifva vid handen, att han redan passerat Gotha och drager sig tillbaka till Eisenach. General Czernitscheff har tagit en mängd bagagevagnar och gjort 800 fångar. Öfverste Macklendorff har gått jemnsides med de franska kolonnerne och åstadkommit stor oreda bland det af general Sebastian kommenderade kavalleriet. Kejsar Napoleon skall hafva yttrat till sina trupper, hvilka knotade, att det var hans afsigt att föra dem på andra sidan om floden Rhen, och att han endast ämnade försvara denna gräns. En fiendtlig kår har visat sig vid Nordheim och en annan vid Mühlhausen. Jag rycker mot detta sistnämda ställe och derifrån mot Kassel, der det säges att ett stort antal trupper samlas. Jag skall sända en afdelning mot Fulda för att derigenom sätta mig i förbindelse med och kunna få underrättelser från E. M. De underrättelser, jag erhållit om St. Cyrs kår, innehålla, att en del deraf befann sig vid Elster på Elbes högra strand. Mycket bröd hade reqvirerats vid Jessen och Schweinitz, hvilket kommer mig att antaga, det denne kår har för afsigt att uppnå Magdeburg. Jag har beordrat general Bennigsen att föra med sig 10,000 man af alla vapenslag. Förenad med general Tolstoy och general Tauenzien, skall han sålunda befinna sig i spetsen för en armé på mer än 50,000 man. Jag har dessutom gifvit honom rättighet att använda den sachsiska kåren, om han behöfver den. I anledning af dessa dispositioner hoppas jag, att E. M. kan vara utan all slags oro, och att marskalk St. Cyr ej skall kunna framtränga till Rhen.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII s. 292—3. *Utg. anm.*

№ 96.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Mühlhausen den 28 oktober 1813*[1]).

Furst Mentzikoff har lemnat mig det bref, som E. M. har värdigats skrifva till mig den $\frac{15}{27}$ okt. De underrättelser, jag i dag emottagit angående kejsar Napoleons marsch, förmäla, att han i går fattat posto vid Wach och att han ämnar gå öfver Hirsfeld till Giesen och Wetzlar och sålunda försäkra sig om en reträttlinie förbi Bonn, Köln och Wesel, om han lyckas uppnå högra stranden, då hans flyglar blifva betäckta under reträtten på ena sidan af Rhen och på den andra af bergen.

De underrättelser, jag mottagit från Hamburg, innehålla, att prinsen af Eckmühl ännu för 5 dagar sedan var okunnig om nederlaget vid Leipzig och att han ännu icke fått någon befallning att aftåga. Jag hoppas att nog tidigt kunna komma mellan Göttingen och Hannover för att hindra honom att uppnå Weser och kasta sig på Holland eller Wesel. Arméen fortsätter i morgon sin marsch på Kassel, Wilzenhausen och Göttingen. En nog stor kår skall stanna i Kassel för att kunna marschera mot Fulda, om E. M. behöfver det. Så snart trupperna inryckt i Hannover, skall jag låta uppbåda landtvärnet och landtstormen. Landtvärnet skall bestå af män mellan 20 och 25 år och landtstormen af dem, som äro mellan 25 och 40. Dessa åtgärder i Hannover äro redan afgjorda med den gamla ministèren i detta land, som för längesedan emottagit sina instruktioner af prinsen-regenten. Uppbådet i Hannover skall lemna oss nära 25,000 stridsfärdiga soldater af landtvärnet. Landtstormen, som är sammansatt af äldre och till krigstjenst mindre dugliga män, blir likväl nyttig såsom polis i landet, till fångbevakning och vaktgöring vid vapenplatser och offentliga ställen. Om E. M. finner lämpligt, att liknande mått

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII s. 292.

Utg. anm.

och steg iakttagas i kurfurstendömet Hessens gamla länder, ber jag att blifva underrättad om E. M:s önskan, hvilken skall tjena mig som rättesnöre. Äfven ber jag er låta mig veta, om ni önskar, att det skall förfaras på samma sätt med Hessen-Darmstadt som med Hessen-Kassel.

Utskrifningarna i Frankrike hafva redan börjat och hafva vållat mycket missnöje. Hatet emot kejsar Napoleon tilltager till den grad, att de personer, som länge följt med händelsernas gång, förutse ett snart utbrott. Senatsbeslutet om Guadeloupe har gifvit anledning till mycket tal och många reflektioner bland medlemmarna i senatens minoritet. Några röster hade höjts för att förklara, att, som denna ö icke utgör en integrerande del af det franska riket, fans det ej något skäl att rådslå, alldenstund senaten ej blifvit tillfrågad, då 20,000 Fransmän hade ditsändts. Denna minoritet söker, säger man mig, göra sig populär för att, i händelse något skulle hända Napoleon, kunna tillvälla sig makten. Napoleon känner genom polisen till allt, men synes ej bry sig derom.

Den 26 kl. 8 på morgonen visste man ännu icke någonting i Acken eller trakten omkring Dessau om marskalk St. Cyrs marsch, hvilket låter antaga, antingen att han återvändt till Dresden, eller att han tagit vägen till Chemnitz. Möjligen kan då den sachsiska kåren snart förena sig med mig, ty general Bennigsen, som fört med sig hela sin armé med undantag af 8,000 man, befinner sig i stånd att förfölja och besegra marskalk St. Cyr och detta så mycket säkrare som han redan stält sig i förbindelse med generalerna Tauentziens och Tolstoys kårer.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 97.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Heiligenstadt den 31 oktober 1813.*

General Bennigsen underrättar mig från Halle den 28, att enligt de meddelanden han erhållit, skulle general Klenau med en österrikisk trupp, 18,000 man stark, redan förenat sig med grefve Tolstoy, och att dessa båda generaler marschera mot Dresden, dit marskalk St. Cyr dragit sig tillbaka.

Deremot underrättar general Tauentzien, att fienden ryckt framom denna stad och lemnat Meissen, der general Knorring funnit sjuka och sårade. Det är utan tvifvel i följd af dessa underrättelser, som general Bennigsen brutit upp emot Acken i afsig att der passera Elbe och förena sig med general Tauentzien. Om denna förening verkställes, behöfva vi ej frukta, att marskalk St. Cyr uppnår Magdeburg. Jag hoppas, att general Bennigsen skall kunna godt göra reda för sig. General Winzingerode har tågat mot Kassel. Sedan han der hvilat tvenne dagar och förbättrat sina förråd af beklädnad, vapen och ammunition, marschcrar han på Paderborn, Osnabrück eller Münster, allt efter de underrättelser jag erhåller om de enligt order från Holland till Bremen kommande truppernas rörelser. General Bülow rycker mot Minden och den svenska armén mot Hannover och Braunschweig. — — — — — — — — —[1]. Mina ströfkårer framtränga ända emot Rhen och Ostfriesland. F. d. kurfurstendömet Hessen-Kassel är af stort intresse. Detta land kan uppställa 15 à 20,000 man. Man behöfver blott bestämma sättet för uppbådet. Endast E. M. kan bestämma det.

Den mängd detachement, som jag är nödsakad att hålla och som omfatta hela landet mellan Östersjön, bergen i Wetterau, högra Rhenstranden och Hollands gränser förminska ansenligt arméns kavalleri. Nödsakad att omringa Magdeburg på venstra stranden, måste jag hitkommendera sachsiska armékåren enligt hvad jag öfverenskom med E. M. i Leipzig.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

1) Här har afskriften en lucka samt en hänvisning till texten, hvarmed antagligen afses SCHINKEL a. st. VII s. 293. *Utg. anm.*

№ 98.

Kejsar Alexander I af Ryssland till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Schweinfurt* $\frac{22\ okt.}{3\ nov.}$ *1813.*

Min Herr Broder och Kusin!

Jag har nyss emottagit E. K. H:s bref ifrån *Heiligenstadt* af den 31 okt., och jag förlorar ej ett ögonblick att tacka derför. Genom mitt föregående bref har E. K. H. sett, att jag ansåg att en afdelning af 20 à 25,000 man af E. K. H:s armé skulle i förening med Wallmodens kår vara tillräcklig att komma till rätta med Davoust. Det syntes mig då, att E. K. H:s närvaro med hufvudstyrkan af sin armé vid Rhen skulle blifva af stor nytta. Emellertid är det E. K. H. ensam, som kan bäst bedöma, huru stor del af er armé fiendens styrka fordrar att E. K. H. på de särskilda ställena använder för att besegra honom. Vid en tidpunkt, då vi närma oss Rhen, och det vore möjligt, att en lösning af den stora politiska frågan vore för handen, anser jag af vigt, att E. K. H. är så nära oss som möjligt och detta *af flere betydande skäl*, men isynnerhet för att med lätthet kunna åstadkomma öfverensstämmelse i våra uttalanden under de olika omständigheter som kunna inträffa. Hvad jag nu yttrat bör E. K. H. anse som en fortsättning af *vårt samtal* i Leipzig[1]).

Men på samma gång är jag den förste att inse, att de militära skälen äro de vigtigaste, hvarför E. K. H. har att bestämma, huruvida er armés närvaro är nödvändig i Hannover, eller om en afdelning på 25,000 man der skulle kunna uträtta samma arbete.

Hvad mig sjelf angår, infinner jag mig i öfvermorgon i Frankfurt, hvarifrån jag skall skynda att underrätta E. K. H. om ställningen i allmänhet. Under tiden förnyar jag min försäkran om den orubbliga tillgifvenhet, med hvilken jag förblifver E. K. H:s

gode broder och kusin

ALEXANDER.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII s. 278 o. ff. *Utg. anm.*

№ 99.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Eimbeck den 4 november 1813*[1]).

Jag har äran att till E. M. öfversända en kopia af ett bref, som jag erhållit från grefve Anckarsvärd. Som jag hvarken kan eller bör uttala min åsigt derom, har jag låtit tillsäga honom att återvända till Sverige för att sjelf inför E. M. framställa sin begäran och sin önskan att erhålla den förlåtelse, hvarom han bönfaller. Det blir då E. M:s sak att bedöma uppriktigheten af grefve Ankarsvärds ånger och att i sin vishet bestämma öfver det som utgör föremålet för hans önskningar. Med nöje skall jag se, om E. M. kan förlåta honom det felsteg, han begått, och om E. M. tror på hans ånger, ber jag E. M. vara öfvertygad, att jag vill glömma hvad han brutit emot disciplinen och mig. — — — — — — —

[Utdrag ur en afskrift på franska].

№ 100.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Fredrik Wilhelm III af Preussen, *Eimbeck den 4 nov. 1813.*

General Bülow bör med de under hans befäl stående truppernabryta upp emot Minden och Paderborn, och i E. M:s öfriga stater har jag befalt honom att öfverenskomma med general Krusemark, som af E. M. utnämts till militärbefälhafvare i de gamla preussiska provinserna på denna sidan Elbe, angående uppbådet i dessa trakter, som nu åter komma under E. M:s välde. Då de verksammaste medel måste vidtagas för att ersätta de förluster, E. M:s armé gjort under detta fälttåg, har jag trott mig följa E. M. önskningar, då jag öfverlemnat

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII s. 179. *Utg. anm.*

åt general Bülow att rekrytera arméen, och det nit, hvaraf han är upptänd för E. M:s tjenst, förvissar mig om, att han äfven skall visa sig nitisk för att fullgöra denna sak. Jag erfar nu, att general Gneisenau ämnar göra utskrifningar i samma provinser, och förutser då, att det skall blifva en konflikt mellan deras myndighet, hvilket långt ifrån att påskynda åtgärderna endast skall skada det hela. Som jag icke åsyftar något annat än den gemensamma sakens fördel, anhåller jag att E. M. måtte bestämma, af hvilkendera utskrifningar i de preussiska provinserna skola handhafvas och gifva order derom. För att åstadkomma enighet och sammanhållning i de skilda arméernas militära operationer, tror jag, att det är nödvändigt att uppdraga en demarkationslinie emellan dem, hvilken icke får öfverskridas. Den tyska nordarméens krigsteater angifves af dess namn och den schlesiska arméen såsom utgörande en mellanlänk mellan den förstnämda och den stora armén tyckes bestämd att snarare framrycka mot Bonn och Köln än att utbreda sig på sin högra flygel.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 101.

Svenska ministern vid ryska hofvet grefve Karl Löwenhjelm till konung Karl XIII, *Ödmjuk apostill den 8 november 1813* [1]).

Ändamålet med min brors, grefve Löwenhjelms, beskickning till kejsar Alexander är att förklara de särskilda orsaker, som förmått H. K. H. kronprinsen att med sin armé vända sig norrut emot marskalk Davoust i stället för att genom Kassel marschera emot Holland enligt den först öfverenskomna planen.

Denna förändring i riktningen har i allmänhet icke kunnat vara angenäm för de allierade, hvilka icke önska någon-

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII, ss. 294, 296 o. f.

Utg. anm.

ting högre än att nu se alla de förenade stridskrafterna rikta sig mot kejsaren; likväl har jag under ett samtal, som jag haft den äran att i dag hafva med kejsar Alexander angående detta ämne, funnit, att H. M. är mindre emot denna rörelse, än jag väntade.

Hans Majestät har synts mig göra mycken rättvisa åt de skäl, min broder på H. K. H. kronprinsens befallning anfört i ett memorandum, som för detta ändamål öfverlemnades; men fruktan att se H. K. H. invecklad i krig med Danmark, i händelse detta land hade nog beslutsamhet för att i egenskap af bundsförvandt till kejsar Napoleon göra motstånd, har naturligtvis måst inverka på kejsarens sätt att se och döma i allt, som står i sammanhang med denna fråga.

Utan att uttryckligen anföra något emot de skäl, som min broder framlagt, inskränkte sig Hans Majestät till att säga till mig, att en afdelning, tillräckligt stor för att på ett lämpligt sätt förstärka grefve Wallmodens armékår, skulle enligt H. M:s mening vara nog för att uppehålla eller slå Davoust, att det framför allt vore af vigt att energiskt forcera operationerna emot kejsar Napoleon, och att det derföre vore önskligt, att H. K. H:s här ginge emot Holland.

Vid detta tillfälle tog jag på mitt eget ansvar att framställa för kejsaren ett förslag, hvars ändamål är att om möjligt påskynda Norges så efterlängtade afträdelse och på samma gång göra mig försäkrad om H. M:s nuvarande tänkesätt angående denna för Sverige så vigtiga sak.

Jag gjorde kejsaren uppmärksam på, att nu, då de allierade verkligen voro herrar öfver hela Tyskland, berodde det af dem att bestämma det skadestånd, som redan erbjudits eller skulle erbjudas åt Danmark för att förmå det att afstå Norge, och jag framhöll, men liksom helt och hållet af mig sjelf, huru nyttigt det skulle vara, att, sedan skadeståndet blifvit bestämdt, Ryssland, Österrike, Preussen, England och Sverige ännu en gång toge ett gemensamt steg mot hofvet i Köpenhamn, i det dessa makter erbjöde det sitt beskydd och sin vänskap, om det antoge de vilkor, som Sverige och dess allierade erbjuda

det, men i motsatt fall läte det förstå, att det har att emotse ännu större uppoffringar utan hopp om någon slags ersättning.

Kejsaren svarade mig, att ett sådant steg möjligen skulle kunna medföra ett gynnsamt resultat, sedan slaget vid Leipzig så väsentligt förändrat kejsar Napoleons ställning, samt att H. M. skulle värdigas öfvertänka saken, men att han ansåg, att man först borde invänta svaren på de genom furst Metternich framstälda förslagen, och slutligen förklarade kejsaren bestämdt, att, om äfven Danmark med alla de stridskrafter som stå det till buds, förenade sig med de allierade, skulle detta *icke det minsta* inverka på Rysslands förbindelser till Sverige rörande Norge, och att ingenting i verlden skulle kunna omintetgöra en förbindelse, som alltid skall vara helig för H. M. Kejsaren upprepade likväl ännu en gång, att man så mycket som möjligt borde undvika att öka antalet af sina fiender och splittra sina stridskrafter, ty man behöfde alla sina hjelpmedel emot Napoleon, och härmed slutade detta samtal, af hvilket jag har haft den tillfredsställelsen att finna, att kejsaren visat en oföränderlig tillgifvenhet för E. M. och H. K. H. kronprinsen liksom trohet i sina förbindelser med Sverige.

Om E. M. och H. K. H. kronprinsen värdigas antaga det förslag jag framstält, anser jag det vara nödvändigt att i tid tänka på det skadestånd, som är bestämdt åt Danmark, och att, som detta icke kan afgöras annat än i samråd med de särskilda makter, som hafva biträdt de traktat som bestämma Norges afträdande till Sverige, det är nödvändigt, att dessa redan nu förmås att sysselsätta sig härmed. Detta är så mycket lättare, som H. K. H:s vapen snart befinna sig vid Hollands gränser, och man sålunda i det närmaste blir herre öfver de provinser, som ifrån början afsetts härför. Om Danmark derefter vägrar att antaga de vilkor, som erbjudas detsamma, förlorar det härigenom all rätt till skadeersättning, och de länder, som varit bestämda härtill, ingå då bland dem, öfver hvilka ett kommande fredsslut eger att bestämma.

Vid en tid, då det allmänna bästa tyckes fordra, att Sverige för tillfället tillbakasätter sina intressen, och då man önskar

att H. K. H. kronprinsen använder sina vapen till att befria Holland, synes det mig mycket naturligt, att de allierade på ett mera varmt sätt sysselsätta sig med det, som kan påskynda den tidpunkt, då Sverige å sin sida blifver tillfredsstäldt. Det är för öfrigt kanske mindre lätt, än man vid första ögonkastet skulle kunna tro, att bestämma den ifrågavarande skadeersättningen, och en underhandling härom mellan så många skilda makter fordrar alltid en ganska lång tid, hvarför det torde vara nödvändigt att påskynda denna sak så mycket som möjligt.

Grefve Nesselrode, som jag i dag äfven träffat, har angående dessa angelägenheter uttalat samma mening som kejsaren, och det synes mig herrska en verklig åstundan att göra allt, som kan vara angenämt för E. M. och kronprinsen samt öfverensstämmer med Sveriges intressen. Men det är lätt att se, att man smickrar sig med hoppet, att H. K. H. skall vända sina vapen mot Holland, som, då det blottas på franska trupper, otvifvelaktigt är färdigt att resa sig och att ställa sig bland de nationers antal, som strida för sin frihet och sin tillvaro. Som jag hört, att rykten om underhandlingar äro i omlopp, förfrågade jag mig i dag hos grefve Nesselrode, huru dermed hängde tillsamman. Hans svar var bestämdt nekande, men han tillade likväl, att, då kejsar Napoleon passerade denna stad, lät han under middagen tillkalla herr von Bethman, Rysslands agent, för att i allmänhet tala med honom om behofvet af fred isynnerhet för Frankrike; han yttrade dervid, att han vore villig att underhandla, men att han aldrig skulle afstå från Holland; att Tyskland hade förrådt honom; att Rhenförbundet faktiskt vore upplöst efter Bayerns förräderi, hvilket han aldrig kunde förlåta & ctr. Allt detta skryt har troget blifvit återgifvet af herr Bethman, men synes icke hafva åstadkommit den ringaste verkan. Det tyckes icke ingå i de allierade hofvens politik eller vara förenligt med en sträng rättvisa att beröfva Holländarne ensamma rättigheten att återupprätta sin nationella tillvaro, då hela Europa afskuddar sig Frankrikes ok. Några ord, som lord Cathcart låtit undfalla sig, synas mig till och med gifva

vid handen, att man ämnar förmå England att lemna trupper, som skola förena sig med de allierades här, som opererar åt detta håll.

Ut in litteris submisse humillimis

Grefve LÖWENHJELM.

[Öfversättning från franska originalet].

№ 102.

Kejsar Alexander I af Ryssland till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Frankfurt a/M den $\frac{29 \text{ okt.}}{10 \text{ nov.}}$ 1813*[1]).

Min herr Broder och Kusin!

Anländ till Frankfurt, ämnade jag just fatta pennan för att för E. K. H. redogöra för mina tankar angående de kommande operationerna, då grefve Löwenhjelm anlände. Jag tror, att denna omständighet mycket bör underlätta våra mått och steg genom den fördel, som härigenom vinnes att muntligen kunna diskutera frågorna med honom och derigenom sätta honom i stånd att kunna gifva E. K. H. en noggrann redogörelse. Här följer den plan, jag föreslagit, och i hvilken de österrikiska och preussiska militära auktoriteterna fullkomligt instämt. Måtte den äfven vinna E. K. H:s upplysta bifall.

En anfallsoperation för den stora arméen mellan Maintz och Strassburg erbjuder stora svårigheter i anseende till de fästningar, som man der måste bemäktiga sig, hvaremot svårigheterna för ett inträngande i Frankrike ifrån den schweitziska sidan skulle vara mycket mindre, då denna gräns är mindre befästad. På samma gång skulle denna plan erbjuda fördelen att kunna kringgå vicekonungens venstra flygel och förmå honom att påskynda sin reträtt. Då skulle den österrikiska arméen från Italien kunna rycka upp i linie med oss i trakten af Lyon och genom sin venstra flygel sätta våra operationer i för-

---

1) Se SCHINKEL a. st. VII s. 298.

Utg. anm.

bindelse med Wellingtons, hvars högqvarter var i Oléron, då Soult dragit sig tillbaka ända till Orthès. Under tiden skulle fältmarskalk Blücher, hvars styrka genom förstärkning af en del af Wredes armékår uppbringas till 100,000 man, bilda en obser-servationsarmé vid Rhen, ehuru icke en passiv sådan. Han skulle t. o. m. kunna passera Rhen nära Mannheim och manövrera emot fienden, till dess den stora arméen uppnått sin operationspunkt. På detta sätt skulle alla de fyra arméerna befinna sig på en linie, d. v. s. Blüchers trupper, stora arméen, italienska arméen och Wellingtons armé. Skådeplatsen för deras operationer skulle blifva förlagd till Frankrikes vackraste provinser, och operationernas ändamål vore att oupphörligt förminska krigsskådeplatsens omkrets genom att marschera i radier emot medelpunkten, som antingen skulle utgöras af Paris eller Napoleons högqvarter.

E. K. H. har önskat att få förbehålla sig Hollands eröfring. Ofvannämda plan skulle underlätta detta genom att tvinga Napoleon att koncentrera största delen af sina trupper emot massorna på vår venstra krigsskådeplats. Om E. K. H. marscherar på Köln eller Düsseldorf och derifrån i riktning mot Antverpen, afskär E. K. H. Holland från Frankrike. Vill då Napoleon försvara fästningarna, skola garnisonerna för honom upptaga en ofantlig mängd trupper och derigenom minska hans disponibla stridskrafter och i motsatt fall lemnar han fästningarna utan tillräckliga garnisoner, och det blir då ingen svårighet för E. K. H. att framrycka till Flandern och kanske ännu längre.

Det vigtigaste är att icke förlora ett ögonblick och att icke lemna Napoleon tid att öfva sina rekryter och att förnya sina hjelpmedel, utan draga fördel af den oreda, hvari hans armé för närvarande befinner sig. Också kan jag icke nog besvärja E. K. H. att icke uppskjuta att låta sin armé utföra de nödiga rörelserna för att medverka till den allmänna planen. För att ännu mera underlätta medlen härtill har jag af Österrike utverkat, att dess minister i Köpenhamn skall få order att öppet fråga det danska kabinettet, för hvilket parti det tänker

besluta sig. Vill Danmark efter alla vunna framgångar öfver Napoleon ställa sig på de allierades sida, skall Throndhjem genast öfverlemnas åt Sverige; i motsatt fall lemnar den österrikiska beskickningen Köpenhamn inom 48 timmar, och de allierade makterna fråga ej vidare efter Danmarks intressen.

Jag hoppas att E. K. H. härutaf skall inse min önskan att fullgöra hvad E. K. H. bad mig om i Leipzig; å andra sidan betviflar jag icke, att E. K. H. skall utveckla all sin energi för att låta en sak, som äfven är *eder*, vinna framgång, näml. folkens och hela mensklighetens frihet.

Jag förnyar min försäkran om den varmaste vänskap och största högaktning med hvilken jag förblifver E. K. H:s

gode broder och kusin

ALEXANDER.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 103.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Prinsen-regenten af England, *Hannover den 10 november 1813.*

Jag erfar en verklig tillfredsställelse att kunna skrifva till E. K. H. från hufvudstaden i E. K. H:s kurfurstliga besittningar. Sedan 10 år skilda från sin monarks spira, hafva Hannoveranarne visat sig värdiga den tillgifvenhet, E. K. H. och dess höge fader visat dem.

Jag har känt mig lycklig att kunna medverka till ett lands befrielse, hvarest jag fordom fört befälet som fiende. Den patriotiska hänförelse, som visat sig på alla håll, och den framgång, med hvilken Försynen välsignat de allierades vapen, böra nu utgöra en garanti mot ett återfall under ett ok, mot hvilket både äran och det nationella intresset uppresa sig.

Jag närer hoppet, att den mängd stora händelser, som tillbakaträngt Napoleons fordom så oerhörda makt mot Pyreneerna, skola åstadkomma en varaktig och allmän fred. De

ädelmodiga afsigter angående staternas frihet och oberoende, som lifva E. K. H. och dess regering, äro mig bekanta.

Såväl genom de omätliga hjelpmedel, som Försynen tilldelat E. K. H., som genom E. K. H:s personliga karaktär är ni kallad att mäktigt bidraga till upprättandet af en fast och fredlig tingens ordning i Europa, och jag är förvissad, att E. K. H. skall finna förenligt med det allmänna intresset att meddela sig med alla de allierade makterna om sättet att vinna detta mål. Ett sådant meddelande skulle kunna hafva det lyckligaste inflytande på de kommande händelserna samt bibehålla den enhet i handling och vilja, som i så hög grad utmärkt den nuvarande koalitionen.

Då Sverige medverkat till kontinentens frihet och oberoende, har det icke haft någon annan ärelystnad än att befästa sitt oberoende genom föreningen med Norge. Vänskapsförbundet mellan Sverige och Storbritannien är oupplösligt såsom varande grundadt på ömsesidig högaktning och ömsesidig fördel. Konungen förlitar sig på E. K. H:s vänskap och redbarhet med afseende på uppfyllandet af våra öfverenskommelser, och denna öfvertygelse är för mig, som förbundit min lycka med mitt nya fäderneslands, en ljuf tröst i mina mödor och den skönaste belöningen för mitt arbete.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 104.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Hannover den 12 november 1813.*

— — — Den franska arméen har dragit sig tillbaka till venstra Rhenstranden. Kejsar Napoleon har förklarat, att, som Tyskland förrådt honom, har han icke vidare något intresse för detta folk, men att han aldrig skall förlåta Bayern hvarken dess affall eller dess trolöshet.

I Frankrike är man sysselsatt med ett stort uppbåd. Bestörtningen der har nått sin höjd. Vid hvarje tillfälle visar sig det hat, man hyser mot upphofsmannen till alla de lidanden, som trycka verlden. Flera departement äro försatta utom lagen och styras militäriskt; dessa våldsamma åtgärder, vidtagna i en tid, då de franska arméernas motgångar äro kända af Fransmännen, äro möjligen tecken till ett sorgligt slut för kejsar Napoleon. Jag anser tiden vara inne att föreslå honom fred, och jag bemödar mig att förmå de allierade att taga detta steg, sedan Tyskland först och främst blifvit ordnadt. Jag gör mitt sista försök med konungen af Danmark för att förmå honom att ändra system och träda på de allierades sida; Österrike har nyss erbjudit honom sin bemedling. Det vore önskvärdt, om denne monark slutligen gåfve efter för de råd, som gifvas honom. Jag har blifvit underrättad, att han sänder mycket trupper till Schlesvig för att utgöra garnisôner i Rendsburg och Glückstadt. Dessa båda fästningar fordra åtminstone 15 à 18,000 man för att kunna utstå en belägring.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 105.

Utdrag ur ett tal af lord Castlereagh i engelska parlamentet, *den 14 november 1813.*

Sverige påkallar först vår uppmärksamhet. Den million, det erhållit, bör betäcka den svenska kronans utgifter för dess trupper ända till oktober månad. I den första subsidietraktaten hade det varit bestämdt, att den skulle förnyas; order derom har gifvits, men ogynsamma vindar äro orsaken, till att jag ännu ej mottagit den nya traktaten. Det är antagligt, att det skall behöfvas ännu en million åt detta konungarike. Jag tror ej, att man kan göra någon anmärkning med afseende på nyttan af dessa subsidier, som har bevisats oss af ett års erfarenhet. Sverige har fullständigt lemnat det antal trupper, det

åtagit sig; dessa trupper jemte general Walmodens, som England besoldat, hafva förskaffat den allmänna saken en hjelp af 50,000 man. Alldensund kronprinsen förklarat, att han skulle glömma Sveriges enskilda intressen till förmån för den allmänna saken, och som han uppfylt detta löfte i hela dess utsträckning, så att under de ärorika händelser, som tilldragit sig på kontinenten, hans namn blifvit höjdt af en lysande ära; alldenstund han förbundit sig att göra allt för att låta utföra den öfverenskomna planen, hvilken den än kunde blifva; emedan han sjelf uppsatt tre sådana, af hvilka hvar och en varit af den beskaffenhet att kunna antagas; som han med en armé, sådan som hans till största delen sammansatt af rekryter eller trupper af olika nationer, vunnit stora framgångar mot de bästa franska trupperna, betviflar jag ej, att alla husets ledamöter blott önska att förbindelsen med Sverige förnyas. Med denna armé och understödd af en general, hvars namn ej kan uttalas annat än med ära (jag talar om Blücher), har kronprinsen redan före öfvergången af Elbe tillfogat fienden mycket ondt. Det har ej för honom varit möjligt att vända sina stridskrafter mot Hamburg, men man får ej glömma, att kronprinsen, i det han stälde sina rörelser i förbindelse med de allierades i stället för att dela sina krafter, på ett väsentligt sätt bidragit till framgången.

[Öfversättning från Capefigue a. st. XIX ss. 195—96 n.].

№ 106.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Bremen den 18 november 1813*[1]).

Som general Czernitscheff afreser till E. Kejs. M., har jag icke velat låta honom fara utan att göra honom reda för mina tankar om sakernas nuvarande ställning. Herr Wetterstedt, som redan anländt till E. M., torde haft den äran att

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII s. 299. *Utg. anm.*

meddela sig med er i samma ämne, men som general Czernischeff varit den, som först åtnjutit mitt förtroende angående mina känslor för E. M., har jag gjort mig ett nöje af att gifva denne general, hvars vackra uppförande ålägger mig att med intresse tala om honom inför E. M., tillfälle att försäkra E. M. att min tillgifvenhet för E. M. är oföränderlig samt att allt, som kan föröka E. M:s ära, sedan tvenne år tillbaka är ett af de förnämsta motiven till alla mina handlingar.

Det, som blifvit uträttadt sedan 18 månader, är tvifvelsutan mycket. Hela Europa är berusadt af denna lycka. Men hvad som händt är ingenting i jemförelse med det, som kommer att hända. Jag bönfaller, att E. M. deruti måtte taga den del som tillkommer E. M., och jag anförtror mig i allt som rör mina egna och Sveriges intressen åt E. M. Min egenskap att vara E. M:s äldste bundsförvandt, min tillgifvenhet, men ännu mer E. M:s vänskap för mig, allt är mig en borgen för att jag icke behöfver ångra att hafva gått öfver till kontinenten för att understödja E. M:s ädla bemödanden för Europas frihet.

Jag hoppas, att vi inom få dagar skola vara herrar öfver Yssel och kanske Nimvegen; jag bemödar mig om att låta operationerna på Elbes högra strand fortskrida lika raskt. Det är absolut nödvändigt att påskynda dessa med den största ifver. Ehuru åtskilliga tro, att Danmark skall förena sig med oss, då det får full kännedom om de sista fältslagen, tror jag det likväl icke. Under tiden intager för öfrigt denna stat fortfarande en offensiv ställning. Jag tror, att man ej bör afvika från den grundsatsen, att man skall göra sin fiende så mycket ondt som möjligt och sin vän så mycket godt man kan.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 107.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Celle den 21 november 1813.*

Rapporter, som öfverpolismästaren i Hamburg herr d'Aubignose afgifvit till polisministern i Paris, hafva blifvit uppsnappade, och af dessa har jag fått veta, att konungen af Danmark ämnade lemna Seland för att med 20,000 man begifva sig till Holstein. Prinsen af Mecklenburg, som lemnade Schwerin för tre dagar sedan, har meddelat mig samma nyhet, och underrättelser som jag erhållit från flera hemliga agenter bestyrka den. Jag kan likväl icke tro, att denne furste till den grad missbrukar de allierades tålamod, att han kommer och anfaller dem i Mecklenburg. Bref från Köpenhamn säga, att Napoleon lofvat honom hela landet ända till Oder, Berlin inbegripet. Det skulle i detta fall kunna vara möjligt, att konungen af Danmark, räknande på Napoleons återvändande lycka, gjorde detta sista bemödande. Då jag önskade bemäktiga mig halfön, var jag beredd på danska hofvets motstånd. Det är ledsamt, att jag fått rätt, ty jag skulle naturligtvis hellre sett, att deras mening besannats, hvilka trodde att man skulle kunna ingifva det åsigter, som mera voro öfverensstämmande med det allmänna intresset. Sveriges sak blir sålunda nu allas sak, men ehuru konungens af Danmark uppförande förtjenar samma öde som konungens af Sachsen, har jag den äran att upprepa för E. M., att så snart jag tillbakakastat de danska trupperna bakom Eider, kommer jag att med ifver fortsätta mina operationer i Holland och vid Rhen, och jag har redan gifvit order åt general Bülow att taga position på denna flygel ifrån Wesel till Yssels mynning. General Winzingerodes lätta trupper stå vid denna flod och hafva redan bemäktigat sig Gröningen; jag hoppas, att det icke skall dröja länge, innan han äfven intagit Deventer och Covorden. Afdelningar äro utsända i riktning mot Amsterdam. Prinsen af Mecklenburg, som lofvat framlemna mitt bref till E. M., skall hafva den äran att meddela de detaljer, för hvilka jag ansett öfverflödigt att redogöra.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 108.

Grefve H. von Essen till herr kammarherren Peder Anker, *i mitt högqvarter i Venersborg den 27 nov. 1813.*

Min Herre!

En kurir, som anländt från H. K. H. kronprinsens högqvarter, har medfört den tjugusjette buletinen, daterad Hannover den 10 dennes. Jag skyndar att sända er densamma och begagnar samma tillfälle att tillika öfverlemna åt er flera norska bref rörande handeln, hvilka jag nyligen fått från Göteborg.

Den 26:te buletinen bådar tvifvelsutan en stor dag för Nordtysklands läge. Det bref, hvarmed kronprinsen har hedrat mig i sammanhang med denna buletin, strider i intet hänseende emot de hofsamma känslor, som H. K. H. alltid visat rörande Danmark. Efter de segrar, som befriat Tyskland från sina förtryckares ok, är han ännu villig att bevilja detta konungarike skadeersättning, och han önskar, att prins Kristian får lära känna hans ädelmodiga afsigter i detta hänseende. Han uppfattar fullkomligt det fördelaktiga i sin ställning, men han är för redbar att missbruka den. Han smickrar sig med att denne prins, som är så intresserad af den danska dynastiens bevarande och hvars personliga förtjenster han värderar, skall vara nog klok att föredraga de varaktiga grunder, hvilka skola uppställas för de nordiska makternas existens, framför de fåfänga försöken att motsätta sig den plan, som kronprinsen orubbligt bestämt för sina operationer, och hvars utförande garanterats af Europas mäktigaste furstar. Genom att godvilligt afstå från ett fattigt land som ligger alldeles utanför dess politiska område, skall Danmark uppresa en förmur för Nordens frihet och bereda sig sjelft fördelar som en sund politik fordrar, och som dess nuvarande belägenhet endast gör allt för nödvändiga för detsamma.

Jag har tillåtit mig ingå på dessa reflexioner, min Herre, öfvertygad som jag är om er klara uppfattnnig och föröfrigt

viss att ett meddelande af detta slag ej kan kompromettera er. Jag ber er att häruti endast se ett nytt bevis på den fullkomliga högaktning, med hvilken jag har äran etc.

[Öfversättning af ett oundertecknadt originalbref eller koncept på franska].

№ 109.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Lüneburg den 28 november 1813.*

Sedan jag hade den äran att afsända min sista rapport till E. M. af den 12, har jag afsändt 2 divisioner af general Bülows kår till Arnheim och Utrecht och tvenne andra till Wesel och mynningen af Yssel. Omkring 5,000 man af det lätta ryska kavalleriet ha fått order att passera denna flod, sedan de intagit Gröningen, och att sedan gå direkt på Amsterdam. Jag har ej ännu mottagit underrättelse om deras framkomst, men antager, att de redan äro der. Jag har befullmäktigat general Bülow att utfärda en proklamation till det holländska folket för att uppmana det att åter intaga sin ställning och sin rang ibland makterna. Jag hoppas, att den skall komma i rätt tid för att upplifva de svaga sinnena med afseende på detta lands återupprättande.

Garnisonen i Dresden har kapitulerat. Enligt kapitulationsvilkoren skulle marskalk St. Cyr och hans armé få återvända till Frankrike. Några svårigheter hafva uppstått vid utförandet af bestämmelserna. Fransmännen hade rätten på sin sida och den österrikiska arméens öfverbefälhafvare har begått fel, hvilka krigshistorien aldrig skall förlåta honom. Det finnes reglor och principer, från hvilka en soldat aldrig får vika och Österrikarne mer än någon annan nation i verlden borde vara ädelmodiga, så mycket hellre som de genom sin svaghet äro skulden till Tysklands olyckor, men det gifves själar, hvilka uti medgången hafva svårt att icke hängifva sig åt högmodets

berusning. Svenska arméen har i dag börjat sin rörelse på högra stranden af Elbe och skall i öfvermorgon hafva slutat den. Herr Wetterstedt har sändt herr von Engeström kopior af de tvenne bref, jag skrifvit till kejsar Alexander; jag har uppdragit åt herr von Schultzenheim att göra ett utdrag ur herr Wetterstedts depesch. Jag tänker, att E. M. skall blifva nöjd dermed. Först sedan österrikiska ministern ankommit till högqvarteret, beslöt han sig för att framställa sitt ultimatum för hofvet i Danmark. Vi invänta nu svaret från detta kabinett, men jag är böjd att tro, att det vidhåller alliansen med kejsar Napoleon.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 110.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Drottning Hedvig Elisabeth Charlotta, *den 28 november 1813.*

Jag har med den djupaste erkänsla emottagit det bref, E. M. gjort sig den mödan att tillskrifva mig. Van som jag är vid E. M:s godhet, har E. M:s fortfarande välvilja icke förvånat mig, men jag kan försäkra E. M., att jag är djupt känslig för densamma.

De händelser, som timat och som Himlen har ledt till det bästa, hafva återupprättat den store Fredriks tron. Preussen återtager sin rang och sitt inflytande i Tyskland.

Det skall göra E. M. ett nöje att höra, det prinsen af Oranien står i begrepp att återvända till Holland som ståthållare. Jag har afsändt en kår på 15,000 man till detta land och ämnar låta den följas af en annan ännu starkare.

Under detta års fälttåg har kejsar Napoleon sett tron på sin magt försvinna, och han har dessutom erfarit den smärtan att icke allenast se sina allierade öfvergifva sig utan äfven höra alla folk öfverhopa sig med förbannelser. Stor gäsning råder i Frankrike. Allt ger anledning att tro, att, om ej fred snart afslutas, skola i detta land folkrörelser uppstå, hvilka

kanske kunna medföra en lika förskräcklig och blodig revolution som den, hvilken redan härjat detta olyckliga land. Jag gör allt, som står i min förmåga för att förmå de allierade till fred, Gud gifve att jag måtte lyckas.

Jag längtar efter lyckan att få återse E. M. och att kunna offra hela min tid och alla mina krafter på att öfvertyga konungen, att han icke eger någon trognare och underdånigare undersåte än mig eller någon, som hellre än jag vill vara honom till tjenst.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 111.

Konung Fredrik VI af Danmark till prins Fredrik af Hessen, *Köpenhamn den 4 december 1813* [1]).

Edra rapporter af den 29 och 30 nov. samt 1 dec. underrätta oss om att Fransmännen icke lemna er några penningar. Ni vet sjelf, att vi sakna sådana. Men ännu värre är, att prinsen af Eckmühl har sammandragit sina trupper vid Hamburg. I följd deraf befinner sig er högra flygel i en dålig ställning; stanna derför ej allt för länge i Lübeck, ty då är det fara värdt, att ni får återtåget afskuret. Rendsburg är hufvudpunkten och Jutland den dernäst. Om icke reserven i Kolding kan betäcka Jutland, blir Fyen den sista punkten. Gud låt icke detta blifva nödvändigt. Men jag råder er att vid er reträtt medtaga alla kungl. kassor, ni kan påträffa, äfvensom så mycket penningar, som det är er möjligt att upplåna på skriftliga invisningar, som jag sedan skall inlösa vid förfallotiden. Men för att om möjligt kunna rädda det hela vore det önskvärdt, att man kunde afsluta en vapenhvila. Både brist på penningar och landets belägenhet fordra det. Det är naturligt,

1) Bilaga till följande nummer. Jmfr för öfrigt SCHINKEL a. st. VII s. 305. *Utg. anm.*

att prinsen af Eckmühl äfven bör inbegripas deruti. Den bästa förevändningen är att säga, att, som fredsförslag framstälts till mig, måste man först höra dem, och sedan skall grefve Bernstorff gripa sig an med fredsnegociationerna. På detta sätt skulle ni kunna erhålla en vapenhvila på 6 eller 8 veckor. Om prinsen af Eckmühl ej vill inbegripas i densamma, återstår för er endast att afsluta den för er egen räkning. Om de allierade ej vilja gå in på det vilkoret, att hvar och en bibehåller den ställning, han innehar, så afsluta ingenting.

Äfven om prinsen af Eckmühl ej kan blifva innesluten i vapenstilleståndet, så afslut det likväl, om vilkoren äro antagliga och ej skada vår ära.

Er tillgifne vän och svåger

FREDRIK.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 112.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Lybeck den 6 december 1813*[1]).

General Winzingerode har låtit tillställa mig nycklarna till staden Utrecht. Jag har äran att sända E. M. detta nya bevis på era truppers tapperhet. Som marskalk Davoust lemnat sina positioner vid Stecknitz, ryckte jag mot Lübeck och tog i går afton denna stad i besittning. Jag uppfordrade prinsen af Hessen att utrymma staden och hotade, att låta alla springa öfver klingan, om han försvarade den. Han beslöt sig för att lemna platsen, redan innan mina belägringsmaskiner anländt. Garnisonen har begifvit sig till Segeberg, och jag låter förfölja den. Jag hoppas att snart hafva tillbakastat Danskarne bakom Eider och att jag sedan ofördröjligen skall kunna marschera med hela min styrka, först på Hamburg och sedan

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII s. 306. *Utg. anm.*

på Rhen. Jag är ledsen, att general Wallmoden icke kunnat marschera på Oldeslohe för att afskära reträtten för denna garnison, som vi då ofelbart skulle hafva tagit. Han fruktade att öfverrumplas från Hamburg. Jag var mycket lugn i detta afseende, ty general Woronzoff var der, och med kännedom om hans förmåga var jag ganska säker på att han med de 2,000 mans förstärkning, som jag hade lemnat honom, skulle kunna hålla tillbaka marskalk Davoust. Lübeck är beläget vid Trave, som sammanflyter med Wacknitz 1/4 mil nedanför det ställe, der Stecknitz utfaller i Trave. Denna stad är väl försvarad genom alla dessa floder, som försvåra dess inspärrande och som med en dubbel vattengördel nästan på alla sidor omgifva platsen, som dessutom mellan Wacknitz och Trave är försvarad af fästet Grahen, som fienden befästat. Han hade iståndsatt de utanverk, som betäcka och bestryka portarna och dessutom anlagt befästningar på landet vid den väg som leder till staden. Alla dessa arbeten voro färdiga och försedda med palissader. Återstoden af befästningsverken var betäckt med vatten, som icke var fruset. Om garnisonen hade sökt försvara sig, är det obestridligt, att vi lidit en stor förlust. Jag skattar mig mycket lycklig att hafva kunnat bemäktiga mig denna stad utan blodsutgjutelse. Denna plats, som skulle hafva kunnat kosta oss minst 2,000 man, är nyckeln till Holstein. Arméen har redan intågat i detta hertigdöme, och jag hoppas, att den om tvenne dagar skall vara vid Eider. Kanske kunna vi genom öfverrumpling bemäktiga oss Rendsburg, ty jag tror ej, att denna stad är tillräckligt befästad för att kunna uthärda en belägring. Jag har för afsigt att, då jag kommit till Eider, taga Holstein i besittning för konungens af Sverige räkning under de allierades garanti, till dess Norge blifvit förenadt med Sverige. Sedan detta mål är uppnådt, ämnar jag lemna en kår att observera Rendsburg, om jag finner för många svårigheter att bemäktiga mig nämda stad.

Jag har äran att till E. M. öfversända en kopia af ett bref från konungen af Danmark till prinsen af Hessen. Våra ströfkårer hafva uppsnappat detsamma, och E. M. skall deraf

finna bekräftadt, att denne monark endast vill göra oss svårighet och vinna tid. Enskilda uppsnappade bref säga, att han emotstår hela sin omgifnings böner och öfvertalanden. I går har det svenska kavalleriet haft en affär vid Bornhöft emellan Segeberg och Preetz mot det fiendtliga arriergardet under prinsens af Hessen eget befäl. Efter ett angrepp nedlade två danska bataljoner sina vapen; då blott en enda sqvadron stannat för att bevaka dem, återtogo soldaterna på sina officerares inrådan sina vapen och dödade eller sårade omkring 100 af våra husarer. En del af kavalleriet, som förföljde återstoden af danska kavalleriet, vände då om och dödade eller nedsablade en mängd.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 113.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Lübeck den 7 december 1813* [1]).

— — E. M:ts beslut angående herr Ankarsvärd är allt, hvad denne gamla chef kan begära. Som kriget med Norge nu hvilar, anser E. M. utan tvifvel, att det är onyttigt att der använda honom, och om vi få fred, måste herr Ankarsvärd söka sig andra utvägar att göra sig värdig E. M:s godhet.

[Öfversättning från ett utdrag på franska].

№ 114.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till grefve Karl Mörner, *Lübeck den 7 december 1813* [1]).

— — Jag sänder er en kopia af det bref, herr Ankarsvärd vid sin ankomst till Stralsund skref till mig för att an-

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII ss. 179—180.

Utg. anm.

hålla om förlåtelse. Konungen har bestämt, att denne chef icke mer skall få tjenstgöra i Tyskland, men att han skall få ett befäl i Norge. Nu kan emellertid kriget icke mer blifva af i denna trakt, och jag föreställer mig derför, att herr Ankarsvärd ej kan utnämnas till något befäl. Jag hoppas, att det ej skall dröja, innan vi få fred, men om omständigheterna skulle aflägsna den, kunde herr Ankarsvärd be om tillåtelse att få tjena såsom frivillig i arméen i Tyskland, hvarest han genom ett godt uppförande kunde blifva i stånd att bevisa för konungen, att han är värdig hans godhet.

[Utdrag ur ett bref på franska].

№ 115.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Prinsen af Oranien, *Oldeslohe den 9 december 1813.*

Jag har mottagit E. H:s bref af den 1 dennes, som underrättat mig om E. H:s lyckliga ankomst till sina stater. Jag lyckönskar E. H. uppriktigt till sin återkomst och ber er vara försäkrad om, att jag lifligt intresserar mig för allt, som kan bidraga till E. H:s lycka. E. H. har sett de löften gå i fullbordan, hvilka konungen, min herre, gaf E. H. i Stockholm. Nu återstår blott att befria Hollands gränser, och dertill anser jag att de trupper, som befinna sig der, äro tillräckliga. Ett större antal skulle icke der kunna underhållas och skulle icke kunna hopas inom det allt för trånga området. Emellertid har jag gifvit generalen, baron de Winzingerode order att begifva sig till Ems, och att, om det behöfves, understödja de trupper, som redan äro förlagda på åtskilliga ställen i Holland, liksom general Bülows, hvilka rycka fram emot Arnheim. E. H. känner de händelser, som passerat. E. H. blir nu i stånd att bedöma dem, som skola följa. I allt, hvad jag gjort till Hollans fördel, skall E. H. finna en garanti för min till-

gifvenhet för E. H. Jag hoppas, att mina operationer i Holstein skola sluta med denna månads utgång, och att jag då skall kunna vända mig till Holland för att passera Rhen.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 116.

Kejsar Alexander I af Ryssland till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Frankfurt a/M den $\frac{29 \text{ november}}{11 \text{ december}}$ 1813.*

Min herr Broder och Kusin!

Baron af Wetterstedt, som skall lemna mitt högqvarter, då jag afreser till Schwaben, medför till E. K. H. alla upplysningar om vårt sista beslut. Den stora armén tågar emot Schweiz gränser; dess vidare rörelser komma att bero på denna republiks beslut. Emellertid är det af stor vigt, att operationerna i Holland och Belgien bedrifvas med största kraft. I anledning häraf var det med mycken tillfredsställelse, jag erfor att E. K. H. gifvit order åt Winzingerodes kår att inrycka i Holland. Jag tviflar icke, att E. K. H. inser att kriget med Danmark nödvändigt måste slutas på så kort tid som möjligt. Jag har äfven med nöje erfarit de framsteg, E. K. H. gjort och som nödvändigt måste påskynda lösningen af denna sak. Som antalet trupper, som användes på denna punkt, efter föreningen med general Bennigsens kår öfverstiger det antal, E. K. H. ansåg tillräckligt för denna operation, har det synts mig, att general Thielmans kår nu blifvit för E. K. H. mindre nödvändig. Enligt den allmänna fälttågsplanen för Tyskland utgör den en del af 3:dje kåren, hvaröfver befälet anförtrotts åt hertigen af Weimar. Jag har derföre trott, att den svårligen kan skiljas derifrån utan att skada den enhet i organisationen, som dessa nya truppbildningar fordra för att verkligen åstadkomma massor, som äro egnade att verksamt användas mot fienden. Jag har äfven talat med baron Wetterstedt om detta ämne och ålagt honom

att försäkra E. K. H., att jag i stället skall sända andra trupper till er armé, om de vidare krigsoperationerna skulle fordra det. Han skall äfven lemna E. K. H. redogörelse för, huru långt våra underhandlingar med Frankrike framskridit. Den karaktär som vi sökt gifva åt dessa, synes mig så mycket mera egnad att föra till det önskade målet, som den helt och hållet öfverensstämmer med de grundsatser, som E. K. H. för mig utvecklat uti sina sista bref. Det är af denna öfverensstämmelse i våra tänkesätt och denna innerliga förening, som vi kunna vänta ytterligare framgång. E. K. H. känner tillräckligt min fortfarande önskan att genom alla medel underhålla den förbindelse, som eger rum mellan oss.

Emottag min förnyade försäkran om den uppriktiga tillgifvenhet och högaktning, med hvilka jag förblifver,

Min Herr Broder och Kusin,

E. K. H:s

gode broder och kusin

ALEXANDER.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 117.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Kiel den 16 december 1813* [1]).

I mitt sista bref, dateradt Lübeck den 7 dennes, underrättade jag E. M. om min afsigt att tillbakakasta Danskarne bakom Eider för att sedan draga mig tillbaka mot Hamburg. Jag har intagit Kiel, och grefve Brahe skall hafva den äran att lägga dess nycklar för E. M:s fötter. Efter några affärer, i hvilka det svenska kavalleriet utmärkt sig, har jag passerat Eider. Schleswig var inspärradt; jag var nära att tillfångataga

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII ss. 311 o. f.

Utg. anm.

prins Karl af Hessen samt ämnade föra E. M:s vapen till Jutland, då en ovisshet, måhända ogrundad, om Österrikes uppförande emot Sverige har bestämt mig för att bevilja prins Fredrik af Hessen, som jag hade inneslutit tillika med hans armé i Rendsburg, en begärd vapenhvila. Jag har den äran att tillsända E. M. kopian af detta fördrag.

Herr de Bombelles, som af österrikiska hofvet blifvit bemyndigad att uppgöra tvisterna mellan Sverige och Danmark på den basis, som föreslogs i sistlidne maj månad, tycks hafva underhandlat om fred på den grund, att Trondhjem skulle afträdas till Sverige. Som jag likväl ej fått del af denna underhandling annat än genom prinsen af Hessen, och som herr de Bombelles icke gifvit mig någon underrättelse om hvad han gjort, vill jag icke tro att han underhandlat utan att uppställa Norges afträdande såsom grund för en allmän fred. Jag sänder general Tawast till Köpenhamn för att inhemta upplysningar i detta ämne.

Under hans frånvaro drager jag till mig alla trupper, öfver hvilka jag ännu kan disponera. Om 8 dagar skall jag blifva i stånd att åter öppna fiendtligheterna mot Danmark, om det nekar att uppfylla de fordringar, som jag i anseende till den belägenhet, hvari det försatt sig, har rätt att uppställa.

Jag hoppas emellertid, att allt skall reda sig, och att jag före hvapenhvilans utgång skall kunna underrätta E. M., att jag säkert sörjt för Sveriges intressen. I alla händelser skall jag icke underlåta att för E. M. göra reda för alla de rörelser, som omständigheterna kunna tvinga mig att göra.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 118.

Konung Fredrik Wilhelm III af Preussen till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Frankfurt a/M den 17 december 1813.*

Min Herr Broder!

På samma gång, jag lyckönskar E. K. H. till de nya fördelar, E. K. H. nyss vunnit öfver fienden, hvilka beredt mig en liflig tillfredsställelse, skyndar jag mig att underrätta E. K. H., att jag, enligt den önskan, E. K. H. låtit meddela mig, gifvit befallning åt generalerne von Puttlitz och von Marwitz att med sina trupper oförtöfvadt begifva sig till det ställe, som E. K. H. kan vilja anvisa dem. Jag hoppas, att de danska angelägenheterna snart skola afslutas på ett eller annat sätt, och att marskalk Davoust icke skall undkomma eder, min Herr Broder; äfvensom att, då E. K. H. vunnit trygghet i dessa båda hänseenden, E. K. H. snart måtte anse sig i stånd komma och skörda nya lagrar i Belgien. I förväntan härpå är det af den största vigt att använda alla medel för att understödja Holland, för att betrygga sig mot hvarje fiendens företag mot detta land och för att der bedrifva krigsoperationerna, så kraftigt som omständigheterna det tillåta. General von Bülow, som varit tvungen att dela sin styrka, är utan tvifvel allt för svag för att kunna uppfylla detta ändamål; krigsrustningarna i landet fordra tid, och England kan ej anskaffa hjelp så fort, som omständigheterna fordra. Intet ögonblick är att förlora. Jag föreslår derför E. K. H.: 1. att gifva general Winzingerode befallning att med en del af sin styrka aflösa general von Borstel framför Wesel, och denne att så snart som möjligt förena sig med general von Bülow; 2. att likaledes befalla alla redan bildade sachsiska trupper att utan uppskof marschera till Maas. De kunna öfvergå Rhen mellan *Düsseldorf* och *Arnheim*. Dessa trupper jemte de, som general von Winzingerode ej behöfver för att innesluta Wesels garnison, skulle tjena till reserv åt trupperna i Holland, betäcka deras venstra flygel och sätta

dem i stånd att handla efter omständigheterna. I händelse af behof kunde af dessa trupper sändas förstärkningar till general von Bülow, till hvilken E. K. H. sannolikt skall finna lämpligt att också öfverlåta general von Benkendorf med hans kavalleri. Jag skall ej dröja att underrätta kejsaren af Ryssland och furst von Schwartzenberg om dessa förslag, men som jag ej tviflar på deras samtycke, ber jag eder, min Herr Broder, i anseende till sakens ytterliga brådska, att icke ett ögonblick dröja att utfärda befallningarna, om E. K. H. är ense med mig. General von Bülow fick 8,000 gevär jemte nödig ammunition för att beväpna det nya uppbådet i Westfalen. Jag återsänder grefve von Hake till E. K. H. och har anförtrott honom flera af mina ordensdekorationer åt förtjenstfulle män i Sveriges tjenst, och jag hoppas, att E. K. H. godhetsfullt skall skaffa dem tillåtelse att mottaga dem och anse dem såsom ett bevis för den högaktning, jag hyser för den tappra svenska nationen i allmänhet och särskildt för de personer, som E. K. H. hedrar med sitt förtroende.

Jag förblir städse med känslor af den största högaktning

Min Herr Broder,

Eders Kungl. Höghets

mycket tillgifne och gode Broder

Fredrik Wilhelm.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 119.

Svenska sändebudet vid ryska hofvet grefve Karl Löwenhjelm till friherre G. af Wetterstedt, *Durlach den 19 december 1813.*

— — — — — I allmänhet, Herr Baron, har jag intet skäl att beklaga mig öfver det sätt, hvarpå man här betraktar våra angelägenheter, och det synes snarare, som man önskade

att H. K. H. en gång för alla skulle afsluta alla stridigheterna med Danmark utan stillestånd och genom vapnens öfvermakt, hvilket är det enda, som kan bringa Danmark till förnuft. Å andra sidan skulle man utan tvifvel önska, att Danmark slöte sig till de för den goda saken förbundnes antal, men svårigheten, för att ej säga omöjligheten, att finna något skadestånd gör, att man skulle föredraga att med våld tvinga Danmark.

Ni täckes utan tvifvel påminna er, Herr Baron, de svårigheter, som man från alla sidor uppstält mot oss, då det varit fråga om detta skadestånd. De äro utan gensägelse ganska väsentliga, om man tar i betraktande regenternes i de länder, som ensamma kunna erbjuda ett sådant, (nämligen Mecklenburg och Oldenburg) slägtförbindelser och då man dertill lägger det aktningsvärda uppförande, som dessa furstar alltid iakttagit i förhållande till den sak, som nu har öfverhanden.

Med undantag af Preussen, som möjligen efterfikar Mecklenburg, emedan det vid alla tillfällen efterfikat allt, är det ingen makt, som tänker på att tillintetgöra eller våldsamt förflytta en slägt, som är så gammal och så oskyldig till de närvarande oroligheterna i Europa. Man skulle kunna säga detsamma om Oldenburg och Holland, hvilka nyss återförts under sina gamla herrskares spiror, och härefter återstår intet af allt, som möjligen kunnat gränsa till eller åtminstone ligga nära de danska staterna.

Dessutom är hela verlden mer eller mindre uppbragt på Danmark, som ännu icke gjort den allmänna saken annat än ondt och isynnerhet gör det för närvarande genom att nödga H. K. H. att med sin armé qvarstanna i en af dess provinser för att tvinga det till en afträdelse, hvilken det för länge sedan hade bort underkasta sig. Jag tror derför, att det icke skall blifva fråga om skadeersättning, så framt icke England skulle vara benäget att afstå några af sina många kolonier till den danska kronan. Jag har derför icke ansett H. K. H:s befallning i detta hänseende hafva annan betydelse än att gifva Danmark ett bevis på det verkliga deltagande, Sverige hyser för

dess intressen, samt att på samma gång visa de allierade, att, då denna del af deras med Sverige ingångna förbindelse alldeles icke uppfylts, behöfver icke Sverige anse sig bundet af förslag, som framstälts långt förut på en tid, då sakernas ställning i Europa var en helt annan.

Ehuru grefve Nesselrode från början undvikit att uttala sig om allt, hvad jag framkastat härom, har det dock synts mig, att hans sinnesstämning varit ganska god. Jag tillskrifver detta helt och hållet kejsar Alexanders fasta beslut att bevisa E. K. H. uppriktigheten af sin vänskap och sina löften. Det är också i korthet hvad H. M. i går vid den audiens, som H. M. beviljade mig, befalde mig att upprepa för H. K. H. Kejsaren har äfvenledes undvikit att ännu ingå i några detaljer, innan han känner till frågans beskaffenhet, men H. M. har vid åtskilliga tillfällen befalt mig att säga H. K. H., att H. M. icke skall lyssna till någon underhandling, som vore stridande mot de förbindelser, han iklädt sig. »Säg H. K. H., att mitt råd är att icke bevilja vapenhvila, förrän grunderna för freden hunnit fastställas, att slå kraftiga slag för att så snart som möjligt afsluta stridigheterna med Danmark och så mycket snarare komma i tillfälle att göra Davoust oskadlig. Detta är högst nödvändigt. Bed dessutom H. K. H. att med fullt förtroende förlita sig på mig. Det är allt, hvad jag begär af honom.» Sådana, Herr Baron, voro i det närmaste kejsarens egna ord. Jag uttryckte för H. M. min lifliga tacksamhet och bad honom göra bruk af hela sitt inflytande hos sina höga bundsförvandter för att leda underhandlingarna till det önskade målet.

Ett af grefve Nesselrodes uttalanden, vid hvilket jag isynnerhet fäst mig, var följande: »Hvad skadeersättning angår, så tyckes det mig, att enär underhandlingarna med Danmark hafva börjats af de allierade, böra de äfven söka och finna en sådan, och det är tillräckligt, att ni nån edert mål. Det är redan mycket att hafva förmått Danmark att gå in på någon slags afträdelse af Norge; det öfriga skall, som jag hoppas, komma, men jag önskar verkligen, att ingen vapenhvila må ega rum.

Det är nödvändigt att draga nytta af tiden och öfverlägsenheten af de resurser, ni förfogen öfver».

Undertecknadt

C. Löwenhjelm.

[Öfversättning från ett möjligen officielt utdrag på franska].

№ 120.

Grefve Karl Löwenhjelm till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Freiburg i Breisgau den 24 december 1813* [1]).

Då jag i dag sökte ett tillfälle att få samtala med kejsar Alexander om underhandlingarna med Danmark, anförtrodde H. M. mig, att han i dag haft en öfverläggning med furst Metternich, hvarvid H. M. hade meddelat honom innehållet i den not, som jag på E. K. H:s befallning öfversände till honom i går afton. Furst Metternich hade för sin del framstält 4 olika fredsförslag; men H. M., som alltid är angelägen att befrämja E. K. H:s intressen, hade förkastat dem alla och hade genom sina bemödanden förmått furst Metternich att uppställa ett femte sådant, hvars grundval var valet mellan den i min not framstälda planen och Norges fullkomliga och omedelbara afträdelse. H. M. frågade mig vid detta tillfälle om möjligheten att få Pommern uppstäldt såsom en bland ersättningarna och stödde sig dervid på, att furst Metternich hade talat derom såsom ett af E. K. H. förut framstäldt förslag. Jag svarade H. M., att Pommern verkligen betraktats såsom sådan på en tid, då Norges fullständiga och omedelbara afträdande skulle hafva varit ett medel att bereda de allierade stora framgångar mot Napoleon, men då Danmark alltid förkastat dessa anbud och, i stället att förena sig med oss, fört ett öppet krig mot koalitionen, trodde sig Sverige icke längre bundet af sådana tillbud, som blifvit framstälda på en helt annan tid och under

---

1) Se Schinkel a. st. VII s. 320. *Utg. anm.*

helt olika omständigheter. Jag tror, att den, som i tysthet framkastat denna tanke, är lord Cathcart, som åtminstone också har talat med mig derom i dag på morgonen. Jag lät då denne ambassadör förstå, att om det finnes makter, som kunna hysa en önskan att aflägsna Sverige från kontinenten, så borde det alldeles icke vara England, som i Sverige bör se en ständig bundsförvandt, isynnerhet sedan förökandet af dess makt med Norge genom att öka dess handel förbinder Sveriges och Englands intressen ännu ytterligare.

Jag förklarade således för kejsaren, att Pommern enligt E. K. H:s sednaste befallningar ej borde betraktas såsom ämnadt till ersättning eller afträdelse.

Kejsaren frågade mig derefter, om man icke för att påskynda freden skulle kunna anslå Guadeloupe till skadestånd i anseende till svårigheten att finna något annat. Jag svarade H. M., att jag icke hade någon slags instruktion derom, och att intet berättigade mig att gifva något som helst samtycke härtill; men att, då jag visste, huru mycket E. K. H. skulle önska att sluta kriget med Danmark, som aflägsnar er från koalitionens egentliga mål, så skulle det måhända kunna vara möjligt, att E. K. H. lade äfven denna uppoffring till det stora antal sådana, som E. K. H. redan gjort, men att detta endast skulle vara under förutsättning af Norges omedelbara och fullkomliga afträdande och att det visserligen borde anses såsom ett mycket tydligt bevis på E. K. H:s vänskap och eftergifvenhet för kejsarens egen person. Jag förklarade i underdånighet för H. M., att jag i alla händelser icke gaf något samtycke till det föreslagna öfverlåtandet af Guadeloupe, och att jag bad H. M. att afhandla detta ämne i sin direkta brefvexling med E. K. H., om han ansåge det lämpligt.

Kejsaren har under hela denna underhandling värdigats visa mig ett oinskränkt förtroende, och det är mig omöjligt att säga E. K. H., huru mycket jag häraf är rörd. H. M. stälde sig så att säga såsom medlare mellan det hemliga beskydd, Österrike vill gifva Danmark, och Sveriges rättvisa fordringar gent emot denna makt. Furst Metternichs såväl som

lord Abderdeens alla mått och steg hafva alltid meddelats mig af H. M., hvilken antagit sig Sveriges sak med en ifver och trofasthet utan like.

Kejsaren anförtrodde mig slutligen, att furst Metternich hade föreslagit honom att skicka någon till E. K. H. för att påskynda underhandlingarne, och att H. M. hade gått in på denna plan, emedan detta skulle tjena till att kontrollera den sätt, hvarpå general Vincent kunde vara benägen att förklara och uttyda de order, han emottager. I följd häraf hade H. M. godheten att fråga om min tanke, hvilkendera man borde välja, antingen geheimerådet baron v. Anstetten, densamme, som bevistade konferensen i Prag, eller adjutanten, generalen grefve Schouvaloff. Jag tvekade ej att svara, enär H. M. tillät mig att hafva en mening i denna fråga och att uttala den för honom, att jag trodde, att en militär skulle bättre behaga E. K. H. H. M. tillät mig följaktligen att underrätta E. K. H. om denna underhandlares afresa, och att han troligen kommer att begifva sig härifrån om två dagar.

Sådant, E. K. H., var resultatet af min öfverläggning denna afton med kejsaren; då H. M. lemnade mig, underrättade han mig, att, så snart furst Metternich till honom öfverlemnat det femte af sina förslag, skulle H. M. låta kalla mig. Detta egde verkligen rum redan denna afton, och H. M. lemnade mig då de förslag, hvaraf afskrift här underdånigast bifogas[1]). Men kejsaren

1) Dessa förslag innefattade följande vilkor:

Sveriges fordringar.	*Danmarks tillbud.*
1:o. Norges afträdelse i princip medgifven.	1:o. Omedelbart öfverlåtande af Trondhjems amt.
2:o. Omedelbart öfverlemnande af Trondhjems amt (?) [bailliage] och de båda fästningarna Fredrikshall o. Kongsvinger i Aggerhuus landskap [province].	2:o. Borgen för återstoden af Norge.
3:o. Holsteins, deri inberäknadt fästningarne, ockupation ända tills öfverlemnandet af återstoden af Norge.	3:o. Danmarks omedelbara medverkan i kriget mot Frankrike.
	4:o. Österrikes förord vid den allmänna freden till erhållande af ersättning för Trondhjems amt.
	5:o. Österrikes förmedling af snar fred med de allierade på gynsamma vilkor.

var den förste att anmärka, att furst Metternich icke hade uppstält det femte och sista alternativet på det sätt, som han aftalat med H. M. Kejsaren lofvade mig derför, att detta till i morgon skall ändras så till vida, att andra punkten skall innehålla: ett omedelbart öfverlåtande af återstoden af Norge, eller ock Holsteins besittningstagande af de svenska trupperna ända till den allmänna freden, då Danmark skall definitivt verkställa denna afträdelse; och att dessutom ur tredje artikeln bestämmelserna om svenska Pommern helt och hållet skola borttagas.

Medelvägar.

Första alternativet.

1. Omedelbar och evärdelig afträdelse af Throndhjems amt.
2. Omedelbar och evärdelig afträdelse af Fredrikshall.
3. Återstoden af anordningarna uppskjutas till den allmänna freden.
4 Holsteins omedelbara utrymning.
5. Danmarks medverkan i den allmänna saken.
6. Fred med de allierade.

Andra alternativet.

1. Omedelbar afträdelse af Trondhjems amt.
2. Omedelbar afträdelse af Fredrikshall och Kongsvinger.
3. Vid freden återstoden af Norge.
4. Svenska Pommern af Sverige uppstäldt bland ersättningarne.
5. Holsteins omedelbara utrymmande af Svenskarne.
6. Danmarks medverkan med en trupp af — — — — — tusen man.

Tredje alternativet.

Föregående vilkor med undantag af Danmarks medverkan.

Fjerde alternativet.

1. Norges afträdande i princip medgifvet.
2. Omedelbart öfverlemnande af Trondhjems amt och Fredrikshall.
3. Svenska Pommerns öfverlåtande medgifvet i princip.
4. Holsteins omedelbara utrymning.
5. Fred mellan Danmark och de allierade makterna under Österrikes bemedling och på de gynsammaste vilkor.

Femte alternativet.

1. Omedelbart afträdande och öfverlemnande af Trondhjems amt och Fredrikshalls fästning.
2. Holsteins ockupation af de svenska trupperna ända till freden, eller ock afträdelse af återstoden af Norge, i princip erkänd af Danmark, vid tidpunkten för den allmänna freden och Holsteins omedelbara utrymning.
3. Svenska Pommern och Guadeloupe, af Sverige uppstälda bland ersättningarna.
4. Aktiv medverkan eller ej, allt efter Danmarks godtfinnande.

[Öfversättning från en möjligen officiell afskrift på franska].

№ 121.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Frans I af Österrike, *Kiel den 26 december 1813* [1]).

Till följd af de förslag, som E. Kejs. och Kungl. M. låtit göra hofvet i Köpenhamn, sände detta hof i förrgår till mig kammarherre Bourke. Långt ifrån att vara försedd med nödiga fullmakter för att öppna en underhandling på grundvalen af Norges afträdande till Sverige, hade han intet annat ändamål med sin beskickning än att begära en förlängning af vapenhvilan.

Då jag i Leipzig till furst Metternich uttalade mig om den fördel, som den gemensamma saken kunde skörda af att vinna Danmark derför, och om medlen att lyckas häri, uppställde jag såsom hufvudvilkor: omedelbart afträdande till Sverige af Trondhjems stift [évêché] och uttrycklig skyldighet å Danmarks sida att afträda det återstående Norge vid den allmänna freden. Det var till följd af denna formliga förbindelse, som Sverige för att påskynda underhandlingen förband sig att lemna Danmark rätt att välja mellan Norges tre sydliga landskap och hvad som borde tillkomma det såsom ersättning, under vilkor likväl att dessa ersättningar borde gifvas åt Sverige, om Danmark vägrade att antaga dem. Men då dessa förslag, som förgäfves framställdes i maj månad, och hvilka jag förnyade till furst Metternich till och med efter de minnesvärda dagar, som blefvo afgörande för kejsar Napoleons makt i Tyskland, tyckas (förmodligen genom något misstag) icke hafva blifvit i hela sin utsträckning framstälda för hofvet i Köpenhamn, synes detta åtminstone hafva hoppats, att det genom Trondhjems afträdande skulle tillfredsställa Sveriges fordringar, något som E. Kejs. M. säkerligen är långt ifrån att vilja. E. M. är icke okunnig om det fördrag, som förenar Sverige med Ryssland, Storbritannien och Preussen. Hela Norges besittning är deri tillförsäkrad Sverige. De inskränkningar, det gör i dessa högtidliga öfverenskommel-

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII s. 314. *Utg. anm.*

ser, äro följaktligen helt hållet frivilliga från dess sida och böra bevisa dess önskan att till och med afstå en del af sina rättigheter för den gemensamma sakens väl. Men E. M. är alltför rättvis för att icke erkänna, att omständigheterna för närvarande äro väsentligt olika, mot hvad de voro vid tiden för min vistelse i Leipzig. Mer än två månader hafva sedan dess förflutit. Danmark har genom dröjsmålet med sin förklaring tvungit den förbundna arméen att fatta posto i Holstein, under det att den eljest nu skulle hafva varit på Belgiens slätter. Krigets stora ändamål skulle kanske nu hafva varit uppnådt, och det danska hofvets halsstarrighet har ensam uppskjutit tiden derför. Nåväl, sedan det sålunda fört trupperna under mitt befäl på afvägar, sedan det förlorat Holstein, en fjerdedel af hertigdömet Schleswig och fästningen Fredriksort, då det ser Glückstadts fästning färdig att gifva sig om få dagar, och då det ej eger något medel att hindra mig från att eröfra hela halfön, så tvekar Danmark ännu att öppna underhandlingar och skulle vilja se förnyade de anbud, som härleda sig från mycket äldre tider. Och dock, E. M., begär Sverige såsom ersättning för de ockuperade ländernas och fästningarnas utrymmande endast Trondhjem och två föga betydande fästningar jemte erkännandet i princip af hela Norges afträdande i den allmänna freden. Det kan icke längre vara fråga om att bevilja Danmark rätt att välja mellan Norges tre sydliga landskap och ersättningar af motsvarande värde, enär dessas fastställande, som utgjorde hufvudämnet för den underhandling, jag hade uppdragit åt baron af Wetterstedt, i Frankfurt mötte så stora svårigheter och enär alla de förbundna makterna i följd af omöjligheten att finna passande ersättningar anse Danmark tillräckligt godtgjordt genom det, som det får behålla af sitt område. Man kan nu icke begära, att det skall vara på Sveriges bekostnad och i strid med de minst tvifvelaktiga fördrag, som Danmark förvärfvar fördelar, hvilket dock skulle blifva händelsen, om man fordrade, att Sverige skulle nöja sig med endast Trondhjems stift. Genom att erbjuda Danmark en betydlig penningsumma och afträdandet af svenska Pommern mot

ett omedelbart och afgörande öfverlemnande af hela Norge har Sverige gifvit ett stort bevis på sin önskan att bilägga allt, isynnerhet som ingen förbindelse tvingar det till dessa uppoffringar. Jag har ansett mig böra, E. M., ingå i denna förklaring endast för att för E. Kejs. och Kungl. M. i sitt sammanhang framlägga de bevekelsegrunder, som hafva ledt mina första åtgärder mot hofvet i Köpenhamn, och frågans närvarande tillstånd. Ehuru jag icke eger en skrifven rad, som kan garantera mig detta hofs verkliga afsigter och dess förändring af system, har jag likväl gifvit vika för generalen, baron Vincents och kammarherre de Bombelles' enträgna böner, och vapenhvilan med Danmark har förlängts ända till den 5 januari vid midnatt.

Med ett för underhandlingens framgång mycket berömvärdt nit har grefve de Bombelles återvändt till Köpenhamn, medförande de enda grunder för en uppgörelse, enligt hvilka konungen, min herre, har gifvit mig rätt att underhandla. Konungens sändebud hos E. Kejs. M. har fått befallning att medela furst Metternich dess grunder tillika med alla de aktstycken, som angå dem.

Jag är öfvertygad, att den danska regeringen skall gifva vika för de förbundnes ansträngningar och föreställningar, om den ej bland dem märker någon meningsskiljaktighet beträffande sig. Men om det dermed lyckas det att utså splitets och oenighetens frö bland oss, så skall den säkerligen fördröja sitt beslut, och den allmänna saken skall förlora en dyrbar tid. Jag hoppas, att E. Kejs. M. i detta hänseende delar min tanke, och att Sverige skall komma i en ny tacksamhetsskuld till er genom att se E. M. medverka till uppfyllandet af dess fördrag med de förbundna makterna.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 122.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konung Fredrik Wilhelm III af Preussen, *Kiel den 26 december 1813.*

Jag har gifvit grefve Löwenhjelm befallning att meddela statskansleren baron von Hardenberg alla de dokument, som hafva afseende på den närvarande ståndpunkten af mina underhandlingar med Danmark. E. M. kan af deras innehåll se, att Hans Danska Majestät, långt ifrån att skicka mig en underhandlare, försedd med nödiga fullmakter för att underhandla om fred, endast velat underhandla om en förlängning af vapenhvilan och sålunda komma mig att förlora en för den allmänna saken dyrbar tid. Jag har emellertid samtyckt till generalen, baron Vincents och kammarherren, grefve de Bombelles' enträgna böner att förlänga vapenhvilan 7 dagar med den fasta föresatsen att icke under någon förevändning öfverskrida denna tid. Min afsigt har varit att få ett tydligt svar från Köpenhamn på de förslag, jag låtit framställa till detta hof, och hvilka äro de ende, på grundvalen hvaraf jag af konungen, min suverän, har fått berättigande att underhandla. Jag smickrar mig med, att E. M. deraf skall märka min uppriktiga önskan att så snart som möjligt afsluta de närvarande stridigheterna med Danmark, och att Sverige till och med beslutit sig för uppoffringar, som hvarken följa af dess fördrag med E. M. eller med Ryssland och England. Det fullkomliga förtroende, jag hyser för E. M:s vänskap och trofasthet, är mig en säker borgen för, att E. M. skall uppskatta rättvisan af min sak och de bevekelsegrunder, som bestämma mitt handlingssätt. Danmark skall gifva vika, om det ser, att vi äro fullkomligt ense. Om det deremot misstänker, att man i detta ögonblick vill inskränka Sveriges rättvisa anspråk, skall hofvet i Köpenhamn draga ut på tiden och här qvarhålla trupper, som skulle vara till bättre nytta vid Frankrikes gränser.

Det återstår mig att tacka E. M. för de befallningar, E. M. gifvit general Puttlitz och öfverste Marwitz att begifva sig hit

med sina trupper. Jag underrättades derom först i går. Det är ett nytt bevis på den sorgfällighet, hvarmed E. M. uppfyller alla sina förbindelser mot Sverige. Om Danmark nekar hvarje uppgörelse på de vilkor, jag föreslagit det, och om det efter halföns eröfring, hvilken Danskarne ej hafva något medel att hindra, är nödvändigt att qvarlemna trupper till densammas ockupation, under det jag begifver mig till Belgien, så hemställer jag till E. M., om det icke skulle vara nyttigt och till och med politiskt att bland detta antal äfven förlägga några preussiska trupper.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 123.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Kiel den 26 december 1813.*

Grefve Löwenhjelm skall hafva äran att underrätta E. Kejs. M. om allt, som tilldragit sig här i följd af grefve de Bombelles' och herr Bourkes ankomst[1]). Dessa herrar tyckas vara hitkomna för att underhandla om en förlängning af vapenhvilan, hvilket jag hade vägrat, men hvartill jag emellertid har samtyckt på generalen, baron Vincents och kammarherre Bombelles' enträgna begäran.

Må E. Kejs. M. värdigas döma om min ställning. Jag hyser ett alltför oinskränkt förtroende till E. M. för att icke vara öfvertygad om, att E. M. skall göra rättvisa åt den försonliga ande, som styrt mina åtgärder hvad Danmark beträffar. Detta hof skall efter hand gå in på vilkoren för vårt fördrag, om det ser, att de förbundne äro ståndaktigt ense i sin mening med hänsyn till detsamma. Sverige har, så mycket som de närvarande omständigheterna tillåta, modifierat de förslag, det framstält. Det har till och med tillagt, att det vore villigt att

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VII s. 313. *Utg. anm.*

göra särskilda uppoffringar, hvartill det icke af fördragen är för förpligtadt. Om man tar i betraktande, huru Danmark sökt fördröja afgifvandet af en bestämd förklaring, och den olägenhet detta dröjsmål torde förorsaka den gemensamma saken, emedan jag derigenom qvarhålles här, då jag egentligen nu skulle befinna mig på Belgiens slätter; om man äfvenså bedömer dess partiskhet, de förbundna arméernas närvarande öfverlägsenhet öfver de danska, de framgångar, vi hafva vunnit, och den lätthet, hvarmed vi kunna bemäktiga oss hela halfön, så kan man säkerligen icke förebrå Sverige att hafva missbrukat omständigheterna för att aftvinga Danmark alltför hårda vilkor. Fästningen Fredriksort är redan intagen, Glückstadt blir det inom få dagar, och dock begär Sverige af Danmark endast en omedelbar afträdelse af Trondhjem och två föga betydande fästningar i södra Norge. Sverige kan sålunda icke gifva någon större borgen för sin önskan att utan uppskof afsluta striden med Danmark; men det skulle dock icke kunna (och E. Kejs. M. skulle vara den första att afråda det) afstå från de rättigheter, som dels E. Kejs. M:s trofasthet, dels den tjenst, det haft lyckan att göra den gemensamma saken, förskaffat det. Det är i denna innerliga öfvertygelse, jag vänder mig till E. M. i ett ögonblick, då ett ord från er, till stöd för hvad jag föreslagit Danmark, och hvilket blott är en följd af de ingångna förbindelserna mellan Ryssland och Sverige, skall föra den tidpunkt närmare, då våra gemensamma önskningar skola gå i fullbordan, nämligen att afsluta kriget i Norden.

Alla våra krafter skola då kunna riktas på det stora målet: kontinentens varaktiga frihet, och jag längtar blott efter detta ögonblick. För att kunna hinna dit räknar jag på E. M. och på er vänskap.

Om Danmark gifver efter, hvarpå jag ej tviflar, skall jag mot medlet af februari kunna befinna mig på Rhens venstra strand.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 124.

Grefve Karl Löwenhjelm till Konung Karl XIII, *Freiburg i Breisgau den 30 december 1813.*

— — — — Furst Metternich gjorde i egenskap af medlare mellan Sverige och Danmark flere försök att framställa några förmedlande vilkor mellan de båda makterna. Då han betraktade sig såsom medlare, ansåg han det ej förenligt med denna Österrikes roll att tillkännagifva för Danmark Sveriges fordringar i hela deras stränghet utan att på samma gång tillbjuda det något såsom skadeersättning. Men då de försök som gjordes att få mig att antaga Pommerns afträdande såsom grundval för den uppgörelse, som skulle träffas med Danmark, icke kunde lyckas, emedan kronprinsens befallningar i detta hänseende voro alldeles motsatta, har furst Metternich nu ansett det mera öfverensstämmande med sin suveräns värdighet att upphöra med den bemedling, hvarom man anhållit hos H. Kejs. M., och att återinträda i den omedelbara förbindelse, som nödvändiggöres af det närvarande förhållandet mellan Danmark och Österrike. En följd häraf är, att furst Metternich, i stället för att nu till Köpenhamn afskicka de olika fredsförslag, som hade meddelats mig vid tiden för afsändandet af min sista underdåniga rapport, nu gifver en befallning till grefve de Bombelles och herr von Lützow att för hofvet i Köpenhamn tillkännagifva, att de diplomatiska förbindelserna de facto äro afbrutna med Danmark, som befinner sig i krigstillstånd med de allierade, och att de hafva order att omedelbart afresa, såvida icke Danmark genast sluter fred med Sverige, i det det ställer sig på de allierades sida. I denna åtgärd bör Danmark, tyckes det mig, se ett formligt öfvergifvande af dess sak och det kraftigaste skäl att afsluta sina stridigheter med Sverige. Kejsar Alexander, som vid detta tillfälle visat, huru dyrbara E. M:s intressen äro för honom, och huru mycket han är fästad vid kronprinsens person, har underhandlat med furst Metternich, alltid under förklaring, att H. M. aldrig kunde afvika från pligten att uppfylla sina förbin-

delser mot Sverige i hela deras vidd, och att H. M. högtidligt hade lofvat detta land föreningen med Norge, samt att detta ensamt kunde motsvara de pligter, som kejsaren åtagit sig. Ett så mäktigt stöd är det utan tvifvel, som i synnerhet kommit Österrike att omfatta våra intressen och förmått furst Metternich att återkalla de österrikiska beskickningarna från Köpenhamn. Vi skola hoppas, att H. K. H:s närvaro i hjertat af danska monarkien med en armé af 100,000 man skall göra återstoden för att förmå Danmark till en uppoffring, som nödvändiggjorts af de tvingande omständigheter, hvari det befinner sig, och hvilken på samma gång förestafvas af Europas allmänna intresse.

Kejsar Alexander jemte alla bundsförvandterna bestorma H. K. H. med de enträgnaste böner, att han så snart som möjligt måtte förena sig med dem vid Rhen för att medelst sitt snille bringa till afslutande kriget med Napoleon, hvilket nu lofvar att nalkas sitt sista skede. Hollands öde intresserar isynnerhet de allierade, och det är hufvudsakligen dit, som kejsaren har bedt H. K. H. förlägga alla de krafter, hvaröfver han kan förfoga. Som H. K. H. vid flera tillfällen och särskildt nu sednast befalt mig att för H. Kejs. H. tillkännagifva, att H. K. M., så snart striden med Danmark är afslutad, är redo att föra sina vapen icke endast till Rhen, utan till och med till Seine, om så behöfves, har jag varit i tillfälle att se, huru mycket denna försäkran behagat kejsaren. E. M. skall i det sammandrag om truppernas operationer och ställningar, jag har äran längre ned framlägga för E. M., värdigas finna orsaken till det hopp, som man hyser att snart se den nuvarande striden afslutad, vare sig en katastrof i Paris upphäfver hufvudorsaken till kriget, eller betydande framgångar å ena eller andra sidan tvinga makterna till fredsunderhandlingar.

[Öfversättning från ett möjligen officielt utdrag på franska].

№ 125.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Prinsen af Oranien, *Kiel den 30 december 1813.*

Jag har mottagit de särskilda bref, som E. H. tillskrifvit mig. Jag hade för länge sedan förekommit E. H:s önskningar, och som jag tager nära del i Hollands intressen och ställning, hade jag sändt en ansenlig rysk styrka och general Bülows trupper till detta land. Med den hjelp, som England skickat, anser jag, att dessa trupper äro mer än tillräckliga för att understödja invånarnes patriotiska hänförelse och upplifva modet hos oraniska husets anhängare. De rapporter, jag erhållit, hafva gifvit mig visshet, att, om de inre resningarna komme till stånd samtidigt med truppernas marsch, borde detta lands befrielse vara en afgjord sak. Jag har då anledning att anse, det E. H. kan vara utan oro, såvida de detacherade trupperna icke alltför mycket blottstält sig, och såvida E. H. har kunnat inkasta de nya uppbåden i Breda för att bereda general von Benckendorff möjlighet att hålla fältet och att oroa de trupper, som tåga mot denna plats. E. H. har säkerligen hört, att jag afslutit en vapenhvila med konnngen af Danmark i en stund, då intet hindrade min marsch mot Fyen och Jutland, oaktadt jag genom uppfångande bref med säkerhet visste, att denna begäran endast framstäldes för att vinna tid, men sedan jag gjort allt för det allmänna bästa, har jag dessutom velat förvärfva denna nya grund till tacksamhet af min konungs bundsförvandter; jag har gjort ännu mer, jag har samtyckt till eftergifter, som Danmark aldrig hvarken bort eller kunnat vänta sig. Jag hoppas, att detta hof slutligen skall öppna ögonen och upphöra att förolämpa de förbundnes trofasthet genom att nära ett hopp, som är egnadt att stöta till och med en enskild mans grannlagenhet. Jag har varit nog lycklig att se största delen af de förhoppningar, som jag i Sverige vågat ingifva E. H., gå i fullbordan. Jag hoppas dessutom, att det inom kort ej skall återstå Napoleon någon fästning i Holland. Vår förnämsta uppgift bör för närvarande vara att handla med ordning och

försigtighet och undvika ett nytt slag vid Lützen. För öfrigt ordnar sig allt i Frankrike. Det är väsentligt att icke brådska med något, ty samma personer, som inom två månader otvifvelaktigt böra vara för vår sak, skola blifva våra motståndare, om vi gå allt för brådstört till väga mot dem.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 126.

Engelska sändebudet E. Thornton till Lord Castlereagh, *Kiel den 30 december 1813.*

Jag hade denna morgon ett enskildt samtal med kronprinsen, och sedan han yttrat, hvad han väntade af Glückstadts öfvergång i afseende på de danska angelägenheterna, bragtes talet på Frankrike. Han sade sig vara ganska angelägen att få veta Englands åsigter i denna fråga, emedan han ville så mycket som möjligt ansluta sig till desamma. Önskar England (mente han) der bibehålla den nuvarande dynastien, så borde man lemna honom kännedom deraf, på det han måtte öfverenskomma med denna magt om medlen att inskränka Frankrikes magt och gränser inom ett omfång, som kunde betrygga Europas frihet och oafhängighet. Vore deremot britiska regeringens tanka att det såväl under mannens egen lifstid (Napoleons) som under fortfarandet af hans dynasti icke vore att påräkna någon pålitlig fred hvarken för fasta landet eller England, så vore han beredd att i samråd med britiska regeringen och under förutsättning af franska nationens medverkan och bifall bidraga till återställandet af den styrelse och författningsform, som franska nationen kunde önska att gifva sig och som England vore villig att erkänna. »Kort sagdt», tillade han, »jag vill blifva en medlare mellan Europas makter och franska nationen för att gifva henne den souverän, på hvilken hennes val kunde falla, vare sig Per eller Påhl, med ett ord hvem helst, såvida man försäkrar min son om succesion af

Svenska kronan. Det skulle i mina ögon vara den skönaste rol jag kunde spela.» Han lät mig förstå, att han dermed menade återinsättande af huset Bourbon, i fall detta vore Englands önskan, och han bad mig enträget, att jag häröfver skulle med första inhemta engelska regeringen tankar och beslut. Jag svarade, att jag för min enskilda del och utan att dertill ega min regerings uppdrag, dock ansåg mig kunna på eget ansvar försäkra, att vi icke önska se bonapartska dynastien regera i Frankrike. Likaledes trodde jag mig kuuna våga försäkra honom, det vi önskade Bourbonernas återställande, likväl icke såsom skulle vi vilja tvinga franska nationen dertill, utan endast rigta hennes tanke åt detta mål och hänskjuta afgörandet till henne sjelf.

Han bad mig härvid bemärka och gaf mig att förstå, att jag borde sätta lord Castlereagh i förtroende deraf, att han hade påtagliga och direkta bevis i händerna, att österrikiska huset såväl som furst Metternich önskade den napoleonska dynastiens bibehållande, och att vi följaktligen hvarken kunde påräkna deras bifall eller medverkan eller borde göra dem några meddelanden i detta fall.

Jag svarade honom, att jag på sätt och vis redan förutsett eller åtminstone alltid trott detta, hvarföre kronprinsens mellankomst och en yttring af franska folkviljan vore ganska väsentliga moment i fråga om det bourbonska husets återställande. Österrike skulle ingenting kunna motsätta denna folkvilja, då deremot ett försök att göra Österrike böjdt för denna mening eller tvinga det dertill, kunde hafva till påföljd en upplösning af alliansen och att Österrike ingick en separatfred och kastade sig i Bonapartes armar. Kronprinsen biträdde denna min åsigt, äfvensom nödvändigheten att strängt bevara hemligheten intill den tid, då franska folkets vilja kunde yttra sig.

I afseende på sättet och vilkoren, under hvilka Bourbonernas återställande borde komma i fråga, anmärkte han, att, om man ville rubba nationalgodsens innehafvare i deras besittning, anställa förföljelser för politiska meningar och mot de personer, som deltagit i revolutionen, eller angripa den rådande

religionsfriheten, så kunde han icke lofva sin medverkan, emedan han vore öfvertygad om, att ett sådant förfarande efter Bourbonernas återkomst skulle hafva samma följder, som vi sett inträffa efter Stuartarnes restauration i England. Det växande missnöjet och angreppen på den personliga säkerheten och egendomsrätten skulle ofelbart, såsom derstädes skett, sluta med fördrifvandet af bourbonska huset och inkallandet af en ny dynasti. Prinsen talade derpå öfver inrättandet af 2 kamrar enligt britiska författningens mönster, hvilket dock allt först då kunde komma i betraktande, när den stora frågan hunnit en mera utvecklad ståndpunkt.

[Öfversättning befintlig i S. S.].

№ 127.

Kejsar Alexander I af Ryssland till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Freiburg den 25 december 1813* [1]).

Min herr Broder och Kusin!

Min sista kurir hade knappt afrest, förrän jag erhöll en rapport från hertigen af Weimar [2]), genom hvilken han underrättade mig, att han sjelf hade satt sig i spetsen för den trupp af 7,000 Sachsare, som redan är i stånd att börja operera, och hvilken enligt mina första föreskrifter borde marschera mot Rhen under general Thielmans befäl, och att han hade qvarlemnat denne i Sachsen för att fullborda organisationen af de trupper, som ännu måste bildas der. Han har fattat detta beslut, emedan general Thielman är bättre i stånd än han sjelf, att känna och bedöma landets hjelpkällor och utvägar. Detta skäl är alltför grundadt, för att jag skulle anse mig böra motsätta

---

1) Antagligen gamla stilen; således den 6 januari 1810.
Utg. anm.

2) Om denne Se SCHINKEL a. st. VIII s. 77 n. 10.
Utg. anm.

mig det beslut, hertigen af Weimar fattat. Men jag dröjer ej ett ögonblick att underrätta E. K. H. derom.

Af de förhållningsorder, som E. K. H. sändt general Winzingerode, har jag sett, att ni sjelf för att bringa öfverensstämmelse i operationerna och bibehålla enhet i kommandot har ansett det nödvändigt, att den äldste af de i Holland kommenderande generalerna erhölle öfverbefälet öfver de olika truppafdelningar, som äro bestämda att gå dit. Det är derför högst angeläget, att E. K. H. utan uppskof underrättas om, att hertigen af Weimar, som under flera år varit kavallerigeneral preussisk tjenst, är äldre än generalerna Winzingerode och Bülow.

Det tillhör följaktligen E. K. H. att delgifva honom såväl edra befallningar i detta hänseende som de rörelser, E. K. H. anser, att han bör utföra. Mottag en försäkran om den uppriktiga tillgifvenhet och stora högaktning, hvarmed jag är,

Min herr Broder och Kusin,
Eders Kungl. Höghets
gode broder och kusin

ALEXANDER.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 128.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Kiel den 15 januari 1814.*

Våra önskningar hafva omsider blifvit uppfylda. Försynen har med framgång krönt E. M:s svåra och storsinta ansträngningar. Freden är sluten med Danmark, och E. M. blir genom detta fördrag Norges herskare. Tillåt mig E. M. att helsa er såsom konung i detta land. General Tawast beger sig till E. M. för att underställa E. M:s ratifikation den handling, som intygar denna stora tilldragelse. Jag har ej velat dröja en minut att göra reda derför inför E. M. för att få vara den

förste att lägga för edra fötter hyllningen af mina lyckönskningar och de böner jag uppsänder för att E. M. må länge få njuta af sin ära och den lycka E. M. beredt sina folk. Om under fortgången af de offentliga angelägenheterna och sammanstötandet af så många händelser, som följt på hvarandra, jag kunnat förtjena E. M:s gillande, skall jag anse mig tusen gånger lycklig, och ingen annan önskan skall återstå mig än att snart befinna mig hos en monark, som för mig hyser en faders godhet och åt hvilken jag helgat mina krafter och min tillvaro.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 129.

Benjamin Constant till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Hannover den 29 januari 1814*[1]).

Nådig Herre!

Det tillfälle, som herr Bodenhausen erbjuder, uppmuntrar mig att tillägga några ord till dem, som jag tagit mig friheten att sända till E. K. H. med öfverste Ankarsvärd[2]). Det sker endast för att för E. K. H. återupprepa min varma önskan att få se er vid en tidpunkt, då hvarje minut är afgörande för den vigtigaste af alla saker. E. K. H. skall se af det arbete, som jag publicerat och hvaraf jag skulle vågat bifoga ett exemplar, om jag haft ett fullständigt till hands, att, då jag ej mer aktivt kan tjena denna sak, har jag dock tjenat den så, som jag hittills varit i stånd. Jag önskar, att E. K. H. måtte bereda mig mera direkta utvägar att egna min tjenst åt E. K. H. (ni har tillåtit mig att hoppas det). Jag smickrar mig alltid med hoppet, att ni skall komma hit. I händelse någon om-

---

1) Se om detta och de båda följande brefven SCHINKEL a. st. VIII s. 79 o. 314.

Utg. anm.

2) Johan August.

Utg. anm.

ständighet skulle förändra denna er resplan, ber jag er meddela mig, hvar ni tillåter mig komma och besöka er.

Jag är med aktning

Nådig Herre,

E. K. H:s ödmjuke och lydige tjenare

Benjamin Constant.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 130.

Benjamin Constant till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Hannover den 4 februari 1814.*

Nådig Herre!

Jag vet ej, om öfverste Ankarsvärd har haft tillfälle att lemna er det bref, som jag tagit mig friheten skrifva till er. Jag bifogar här ett litet arbete, som jag författat, sedan jag hade äran råka er. Jag tror, att det skulle vara nyttigt, om det kunde bana sig väg till Frankrike. Herr Schlegel har synts mig nöjd dermed. Omständigheterna äro sådana, N. H., att nu eller aldrig de förhoppningar, som ännu binda mig vid Frankrike, kunna förverkligas. E. K. H. skall afgöra, om jag kan påskynda deras fullbordan. Jag önskar lifligt att få emottaga E. K. H:s order och underställa mina idéer er pröfning. Att tjena er är min önskan, och jag skall ej afstå derifrån annat än med djup saknad. Jag afvaktar era order för att inställa mig hos er ooh lägger för era fötter hyllningen af min hängifvenhet, min beundran och min vördnad

Benjamin Constant.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 131.

Benjamin Constant till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Hannover den 3 februari 1814.*

Nådig Herre!

Jag skall hafva äran att i morgon tillställa E. K. H. de noter, som ni täckts önska. Jag hade redan gjort ett utkast till dem, men jag skulle vilja gifva dem en mera sammandragen form och några timmar af denna natt skola af mig användas för att fullborda dem. Jag har ytterligare tänkt på E. K. H:s godhetsfulla anbud. Det är min lifligaste önskan, och jag skall blifva lycklig, om ni tillåter mig att egna min tjenst åt er. Ni känner min ställning här, som skulle vara angenäm och utmärkt utan den önskan, som hvarje vän af Frankrike och friheten hyser att se detta land befriadt och att få lefva der. Jag är skyldig den bästa bland qvinnor och hennes familj att ej förändra min belägenhet annat än för att förbättra den, men när jag säger förbättra den, menar jag, N. H., mera det, som är hedrande, än förmåner af annat slag, på hvilka jag aldrig satt värde. Jag tror till och med, att jag för att ej stöta Svenskarne, om jag följer E. K. H., bör hafva en titel, som gör denna lycka till en skyldighet för mig. Jag tillägger, att med afseende på det arbete, som jag publicerat, skulle E. K. H. genom att fästa mig vid sin person gifva ett ytterligare vitnesbörd om sin tillgifvenhet för frihetens idéer, hvilkas hopp och ärorika försvarare ni är; och under detta förhållande skulle jag kunna tjena er ännu bättre i Frankrike. Men att bestämma en titel är mig omöjligt, då alla äro lika dyrbara för mitt hjerta, för så vidt de fästa mig vid er person och skilnaden endast finnes för verlden. E. K. H. ensam kan bedöma, hvilken passar bäst, för att jag icke må synas gå någon Svensk i vägen.

Huru härmed än må blifva, ber jag E. K. H. säga mig, hvad ni anser ej medföra någon olägenhet, och, jag upprepar det, jag skall blifva allt för lycklig, om jag kan egna er min helsa och mina krafter.

Som tiden är kort, och jag, om jag får lyckan att följa E. K. H., måste träffa några anordningar före min afresa, är det af vigt, för att jag må blifva mera i stånd att göra mig nyttig, att ni värdes underrätta mig om era afsigter.

Jag lägger för era fötter hyllningen af min vördnad

Benjamin Constant.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 12.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till hofkanslern friherre G. af Wetterstedt. *Lüttich den 17 mars 1814.*

Jag har mottagit er depesch af den 10 med appostiller af den 11 och 12 denna månad. Lord Castlereagh har erkänt, att man är skyldig Sverige att uppskjuta utvexlingen af ratifikationerna af fredsfördraget mellan hans hof och det i Köpenhamn, till dess det blir ådagalagdt, att det sistnämda ej har någon del i prins Kristians obegripliga företag. Jag beklagar, att H. Br. M:s minister ej ansett lämpligt att meddela herr Bernstorff denna åtgärd. Denna skonsamhet bör åtminstone göra ett pinsamt intryck på oss. Jag tänker, Herr Baron, att ni skulle gjort bättre, om ni ej fördröjt grefve Löwenhjelms afresa. Det svenska sändebudets närvaro vid konferenserna i Chatillon är af den största vigt; i synnerhet bör man vid en tidpunkt, då en underhandling är på väg att afbrytas, anse sig lycklig att kunna hindra det. Man bör vid underhandlingar fästa stort afseende vid menniskoblodet. Således kan intet hädanefter hindra, att grefve Löwenhjelm genast beger sig af till Chatillon.

Om det svenska sändebudet fått tillträde till konferensen, när han bort, är det möjligt, att freden redan varit afslutad. Det är att befara, att, om preliminärerna äro faststälda, kejsar Napoleon vill draga fördel af det, som han aftalat blott med fyra makter, för att icke mer lemna tillträde åt det svenska

sändebudet, och då kan ej Sverige hoppas att få se sina rättigheter försvarade af de andra makterna, ty det är att märka, att det endast fått tillträde till följd af sina yrkanden derom och till följd af de allierades lidna motgångar.

Ni säger, Herr Baron, att de allierade ej hysa någon tanke på att afsätta kejsar Napoleon och hans dynasti. Deras sätt att gå till väga och Bourbonernas närvaro bevisa motsatsen. Jag önskar, att ni uttalar er i detta syfte, då tillfälle erbjuder sig, och att grefve Löwenhjelm begär afskrift af de protokoll, som kunnat hållas vid de konferenser, vid hvilka han ej varit närvarande. Ty det är lika rättvist som förnuftigt, att konungen får del af alla de öfverläggningar, som egt rum, af de grunder, som faststälts af de allierade, och af Frankrikes svar.

Ni säger mig också, att man ej känner den riktning, som krigets vexlingar kunna gifva de allierades afsigter, i synnerhet om de få framgång. Det synes mig emellertid ej svårt att genomskåda deras afsigter, för den händelse de vinna afgjorda framgångar. Det handlingssätt, de iakttagit efter de meddelanden som gjorts herr St. Aignan, anger tillräckligt det öde, som i detta fall väntar Frankrike och kanske det öfriga Europa. Erinra er, Herr Baron, att det aldrig har varit fråga om att öfvergå Rhen, att det till och med i Trachenberg beslöts, att man aldrig skulle hafva denna tanke. Händelserna bestämma alltid menniskorna, och menniskorna, huru visa de än må vara, hafva nästan aldrig den klokheten att bestämma händelserna. Om det sistnämda vore fallet, skulle freden sannolikt vara undertecknad, Tyskland skulle känna sina lagar och sina regenter, Frankrike skulle fråntagit sin styresman rätten att göra krig och fred, Spanien skulle vara lugnt och skulle med hvarje dag hela sina sår, Danmark skulle erhållit en skadeersättning, lämpad efter dess förluster, den svenska arméen skulle redan vara under marsch för att återvända till sitt fädernesland, 80000 tappres blod skulle ej hafva färgat den franska jorden röd, och verlden skulle hafva lugn! Himlen har begåfvat er, Herr Baron, med alla egenskaper, som äro nödiga för att låta dessa sanningar blifva hörda och uppskat-

tade. Sverige räknar mycket på er, och jag sjelf hyser det största förtroende till era grundsatser och era utmärkta egenskaper. Den närvarande tidpunkten skall blifva märkvärdig antingen genom den fred, som skall slutas, eller genom det krig, som skall fortsättas. Om freden kommer till stånd, skall det blifva en heder för Sverige att hafva fäst sitt namn vid detta stora minnesmärke af verldens lugn. Om deremot kriget fortfar, skall Sverige icke hafva att förebrå sig, att det ej försökt allt för att afvända denna olycka, och säkerligen är det att befara, att ganska stora olyckor skola blifva följden deraf för Europa och i främsta rummet för dem, som icke velat freden. Jag kan icke för mycket upprepa för er, att freden är nödvändig och att ett förlängdt krig i det inre af Frankrike kan medföra de allierade armeernas förstöring.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 133.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till landshöfdingen i Göteborg grefve Axel Rosen. *Lüttich den 22 mars 1814.*

Den förra norska ståthållarens, prins Kristians af Danmark, lika förvånande som brottsliga tilltag tvingar mig att vidtaga de mest kraftiga åtgärder för att skaffa aktning åt det med H. M. konungen af Danmark afslutna fördraget, som garanterats af Europas förnämsta makter och hvars utförande bör sätta en gräns för de olyckor, som hota Norge. Order äro gifna för att jag de första dagarna af den för sjöfart lämpliga årstiden må kunna inskeppa mig med 20000 man af den svenska arméen och 10 à 12000 man ryska och preussiska trupper. Jag skall verkställa min landstigning i Kristianiafjorden, under det att de af H. M. kejsar Alexander lemnade

hjelptrupperna skola intränga i Norge från Arkangel oah Finland. Som jag tänker anlöpa Göteborg, förbereder jag er på denna åtgärd, på det ni må få tid att vidtaga åtgärder med afseende på proviantering och de vederqvickelser, hvaraf trupperna skola vara i behof efter en så lång öfverfart. Det skall göra mig stor sorg, om prins Kristian ej återkommer från sin brottsliga förvillelse och om han ej offrar en falsk och brottslig ärelystnad för att bespara ett folk, hvars lycka nyligen varit honom anförtrodd, de förfärligaste olyckor. Men om denna prins framhärdar i sitt oredliga företag, om det stora antalet af Norges välsinnade fosterlandsvänner förblifver undertryckt af de upproriska, skall jag använda alla medel, som stå mig till buds för att betvinga dessa, och Försynen skall beskydda våra vapen och vår rätt.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 134

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII. *Paris den 14 april 1814.*

E. M. vet, att min önskan att bringa den norska frågan till slut var det enda ändamålet med min resa till Paris. Denna sak har också varit det första föremålet för mina konferenser med kejsar Alexander och konungen af Preussen. Jag har med nöje märkt, att de fattat det fasta beslutet, att understödja oss med alla sina hjelpmedel, på det att föreningen mellan Sverige och Norge må ofördröjligen komma till stånd. Kejsaren af Ryssland har till och med gifvit mig sitt ord på, att inga af hans trupper skola återvända till hans stater, förr än denna förening blifvit åvägabragt, och jag har kommit öfverens med dem, att den svenska arméen å nyo skall marschera till Holstein i afsigt att påskynda Danmarks bifall till de åtgärder, som de båda monarkerna skola vidtaga för att förmå prins Kristian att lemna Norge. — —

[Utdrag från en afskrift på franska].

№ 135.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till prins Oskar.

Paris den 14 april 1814.

Du torde hafva hört, min käre son, att kejsar Napoleon abdikerat. Han har rest till ön Elba. Det franska folket, nedtryckt af olyckor, önskade ett slut på sina lidanden. Paris har mottagit de allierade för att erhålla fred, och Bourbonerna hafva blifvit återkallade för att regera i Frankrike. Du skall ej, mitt kära barn, i verldshistorien, som du studerar, finna ett så förvånande fall som Napoleons, och det är för mensklighetens lycka att önska, att naturen icke mer frambringar en varelse, hvilken liksom han blir menniskoslägtets gissel.

Då jag afslutat de affärer, som kallat mig till Paris, skall jag skynda att återvända till Sverige. Jag brinner af längtan att få trycka dig till mitt hjerta och att endast uteslutande få sysselsätta mig med din lycka.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 136.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Drottning Hedvig Elisabeth Charlotta. *Elberfeld den 10 maj 1814.*

— — Jag lyckönskar mig nu mer än någonsin till den omsorg jag gjort mig för att undvika att Svenskarnes blod skulle utgjutas på Kontinenten. Om jag gifvit vika för deras önskan att utmärka sig i striderna, skulle jag nu återvända till Sverige, föregången af sorg och jämmer, och då vi ej hade nog med trupper för att försvara oss eller utvägar att uppsätta nya sådana, skulle vi vara underkastade dens godtycke, som ville undertrycka oss. I stället skola alla familjer återse sina barn, och jag skall återföra till riket en krigsvan armé, som förvärfvat ära vid alla de tillfällen den haft att mäta sig med fienden och som är färdig att strida för de rättigheter, som

fördragen tillförsäkra nationen, och för sitt oberoende. Om kejsar Napoleon ej haft en så stor ringaktning för menniskoslägtet, och om han räknat menniskor för någonting, skulle han i dag varit verldens herre. Han har genom sina krigsrörelser och sina bivuaker under loppet af 2 år uppslukat mer än 800000 menniskor.

[Utdrag ur en afskrift på franska].

№ 137.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till general E. M. Gérard. *Stockholm den 4 juli 1814.*

Min käre Gerard!

Af de 627760 francs, som jag är dig skyldig, och för hvilka jag åt dig underskrifvit reverser, bör du hafva mottagit 100000 francs genom Bonnefont[?] som sändt mig ditt qvitto. Camps har derefter via London låtit betala dig 200 och några tusen deraf på mina vägnar; sålunda äro i närvarande stund tre hundra och några tusen francs i dina händer i afräkning på totalsumman 627,760.

Jag har nyss fogat anstalter och Camps har fått uppdrag att låta tillställa dig ytterligare en summa af 200 tusen francs, och om dessa läggas till de 300 tusen francs göra dessa liqvider en afbetalning af 500 tusen francs. Genom dessa särskilda liqvider blir jag blott din gäldenär för omkring 127 tusen francs. Jag hoppas kunna blifva i stånd att betala dig vid tilländagåendet af förfallotiden för mina sista reverser, men om de enorma utgifter, som jag sannolikt skall blifva tvungen att göra för att lyckas bringa till utförande fördraget i Kiel, sätta mig ur stånd att på den öfverenskomna tiden uppfylla de förbindelser, som jag ingått till dig, räknar jag tillräckligt mycket på din gamla tillgifvenhet för att icke tveka att tro, det du skall bevilja mig en ny betalningstermin af ett år, och i detta fall är det helt naturligt, att jag betalar dig ränta derför. Jag

hoppas emellertid, att mina affärer ej skola blifva så dåliga, att de tvinga mig att begagna mig af det anstånd, du beviljar mig, och om det är mig möjligt att före förfallotiden betala dig de 127,760 francs, skall jag göra det. Jag önskar mycket, min käre Gerard, att betala min skuld, dervid alltid bibehållande den tacksamhet, som jag är dig skyldig för den tjenst, som du gjort mig.

Jag ämnar gå i fält före slutet af denna månad. Den svenska flottan består af mer än 100 fartyg, deraf 72 kanonslupar, förande hvar och en två kanoner af stor kaliber. Jag skall komma att stå i spetsen för 40 tusen man och skall dessutom hafva 20 tusen i reserv. Den hänförelse, som i Sverige råder till min fördel, ger mig utsigt om en fullständig framgång och jag hoppas, att Gud skall kröna mina ansträngningar och välsigna mina företag. Jag döljer ej för mig, att den tillgifvenhet, som Svenskarne hysa för mig, beror af den aktning, som jag ej upphört att visa deras lagar, och af de stora uppoffringar, som jag gjort för deras skull. Om Frankrikes förre kejsare velat respektera detta folks frihet och oberoende, skulle jag ej haft någon anledning att väpna mig mot honom. Hans ära hade till den grad bländat och tjusat sinnena i Sverige, att till och med mina trognaste vänner betraktade mitt beslut som en handling af förtviflan å min sida. Jag ensam, förlitande mig på heligheten af den sak, som jag gick att försvara, mätande omfånget af min ställnings pligter, tvekade ej att göra mitt beslut kändt och sökte bundsförvandter. Jag suckade, jag har utan tvifvel lidit af att vara försatt i nödvändighet att bekämpa mina gamla landsmän, dem till hvilka jag stod i skuld för min ära, men jag hade intet val. Sverige var angripet, en af dess provinser var borttagen, alla betänkligheter borde tystna inför den tvingande nödvändigheten att hämnas förolämpningarna. Den franska äran har gått förlorad i följd af det orättvisa infallet i Pommern. Jag begär ej något af någon. Jag önskar blifva glömd bland Nordens klippor. Jag har ofta sagt till Frankrikes sändebud i Sverige, att jag var nöjd med detta lands berg och skogar, och att man skulle

låta mig lefva i fred. Jag skall föra samma språk till dem, som på samma sätt utmana mig, ty då man vågat kämpa mot en koloss sådan som Napoleon, kan man lugnt förlita sig på Gud och sitt folk, som man är kallad att styra. Jag önskar dig, min käre Gerard, mycken lycka och sällhet, och alla de framgångar, som du kan vinna, skola lifligt intressera mig.

[Öfversättning från ett bref på franska, som synes vara egenhändigt original eller koncept].

№ 138.

Baron Martens till fältmarskalken grefve H. von Essen.

Kristiania den 7 juli 1814.[1])

Herr Grefve!

Jag har äran att i mitt och mina kollegers namn underrätta Ers Excellens om emottagandet af ert bref af den 2 juli. Vi hafva skyndat att göra prinsen de nödvändiga föreställningarna angående den sak, det innehåller. Han tycktes vara mycket ledsen öfver hvad som händt samt lofvade att genast afhjelpa det.

Angelägna att göra Ers Excellens bekant med sakernas ställning, afsända vi i dag till er en kurir med underrättelser härifrån.

I öfverensstämmelse med Ers Excellens' ganska riktiga anmärkningar, bo vi alla fyra i ett privat hus och hafva vägrat att dinera hos prinsen. Vi hafva inför honom fört ett bestämdt och energiskt språk. Vi hafva talat med honom, såväl tillsammans som hvar och en för sig; vi hafva sagt honom allt, som är möjligt att säga och det i starka ordalag; vi hafva bearbetat hans rådgifvare — med ett ord, ingenting har blifvit försummadt för att kunna vinna det resultat, vi önska. Likväl

---

1) Se SCHINKEL a. st. VIII. ss. 178–184. *Utg. anm.*

hafva våra bemödanden hittills icke krönts med framgång, och omständigheterna hafva nödgat oss att till gagn för sjelfva föreningen omfatta förslaget att afsluta en vapenhvila, grundad på ännu förmånligare vilkor än dem, som E. E. värdigats delgifva oss såsom antagliga.

Efter 8 dagars vistelse här äro vi öfvertygade att det är omöjligt, att prins Kristian nu lemnar landet, och vi skola redogöra för H. K. H. för orsakerna härtill vid vår återkomst, om, som vi hoppas, vi kunna få den äran att uppvakta H. K. H. i Uddevalla. Det nationalhat, som tyckes herska i detta land, den ed som aflagts af prinsen, som vill låta allt bero på ett nytt stortings pröfning, samt i synnerhet Sveriges intresse, som skulle lida ofantligt, om vi läte prins Kristian vinna tid — allt har förmått oss att i dag för honom framlägga den not, af hvilken jag har äran att bifoga en kopia. Om svaret icke blir fullt tillfredsställande, hvilket vi hafva anledning att frukta, ämna vi om 8 dagar taga det med oss för att underrätta H. K. H. i detalj om hvad vi varit i tillfälle att iakttaga i detta land samt gifva honom alla de upplysningar, han kan önska.

Då ni, Herr Grefve, öfverlemnar denna not till ert hof, visa oss då den ynnesten att försäkra konungen och H. K. H., att vi icke skola försumma något medel för att lyckas, men som vi äro öfvertygade, att det skall vara oss omöjligt att vinna det resultat, som de instruktioner, vi erhållit, de bref, vi medföra, och det nit, hvaraf vi känna oss lifvade, hade låtit oss hoppas — hafva vi ansett för vår pligt att på förhand derom underrätta dem.

Mina kolleger anhålla särskildt att få försäkra E. E. om den djupa högaktning, hvarmed jag likaledes har den äran att vara,

Herr Grefve,

Ers Excellens'

ödmjukaste och underdånigaste

tjenare

Baron Martens.

[Öfversättning från franska originalet].

№ 139.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till utrikes statsministern grefve L. v. Engeström. *Eskilstuna den 13 Juli 1814.*

Jag har före min afresa tillstält konungen grefve Karl Löwenhjelms sista depescher. I fall H. M. glömt att låta er få dem, önskar jag, att ni begär dem och att ni, grundande ert svar på de befallningar, som ni sist gifvit honom, sänder honom en order på Petersburg att följa H. M. kejsar Alexander till Wien och att anstränga alla sina krafter för att genom denne monark förskaffa Sverige skyddsrätten öfver Lübeck. Jag håller mera än någonsin på denna idé. Jag förutser, att, om vi lyckas i Norge, skola vi blifva tvungna att afstå Pommern åt Preussen för att kunna betäcka krigsomkostnaderna. För öfrigt har denna besittning i alla tider varit betungande och skadlig för Sverige, emedan den tvungit det att, i fall denna provins blifvit borttagen eller blott hotad, taga en verksam del i Kontinentens förvecklingar. Jag önskar, att Sverige erhåller skyddsrätten öfver Lübeck, vore det också blott med fyra arpents jord.[1]) Detta ger oss en nederlagsplats för vårt jern och ålägger oss ingen skyldighet. Som det är mera för rättighetens än för sjelfva den faktiska besittningens skull, som vi böra önska denna skyddsrätt, skulle jag, i fall man icke skulle vilja utsäga ordet, blifva nöjd, om det endast stadgades, att konungen af Sverige betraktas såsom beskyddare af den fria hansestaden Lübeck och dess område. Gif grefve Löwenhjelm alla instruktioner, som äro nödiga för denna sak. Ålägg honom att ej försumma något, för att den må lyckas. Den blir af en stor vigt för framtiden. Den kan gifva Sverige ett mycket stort inflytande utan att ålägga det någon af de förbindelser, hvilka nästan alltid för en nation äro förenade med risk. Om vi erhålla, hvad vi begära, skola vi också blifva i tillfälle att

1) 14,400 pariser qvadratfot. *Utg. anm.*

hafva ett ord med, då det blir nödvändigt att företaga en delning af eller ombyta herskare i en stat, som sedan 200 år ej sysselsatt sig med annat än Sveriges tillintetgörande. Korteligen: om denna rätt medgifves oss, kunna vi alltid hota, utan att man någonsin kan angripa oss, och utan att Sveriges ära kan blifva komprometterad genom ett uppgifvande af denna skyddsrätt, om någon gång omständigheterna skulle göra den skadlig för Sverige.

Jag önskar, att ni sänder till alla beskickningarna reflektioner af en medlem af riksdagen öfver Norges förening med Sverige, på det att de må kunna låta trycka och utdela dem. Skicka dem också till de provinser, som gränsa till Norge, på det att så många exemplar som möjligt deraf må inkomma dit.

Jag önskar likaledes, att ni genast låter trycka konungens proklamation till Norrmännen och att ni skickar mig ett stort antal exemplar deraf. Ni skall också skicka dem till landshöfdingarne.

Ni skall bli nöjd med den not, som de fyra kommissarierna tillstält prins Kristian. Fältmarskalken, grefve Essen, berättar mig att han sändt er den. Gif statsrådets medlemmar del deraf, sedan ni visat den för konungen.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 140.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till statsministern grefve Fredrik Gyllenborg. *Strömstad den 1 augusti 1814.*

Som jag gifvit grefve Engeström uppdrag att meddela er alla detaljerna af våra operationer och de händelser, som ega rum, skall jag ej här upprepa det samma för er. Hären är ståtlig, full af stridslust och kärlek till sina pligter, och om något skulle kunna fördröja våra framgångar, är det den fullständiga bristen på arrangementer från krigskomitéens sida. Inga magasin äro upprättade för truppernas rörelser, inga åt-

gärder äro vidtagna för proviant och foder, och om arméen kan marschera, hafva vi derför att tacka generalintendenten De la Granges nit och vaksamhet. Kassorna äro tomma och det finnes intet att betala truppernas sold med, och under tiden får generalintendenten höra af herr Santeson och andra personer, att det finnes öfver 700,000 R. i diskontkassan i Göteborg, en summa hvaraf direktörerna äro besvärade och hvarvid krigskomitéen förbjudit att röra. Jag önskar, Herr Grefve, att ni kommer öfverens med statssekreteraren Wirsén och grefve Mörner, till hvilka jag hyser ett oinskränkt förtroende, och hvilkas nit och insigter jag gör all rättvisa, om de verksammaste medlen att anskaffa de kassor, som äro nödvändiga för arméens underhåll och för att på detta sätt förekomma de förderfliga följderna af den tryckande brist, hvari den blifvit lemnad af krigskomitéen.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 141.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII. *Vestgaard den 5 augusti 1814.*

I det ögonblick, då jag skulle begifva mig till Fredriksstad och sedan till E. M., kom en ganska betydande man i landet, som jag gifvit uppdrag att besöka kommendanten i Fredrikshall, och berättade, att det fans sannolikhet för fästningens omedelbara öfverlemnande. Jag har anförtrott honom de propositioner, som skola göras. Som dagen är nästan förliden, skall jag i morgon resa till Fredriksstad och gå om bord hos E. M.

Danskarnes kända dubbelhet, hvaraf vi sedan lång tid tillbaka hafva en så obehaglig erfarenhet, gör mig utomordentligt misstrogen. Endast denna betänklighet hindrar mig att försäkra E. M., att den svenska fanan skall inom 2 gånger 24

timmar svaja från Fredrikshalls murar; ty att döma efter de meddelanden, som gjorts mig, borde detta vara en afgjord sak. I alla händelser skall jag låta framföra 20 mörsare för att med våld bemäktiga mig denna fästning, om jag ej kan erhålla den genom kapitulation.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 142.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland. *Ingedal den 7 augusti 1814.*

Jag har blifvit mycket rörd af den erinran och de känslor som E. M. uttalat i det bref, som generalen, baron van Suchtelen sändt mig från E. M. Stor och redlig som E. M. är, har det ej förvånat mig, att E. M. liksom konungen, liksom jag, liksom hela Sverige blifvit bedragen med afseende på prins Kristians verkliga afsigter. Att vinna tid för den dåliga sak, i hvilken han indragit ett godt och lätttroget folk — se der det enda motivet för honom och de trolösa rådgifvare, som omgifva honom.

General Orloff blef liksom de förbundna makternas öfriga kommissarier narrad [fut la dupe] af prins Kristian och hans omgifning.[1]) Han hade under kommissariernas andra resa till

---

1) Se om dennes beskickning SCHINKEL a. st. VIII ss. 178 o. f. Der uppgifves, s. 192, att Karl Johan sagt till Orloff, att han för kejsaren beklagat sig öfver hans uppförande. Detta synes strida mot föreliggande bref, men bestyrkes af kronprinsens bref af samma dag till grefve Karl Löwenhjelm. Det heter nämligen i detta bref omedelbart efter det utdrag deraf, som meddelas i SCHINKEL a. st. VIII s. 192 n:o 1: »Jag önskar, att ni i en enskild audiens ger kejsaren kännedom om herr Fosters*) bref och general Orloffs förslag, i det ni säger, att jag föreskrifvit er, att hålla denna affär ytterst hemlig och till och med att uppbränna den depesch, som omnämner den samma. Brefvet till Löwenhjelm finnes i afskrift i S. S.

*) Så skrifves namnet i afskriften i S. S., och att detta äfven är det riktiga, ses af L. F. Brocks Anmärkninger til J. Aalls Erindringer: Dansk Hist. Tidskrift, femte Række III. 2 s. 470 n. 2 till föregående sida.

Utg. anm.

Norge (företagen på deras eget initiativ) tillfälle att öfvertyga sig om sakernas verkliga ställning, och utan tvifvel skall han lemna E. M. en trogen skildring deraf. E. M. skall deraf se, att alla medel till förlikning, som varit förenliga med äran och konungens värdighet, blifvit erbjudna af H. M.; att i stället för den redlighet, som konungen borde vänta, prins Kristian endast svarat derpå med sväfvande förslag och slutligen med ett afslag, och att till sist det ej återstått något annat för Sverige än att genom vapenmakt göra gällande de rättigheter, som ett högtidligt fördrag och de förnämsta europeiska makters garanti tillförsäkra det. Och som det är i kraft af denna garanti, som den af general Bennigsen kommenderade arméen befinner sig i Holstein, bönfaller jag, att E. M. täcktes gifva honom order att åtminstone bemäktiga sig hertigdömena Holstein och Schleswig. Då skola de förbundnes trupper befinna sig fullständigt i samma ställning som före Kielerfördraget, hvars genomförande mött så många oförutsedda hinder.

Fästningen Fredriksstad och fästet Kongsten hafva kapitulerat. Vi hafva försäkrat oss om öfvergången öfver Glommen. Jag skall ej underlåta att gifva E. M. kännedom om alla våra operationer, hvilka, såsom jag hoppas, snart skola utsträckas ända till Kristiania. Ett felsteg af en öfverste har hindrat oss från att ännu vara i besittning af Fredrikshall.

Prins Kristian hade inbillat kommissarierna, att det norska folket skulle resa sig i massa vid den svenska arméens inträngande i landet. Hvad vi hittills erfarit är en formlig vederläggning af denna försäkran. Skaror af landtmän qvarstanna lugna i närheten af våra läger; bönderna komma till våra soldater som till gamla vänner; de erkänna, att deras lycka är förbunden med deras pligter och att deras verkliga fördelar fordra Norges förening med Sverige.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 143.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till utrikesstatsministern grefve L. von Engeström. *Ingedal den 7 augusti 1814.*

På grund af allt, som jag erfarit sedan mitt inträngande i Norge, på grund af det, som generaler och andra personer hvilka stå prins Kristian nära hafva sagt, är det utom allt tvifvel, att herr Martens här uppfört sig ganska illa. I stället för att följa sin monarks vilja och instruktioner och tala för Norges förening med Sverige har han fört ett språk, som är alldeles i prins Kristians och upprorspartiets anda, och han har försäkrat, att de preussiska trupperna aldrig skola ställas under mina order eller under någon annans i syfte att uppträda mot Norge. Jag önskar, Herr Grefve, att ni skrifver om allt detta till baron Taube med befallning att meddela det till kansleren, furst Hardenberg, med det tillägg att det är konfidentielt och att man afhåller sig från att meddela många andra detaljer liksom det åtlöje, baron Martens genom sin ton och sina yttranden ådrager sig såväl inför oss som inför sina herrar kolleger.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 144.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII. *Fredriksstad den 8 augusti 1814.*

Jag trodde att intet skulle kunna förhindra utförandet af min plan att i dag komma och uppvakta E. M., men operationerna mot ön Tunöe, om hvars intagande jag väntar underrättelse under dagens lopp; det förslag, som framstälts till mig af prins Kristian och slutligen den starka vinden och det dåliga väder, som för närvarande är rådande, nödga mig att till mor-

gondagen uppskjuta den tillfredsställelse, som mitt hjerta lofvar sig af att få se E. M. Ön Tunöe är nödvändig för vår framgång. Dess besittning försäkrar oss om Glommens från sjön Öjeren ända till Fredriksstad. Som generalerna Vegesack, Cederström och Boije förfölja fienden och drifva honom på andra sidan Onstasundet, frigör detta general Gahn och bereder honom möjlighet att företaga något mot Fossen och till och med mot Kongsvinger. Prins Kristian har skickat sändebud till mig för att få veta de sista vilkor, som E. M. kan vilja medgifva, och det synes, som om han ville gå in på dem, som jag meddelat honom å E. M:s vägnar och som i hufvudsak äro af följande innehåll: Öfverlemnande af hans myndighet i nationens händer; statsrådet skall styra riket i E. M:s namn, till dess nationalförsamlingen framstält för E. M. förslaget till en författning; prins Kristian skall lemna riket genast efter sin abdikation.

Hvad väderleken angår är den sedan några dagar så svår, att de starkaste konstitutioner ej fördraga den. E. M:s helsa är allt för dyrbar för mig och fäderneslandet, för att jag ej skulle anse såsom min pligt att besvärja E. M. att ej utsätta sig för en förlängd vistelse om bord. Jag skall upprepa uttrycken för min oro i detta hänseende, när jag får äran att i morgon bittida göra E. M. min uppvaktning.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 145.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till statssekreteraren Gustaf Fredrik af Wirsén. *Fredriksstad den 8 augusti 1814.*

Våra framgångar i dessa trakter göra det behof, vi hafva af er närvaro, för hvarje dag större. Det behöfves för att organisera landets styrelse någon, som med sina råd och sin erfarenhet kan understödja de administratörer, som jag utnämt. Det

är likaledes nödvändigt att vidtaga hastiga och verksamma åtgärder för att betrygga arméens underhåll. Ni står i spetsen för spannmålskomitéen, och utan er kan intet företagas för detta ändamål. Således, min käre Wirsén, kom hit af tillgifvenhet för mig och fäderneslandet. Begif er i väg 12 timmar, sedan ni mottagit detta bref och kom hit på det jag må för er förnya försäkringarna om min tillgifvenhet.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 146.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Öfverståthållaren grefve Karl Mörner, *Fredriksstad den 9 aug. 1814.*

Vid mottagandet af detta bref skall ni utan att förlora ett ögonblick gifva order åt den bataljon från Upland, som gör garnisonstjenst i Stockholm, att i ilmarscher och på vagnar bryta upp för att begifva sig till Karlstad, hvarest denna bataljons chef skall mottaga nya order från general Gahn. Jag låter skrifva till landshöfdingarne i Vermland, Nerike, Vestmanland och Upland och hålla åkdon i beredskap.

General Gahn, som fått i uppdrag att bevaka gränsen med en kår af omkring 1200 man, har trott sig kunna framtränga ända till Lier och har anfallit denna position, som är skyddad af befästningar. Han har ej lyckats. Sedan han dragit sig tillbaka ända till Medskog, har han blifvit anfallen tre dagar derefter, och hans kommunikationer voro redan afskurna af fienden, förr än han blef underrättad derom. Om han gjort sig skyldig till en allt för stor säkerhet vid bevakandet af denna position, har han rikligen godtgjort detta fel genom en sällsynt behjertenhet och genom att utveckla talanger som hedra honom; men mycket tappert folk har förlorat lifvet, och andra äro svårt sårade. Fienden har, enligt hvad general Gahn meddelat mig, dragit sig tillbaka till sin gamla ställning vid Lier, hvilket visar, att han lidit mycket. Jag har stält *beväringen* från Da-

larne, Nerike, Vermland och Vestmanland till general Gahns disposition, men som det är nödvändigt att på detta håll hafva en division af 5 à 6,000 man, får ni ej förlora en minut, innan ni låter bataljonen afgå. Genom detta aftåg får ni för tjenstgöring i Stockholm ej mer än hvad som återstår er af de två gardesregementena till fots och af hästgardet jemte Stockholms läns beväring [le beväring de la province de Stockholm]. Konungens mening är att ni kallar beväringen från Södermanland och Upland till att deltaga i tjenstgöringen, ifall ni nödvändigt har behof deraf.

Prins Kristian har låtit försäkra mig att hans afsigt är att abdikera, och han har låtit begära en vapenhvila. Hans anhängare äro mer än modfälda, och det är sannolikt att allt detta inom kort skall sluta väl.

Fästningen Fredrikshall skulle redan vara i vårt våld, vore det ej för ett felsteg, begånget af en officer, hvilken dock, som jag tror, ej hade någon dålig afsigt. Ett annat har sedan dess egt rum och beröfvat oss besittningen af en fästning, som skulle vara oss till stor nytta.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 147.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till utrikesstatsministern grefve L. von Engeström, *Fredriksstad den 9 augusti 1814.*

Konungen har anländt hit denna morgon, i samma ögonblick som jag gick att sätta mig i slupen för att begifva mig ombord till honom. H. M. åtnjuter den bästa helsa.

Vi äro nu herrar öfver Glommens venstra strand från Onsta sund till Fredriksstad. Våra trupper innehafva Hjörntved och Trögstad. Vid min ankomst hit gaf jag order att förjaga fienden från Glemminge. I dag har han blifvit tvungen att utrymma

Rolöc och bränna bryggan vid Kjölberg. Man har tagit 40 fångar. Han har likaledes blifvit tvungen att utrymma Tunöc. Vid reträtten till Isebro har han kastat 5 18-pundiga kanoner i vattnet och sänkt ett fartyg, på hvilket han hade 4 kanoner af samma kaliber och en mängd kulor. Fältmarskalk Essens trupper hafva passerat Sannesnnd och förfölja fienden. Vår flotta seglar uppför Kristianiafjorden för att understödja våra operationer mot Moss. För öfrigt skall jag i morgon sända er officiella underrättelser.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 148.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till generalmajor K. P. Gahn[1]), *Fredriksstad den 14 augusti 1814.*

Fältmarskalken, grefve Essen och generalen, baron Adlercreutz hafva meddelat mig edra rapporter. Er första affär var vacker. Den, som ni nyss haft, har varit olycklig. En något för stor säkerhet har kanske varit orsaken dertill, men ni har dervid utvecklat talanger, som hedra er, och genom ert lugna mod har ni bevarat era trupper från en vild flykt. Den förlust, ni lidit, är icke så stor, att den kan hindra er från att åter reorganisera era trupper. Gör det genast och laga att ni blir i stånd att snart återtaga en ställning, som anstår er karaktär. Inom 14 dagar skall jag hafva samlat omkring 6,000 man i denna trakt. En bataljon från Upland, en annan från norra Skåne och 200 man från Göteborg erhålla order att i ilmarscher förena sig med er. Kapten Stjernskantz har brutit upp med 250 man; han passerar Aremark, Ödemark och Örjebro för att förena sig med er. En annan kår skall följa efter honom. Under tiden tror jag att ni bör kalla till er beväringen

---

1) Se Schinkel a. st. VIII s. 202.

Utg. anm.

från Vermland och Nerike och förbereda beväringen i Dalarna och Vestmanland på att hålla sig beredd att marschera, så snart ni ger dem order derom.

Jag har befalt, att 50 man af gardet till fots och 25 af gardet till häst och två 6-pundiga kanoner skola sändas till er. Allt detta skall ofördröjligen komma till er.

En sqvadron af Smålands dragoner mottager order att förena sig med er. Under det ni väntar på dessa förstärkningar, önskar jag, att ni förskansar er, så att ni ej kan blifva öfverväldigad.

Om ni har behof af kavalleri, så anhåll hos öfverste Ek och landshöfdingen i Jemtland, att de genast skicka er 30 dragoner från detta landskap. Jag bifogar härmed en order till landshöfdingen och öfverste Ek.

Försök att sätta er i förbindelse med kapten Stjernskantz. Gif mig hvarje dag underrättelser från er genom denna förbindelse eller genom att låta era ordonanser passera det svenska området, ifall vägen öfver Örjebro ej är säker.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 149.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till general M. F. F. Björnstjerna, *Fredriksstad den 13 augusti 1814* [1]).

Jag har mottagit ert bref och de bifogade handlingarne. Jag har låtit uppläsa dem i närvaro af H. Ex. baron Cederhjelm, H. Ex. generalamiralen, general Adlercreutz och öfriga närvarande generalspersoner. Man har beslutit att gifva de föreslagna vilkoren en ny redaktion, ehuru med bibehållande af samma grunder, ty vårt språks lynne gör denna förändring nödvändig. Säg prins Kristian, att oaktadt alla mina önskningar att se föreningen med Norge komma till stånd utan dröjs-

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VIII s. 208.

Utg. anm.

mål och blodsutgjutelse tillåta mig icke mina pligter mot konungens värdighet, nationens heder och de tappra officerarnes och soldaternas ära att antaga andra vilkor än dem, som general Sköldebrand medför. Upprepa för prinsen, att igen kan hysa bättre afsigter mot honom än jag. Utveckla för honom, att den demarkationslinie, som jag begär för våra trupper, icke gifver oss mera landområde än som de redan anbefalda trupprörelserna försäkra oss om inom loppet af 2 eller 3 dagar.

Bombardementet af Fredrikshall har börjat. Det kunde redan i går hafva skett, om jag icke afvaktat resultatet af er beskickning. Jag tviflar ej på, att vi i morgen skola hafva platsen. För öfrigt kan ni gifva prins Kristian kännedom om garnisonens sinnesstämning och om dess begäran om spikar för att fastnagla kanonerna.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 150

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till general Charles de Suremain, *Fredriksstad den 13 augusti 1814*[1].

Herr Tank lofvade vid sin afresa att som i går skicka en order från prins Kristian till kommendanten på fästningen Fredrikssten att uppgifva den samma, men som denna order ej ankommit och underhandlingarna draga ut på tiden på ett sätt, som kommer att tro, det de ej skola lemna något gynsamt resultat, innan vi användt vapenmakt, skall ni börja bombardera fästningen, så snart ni mottagit detta bref. Ni skall denna natt företaga låtsade stormningsförsök för att uttrötta garnisonen, och ni skall för detta ändamål använda voltigörskompaniet af regementets Royal Svède tillika med de trupper som ni fin-

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VIII s. 206 n. 5.

Utg. anm.

ner lämpliga; men ni skall ej använda mer än ett litet antal, på det att ni må undvika allt för stora förluster. Om ni i morgon hoppas kunna lyckas, skall ni företaga en verklig stormning på den punkt, som ni finner mest passande. Intagandet af Fredrikssten skall göra stort intryck på allmänna meningen i Europa och i synnerhet bland Norrmännen. Jag skall försöka att kunna komma till er under dagens lopp.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 151.

Kejsar Alexander I af Ryssland till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Kamini Ostrow den 14 augusti 1814*[1]).

Min Herr Broder och Kusin!

Det är med den uppriktigaste ledsnad, jag erfarit, huru föga de hos prins Kristian gjorda försäkran motsvarat E. K. H:s förväntan. Jag afsänder i dag ånyo grefve Löwenhjelm till E. K. H. för att underrätta, att, så snart jag fick höra att fiendtligheterna öppnats, gaf jag order åt general Bennigsen att afsända en kår på 6,000 man, som skall marschera genom Jutland och i Fladstrand gå ombord på de transportfartyg, jag der låtit begära af den danska regeringen. Jag betviflar alls icke, att dessa trupper skola med det första kunna förena sig med E. K. H:s armé och kraftigt kunna medverka till Norges snara eröfring. Den framgång, som redan krönt E. K. H:s första operationer, är för oss ett godt förbund, och jag skyndar att med anledning deraf lyckönska E. K. H.

Grefve Löwenhjelm skall i detalj inför E. K. H. redogöra för mina order till general Bennigsen, hvilka finnas upptecknade i medföljande kopia af den instruktion, jag sändt honom.

---

1) Se SCHINKEL a. st. VIII s. 218 n. 5. Dateringen antagligen g. st. *Utg. anm.*

Jag hoppas, att E. K. H. häruti skall finna ett nytt bevis på min oföränderliga tillgifvenhet.

Emottag jemte försäkran om denna känsla äfven den om den högaktning, med hvilken jag förblifver,

Min Herr Broder och Kusin,

E. K. H:s

gode broder och kusin

ALEXANDER.

Just som jag skulle afsända mitt bref emottog jag det, som E. K. H. genom kapten Bibikof tillsändt mig. Jag hoppas att E. K. H. genom mitt bref skall se, huru lifligt jag önskar att i allt medverka till E. K. H:s planer och vid hvarje tillfälle bevisa er min uppriktiga och oföränderliga vänskap.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 152.

Kejsar Alexander I af Ryssland till general Bennigsen, *Kamini Ostrow den 14 augusti 1814.*

Herr General! Jag har emottagit de rapporter, ni tillsändt mig af den 20 juli. De, som kommit mig till handa från general Orlow hafva bevisat mig, att alla försök, som gjorts hos prins Kristian för att i godo uppgöra affären med Norge, varit fruktlösa. Fiendtligheterna hafva derför börjat och kronprinsen har inträngt i Norge. Genom de fördrag, som förefinnas mellan Ryssland och Sverige, har jag förbundit mig att hjelpa det sednare med en armékår af 35,000 man. Som emellertid det mål, hvartill de skulle användas, icke fordrar en så stor styrka, har kronprinsen endast begärt 6,000 man. Jag hade hoppats, att den britiska regeringen skulle anskaffa det nödvändiga antalet transportfartyg för att öfverföra trupperna till Sverige, men som den bestämdt nekat dertill, återstår oss ingen annan utväg än att inskeppa dem vid Jutlands spets på fartyg, som den danska regeringen måste anskaffa.

Jag sänder i dag order till chevalier de Lisakevitsch, att han skall begära såväl transportmedel som tillåtelse till genommarsch. Jag önskar, att ni å er sida måtte vidtaga nödiga åtgärder för att understödja dessa fordringar. Om, såsom jag likväl icke har skäl att tro, dessa icke skulle bifallas, skall ni med hela den armé, som står under ert befäl, inrycka i Schleswig och Jutland och besätta hela halfön. Jag kan dock ej tro, att den danska regeringen skall tvinga er till denna ytterlighet, utan att den genom att underlätta mina truppers öfvergång till Norge äfven skall underlätta eröfringen af ett land, hvilket det utan allt tvifvel i första rummet uppeggat till motstånd.

Var af den godheten, general, att underrätta chevalier Lisakevitsch om det antal transportfartyg, som ni behöfver, samt gif honom äfven uppgift på sammansättningen af den kår, som skall öfverföras till Sverige.

För kopians öfverensstämmelse:

Stassekreteraren grefve Nesselrode.

[Öfversättning från en afskrift af en officiell kopia på franska. Denna handling utgör en bilaga till föregående bref].

№ 153.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till öfverståthållaren grefve Karl Mörner, *Fredrikstad den 14 aug. 1814.*

Jag har nyss emottagit er rapport af den 8. Med stor tillfredsställelse har jag erfarit, att ni förekommit mina afsigter genom att sända Uplands bataljon till general Gahn, förrän ni hunnit derom erhålla order. Detta förutseende å er sida förvånar mig icke. Dessutom skyddar general v. Vegesacks marsch Vermland för hvarje öfverrumpling af fienden, då han efter en vacker affär vid Trögstad ockuperar Hamnäs och ämnar vända sig mot Blakier.

Jag har sändt generalerna Skjöldebrand och Björnstjerna till prins Kristian med nya förslag. Om svaret ej blir gynsamt, skall jag gifva order om en allmän rörelse för att öfverföra hela arméen till Glommens högra strand. Redan har grefve Mörner passerat denna flod i dag på morgonen vid Kjölbergs bro. Motståndet var ej stort, och jag hoppas, att det ej skall blifva större på de öfriga punkterna, ty tecken till affall tyckas börja visa sig Norrmännen. Öfverste Skjöldebrand sårades i denna affär, och vi hafva att beklaga förlusten af öfverstlöjtnant Silfverstolpe, som i går dödades vid Fredrikshalls bombardement.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 154.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Fredriksstad den 15 augusti 1814.*

Jag skyndar att underrätta E. M., att generalerna Skjöldebrand och Björnstjerna, som jag afsändt för att framföra svaret på de vilkor, prins Kristian föreslagit, äro på återresa från Moss. Enligt den fullmagt, som E. M. haft den godheten att lemna mig, skall jag underteckna konventionen. Den är hedrande för arméen och nyttig för de båda konungarikena. Under dagens lopp skall jag hafva äran att underrätta E. M. om vilkoren såväl i konventionen som för vapenhvilan.

Fredrikshall har bombarderats 48 timmar. Denna plats kommer att gifva sig i dag.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 155.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till utrikesstatsministern grefve L. von Engeström, *Fredriksstad den 15 augusti 1814.*

Jag önskar, att ni underrättar regeringen, att prins Kristian nedlagt sin magt och att fiendtligheterna upphört, hvilket ni äfven torde låta införa i Göteborgs tidning. Meddela alla våra diplomatiska agenter denna vigtiga tilldragelse och tillägg i underrättelsen till herr von Rehausen, att, när 30 mörsare hade spelat mot Fredriksten och då allt var redo till en stormning, kom befallningen att kapitulera.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 156.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII. *Fredriksstad den 19 augusti 1814.*

Jag har afsändt herr d'Osson för att till E. M. öfverlemna originalhandlingarna angående de mellan den norska regeringen, prins Kristian och mig upprättade fördragen. På samma gång har jag till Kristiania afsändt general Björstjerna för att vistas der i egenskap af E. M:s kommissarie med uppdrag att öfvervaka fördragens fullgörande. Jag har mottagit underrättelse om hans ankomst till Moss och afvaktar en sådan om hans emottagande i Kristiania. Så snart jag erhållit underrättelse härom, begifver jag mig till E. M. för att få den äran att underrätta E. M. om allt, hvarom jag erhåller kunskap. Jag inspekterade i går Fredriksstens fästning, som man kan kalla Nordens Gibraltar. Då vi lemnade utanverken för att begifva oss till fästet Gyllenlöwe, funno vi på halfva vägen ett träkors, af hvars inskrift vi funno, att Karl XII der slutade sin bana. Ofrivilligt och som af en ingifvelse aftogo vi alla våra hattar och stodo med blottade hufvuden under hela den tid vi uppehöllo oss

omkring det minnesmärke, som erinrade oss om hjelten. En helig vördnad bemäktigade sig våra själar. Det var ögonblickets gärd, den enda, som tillfället tillät oss att egna hans minne [1]).

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 157.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till general M. F. F. Björnstjerna, *Fredriksstad den 20 augusti 1814.*

Som jag önskar begagna mig af den tid, sjöfarten är öppen, samt tillgodogöra mig alla de medel, som kunna stå mig till buds, för att visa det norska folket de omsorger jag gör mig för att befria detsamma från olyckorna af en ny hungersnöd, önskar jag känna vidden af dess behof och de bäst passande åtgärderna för att hastigast tillfredsställa dem.

För att erhålla ett säkert resultat, grundadt såväl på tillgångarna som på de båda konungarikenas ömsesidiga intressen, är det nödvändigt, att statsrådet utnämner 2 eller 4 norska medborgare med fullmagt att begifva sig till mitt högqvarter för att der rådgöra med de personer, som jag redan utsett att sköta denna vigtiga angelägenhet. Menskligheternas fordringar är hvad som ligger konungen mest om hjertat, och jag hoppas, att statsrådet deruti skall se en nog vigtig orsak för att icke fördröja dessa ombuds afsändande, hvilkas erfarenhet och insigter måste vara af stor vigt.

Det svenska myntet sprides dagligen i de norska provinserna. I detta afseende hoppas jag att kunna utgifva författningar, som blifva lika fördelaktiga för de båda folken. Denna sak bör äfven vara föremål för statsrådets uppmärksamhet vid utnämnandet af ombuden, så att bland dem finnas män, som

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VIII s. 217 n. 4.

Utg. anm.

tillräckligt förstå landets finansiella ställning för att kunna föreslå grunder för ett myntsystem, som på en gång är nyttigt och egnadt att gifva kredit åt pappersmyntet.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 158.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till vice amiralen baron O. R. Cederström, *Fredriksstad den 21 aug. 1814* [1]).

Sedan jag tillsändt er mina instruktioner rörande den resa, ni skall göra till Bergen och Throndhjem, fick jag underrättelse, att ett uppror utbrutit i Kristiania och att det blott tycktes varit riktadt mot några medlemmar af statsrådet, men att de illasinnade drogo fördel af denna orolighet för att förolämpa de svenska officerare, som jag sändt i en beskickning till den norska regeringen. Dessa officerare hafva nödgats lemna staden, och som den svenska äran fordar en upprättelse härför, beordrar jag er att begagna första gynnande vind för att åter segla upp i Kristianiaviken med edra båda fregatter. Så snart ni inkommit dit, skall ni förklara för stadens styrelse, att den har att lemna er uppgift om de upproriske. Skrif derpå genast till regeringen och fråga, om den anser sig stark nog att uppehålla lugnet i staden och konungariket.

Erhåller ni endast nekande svar angående dessa båda saker, så underrätta mig genast derom och stanna på Kristianias redd, till dess ni hinner förena er med amiral Puke, hvilken jag gifvit order att hålla sig färdig att gå uppför viken med linieskeppen, fregatterna och kanonsluparna, under det att 20,000 man sätta sig i marsch genom Moss för att återställa lugnet i detta land. Erhåller ni deremot tillfredsställande svar, skall ni återvända till denna redd för att gifva mig närmare underrättelser och fortsätta er färd till Bergen och Throndhjem.

[Utdrag ur en afskrift på franska].

---

1) Se SCHINKEL a. st. VIII s. 219 och Bil. 50. *Utg. anm.*

№ 159.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till general Bennigsen, *Askim den 24 augusti 1814.*

Ert bref af den 2 augusti har varit länge på väg, och jag erhöll det först i Askim vid Glommen. Ryktet, som spridt sig, att prins Kristian begärt vapenhvila, var sant, men denna begäran var så stridande mot de bestående fördragen emellan Sverige och stormakterna, att den tillbakavisades. Jag har skrifvit till er för att underrätta er om de operationer, som egt rum, och de fördrag, som dessa haft till följd. Fruktande, att mitt bref, som blifvit afsändt öfver Danmark, kan blifva uppehållet, sänder jag er nu en afskrift af de tvenne öppna fördragen. Dessutom finnas tre hemliga artiklar angående prins Kristian. De hafva afseende på hans afsägelse och öfverlemnandet af regeringen till statsrådet. Sakerna tyckas hafva tagit en god vändning. De Danskars uppförande, som befinna sig i Norge, visar emellertid, att de hafva hemliga instruktioner att uppreta befolkningen. Jag har underrättat H. Kejs. M. om allt, och jag förutser, att ni af honom får order att bibehålla edra positioner, tilldess Norge blifvit fullständigt förenadt [med Sverige]. Stortinget skall öppnas den 7 oktober. Tilldess skall jag underrätta er om allt, som passerar.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 160.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till statssekreteraren G. F. af Wirsén, *Fredrikshall den 29 augusti 1814.*

Jag önskar, att ni utan uppskof begifver er till Kristiania för att der med ledamöterna af det norska statsrådet öfverlägga om de ämnen, som innehållas i den instruktion, jag

gifvit er. Ni bör i första rummet fästa uppmärksamhet på statsrådets förberedande arbeten för det stundande stortinget, på Norges proviantering, på dess finansiella ställning, på dess utförsel under detta år och slutligen på tullarna. Den utveckling, för hvilken alla dessa grenar äro mottagliga, skall tjena att befästa [fixer] konungens välvilliga afsigter för Norrmännen.

Ni bör ej försumma något medel att låta landets mera framstående innevånare känna denna vår afsigt. Säg herr Rosencrantz, huru mycket det smärtar mig, att se honom ådagalägga åsigter, stridande mot de båda nationernas intressen. Låt honom äfven tillika med alla, som dela hans åsigter, förstå, att förlängandet åt denna oro i sinnena just är medlet att försätta Norrmännen i den mest beklagansvärda ställning, tilldess deras förstånd kommer dem till hjelp och de få se den afgrund, i hvilken enskilda intressen varit nära att störta dem.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 161.

Generalmajor Gustaf R. Boye, statssekreteraren G. F. af Wirsén och generalmajor M. F. F. Björnstjerna till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan. *Kristiania den 1 september 1814*[1]).

U. P. M.

Något uppehåll hos DivisionsGeneralen i afseende på armée förläggningen[?] och svårigheten at få hästar orsakade, att vi icke ankommo hit förr än i går kl. 10 f. m. GeneralMajor Björnstjerna, som hade sammanträde med StatsRådet kl. 12, annonserade vår ankomst, och på eftermiddagen kl. 5 gjorde vi alla visit hos kammarherrn Rosencrantz. Samtalet inleddes

---

1) Den i SCHINKEL a. st. VIII s. 357 utlofvade handlingen.
Utg. anm.

genast på nödvändigheten för de bägge Nationerne at skyndsamt se det för handen varande tillståndet upphöra och på angelägenheten för Oss att komma till någon visshet, huruvida de uplyste i Landet ville använda sitt inflytande på folkets sinnen at befordra föreningen, och om Konungen med tillförsigt kunde påräkna Norrska Stats Rådets Ledamöters biträde uti sina föremål och omsorger för Norriges väl. För kammarherrn Rosencrantz repeterades noga de grundsatser, hvarifrån vi aldrig kunde afvika, at nemligen Norriges förening med Sverige daterades från Freds-Tractaten i Kiel, och at antagandet af Norriges Constitution med de förändringar, hvilka af föreningen föranleddes, var en följd af konungens från början tagne beslut at låta Norska folket sjelfve afgöra om den stats författning de funno för sig tjenligast, utan at någon fråga om konungens rätt til Norrska kronan ur något villkor skulle såsom öfverläggningsämne kunna erkännas.

Utan att motsäga de skäl, på hvilka vi byggde denna framställning, trodde kammarherrn Rosencrantz, at Han och Stats-Rådet uti sin nuvarande platts icke hade mer än en väg at följa, den nemligen som enligt Constitutionen dem ålåg. De hade besvurit, at vid inträffande sjukdom eller annat förfall hos den Regerande skulle StatsRådet utöfva den värkställande makten, intill dess Stortinget komme tillsammans. Därefter ville De handla, i annat förhållande kunde han för sin del nu ej upträda. När Stortinget blef samladt och Hans befattning kunde uphöra, då blefve Han i tillfälle at som medborgare verka för sitt Lands väl efter sin enskilta öfvertygelse.

Det blir för vidlyftigt at nu uprepa allt hvad som under en Conversation af 2 $^1/_2$ timma förekom; men i sammandrag synes det kunna innefattas uti följande:

1. at Regeringens Ledamöter med den yttersta varsamhet gå tillväga, såsom den enda möjlighet för Dem at under den förhanden varande gäsningen hos folket kunna vidmakthålla ordningen och vara säkra för sina egna Personer.

2. at utan detta handlingssätt skulle de upphöra at vara nyttige så väl för deras medbröder som för *Nordens lugn.*

3. En helig försäkring på hedersord at hvarken hafva vidtagit eller ämna vidtaga något steg som *motarbetade* Rikenas förening.

4. at vilja uppricktigt lemna de uplysningar, Vi kunde äska om användbara Personer: icke att nämna dem, men svara rörande dem, vi satte i fråga.

5. at sysselsätta sig med utarbetandet af de jemkningar i Constitutionen, som vid föreningen borde komma i fråga.

6. Lofvade, så vidt med Tryckfrihets-Lagarne öfverensstämde, hindra olämpeliga articlars införande uti Tidningarne. Var ledsen åt hvad i den delen skett, men trodde det rättaste medlet vore at repliquera hvad som infördes medelst vederläggningar och sakernas rättare framställning.

7. Var tacksam för de tagna messurer i afseende på Spanmålstilförseln, men ansåg af högsta angelägenhet at blifva officialiter underrättad, det Engelsmännon äfven för Deras del uphäft blocaden, emedan köpmännen dess förinnan icke vågade utsända sina Skepp at hämta Spanmål.

8. Uppå föreställning, huru angelägit det vore för oss at formera Magaziner uti Christiania, medan Sjöfarten är öppen, trodde Rosencrantz, at intet hinder därvid skulle möta, och at StatsRådet ville garantera fria dispositioner af desse förråder, ehvad utgång än sakerna måtte taga. Frågan om en sådan garantie uptogs ej.

Vi spara att ingå i vidare detailler till dess ytterligare communicationer satt oss i tillfälle at dömma med mera säkerhet.

Ställningen härstädes är ganska critisk. Man annoncerar mycket öfvermod, och bitterheten emot Svenskarne är allmän nog, men isynnerhet hos MilitaireBefälet. Den Garnizon, på hvilken lugnet i staden hvilar, är således visst icke tillförlitelig.

Regeringen tyckes dock hafva nödigt gehör ännu; men sådant kan förändras från den ena timman till den andra. Förtrolighet vinna vi i alla fall ej med desse herrar: De villja ej, eller våga ej närma sig: Vi tro snarare det senare.

Säkert är emellertid, at stora bekymmer skola möta uti hvad som återstår, innan man kommer till några vesänteliga[!] resultater i afseende på ett befästadt lugn.

GUSTAF BOYE. G. F. WIRSÉN. M. BJÖRNSTJERNA.

[Original].

№ 162.

Kejsar Alexander I af Ryssland till H. K. H. Kronprinsen Karl Johan, *Petersburg den 1/13 september 1814.*

Min herr Broder och Kusin! Jag vill ej låta amiral Gyllensköld återvända till E. K. H., utan att han sjelf får framföra uttrycket af den tillfredsställelse, jag erfarit vid underrättelsen om det hastiga och afgörande resultat, ni vunnit i Norge. De försäkra E. K. H. om nya anspråk på den svenska nationens tacksamhet, och som E. K. H. känner min tillgifvenhet för er person och det nöje, jag erfar af att än fastare tillknyta de band, som förena mig med Sverige, kan E. K. H. lätt inse, med hvilken glädje jag sett er vinna det mål, som ni eftersträfvat till detta rikes ära och nytta. Jag ber till Gud, att Norrmännen måtte erkänna det förtroende, de böra sätta till E. K. H:s karaktär, och att den fullständigaste enighet snart måtte utmärka de båda ländernas förening.

Jag står färdig att afresa till Wien, dit jag medför de känslor, som E. K. H. vet att jag hyser, och hvilka icke skola låta mig försumma något, som kan medverka till att befästa det så lyckligt återstälda lugnet i Europa, och såväl Sveriges intressen som E. K. H:s skola säkert vara bland dem, med hvilken jag skall sysselsätta mig med den största tillfredsställelse. Jag ber E. K. H. vara försäkrad am den uppriktiga tillgifvenhet, hvarmed jag hela lifvet förblifver

Min Herr Broder och Kusin,

E. K. H:s

gode broder och kusin

ALEXANDER.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 163.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till generalen, grefve Bennigsen, *Göteborg den 17 sept. 1814.*

Jag har underrättat er om den af mig till kejsar Alexander gjorda hemställan om en kår af 6,000 man af er armé att öfverföras till Norge. Grefve Löwenhjelm, som hitkom för några dagar sedan, lemnade mig det bref, H. M. kejsaren skrifvit till er för att ställa denna kår till min disposition. Jag sänder er det härmed. De konventioner, hvarom ni blifvit underrättad, hafva afslutat fiendtligheterna i Norge, hvadan alla H. M. kejsarens anordningar, åtminstone för det närvarande, synas kunna inställas. Jag har underrättat H. M. om allt, som passerat, och bedt honom tillåta, att er armé fortfarande måtte få hålla det område besatt, der den befinner sig, tilldess Norges förening blifver fullkomligt åvägabragt. Skälen som bestämt mig härför, äro grundade på nödvändigheten att söka förekomma det inflytande, som Danmarks agenter utöfva i detta land, hvarest de ännu innehafva offentliga tjenster. Den 7 okt. öppnas stortinget och allt synes antyda, att denna församling skall komma att bestå af så kloka och upplysta män att de kunna inse Norges nuvarande belägenhet och dess behof af ett lugn, som endast föreningen med Sverige kan förskaffa detsamma.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 164.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till kontreamiralen sir Jonstone Hope, *Göteborg den 18 september 1814.*

Ert bref af den 8 har kommit mig tillhanda. Jag har med nöje deraf erfarit, att ni erhållit underrättelse om fiendtligheternas upphöranne i Norge, och jag är tacksam för det intresse ni visar för denna händelse. Genast derefter under-

rättades kapten Mackenzie, som kommenderar den britiska sjöstyrka, hvilken kryssar i dessa farvatten, af viceamiralen baron Cederström, öfverbefälhafvare på den svenska flottan, om att de norska fartygen fritt kunde lemna sina hamnar.

Oaktadt några uppviglares hemliga stämplingar gifver allt vid handen, att Sverige icke kan annat än lyckönska sig öfver de milda mått och steg, det användt. De mest framstående männen i Norge äro öfvertygade om nödvändigheten att undvika alla skakningar, som kunna aflägsna unionen, och den allmänna opinionen tyckes hylla dessa åsigter.

Nu återstår mig blott, Herr Kontreamiral, att tala med er om kapten Mackenzies goda uppförande. Denne officer har utmärkt sig genom det nit och den verksamhet, med hvilka han uppfylt de instruktioner, han af er erhållit. Det sätt, på hvilket han understödt våra operationer, har till fullo rättfärdigat det val, ni gjort.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 165.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till prins Kristian Fredrik af Danmark, *Fredrikshall den 28 sept. 1814.*

Jag tror mig ej bättre kunna svara på det förtroende, E. K. H. visat mig, än genom att med fullkomlig uppriktighet meddela E. K. H. mina tankar angående det handlingssätt, som E. K. H. skall anse sig böra iakttaga vid det norska stortingets öppnande och som öfverensstämmer med freden i Kiel.

Det är i afsigt att fullborda ett redan påbörjadt och åt det norska folkets lugn och lycka helt och hållet helgadt arbete som jag smickrar mig med att E. K. H. genast efter stortingets öppnande formligen till ständerna aflemnar den akt, hvarom vi kommit öfverens, samt att E. K. H. dessutom anser det öfverensstämma med sin värdighet att låta densamma åtföljas af en

uppmaning till Norrmännen att med lugn och förtroende emottaga konungens myndighet. Genom att undvika att härvid återkomma till det förflutnas beräkningar och de förhoppningar, man kunnat hysa, skall E. K. H. bäst tjena ett folk, som väl under alla förhållanden måste väcka E. K. H:s intresse. E. K. H:s belägenhet och slutet för er vistelse i Norge tyckas fullkomligt rätt hafva uppfattats af H. M. drottningen af Danmark. Hon har genom generallöjtnanten, baron Tavast låtit underrätta konungen, min herre, att hon skall afsända en brigg, som skall öfverföra E. K. H. till Seland. Statsrådet, amiralen, baron von Platen skall hafva den äran att lemna E. K. H. detta bref[1]). Jag ber E. K. H. att välvilligt emottaga denna generalsperson. Han känner mina tänkesätt och kan inför E. K. H. redogöra för dem. Jag har uppdragit åt honom att rådgöra med E. K. H. angående det handlingssätt, som E. K. H. bör iakttaga vid stortingets öppnande, på det att de af konungen utnämda kommissarierne må kunna handla i öfverensstämmelse med E. K. H. och i enlighet med de grundsatser, som äro en följd icke endast af våra konventioner, utan äfven af de deklarationer, E. K. H. utfärdat.

Jag räknar alltför mycket på E. K. H:s karaktär för att ej vara öfvertygad, att E. K. H. skall undvika allt, som kan uppväcka gamla minnen. Om emellertid hatet, illviljan och partiintresset skulle vid stortinget få öfverhand öfver det allmänna intresset, om, säger jag, några orostiftare skulle lyckas att qväfva upplysta och kloka mäns röst, skall konungen icke ångra att hafva velat vara det norska folket till nytta, men han skall, ehuru med sorg, se sig nödsakad att förfara strängt emot uppviglarne, och i sådant fall skall E. K. H. erfara, att politiken har sina regler och långmodigheten en gräns.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

---

1) Se SCHINKEL a. st. VIII s. 220. *Utg. anm.*

№ 166.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Fredrikshall den 29 september 1814.*

Vid min ankomst hit fann jag, att sakerna ej kommit så långt, som jag förestälde mig. General Björnstjerna berättar mig, att prins Kristian söker att resa sig från sin moraliska dödskamp och att hans adjutanter och hans anhängare intrigera och söka framställa honom såsom en olycklig furste, värd Norrmännens intresse. Om 8 dagar skola vi veta, hvad vi hafva att hålla oss till. De underrättelser, som ingått till oss från de olika provinserna, gifva vid handen, att valen till stortinget äro ganska goda; men de öfverensstämma äfven i att säga, att de deputerade från Trondhjem och Bergen fått instruktioner, som äro mycket stridande, om också icke emot unionen, likväl mot allt, hvad E. M. med fog kan bevilja Norrmännen, t. ex. allt som rörer fästningarnas utrymmande af de svenska trupperna och arméens aftåg. Det är svårt att fatta, att det finnes personer nog oresonliga att kunna framställa sådana fordringar, men då man lärt känna detta folk och då man kan uppskatta de personers karaktär, som hittills ledt det, förvånas man icke mer. Emedan de icke känna till händelserna i Europa under de sista 25 åren och icke hafva något begrepp om, hvad ett krig vill säga, och om de olyckor, det medför, tro de sig oöfvervinnerliga i sina pass och hota oss att draga sig tillbaka till sina berg. Oaktadt allt detta skryt misströstar jag ännu icke att kunna bilägga allt utan att blifva nödsakad att tillgripa utomordentliga medel. Likväl måste jag tillstå, att det finnes några motsatta möjligheter.

E. M:s kommissarier kommo hit i går afton och afresa i morgon eller sednast i öfvermorgon till Kristiania.

Jag har uppdragit åt grefve von Engeström att framlägga inför E. M:t en kopia af ett bref, som jag skrifvit till prins Kristian för att uppfordra honom att hålla sina löften.

Biskop Beck är en af representanterna för Kristiania. Det tyckes som om han mer än de flesta andra känner behofvet af lugn, och denna personliga orsak skall tvifvelsutan ställa honom på vår sida.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 167.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Drottning Hedvig Elisabet Charlotta, *Fredrikshall den 29 sept. 1814.*

Vid min hitkomst har jag erhållit underrättelse om de närvarande förhållandena i Norge. I detta land herrskar en sådan motsägelse i tänkesätt, att det är svårt att bilda sig en säker föreställning om hvad som kan hända. Emellertid tror jag mig i detta kaos kunna finna, att konungens erkännande af stortinget skall kunna försiggå utan hinder, och att om någon liten orolighet skulle uppstå, det blott blir till följd af de öfverläggningar, som skola föranledas af de oundgängliga förändringarna i konstitutionen. Om det mot min förväntan skulle gå annorlunda, är jag i stånd att betvinga upprorsstiftarne och låta konungens makt blifva respekterad, men jag hoppas att ej blifva bragt till denna ytterlighet.

Konungens kommissarier hafva anländt hit. De skola afresa till Kristiania. Det är att förmoda, att den moderation, de äro anbefalda att visa emot Norrmännen, skall bringa detta folk till riktiga tankar om Sverige och lära det urskilja de intrigörer, som söka missbruka dess förtroende.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 168.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till utrikesstatsministern grefve L. von Engeström, *Fredrikshall den 29 september 1814.*

Jag sänder er kopia af ett bref, som jag skrifvit till prins Kristian. Jag önskar, att ni framlägger det inför konungen. Underrättelserna från Norge äro af den natur, att man icke kan göra sig ett rätt begrepp om opinionen. I sinnena råder en osäkerhet, hvilken statsrådets svaghet ej är egnad att gifva stadga. Midt i denna oreda kan man likväl urskilja, att konungens erkännande ej skall möta några synnerliga hinder med förbehåll likväl af nödiga förändringar i konstitutionen. För öfrigt sätter jag mig i stånd att omintetgöra alla våra fienders förslag, men hoppas att ej blifva bragt till en ledsam ytterlighet, och att de till Kristiania afgående kommissariernas moderation skall åt stortingets öfverläggningar gifva en gynsam vändning.

De tilläggsartiklar, som angå prins Kristians tronafsägelse, kunna icke offentliggöras förrän 8 dagar efter stortingets öppnande. Jag önskar, att ni lemnar en kopia deraf till alla våra ministrar vid de olika hofven och att ni gifver dem befallning att, så snart de emottagit dessa handlingar, offentliggöra dem. Det är vigtigt, att alla Europas folk lära känna de förbindelser, som prins Kristian ingått.

Norrmännens misstänksamma karaktär låter mig förmoda, att de kunna fordra, att jag skall underteckna de konstitutionella artiklar, som af konungen gillades i Göteborg, förrän de framläggas för stortinget. Jag vill förbereda H. M. på att jag i sådant fall icke skall tveka att göra det.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 169.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till general M. F. F. Björnstjerna, *Fredrikshall den 1 oktober 1814.*

Grefve Axel Mörner har begärt min tillåtelse att få resa till Kristiania för att få träffa de personer, han der känner. Jag begagnar mig af hans resa för att låta er veta, att konungens kommissarier skola resa härifrån nästa tisdag. Jag önskar, att ni förbereder statsrådet på deras ankomst och att ni lemnar Kristiania om måndag morgon. Ni skall invänta dessa herrar i Moss för att gifva dem alla de upplysningar ni kan. Begif er sedan till mitt högqvarter, hvarest jag med nöje skall se er återtaga de befattningar, ni till min stora belåtenhet förut der innehaft.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 170.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till generalen, grefve Bennigsen, *Fredrikshall den 5 okt. 1814.*

Genom general Suchtelen har jag nyss emottagit ett bref från H. M. kejsar Alexander, som lemnar hela den armé, som står under ert befäl till min disposition, tilldess Norge blir fullkomligt förenadt med Sverige. Man kan ej vara mer tacksam, än jag är, för detta nya bevis på H. M:s känslor för Sverige. Jag förmodar, att utgången af affärerna med Norge skall blifva gynsam och att stortinget, som börjar sina sammankomster den 7:de dennes, skall afsluta dem omkring den 15:de eller 20:de oktober. Allt kommer mig att tro, att konungens erkännande, som är den egentliga orsaken till dess sammankallande, icke skall möta något hinder. Den moderation, konungens kommissarier skola iakttaga i sitt tillvägagående, skall, hoppas jag, släcka alla de passioner, som en naiv natio-

nell egenkärlek skulle kunna uppväcka. I anledning af denna sakernas ställning och för att befria kejsar Alexander från de utgifter, som ett längre qvardröjande af er armé i norra Tyskland skulle medföra, önskar jag, att ni måtte göra sådana anordningar, att ni kan sätta edra trupper i rörelse för att återvända till Ryssland, så snart jag lemnar er underrättelse, att deras närvaro i Holstein ej mera är behöflig. Ni behöfver tid för att bereda marsch-router, provianteringsplatser och lifsmedel för arméen under dess långa marsch, och kanske skola omständigheterna sätta mig i tillfälle att underrätta er om det norska stortingets definitiva beslut, förrän ni hunnit sluta alla dessa oundgängliga anordningar. I alla händelser, om jag anser mig nödsakad att underlägga mig Norge genom vapenmakt, skall jag icke behöfva mer än en rysk kår af 6- eller 8,000 man, hvars inryckande i Norge snarare skall blifva mig till nytta genom sitt inflytande på opinionen i detta land än genom sin aktiva medverkan. Sålunda tror jag, att ni kan genast efter emottagandet af denna skrifvelse göra er i ordning för återtåg med alla era trupper med undantag af nyss uppgifna styrka, men jag önskar, att ni blott regementsvis och så småningom låter edra trupper marschera.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 171.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Fredrikshall den 5 oktober 1814*[1]).

Jag hade redan hört, att drottning Fredrika önskade anförtro åt E. K. M. omsorgen om sina barn, och jag har i det meddelande derom, E. M. värdigats gifva mig, trott mig finna ett nytt bevis på E. M:s förtroende och vänskap för mig,

1) Se SCHINKEL a. st. VIII. s. 269 och Bil. № 64.
Utg. anm.

hvaraf jag hela mitt lif skall bibehålla ett tacksamt minne. Det synes mig så mycket naturligare, att E. M. samtyckt till att taga era unga slägtingars ekonomiska intressen under ert beskydd, som mina känslor och tänkesätt fullkomligt öfverensstämma med dem, som vid detta tillfälle bestämt E. M., och jag lyckönskar mig, att detta förmynderskap öfverlemnats åt E. M. i anseende till det fullkomliga förtroende, som jag sätter till Ers Majestäts redbarhet och personliga vänskap.

Jag inser, att det bör vara pinsamt för drottning Fredrika att underhålla relationer med ett land, vid hvilket för henne så sorgliga minnen äro fästade. Det skulle vara mig ljuft att få bevisa henne de känslor af högaktning, jag hyser för henne, och jag tror mig gå hennes önskningar till mötes, då jag föreslår, att i utlandet deponeras en summa, motsvarande den lifstidsränta, rikets ständer beviljat henne och hennes barn. E. K. M. får också derigenom den tillfredsställelsen att kunna mer omedelbart öfvervaka sina myndlingars intressen; deras ställning blifver oberoende, och de skulle icke längre behöfva nödgas hafva någon beröring med Sverige.

Arfvet efter högstsalig drottning Sofia Magdalena har blifvit noggrant bevaradt åt hennes barnbarn. Förra året sände drottning Fredrika en kommissionär vid namn D'Arbois till Sverige för att bevaka hennes barns intressen angående detta arf. Jag var då i Tyskland, sysselsatt med att strida för Europas stora intressen. Han tog några steg, som gåfvo anledning till misstankar. För att göra ett slut på det ogillande, hans vistelse i Stockholm uppväckte, blef man nödsakad att bedja honom resa derifrån, men orsakerna härtill hade ingenting att göra med arfvet. Vid min återkomst till Sverige underrättades jag om de skäl, som föranledt den åt herr D'Arbois gjorda vinken. Jag ansåg mig då böra ålägga justitieministern, som genom sin ställning är satt att vaka öfver E. M:s myndlingars intressen, att meddela drottning Fredrika, det den svenska regeringen önskade, att herr D'Arbois eller någon annan måtte begifva sig till Hamburg för att taga reda på arfsfrågan. Se der, E. M., sakernas ställning, och jag erfar ett verk-

ligt nöje att få meddela E. M. en redogörelse för händelsernas förlopp till denna dag. Nu återstår endast för den svenska regeringen att få veta, till hvem E. M. önskar att dessa arfsmedel skola öfverlemnas. Jag anmodar grefve von Engeström att i detta afseende öfverenskomma med generalen, baron van Suchtelen, i händelse han har något uppdrag i nämda fall.

Vid detta såväl som vid hvarje kommande tillfälle är mitt förtroende till E. M. obegränsadt, och jag vågar försäkra, att hvarken tiden eller någon som helst tilldragelse skall kunna förändra de känslor, som jag gör mig en ära af att sedan lång tid hafva egnat E. K. M.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 172.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Fredrikshall den 8 oktober 1814.*

Jag har åt grefve von Engeström uppdragit att framlägga för E. M. kopian af ett bref, som jag skrifvit till prins Kristian, jemte det svar jag erhållit derpå. Svag och obeslutsam, har denne furste på inrådan af sina favoriter och de damer, som omgifva honom, under alla möjliga förevändningar sökt förlänga sin vistelse i Norge. Amiralen, baron von Platen, som jag hade sändt till Kristiania, har haft flere möten med honom. Som jag ännu ej erhållit någon detaljerad rapport öfver alla hans samtal, har jag föreskrifvit amiralen att uppsätta en sådan.

Alla de underrättelser, jag erhållit, äro af en tillfredsställande natur. Emellertid förutser jag, att entusiasterna skola motsätta sig upprättandet af en adel, Svenskars tillträde till embeten och att rättighet att naturalisera tillerkännes den verkställande makten. Grefve Wedel-Jarlsberg, som fått litet mera inflytande, derigenom att det svenska partiet dagligen förstärkes, synes, efter hvad man sagt mig, vara böjd för att E. M. måtte göra alla dessa

eftergifter. Baronen [von Platen] är vän till grefve Wedel; han har ett godt hufvud, och jag har allt skäl att hoppas, det han skall inverka på honom.

E. M:s kommissarier ankommo tisdags afton till Kristiania. De hafva haft sammankomster med flere af stortingets medlemmar. Utan tvifvel erhåller jag en detaljerad beskrifning deröfver; i morgon eller öfvermorgon skall jag hafva äran att derom underrätta E. M.

Vi hafva här firat E. M:s födelsedag med storartade revuer och artillerisalfvor från hela arméen. Damerna här i staden hafva villigt hörsammat en inbjudning, som jag gjort dem, och hafva dansat till långt fram på natten. Jag har känt en viss stolthet öfver att få fira E. M:s födelsedag på ett ställe, som påminner Svenskarne om en monark, hvilken fyllde verlden med glansen af sin ära, och hvars lefnad slutade i det ögonblick, då han stod i begrepp att afsluta det verk, som E. M:s ståndaktiga bemödanden äro nära att bringa till fullbordan.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 173.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Fredrikshall den 11 oktober 1814* [1]).

Jag har nyss emottagit ett bref ifrån H. M. kejsar Alexander. Grefve von Engeström skall hafva äran att framlägga en kopia deraf inför E. M. Deraf skall E. M. se, att denne monarks känslor alltjemt utmärkas af samma intresse för Sverige. Jag smickrar mig med att tro, det vi kunna helt och hållet räkna på denne monarks mäktiga understöd, om det skulle behöfvas vid kongressen.

Jag öfverlemnar åt grefve von Engeström att upplysa E. M. om det motstånd, som vissa artiklar i det förslag till konsti-

---

1) Se SCHINKEL a. st. VIII s. 222. *Utg. anm.*

tution, som kommissarien medfört, kunna komma att röna. Det synes mig icke klokt att stöta nationalfördomarna för att nu erhålla en förökning i prerogativ, hvilkas nödvändighet stortinget i en framtid ej kan underlåta att erkänna. Jag har föreskrifvit kommissarien att jemna alla svårigheter utan att emellertid göra andra eftergifter än sådana, som äro nödiga för enighetens skull, och utan att gifva efter i någon punkt som afser säkerheten och varaktigheten af de båda rikenas förening, men isynnerhet att de skola påskynda E. M:s erkännande.

De små uppoffringar, vi för ögonblicket nödgas göra, synas mig, E. M., icke tillräckligt vigtiga för att fördröja föreningen. Vi måste tvärtom använda alla medel för att ofördröjligen afsluta den, så att vi må blifva i tid skyddade mot den brand, som tyckes hota kontinenten.

Det skulle vara mig särdeles angenämt, E. M., att snart blifva i stånd att underrätta E. M. om afslutandet af stortingets arbeten, men änuu ljufvare skall det blifva mig att se det ögonblick inträffa, då jag får nalkas E. M. för att hafva den lyckan att för edra fötter nedlägga den hyllning etc.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 174.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid det norska stortinget, *Fredrikshall den 12 oktober 1814.*

Jag har i mina föregående bref gifvit er del af mina åsigter rörande de olika ämnen, som äro föremål för öfverläggning med stortingets ledamöter. Hvad herr Sommerhjelms förslag att stifta en norsk orden angår, synes det mig, åtminstone för det närvarande, oantagligt. Låt dem, som dela hans tänkesätt, förstå, att en sådan institution endast kan förefinnas tillsammans med adelskapet. Gör isynnerhet dessa herrar upp-

märksamma på, att instiftandet af en riddareorden är någonting alldeles främmande för en stats grundlagar och således icke bör hafva sin plats i konstitution, samt att just nu, då man bör rikta hela sin uppmärksamhet på det vigtiga föremålet: tvenne nationers lycka, bör man icke utsätta sig för Europas åtlöje genom att sysselsätta sig med dylika ting. För öfrigt önskar konungen ingenting högre än att kunna gå flertalets af den norska nationens önskningar till mötes, och saken i fråga är ej af så stor vigt, att man bör sysselsätta sig dermed, innan alla de konstitutionella artiklarne äro afslutade. Underrätta medlemmarna af den deputation, som varit hos prins Kristian för att emottaga hans afsägelseakt, att jag är mycket nöjd med det förutseende, som ledt dem vid detta tillfälle. Jag trodde mig icke vid vapenstilleståndets afslutande böra fordra af prins Kristian en sådan sak, som stortingets medlemmar fordrat, emedan jag derigenom skulle erkänt prins Kristian såsom Norges konung, och man sålunda kunnat haft skäl att förebrå mig, att jag tillintetgjort Kielerfredens gällande kraft och de allierade makternas garanti. Hvad som då var af vigt var att skilja honom från nationen, med hvilken vi alltid haft för afsigt att komma öfverens, och allt, som nu sker är endast en konseqvent följd af de fördrag och löften, som prins Kristian nödgats underskrifva.

Jag väntar nyheter ifrån eder. Det är med mycket nöje, som jag genom enskilda rapporter från Kristiania erfarit, att grefve Wedel uttalat sig för unionen, hvilket konungen ej skall underlåta att värdera. Hans ställning i samhället och kunskaper hafva alltid synts mig böra bestämma honom att vid detta tillfälle uppträda på ett framstående sätt.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 105.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till amiralen friherre B. B. von Platen, *Fredrikshall den 12 okt. 1814*[1]).

Jag har ej genast besvarat alla edra rapporter, men jag har med mycket intresse läst dem. Ingen kan högre än jag uppskatta ert nit och den möda ni gjort er. De relationer, ni varit i tillfälle att knyta med prins Kristians omgifning; de bekantskaper, ni förvärfvat i Kristiania, skola otvifvelaktigt blifva ganska nyttiga för våra angelägenheter, och som jag icke betviflar, att den patriotism, som utmärker er, skall förmå er att ifrigt begagna tillfället att använda edra talanger till genomförandet af en för Sverige så vigtig sak som unionen, önskar jag, att ni måtte förena er med konungens kommissarier vid stortinget, och jag sänder er fullmakt att med dem fortsätta de arbeten, som uppdragits åt dem.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 106.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till kejsar Alexanden I Ryssland, *Fredrikshall den 12 oktober 1814*[2]).

I går emottog jag det bref, som E. K. M. gjort mig den äran att tillskrifva mig den 21 sistlidne månad. Jag hade ej behöft detta nya bevis på E. M:s godhet för att vara genomträngd af den fasta öfvertygelsen, att E. M:s känslor för Sverige och för mig fortfarande äro desamma. Detta bevis på eder

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VIII s. 220.

Utg. anm.

2) Detta bref utgör ett svar på det i SCHINKEL a. st. VIII Bil. № 61 meddelade; jmfr för öfrigt texten s. 252.

Utg. anm.

vänskap, E. M., har låtit mig erfara en rörelse, som är lättare att känna än att uttrycka. Jag var på förhand öfvertygad om, att konungens af Danmark närvaro ej skulle hafva något inflytande på E. M. tänkesätt i afseende på mig och på Sverige. I alla tider och under alla omständigheter skall jag bemöda mig att bevisa E. M., att det skall vara min ärelystnad och min första önskan att söka uppfylla de tacksamhetspligter, som jag är E. M. skyldig.

Sedan mitt sista bref till E. M. hafva många öfverläggningar egt rum om de norska angelägenheterna. Stortingets medlemmar hålla mycket på, att konungens erkännande i Norge skall erhålla form af val enligt den i Sverige antagna successionsordningen. Ehuru starkt i sina rättigheter genom freden i Kiel ej mindre än genom E. M:s garanti, bör Sverige likväl för att påskynda föreningen gifva något efter för stortingsmedlemmarnes fördomar. Men dessa offer försvinna inför den stora fördelen att betrygga lugnet och freden i denna del af norden. Inom få dagar bör föreningen vara verkstäld, och så snart jag erhåller denna underrättelse, skall jag beordra general Suchtelen att begifva sig till generalen, grefve Bennigsen för att tillsäga honom att börja sin marsch.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 177.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till hofkansleren, baron G. af Wetterstedt, *Fredrikshall den 12 oktober 1814.*

Jag sänder er en kopia af ett bref från kejsar Alexander, som i förrgår ankom med en fältjägare, och hvilket general v. Suchtelen hade order att lemna till mig. På samma gång hade general v. Suchtelen fått befallning att förnya den bestämda försäkringen, att generalen, grefve Bennigsens armé står till min disposition, så länge jag anser mig behöfva den. Emedan jag

icke betviflar, att icke konungens erkännande sker utan uppskof, anser jag mig snart kunna gifva general Bennigsen order att sätta sig i marsch för att återvända till Ryssland. I motsatt fall, som jag likväl är långt från att befara, skola 20,000 man af grefve Bennigsens armé stanna i Holstein, förutom hvilka jag skall taga 10 à 12,000 man, som skola inrycka i Norge för att intaga de mest motsträfviga städerna. Jag hoppas alltid att ej behöfva tillgripa detta stränga medel, och jag är benägen att antaga, att om städerna Bergen och Trondhjem ej af böjelse förena sig med unionspartiet, skola åtminstone klokheten och nödvändigheten tvinga dem dertill. Någon, som nyss kommit från Köpenhamn och som flera gånger samtalat med drottningen, har underrättat mig, att prins Kristian har skrifvit till konungen af Danmark. Han bönfaller i de ödmjukaste ordalag om förlåtelse för sina fel, anklagande sin omgifning att hafva öfvertalat honom till en så oöfverlagd handling, så motsatt den vördnad och den lydnad, han var skyldig konungen.

Se der den tacksamhet, som denne furste visar dem, som vågat allt för honom. Om få dagar tror jag mig kunna sända er en kopia af detta bref.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 178.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII. *Fredrikshall den 14 oktober 1814.*

Grefve von Engeström skall hafva äran att bringa till E. M:s kunskap de detaljer, som jag genom herr d'Ohsson meddelat honom angående prins Kristians tronafsägelse och allt som händt intill den 11:te dennes.

E. M. torde lägga märke till, att stortinget fordrat af prins Kristian en afsägelse af den norska kronan för honom och hans efterkommande. Då konventionen afslöts, ville jag icke alls fordra

en dylik förbindelse af honom, emedan det skulle varit detsamma som att erkänna prins Kristian för att hafva varit Norges konung, och detta stred mot Sveriges rättigheter och de allierade makternas garanti. Med ledsnad finner man, att prins Kristian under de öfverläggningar, som egt rum med afseende på hans tronafsägelse, icke afvikit från den dubbelhet, som utmärkt honom i hela hans uppförande. E. M:s kommissarier hafva underrättat mig, att han natten mellan den 11:te och 12:te gått ombord på den krigsbrigg, som man iordningsstält åt honom. Stortinget sysselsatte sig den 11:te med att emottaga och inregistrera afsägelseakten samt att bilda de två afdelningarna. Det beslöt, att allt, som har afseende på konungarikets politiska ställning, skulle behandlas i stortingets plenum till undvikande af de svårigheter, som kunde uppstå genom skilda öfverläggningar inom de två afdelningarne.

E. M:s kommissarier hafva af mig begärt, att baron von Platen måtte få biträda dem, emedan han genom sina bekantskaper och relationer på platsen kan vara nyttig för dem. I E. M:s namn har jag sändt honnom fullmakt dertill.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 179.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till utrikesstatsministern grefve L. von Engeström, *Fredrikshall den 14 oktober 1814.*

Ni har af min sista depesch sett, att åtskilliga artiklar i det förslag till konstitution, som konungens kommissarier skulle öfverlemna till stortinget, mött hinder för sitt antagande.

Jag har emottagit åtskilliga bref från Kristiania, från konungens kommissarier och från amiralen baron von Platen. Jag har uppdragit åt herr d'Ohsson att af dem göra ett sammandrag och skicka det till er. Jag önskar, att ni måtte framlägga det inför konungen. Vid fördraget med prins Kristian,

ville jag icke göra något omnämnande om en afsägelse för hans arfvingar, emedan det skulle hafva varit att erkänna honom såsom konung; och då skulle jag omintetgjort Kielerfredens gällande kraft och de allierade makternas garanti. Stortinget har fordrat en sådan och under de öfverläggningar, som egt rum, ser man med ledsnad, att prins Kristian framhärdat i sin dubbla politik och att endast styrkan i de deputerades argument nödgat honom att gifva efter.

De underrättelser, jag erhållit, gifva mig nästan visshet, att allt skall kunna arrangeras i lugn, i synnerhet om vi undvika att såra egenkärleken i sådana punkter, som på det hela taget icke äro af någon större vigt. De små uppoffringar, som vi för tillfället kunna blifva nödgade att göra, äro för öfrigt ingenting i jemförelse med fördelen att snart få konungen erkänd och grunden bestämd för de båda rikenas förening.

Konungens kommissarier hafva begärt att få baron von Platen till sitt biträde. Jag har sändt honom fullmakt dertill i konungens namn.

Härmed följer en ny bulletin, sådan den skall införas i Stockholms officiella tidning.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 180.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till utrikesstatsministern grefve L. von Engeström, *Fredrikshall den 15 oktober 1814.*

Jag skref i går till er. Kapten Lewenhaupt torde hafva lemnat er min depesch.

Stortingets uppförande emot H. M:s kommissarier och den kända opinionen hos majoriteten af dess ledamöter gifva mig nästan visshet om, att konungens erkännande med det första skall ega rum och att föreningen skall försiggå kanhända med mindre svårigheter, än vi fruktat.

Vi måste ännu låta general Tawast dröja någon tid i Köpenhamn. Om vi nu skulle återkalla honom, vore det att bereda danska regeringen en alltför stor tillfredsställelse.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 181.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid det norska stortinget, *Fredrikshall den 16 oktober 1814* [1]).

Innehållet af edert bref af den 14:de har gjort mig stort nöje, och jag väntar hvarje ögonblick en ny rapport. Med tillfredsställelse har jag funnit, att Norrmännen i allt hvad ni sagt bort finna en yttring af konungens välvilja emot dem. Jag hoppas, att ni skolen lyckas att öfvertyga dem om H. M:s rena afsigter.

Vi måste tänka på våra truppers belägenhet. Arméens förlängda vistelse i dess positioner blir ganska kostsam för staten. Vi måste så fort som möjligt låta den bryta upp för att äfven undvika de sjukdomar, som kunna uppstå af en längre hvila. Officerare och soldater klaga redan öfver sin overksamhet, och af dessa skäl är det nödvändigt att hastigt få ett beslut fattadt, som tryggar oss för framtiden och tillåter oss att hemsända arméen eller också att gripa till vapen, om de försonliga och liberala mått och steg, som ni förslagit, ej antagas. Hvarje dag, som förgår, är en stor förlust för oss och utsätter de ryska trupperna för vågspelet af en farlig öfverfart, ty jag är fast besluten att låta dem komma, om ej allt snart blir afgjordt till de båda nationernas ära och heder.

I sitt sista bref uppmanar konungen mig att åter börja operationerna, om icke allt snart kommer till afgörande.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VIII s. 227. *Utg. anm.*

№ 182.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till generalen, grefve Rostopschin, *Fredrikshall den 17 oktober 1814.*

Jag har emottagit ert bref. De talrika sysselsättningar och omsorger som upptagit min tid hafva icke lemnat mig ett ögonblick öfrigt till att förr besvara detsamma.

Ingen känner lifligare än jag de anspråk, som ni har den lyckan att kunna åberopa för er son, och med verklig tillfredsställelse sänder jag er för hans räkning svärdsordens dekoration. Jag har trott mig göra honom ett nöje genom att datera hans fullmakt samma dag jag afreste från Lybeck, den tidpunkt på hvilken jag utnämde till de utmärkelser, som beviljats för militäriska bedrifter under fälttåget. Jag är glad att hafva blifvit satt i tillfälle att göra något, som varit er angenämt och jag ber er, Herr Grefve, sätt mig ofta i tillfälle att visa er min högaktning.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 183.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till hofkansleren friherre Gustaf af Wetterstedt, *Fredrikshall den 17 oktober 1814* [1]).

Herr Wallmark reser till Kristiania. Han har fått i uppdrag att lemna er ett arbete, hvarom jag önskar att ni tager kännedom, och om ni tror att dess offentliggörande skulle åstadkomma ett godt inflytande på Norrmännens tänkesätt, så låt trycka och sprida det.

Jag skref i går till konungens kommissarier. Ni torde inse nödvändigheten af att så fort som möjligt få konungen

1) Se SCHINKEL a. st. VIII s. 227.

Utg. anm.

erkänd. Jag vill ej dölja för er, att vi ej kunna låta vår armé qvarblifva mer än 8 dagar i sina positioner. Antingen måste den rycka framåt eller tåga hem. Ansträng er derför till det yttersta, på det att jag inom denna tid må kunna vidtaga nödvändiga anordningar för uppbrottet. Efter hvad jag tror och allt hvad man skrifvit till mig, har ni ingenting annat att strida emot för närvararande än egenkärlekens sista ansträngningar.

Jag har genom general Adlercreutz gifvit befallning åt beväringen att hålla sig i ordning till uppbrott, på det att vi måtte kunna inrycka med den största möjliga styrka, ifall man nödgar oss att använda stränghet, men jag hoppas, att stortinget ej skall försätta oss i denna nödvändighet och att det skall förstå de sorgliga följderna deraf.

Från alla håll förspörjes, att norska allmogen önskar föreningen. Presterna i den del af landet, som hålles besatt af svenska arméen, berömma sig af biskop Bech, som skrifvit till dem, att Norges tillvaro beror af en fredlig förening med Sverige. Kanske borde denna biskop veta, att hans åtgärder äfven kommit till min kännedom.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 184.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid stortinget[1], *Fredrikshall den 18 oktober 1814.*

En agent, som jag skickat till Throndhjem, underrättar mig om, att det parti, som är för föreningen, har haft öfverhanden vid valet af representanter för staden och landet deromkring. Bland dessa representanter befinna sig öfverstelöjt-

---

1) Se SCHINKEL a. st. VIII s. 227.

Utg. anm.

nant Krabbe, presten Schultz, sekreterare i Norges vetenskaps-akademie, samt herr Sodemann, inspektör för borgarskolan i Throndhjem. Öfverstelöjtnant Krabbe har visat mycken moderation emot Svenskarna, och presten Schultz var motståndare till prins Kristians planer. Denne deputerade har sagt, att han ansåg unionen nyttig och osviklig. Hvad inspektör Sodemann angår, så anses han hafva en svag karaktär. Dessa underrättelser har jag trott kunna gagna er.

Dessutom inberättar man, att sjelfständighetspartiet i Throndhjem är oroligt och hotar. Det hela tyckes bevisa, att sammansättningen af stortinget på det hela är god och att det blott är fråga om att låta det rätt inse sina egna intressen. Derför tänker jag, att ni bören ifra för, att det bringar verket till slut genom konungens erkännande, och tala öppet och med fasthet vid de enskilda för att öfvertyga dem om nödvändigheten af denna åtgärd. Den allmänna meningen är för unionen. Stortinget borde göra sig en förtjenst af att rätta sig derefter. Erfarenheten visar olyckligtvis, att ett folk, som ej är vandt vid offentliga sammanträden och som börjar att göra bruk af sin frihet, sällan är herre öfver sina handlingar. Ofta är det det icke ens öfver sina tankar. Den oförsyntaste och mången gång den vildaste är nästan alltid den som får makten.

Norska folkets talare föra ej samma språk inom sina familjer som offentligt; sök derföre att göra konungens erkännande till en oundviklig pligt. Sedan detta väl egt rum, rör det oss föga, om stortinget varar längre eller kortare. Tiden, som lugnar passionerna, skall gifva oss medel att inverka på de personer, hvilkas åsigter nu äro mot oss mest fiendtliga.

P. S. Sedan jag skrifvit mitt bref, emottog jag ert af den 17. Om icke naturalisationsrätten kan genomdrifvas så, som vi föreslagit det, så måste man ändock få ett slut på saken. Låt den då icke blifva en artikel i konstitutionen utan en särskild lag och undvik då om möjligt att tala särskildt om Svenskarne. Jag önskar desamma med afseende på de offentliga embetsmännen.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 185.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Fredrikshall den 20 oktober 1814.*

Grefve Engeström skall hafva den äran att visa E. M. kopian af ett bref, som som jag emottagit från E. M:s kommissarier vid norska stortinget. Jag väntar att ofördröjligen blifva i tillfälle att underrätta E. M. om, att denna stora angelägenhet är lyckligt afslutad.

Det blir nödvändigt att organisera statsrådet för att få män deruti, som förtjena E. M:s förtroende. Amtmän eller styresmän för städerna och landsbygden måste utnämnas. Jag skrifver till herr Engeström, att han skall begära fullmakter af E. M. för dessa båda saker.

Som titeln af generalissimus öfver arméen, som E. M. nådigst beviljat mig, gafs före föreningen, måste jag anhålla om en ny sådan för att kunna reglera de truppers antal, som skola förblifva i tjenstgöring, samt de olika chefernas och fästningskommendanternas placering.

Som dessa fullmakter äro för mig ovilkorligt nödvändiga, ber jag E. M. gifva order om, att de så fort som möjligt lemnas till min ordonnanceofficer, baron Koskull, som jag för detta ändamål skickar till Stockholm.

Jag ämnar icke dröja mer än högst 8 dagar i Kristiania, hvarefter jag fortsätter min resa till Stockholm öfver Kongsvinger.

Jag skall samla alla nödiga upplysningar för att kunna lemna E. M. en noggrann redogörelse.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 186.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konung Karl XIII, *Fredrikshall den 21 oktober 1814.*

Jag har den äran att till E. M. öfversända en kopia af det bref, jag emottagit från E. M:s kommissarier, deruti de tillkännagifva, att stortinget beslutit Norges förening med Sverige.

I detta bref skall E. M. finna alla detaljor rörande detta vigtiga beslut. Jag hoppas, att det icke skall dröja länge, innan jag kan meddela E. M., att förslaget till konstitution blifvit antaget, och att erkännandet af E. M:s och den af riksens ständerna antagna successionsordningen afslutat denna församlings arbeten. Denna handling skall råga måttet på den lycka, jag känner, att hafva bidragit till den glans, som utmärker E. M:s regering. Jag nödgades i går skrifva till kommissarierna för att inprägla hos dem, huru de skulle förhålla sig, i händelse stortinget skulle synas aflägsna hufvudfrågan om unionen. Jag lemnar till E. M. en kopia af mitt bref och dess P. S. Äfven har jag den äran att sända till E. M. en kopia af det bref, som jag i dag skrifvit till E. M:s kommissarier.

Grefve G. Löwenhjelm skall hafva den äran att lemna E. M. min depesch. Denne general har med ett verksamt och outtröttligt nit utfört alla de uppdrag, som blifvit honom anförtrodda. Vid bataljen i Leipzig hade han tillfälle att utmärka sig såväl genom sin tapperhet som sitt förstånd. Jag har icke trott mig kunna gifva honom ett större bevis på E. M:s välvilja än genom att gifva honom svärdsordens kors, andra klassen, och jag ber E. M. att stadfästa denna utnämning. Grefven skulle blifva dubbelt lycklig, om E. M. till den ynnest, jag vågat begära för honom, ville tillägga den att sjelf dekorera honom.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 187.

Promemoria af Konungens kommissarier vid stortinget, *oktober 1814.*

P. M.

Den nu lyckligen fullbordade föreningen mellan Sverge och Norrge, enstämmigheten, hvarmed den blifvit beslutad, och den här allmänt uttryckta villjan att genom enighet och gemensam omsorg befästa dess varaktighet och nytta sätta undertecknade i tillfälle att i underdånighet tillstyrka vidtagandet af alla de mått och steg, hvarigenom krigsmagten ju förr dess häldre må försättas på fredsfot, och de utgifter derigenom besparas, som af krigstillståndet varit en oundvikelig följd.

Om H. K. H. täckes taga ett dermed öfverensstämmande beslut och befalla trouppernes successiva upbrott till hemorten samt den återstående sjöstyrkans uppläggande på sina stationer, så vore det nyttigt, att undertecknade finge H. K. H:s Nådiga tillstånd att utan uppehåll meddela detta beslut till Norriges Rikes Stats Råd, med upmaning att enahanda mesurer utan allt uppehåll å Norrska sidan måtte äga rum till folkets skyndsammaste befriande från krigets bördor och till besparing af StatsCassans utgifter.

För öfrigt förekomma följande omständigheter, hvarå upmärksamhet synes böra fästas.

1:o. *I afseende på tro- och huldhetsEdens afläggande af Troupper och menighet.*

GeneralGouverneurens Instruktion innehåller, huru detta bör tillgå.

Angelägenheten synes emedlertid fordra, att en Norrsk Stab ju förr dess häldre organiseras och att dertill må utses kraftige män, som uppbära aktning och förtroende af folket, hvilka genast, då proclamationen för sig gått, kunna afgå till Guarnizonsorterne, med nödig autorisation försedde att å Konungens höga vägnar emottaga Eden af troupperne.

Civila authoriteterne böra naturligtvis vid samma tillfälle affordra Embetsmän och Corporationer tro- och huldhetsEden

hvar i sin ort enligt de ordningar, som förut i denna del varit uti Landet gällande.

Edsformulairet bör emedlertid uprättas. Det skulle väcka förtroende, om det blefve communieradt med StorThingets Comité, innan det utfärdas till efterrättelse.

2:o. *Om Regeringens formerande.* Det synes mindre lämpeligt, att de nu varande StatsRåden kunna fortfara uti Rikets styrelse, och i alla fall bör den Norrska StatsMinistern samt de 2:ne StatsRåden, som skola vistas i Stockholm, skyndsamt nämnas, efter det att konungen blifvit utropad[1]).

Utom förenämnde 3:ne Embetsmän måtte Naturligtvis en högre StabsOfficer af Norrska Arméen och en af Norrska sjöstaten för Commandoärenderne vistas vid Konungens person i Stockholm.

Angelägenheten bjuder att uppsöka män af sådan skicklighet och Caractère, som svarar mot desse Embetens vigt. Nationens förtroende och aktning bör dervid hufvudsakligen rådfrågas. Undertecknade skola upgifva hvad de i detta afseende kunna inhemta eller erfara; men hemställa tillika, att underrättelser i detta grannlaga ämne från flere håll må sökas. Det erinras emedlertid vid allt detta, att ingen af StorThingets medlemmar kan insättas i något Embete eller updragas någon förrättning, som aflägsnar honom derifrån, innan Thingets arbeten blifvit fullbordade.

[Egenhändigt originalkoncept af Wirsén].

№ 188.

Bilaga till föregående handling.

1) Greve Vedel-Jarlsberg, Statsminister.

2) Conferenceraad Sommerhjelm, Statsraad og Chef för JustitieDepartementet.

3) Statsraadet Collet för Kammeral-Sager.

4) Rosencrantz för FinantsDepartementet.

---

1) Här följer ett öfverkorsadt stycke af följande lydelse: Ämnen till dessa vigtiga Embeten skola sökas bland de män, som njuta allmän aktning och erkännas skicklige; upgifvas på bilagda lista.
Utg. anm.

5) Oberste Hegermann för Landstatens Departement.

6) Commendeur Fabricius för Söestatens Departement.

7) Amtmand Collet eller Justitsraad Diricks för andet Departement, Kammeral-Sager.

8) Kammerherre Ancker för Skov och Biergværksvæsen.

9) Oplysningsvæsenet med Alt derunder liggende. Ansettes Diriks ikke under № 7, vil han fordeelagtig kunne ansettes som General-PolitieDirekteur.

Andre duelige Mænd:

1) Kammarherre Lövenskiold (men han har almene stemmen imod sig).

2) Amtmand Holst, en særdeles duelig Mand, især brugbar i Kammeral- og Finantssager.

3) Sorenskriver Christie. 4) Sorenskrifver Berg.

Geistlige:

1) Aschschoug, Consistorialraad.

2) Neumann, Doktor Philos. och Sognepræst til Asker.

3) Provst Hount. 4) Provst Stenersen.

Militaire:

1) Capitaine Motzfeldt ved Artilleri-Corpset. General-Auditeur Berg (den almene stemme imod sig).

[Originaluppsats på norska af okänd författare].

№ 189.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid norska stortinget, *Fredrikshall den 21 oktober 1814.*

Jag har emottagit den depesch, som ni anförtrott till major Pålman. Med stort nöje emottog jag underrättelsen om, att de båda rikenas förening nu är bestämd. Jag vill likväl icke dölja, att jag skulle blifvit dubbelt glad, om detta beslut genast följts af konungens erkännande. Om jag å ena sidan icke helt och hållet ogillar de grundsatser, som ledt herrar norske representanters handlingssätt, kan jag dock å andra sidan alldeles

icke gilla uppskof, som under nuvarande förhållanden icke kunna medföra någon verklig fördel hvarken före Sverige eller Norge.

Min önskan är derför, att ni, mine Herrar, använden så mycken möda som möjligt för att påskynda denna vigtiga sak.

Sägen åt stortingsmännen, att mer än ett af Europas kabinett, som i detta ögonblick håller på att förena andra stater med sina egna, fruktar för den verkan, som mitt utomordentliga tålamod mot Norge kan hafva för dem, och visat sin oro i detta hänseende.

Sägen dem, som bevara ett intresse för sitt fordna fädernesland, att de genom sin långsamhet förlänga dess lidanden, ty först sedan jag erfarit, att konungen blifvit erkänd, kan jag gifva general Bennigsen order att lemna de danska provinserna.

Sägen dessutom åt dem, som förstå, huru betungande krigstillståndet är för de båda skandinaviska nationerna, att det hädanefter endast är stortinget, som förlänger detsamma, och att på dess beslut beror det beslut, som jag ofördröjligen skall taga att låta de svenska trupperna bryta upp antingen för att tåga hem eller marschera på Kristiania.

Slutligen, mine Herrar, förvärfven eviga anspråk på de båda nationernas tacksamhet genom att söka göra hastigt slut på dessa uppskof, som skada oss både utom- och inomlands och som, jag upprepar det, icke i något fall kunna åstadkomma något godt.

Emottagen mina lyckönskningar och tacksägelser för den möda och de omsorger, ni användt för att öfvervinna de talrika svårigheter, som uppstått på er väg, omsorger, hvilka jag uppriggtigt vet att värdera.

P. S. Vid genomläsandet af stortingets beslut har jag funnit, att endast Karl XIII omnämnts såsom Norges konstitutionelle konung. Gören stortingets medlemmar uppmärksamme på, att jag ej är sinnad att låta dem få den rättighet att vid hvarje ombyte af regering företaga ett nytt val, som Polackarne hade. Jag antager, att det icke är med afsigt, som de gjort sig skyldiga till detta utelemnande. Lemnen det i alla händelser icke oanmärkt och underrätten mig genast, om ni mär-

ken den minsta svårighet med afseende derpå, ty en half timme derefter skall arméen vara i marsch. Den ursägt som dessa herrar förebära, att man ingifvit folket, isynnerhet i norra delarna af landet, motvilja derför, är ej antaglig. Det är just folket, som önskar det; endast några embetsmän sätta sig deremot, och alla underrättelser, som ingå från de norra delarne, motsäga helt och hållet de förevändningar, som man uppställer för att fördröja erkännandet. Dessutom om det är någon stad eller något amt som vill göra svårigheter mot att underkasta sig, skola de ställas utom de konstitutionella lagarna och behandlas enligt krigslagarna. Svenska arméens underhåll kostar dagligen 30,000 Riksdaler, och den norska arméen bör naturligtvis äfven förorsaka en utgift, som stortingets medlemmar rättvisligen borde bära.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 190.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till utrikesstatsministern grefve L. von Engeström, *Fredrikshall den 22 oktober 1814.*

I går hade jag den äran att underrätta konungen om det beslut af stortinget, som förenar Norge med Sverige, och jag har sändt H. M. en kopia af kommissariernas bref, som tillkännagifver denna lyckliga nyhet. Grefve G. Löwenhjelm framförde min depesch. Öfverhopad med en mängd angelägna göromål, som hindrade mig att skrifva till er, har jag ålagt honom att meddela er alla detaljer, som kommit mig till del. Jag glömde likväl en vigtig sak nämligen att bedja er begära fullmakt af konungen att afsluta förhandlingarna och upplösa stortinget. Detta medel skall göra ett slut på öfverläggningarna, ifall de synas vilja förlängas utöfver en passande tid. Jag anser det af stor vigt att förkorta tiden för detta storting och äfven att till längre fram uppskjuta allt, som har afseende på

rikets förvaltning. Vid en tidpunkt, då vår politik är beroende af den större eller mindre harmoni, som herskar emellan stormakterna, är det synnerligt angeläget att visa, det föreningen försiggått genom nationens enhälliga önskan. Ni förstår, Herr Grefve, att de små uppoffringar, som vi underkasta oss genom att uppskjuta de saker till ett kommande storting, som ej äro af ett större intresse, skola uppvägas genom fördelen att hafva definitift bragt till stånd en union, som ådrager sig hela Europas uppmärksamhet. Jag hoppas, att ni skall få detta bref före baron Koskulls afresa, så att ni kan lemna honom de begärda fullmakterna.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 191.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till generalen grefve Bennigsen, *Fredrikshall den 23 oktober 1814*[1]).

Jag skref till er den 5:te i denna månad för att underrätta er om, att general Suchtelen tillfört mig ett bref från H. M. kejsar Alexander, som lemnar hela den armée, som står under ert befäl till min disposition, tilldess Norge blifver definitift förenadt med Sverige. Jag sade er, att jag hade skäl att hoppas, det allt skulle gå lyckligt; att jag på grund af denna sakernas ställning och för att befria H. K. M. från de kostnader, som ett längre uppehåll af er armé i norra Tyskland skulle förorsaka, önskade, att ni förberedde er till att kunna sätta era trupper i rörelse för att återvända till Ryssland, så snart jag underrättat er om, att arméens närvaro i Holstein ej mera behöfdes.

Jag har nyss emottagit ett bref från konungens kommissarier vid norska riksdagen. De meddela mig, att denna för-

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VIII s. 229 n. 6.

Utg. anm.

samling den 20:de dennes med 74 röster emot 5 röstat för Norges förening med Sverige. Hvad kommissarierna meddela mig, låter mig hoppas att riksdagens sista beslut, som endast äro af formell natur, skola hafva den karaktär af vänskap, som bör förena de båda nationerna.

Som ändamålet med den ryska arméens närvaro på danska kontinenten sålunda är uppnådt, kan ni, min käre Generel vidtaga edra anordningar och genast låta er armé bryta upp mot Ryssland. Om ni emellertid icke emottagit direkta order från kejsaren, kan ni sjelf bedömma, om det är nödvändigt att invänta dem.

Jag är glad, att denna för Sverige lyckliga tilldragelse förskaffar mig tillfälle att säga er, huru angenäm den beröring, som jag haft med er, varit, samt hvilket uppriktigt intresse, som jag alltid kommer att hysa för allt, som rör er enskildt såväl er familj.

P. S.

Genast efter bataljen vid Leipzig underrättade jag konungen om de tjenster, som ni gjort, och bad H. M. att lemna er stora korset af svärdsordens första klass. H. M. var mycket glad att få lemna er detta bevis på sin högaktning, och jag trodde, att denna H. M:s afsigt blifvit verkstäld. då jag af en händelse fick höra, att denna dekoration ännu ej blifvit er tillstäld. Jag skref till konungen, som blef ledsen öfver detta utaktlåtande och ålade mig att genast godtgöra det. Med den lifligaste tillfredsställelse sänder jag er nu svärdsordens storkors, Herr Grefve. Jag ber er emottaga det som ett bevis på min enskilda högaktning och som ett tacksamhetsbevis för de tjenster som ni gjort Sverige.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 192.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid norska stortinget, *Fredrikshall den 23 oktober 1814.*

Generalen, grefve Adlercreutz har till mig öfverlemnat de skrifvelser, som ni sändt mig. Jag ämnade afsända major Pålman till eder, då jag emottog ert bref af den 22 dennes. Jag skall med det första besvara detsamma. Sägen emellertid till stortingets medlemmar, att order äro utdelade för arméens aftåg och att man för närvarade håller på att upprätta marschrouter för att påskynda dess aftåg från riket.

[Utdrag ur en afskrift på franska].

№ 193.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid norska stortinget, *Fredrikshall den 24 oktober 1814.*

Just nu emottog jag en rapport från Hedemarken daterad den 20:de, hvari man underrättar mig, att general Schmettou ryckt fram till Dovrefjeld med Trondhiemska regimentena. Den hemlighet, hvarmed denna trupprörelse skett, borde nödvändigtvis hejda svenska arméens aftåg. Likväl låter jag några regimenten fortsätta sin marsch och deribland Royal Svède, tilldess jag emottagit svar från er. Ni skolen fråga statsrådet, om det gifvit order till denna Schmettous rörelse och hvad meningen dermed kunnat vara, då enligt konventionen i Moss trupperna skulle hemförlofvas och icke kunna samlas förrän efter vapenstilleståndets brytande. Om general Schmettou har marscherat utan order, skolen ni begära, att han ställes inför krigsrätt.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 194.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid det norska stortinget, *Fredrikshall den 25 oktober 1814.*

Just som jag skulle afsända min adjutant, major Thun, till er, ankom major D'Orchimont och lemnade mig ert bref. Jag är fullkomligt ense med er, mina Herrar, att det är skäl att lemna stortinget ytterligare några dagar för att öfverlägga om konstitutionen för att icke utsätta oss för att gifva förevändningar åt illviljan, som icke skulle underlåta att påbörda oss afsigter stridande mot meningsfriheten, men jag ber er likväl betänka, att utgifterna äro ofantliga, att trupperna icke äro förlagda i byar, att årstiden är framskriden och att de derför äro utsatta för att angripas af sjukdomar, hvarför de hittills lyckligtvis bevarats. Jag är ganska benägen att bifalla stortingets önskan angående de norska truppernas användande, äfven om denna församling önskar, att det inskränkes till försvarandet af den skandinaviska halfön, men jag skulle anse mig misskänna mina pligter och såra det norska folkets heder, om jag gåfve mitt samtycke till ett sådant förslag utan att först hafva uttalat några anmärkningar, som jag ber er framföra till medlemmarne i det utskott, som har i uppdrag att öfverlägga med eder.

Ett folk, en provins kunna vara likgiltiga för kärleken till äran, för eröfringslystnaden obh för ryktes glans, men intet folk kan vara likgiltigt för hedern, och det kan blifva möjligt, att de, som ifra för och äro måna om Norges framtida lycka, kunde förebrå nationen att icke hafva bevarat sin fordna karaktär, om en sådan punkt funnes intagen i dess grundlag, ty det är detsamma som att säga till alla folk, alla regeringar, till och med till fribytare och sjöröfvare: »Ni kunnen ostraffadt förolämpa »oss, hindra vår handel, förstöra vår sjömakt, blockera våra »hamnar, ni behöfven aldrig frukta, att vi våga lemna dem för »att hämnas våra oförrätter och aftvå i ert blod de förolämpningar vi lidit.» Om detta är stortingsmännens mening och den gillas af

flertalet af nationen, böra vi icke motsätta oss den, men jag kan ej tänka mig, att det vore möjligt att i ett sådant fall hämma fosterlandskänslan och arméens hederskänsla, isynnerhet om man nödgades säga till den: »Jag lemnar för någon tid våra stränder, »jag skall utrota sjöröfvarne, jag skall till hjertat af era fienders »länder öfverföra det krig och den förstörelse, som de velat »bringa öfver er. Ni kunnen ej deltaga i detta företag, ty era »lagstiftare hafva förbjudit er denna ära. Mina tappra och »trogna Svenskar följa mig; om vi ej vinna några triumfer, skola »vi åtminstone göra oss värdiga dem.» Om komitéen ännu vidhåller sina åsigter, sedan ni hafven sagt den detta, så beviljen dess önskan, men påyrken att det sker genom en förklaring af konungen eller provisoriskt af mig, en förklaring som man kan förändra till grundlag, och jag skall åtminstone hafva den tillfredsställelsen att hafva räddat lagstiftarne från en smälek, som Europa ej skall underlåta att belasta dem med. Jag ber er, sägen dem äfven, att jag är långt ifrån att önska krig, att jag under hela mitt lif skall göra allt, som står i min förmåga och som är förenligt med hedern och nationens värdighet, för att undvika det, men tilläggen, att jag icke fruktar det och har för hög tanke om norska arméen för att ett ögonblick betvifla, att den ej tänker som jag, Hvad frågan om arméens uniformer angår, skall jag svara derpå, när jag kommer till Kristiania.

Jag beordrar amiral Cederström att skicka en fregatt till Fredriksvärn och att gifva dess kommendant order att tvinga prins Kristian att lemna rikets kuster, om han ännu befinner sig i denna hamn. I morgse erhöll jag underrättelse om, att den danska briggen, som medför denna prins, tvenne gånger nalkats Skagens udde, men tvenne gånger af motvind tvingats att återvända.

P. S. Om ni, mina Herrar, blifven nödgade att gifva efter för medlemmarne af stortinget med afseende på dess önskan att inskränka arméens användande, skolen ni begära att det icke utsträckes till de besoldade trupperna eller dem, som kunna komma att uppsättas genom frivillig värfning, men underlåten icke att ännu en gång upprepa, det jag har fredliga afsigter, och att,

churu kriget bragt mig upp i verlden, det är min lifliga och uppriktiga önskan att ej vidare behöfva föra något sådant. Utsträckningen af mina förbindelser ålägger mig att använda alla öfvertygelsens medel för att söka hindra, att man skall kunna förebrå stortinget att af en öfverdrifven fruktan hafva gifvit Europa en ofördelaktig tanke om den norska karaktären. Lagstiftaren bör i sanning begränsa den verkställande makten, och en fri nation kan ej vara nog uppmärksam, nog på sin vakt i detta hänseende. Skandinaviska halfön bör isynnerhet undvika aflägsna krig och icke deltaga deruti, såvida icke en omstörtning i Europa hotar dess bestånd och rättigheter; men det är också tillbörligt, att icke opolitiska försigtighetsmått utsätta ett land för att helt och hållet blifva missaktadt. Den punkt, som man vill intaga i konstitutionen, är ingenting annat än rätten att sluta fred och börja krig fråntagen konungen, en rättighet, som tillhör hvarje monarkisk regering. Den nationella säkerheten, de rättigheter och de skyldigheter, som tillerkännas den verkställande makten, kunna mycket väl förenas med hvarandra, om man genom en lag eller en förklaring af konungen begränsar antalet af de stående trupper, hvaröfver H. M. har att disponera. Om man antager denna grundsats, kunde konungen medgifva att folkarméen icke begagnas utom för försvaret af den skandinaviska halfön.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 195.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid norska stortinget, *Fredrikshall den 25 oktober 1814* [1]).

Jag skref till er i morgse. Då jag genomläser mitt bref, finner jag mig hafva glömt att göra några anmärkningar, som ni ej bören underlåta att meddela komitéen.

1) Med afseende på detta och föregående bref se SCHINKEL a. st. VIII s. 228. *Utg. anm.*

Emedan man har en så afgjord fruktan för alla krig utom landet och vill inskränka konungens magt derhän att beröfva honom rättigheten att låta en armé, hvars högste befälhafvare han är, marschera, hvarför skall man då bibehålla en armé, som ej står i proportion till befolkningens antal och afviker från alla politikens beräkningar? Hvarför skall man då tvinga familjefäder, gubbar, att öfvergifva sina arbeten för att onödigtvis exercera och underkasta sig dålig behandling af inbilska ynglingar, som göra dem modfälda och misshandla dem? Vore det då icke klokare att helt och hållet afskaffa denna milis och förklara, att konungen i händelse af ett fiendtligt infall skulle hafva rätt att uppbåda alla vapenföra män till 35 års ålder? Det vore åtminstone konseqvens i ett sådant beslut.

Äfven kan bestämmas att i händelse af anfallskrig behöfver konungariket Norge endast uppställa 6 à 7,000 man.

Konstitutionen i Eidsvold lemnar konungen rätt att börja krig och sluta fred, och det är ett ingrepp i densamma att nu börja öfverlägga om en grundsats som redan är antagen och som konungen gillat.

Då Engelsmännen hade förjagat Jakob II, sökte de inskränka konungamakten, och de lagar, som parlamentet sedan stiftat, hafva endast bestämt, att konungen skulle hafva parlamentets tillstånd för att föra milisen utom riket. H. Svenska Majestät går in på en dylik förbindelse och hoppas, att norska stortinget ej vill degradera norska arméen genom att göra den till ett åtlöje för andra nationer.

[Öfversättning från en afskrift på franska.].

№ 196.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid det norska stortinget, *Fredrikshall den 27 oktober 1814.*

Jag skref i går till eder, och kapten Koskull torde hafva lemnat er mitt bref. Sedan jag i större lugn fått begrunda eder depesch af den 25:te och medlemmarnes af norska stor-

tinget uppträdande under öfverläggningarna, har detta hos mig framkallat följande reflexioner, hvilka jag skyndar att meddela er.

Jag märker, att ni förlorat ert inflytande öfver stortinget, eftersom kapten Moltzens[1]) förslag enhälligt antagits. Det är vigtigt uppbjuda alla edra krafter för att återvinna något inflytande; för detta ändamål bören ni hafva talare på er sida, som kunna imponera på menigheten genom det allmänna anseende, de åtnjuta, genom sin vältalighet och genom styrkan af sina bevis. Efter hvad man berättat mig om grefve Wedel-Jarlsberg, tror jag, att han är den mest passande att tjena våra intressen.

Jag återupprepar det, konungens erkännande är det stora mål som ni nu måsten uppbjuda alla edra krafter för att söka vinna. Låten stortingets medlemmar förstå, att detta steg icke hindrar dem att sedermera öfverlägga om de ämnen, som ådraga sig deras uppmärksamhet, utan att tvärtom deras öfverläggningar härigenom skola erhålla en karaktär af lagenlighet, som de hittills saknat. Konungen är Norges konung genom fördraget i Kiel, konventionen i Moss och stortingets beslut af den 20:de; Norrmännen äro hans undersåtar, och genom att uppställa mot sin lagliga konungs vilja förevändningar, som ej äro grundade på några rimliga skäl, blifva de rebeller. Jag hade hoppats att genom mildhet och på öfvertygelsens väg kunna återföra dem till förnuft, men märker, att stortingets medlemmar stå för långt efter det tidehvarf, hvari vi lefva; dock allting måste hafva ett slut; förklaren derföre muntligen, att jag icke längre ämnar genom en ytterlig eftergifvenhet gifva stöd åt det sätt, hvarpå de draga ut på tiden med att uppfylla sina pligter, och att jag ämnar göra stortinget ansvarigt inför nationen, för de olyckor som deraf för den skola blifva en följd. Som jag gifvit general Bennigsen befallning att endast låta ett regemente om sender afmarschera, så har jag ännu tillfälle att inom 8 dagar draga hit från Holstein ett tillräckligt antal ryska trupper för att öfversvämma vestra kusten. Striden skall ej blifva lång, ty jag skall förstå att draga största delen af

1) Förmodligen felskrifning för Motzfeldt. *Utg. anm.*

befolkningen på vår sida. För att lyckas deruti, behöfver jag endast för densamma framställa en trogen tafla af de fördelar, som Norge skall vinna genom föreningen med Sverige, samt af de mäns uppförande, som missbruka sin makt och förlänga landets olyckor.

Olyckligtvis hafven ni rätt, då ni sägen att det finnes gamla och starka fördomar emot Sverige. Det är just för att så småningom utrota dem, som jag söker påskynda konungens erkännande, ty så snart detta för sig gått, kan jag genomresa landet, tala till dem som en far till sina barn och genom öfvertygelsens språk och välgerningar vinna både förstånd och hjertan; men så länge landet regeras af män som äro sålda till det danska partiet och fiender till Sveriges och Norges lycka, kan det onda endast förvärras. Det måste derför uppdragas med roten och enda medlet dertill är att få konungen erkänd. Detta steg skall sätta mig i stånd att utnämna ett nytt statsråd, som kan leda den allmänna meningen till det enda målet, som öfverensstämmer med det nationella intresset.

Det är vigtigt för att hastigt vinna detta resultat, att ni användeu alla medel, som stå er till buds, för att öfverbevisa stortinget om tydligheten af H. M. konungens rättigheter och den tvingande nödvändigheten af att fatta ett definitivt beslut. Det är fråga om att få veta, om stortinget vill hålla sig till traktaten i Kiel eller till konventionen i Moss. I första fallet eger konungen oinskränkt makt och har frihet att göra de eftergifter åt nationen, som han anser nödvändiga för dess lycka. I sednare fallet är han en konstitutionell konung enligt den regeringsform, som antogs i Eidsvold, och skall styra landet efter gällande lagar. Förklaren för stortinget, att jag anser 2:ne dagar tillräckliga för ett svars afgifvande; derefter skolen ni sända mig en kurir för att låta mig veta, hvilket beslut fattats. Om det ej är sådant som vi hafva rätt att vänta, önskar jag höra eder mening om följande frågor:

Bör man genast sätta sig i marsch med konstitutionen i handen och vädjande till folket och arméen, eller är det klokare att underhandla och använda alla försonliga utvägar och medel och

sålunda vänta på konungens erkännande såsom en frukt af tiden och passionernas lugnande? Ni ären i stånd att kunna bedömma skiftningarna i opinionen och sålunda gifva mig ett råd. Jag ämnar [dock] ej söka ett stöd deri[1]) hvarken i det krigsråd, som jag ämnar sammankalla, eller vid de beslut, som min pligt, mitt samvete eller den höga bestämmelse, till hvilken ni kallat mig, skola ålägga mig att fatta. Den nuvarande tidpunkten är utan motsägelse den vigtigaste hvari Sverige befunnit sig sedan Karl X:s tid. De namnkunnigaste folkslag hafva alltid känt behofvet af en chef, och då konungen och nationen hafva gifvit mig sitt förtroende, bör jag visa mig värdig detsamma.

Under era öfverläggningar skolen ni icke afvika från följande grundsatser, hvilka äro obestridliga:

1:o. Konnngen är Norges suverän genom traktaten i Kiel, som är garanterad af de allierade makterna.

2:o. Konungen är erkänd såsom Norges konung genom konventionen i Moss, hvaraf erkännandet af konstitutionen i Eidsvold är en följd.

3:o. Stortinget har erkänt konventionen i Moss, som endast afslöts på grund af traktaten i Kiel och den lemnade garantien, och det är för att bringa till verkställighet denna samma konvention som stortinget blifvit sammankalladt; det åligger det derför att besvara de frågor, som ni framställen till det samma.

4:o. Stortinget har redan vägrat att erkänna konungens myndighet såsom oinskränkt herskare enligt traktaten i Kiel, men har i stället erkänt honom såsom konstitutionell konung enligt konventionen i Moss och i följd af godkännandet af konstitutionen i Eidsvold, och detta erkännande har blifvit stadfästadt genom beslutet om Norges förening med Sverige. I följd häraf är konungens erkännande en lagligt afgjord sak; hvad som återstår att göra är endast en ren formsak, och allt uppskof eller dröjsmål med denna akt kan endast anses som här-

1) Texten har: »*Je ne m'en étayerai ni dans* etc.»
Utg. anm.

ledande sig från hemliga orsaker, hvars mål det skulle vara ledsamt att behöfva utforska.

Polisrapporter underrätta mig om, att man hade qvarhållit prins Kristian i den förhoppning, att jag den 14 skulle blifva mördad, och sedan har man försäkrat honom att denna plan skulle gå i fullbordan innan månadens slut. Denna komplott står i samband med general Schmettous marsch, med de uppmaningar att gripa till vapen, som framstälts i Bergen, och slutligen med afsigten att förolämpa konungens kommissarier. Jag har redan förut meddelat eder, att jag gifvit amiral Cederström order att skicka en fregatt till Fredriksvärns farvatten för att försäkra sig om att prinsen var rest. Nu beordrar jag denne amiral att låta konvojera den brigg, på hvilken prinsen är ombord, ända till Seland samt att bemäktiga sig densamma, om den vägrar eller sätter sig till motvärn, såvida den icke bär engelsk eller rysk flagga.

Jag är mycket förvånad öfver, att man yrkat på att jag antager en armés uniform, som man vill förnedra. Jag har aldrig burit någon annan uniform än de tappres.

Herr Rosenkrantz' svar angående general Schmettous marsch synes mig utomordentligt undvikande. Jag skulle föredragit, att ni endast muntligt talat om denna sak. Jag önskar, att ni i allmänhet endast på detta sätt öfverläggen med statsrådet; men om i något vigtigt ärende ni ej kunnen undvika att rikta skriftliga inlagor till det samma, så använden detta formulär: »*konungen ålägger Norges statsråd.*» Som man måste förutse allt, så måsten ni, om stortinget fordrar ed af statsrådet, vägra ert bifall dertill och genast underrätta mig derom, så att jag kan rycka fram med arméen.

En vigtig sak är att söka hindra, det sinnena upphetsas. Passionen stärker menniskorna i deras gamla villfarelser och föder nya sådana. Norges provisoriska regering har hvarken kraft eller vilja att undertrycka dessa konvulsiviska rörelser. Detta är ännu ett skäl att påskynda konungens erkännande, utan att man derför behöfver hindra stortingets medlemmar från att fortfarande öfverlägga om och taga sig all den tid de vilja

för att bringa till afslutande de obetydligheter, som nu tjena dem till förevändning att uppskjuta hufvudfrågan.

P. S. Om alla medel äro uttömda och det icke återstår er någon annan utväg, skolen ni göra följande: ni skolen begifva eder till stortinget och efter ett tal om det hopp, hvartill Skandinavien nu bör lägga grunden, nämligen att för en lång framtid bevara ett fredligt tillstånd, säga att konungen icke finner något som hindrar att minska skatterna med en fjerdedel. Sägen vidare, att samma skäl böra förmå stortinget att öfverlägga om det icke är politiskt, rättvist och menskligt att befria bonden från en militärisk tjenst, som genom sin natur, sin långvarighet, sin grundprincip och det tidehvarfs despotism, då den infördes, bär prägeln af ett tydligt slafveri. Begären, att stortinget öfverlägger derom, och förklaren att, om de föreslagna förändringarna i konstitutionen ej kunna afslutas inom en vecka, bör konungens utropande enligt successionsordningen genast ega rum, all den stund H. M. är skyldig den norska och svenska nationen att minska deras pålagor och att börja med pålagorna för kriget, en förminskning som bör hafva inflytande på pappersmyntets kredit, vexelkursens förbättring, införselns höjande och det inre välståndet. Förklaren slutligen, att konungen antager konstitutionen i Eisvold och ärnar styra riket efter denna grundlag.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 197.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Drottning Hedvig Elisabet Charlotta, *Fredrikshall den 28 okt. 1814.*

Den mängd af arbete, hvarmed jag under hela denna månad varit öfverhopad, har hindrat mig att skrifva till E. M. Nödsakad att egna all min tid åt statens intressen och dessutom besvärad af ett lätt illamående, har jag sett mig beröfvad ett för mitt hjerta så dyrbart nöje. Jag har vågat räkna

på E. M:s öfverseende och på denna godhet, hvarpå E. M. gifvit mig så många bevis. Jag hade hoppats, att de norska angelägenheterna redan skulle vara afslutade, men intriger och små konsiderationer hafva hittills segrat öfver upplysta mäns framställningar och massans af folket samt arméens lifligt uttalade önskan. Emellertid är den hufvudsakliga svårigheten häfd genom stortingets beslut af den 20, som fastställer de båda rikenas förening, och de sista underrättelserna, som jag mottagit från H. M:s kommissarier, låta mig antaga, att allt snart skall vara afslutadt. Jag väntar endast på underrättelsen om konungens erkännande för att afresa till Kristiania, der jag endast stannar några dagar. Efter att der hafva vidtagit några oundvikliga anordningar skall jag skynda mig tillbaka till Stockholm.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 198.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid norska stortinget, *Fredrikshall den 28 oktober 1814.*

Efter kapten Carisiens afresa hafva fältmarskalken, grefve v. Essen och generalen, grefve Adlercreutz gifvit mig kännedom om de bref, som herr Wetterstedt och herr Wirsén skrifvit till dem. Det förtroende, som dessa herrar sätta till stortingsmedlemmarnes afsigter, har bestämt mig för att i öfvermorgon låta general Suchtelen afresa med order till general Bennigsen att bryta upp, och jag har gifvit order om, att de trupper, som återkallats till gränsen, få återvända till sina hem. Jag hoppas, att sedan ni hafven gifvit stortinget del af dessa anordningar, skall det afbryta alla öfverflödiga öfverläggningar och skynda att utropa konungen samt erkänna den i Sverige antagna successionsordningen, likväl med förbehållen rätt att ytterligare öfverlägga om antagandet eller förkastandet af konungens propositioner och att icke behöfva svära trohetsed, förrän

allt blifvit bestämdt och konstitutionen definitivt gillad och antagen både af stortinget och konungen. Detta är det enda sättet att genast återställa förtroendet, emedan den svenska armé, som är förlagd i Norge, då genast skall börja sin marsch, och Sverige, på samma gång landet sålunda befrias från en börda som tynger derpå, likaledes lättas i sina bördor.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 199.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid norska stortinget, *Fredrikshall den 28 oktober 1814.*

Major Forselles har nyss ankommit och har lemnat mig era depescher. Deras innehåll förvånar mig icke efter de underrättelser, som jag under de tre sista dagarna emottagit. Den undertryckta illviljan vill öppet visa sig. Ni skolen hålla eder till konstitutionen i Eidsvold med afseende på allt, som rör arméen, liksom till konventionen i Moss. Denna säger uttryckligen, att inga andra förändringar i denna konstitution skola föreslås än sådana, som äro oundvikliga för de båda rikenas förening, och jag tror icke att unionen kräfver, att man förnedrar den norska nationen och arméen. I konungens namn samtycker jag till alla de förändringar, som jag genom majorerna Thun och Adlercreutz underrättat eder om, det vill säga att jag i konungens namn skall gifva och att konungen sjelf skall gifva alla de särskilda försäkringar, som man önskar med afseende på att ett större antal trupper än som bestämmes icke skall beordras utom landet, men konungen vill icke af de skäl jag redan för er uppgifvit, att man gör detta till en artikel i konstitutionen. Det finnes ingen man af heder och god Norrman, som kan vara af annan mening. Om de orostiftare, som väckt en dylik motion, icke återkomma från sina förvillelser eller från sina brottsliga afsigter, så förklaren, att konungen

håller sig till konstitutionen i Eidsvold angående allt som rör arméen, och att han sanktionerar denna artikel med förbehåll för de förändringar som kunna göras vid nästa storting.

Hvad naturalisationsrätten beträffar, så låt det förblifva så, som konstitutionen i Eidsvold föreskrifver, och tillåten icke att man omnämner riksståthållarens embetsmän. Konungen håller sig i detta afseende till konstitutionen i Eidsvold och vill ej att man talar vidare om denna sak. Den vändning, som händelserna tagit genom några uppviglare, har bestämt mig för att låta arméen tills vidare afbryta sin marsch, och jag är besluten att bryta upp, om erkännandet af konungen och den i Sverige antagna successionsordningen ej ofördröjligen eger rum med rätt att med stortinget öfverlägga om nödiga förändringar. Det är ledsamt, att man afvikit från denna grundsats, men vi måste återgå dit för att återställa våra rättigheter.

Innan jag bryter upp, behöfver jag blifva mera bestämdt upplyst om såväl personer som förhållanden. Det är nödvändigt, att en af eder genast begifver sig till mig. Som baron v. Platen varit längst i Kristiania och talat med prins Kristian, önskar jag företrädesvis att han må komma.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 200.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Fredrikshall den 28 oktober 1814.*

Sedan mitt sista bref, som grefve G. Löwenhjelm torde haft den äran att lemna Ers Majestät, hafva öfverläggningar uppstått i stortinget, hvilka kommit mig att frukta, att de voro följden af något förslag att uppskjuta E. M:s utväljande. Jag har så mycket mer skäl att tro det, som flera löjliga motioner framstälts. Jag anmodar herr D'Ohsson att lemna grefve af Engeström kopior af kommissariernas bref och af mina till dem. Han torde få den äran att framlägga dem för E. M. Af mina

svar skall E. M. se, hvilka mått och steg jag föreskrifvit för att afslöja intrigörerna och påskynda stortingets beslut. Jag har skäl att hoppas, det allt snart skall blifva afslutadt. Vid en tidpunkt, då den allmänna uppmärksamheten är fästad på kongressen, och då den politiska horizonten tyckes mörkna, är det af vigt för oss att påskynda E. M:s erkännande för att undvika att blifva indragne i den rörelse, som otvifvelaktigt kommer att ega rum, isynnerhet om, som det försäkras, meningsskiljaktigheter uppstå med afseende på konungariket Polens återupprättande. Om, sedan E. M. blifvit erkänd, stortinget icke hinner sluta alla de arbeten, som skola underställas E. M:s sanktion, får man uppskjuta afslutandet deraf till nästa storting. Under tiden få sinnena tid att lugna sig, och de fördelar, som blifva en följd af den nya administrationen, skola tvinga de mest oläraktiga menniskor att öfvertyga sig om E. M:s goda afsigter och förmå dem att vid nästa stortings öfverläggningar fatta mer förtroende till E. M:s förslag.

Då vi gingo öfver Glommen hade jag den äran att underrätta E. M. om, att Norrmännen vid sitt återtåg i denna flod sänkt ett litet fartyg bestyckadt med fem 18-pundiga kanoner. Jag har gifvit order om, att man skulle försöka upptaga detta fartyg, och amiral Cederström underrättar mig om att man lyckats deri.

P. S. Just som baron Engeström skulle afresa, anlände en kurir från E. M:s kommissarier. De underrätta mig om, att stortinget enhälligt antagit den af Sveriges ständer antagna och af E. M. gillade successionsordningen af den 26 september 1810. Så snart närmare detaljer ingått, rörande denna öfverläggning, skall jag skynda att meddela E. M. derom.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 201.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till grefve L. von Engeström, *Fredrikshall den 28 oktober 1814.*

Alla era depecher hafva kommit mig till handa. Det är mig omöjligt att nu svara på alla detaljer, som de innehålla. Jag har blott ett ögonblick för att säga er, att jag genom herr D'Ohsson lemnar er kopior af hela min korrespondens och alla de aktstycken, som jag mottagit från konungens kommissarier vid stortinget. Jag önskar, att ni visar dem för konungen. Ehuru alla dessa bref visa en daglig vexling i stortingsmännens tänkesätt, skall dock brefvet af den 26 gifva er en idé om våra förhoppningar, och jag tror, att det dock slutligen ej skall dröja länge, förrän vi få se en strid slutad, som har sin grund i en slags egenkärlek, hvilken det måhända ej skulle varit alldeles klokt att stöta för hufvudet. Jag har trott, att vi icke böra tillåta dem att allt för länge missbruka vår långmodighet, och ni skall se af mina sista bref till kommissarierna att jag föreskrifvit dem att förbereda stortinget på att, så snart den för konungens erkännande nödvändiga tiden är tilländalupen, skall jag marschera emot uppviglarne. Jag hoppas, att detta skall kunna bidraga till att påskynda detta afgörande.

Då ni läser de olika brefven, ser ni att prins Kristian stannat i Fredriksvärn. Jag har gifvit amiral Cederström order att dit afsända en fregatt och att anmoda honom att resa. Konungens kommissarier, som äro oroliga öfver hans vistelse i en af våra hamnar, hafva skickat major Forselles för att förständiga honom att lemna Norges kuster. Major Forselles' beskickning har haft en god verkan, ty prinsen lemnade i förgår Fredriksvärn med temligen god vind.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 202.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid norska stortinget, *Fredrikshall den 29 oktober 1814.*

Jag har efter hvarandra emottagit edra fyra depescher från i går och i förrgår. Jag ser deraf, att 27 §§ af konstitutionen redan äro färdiga; jag hoppas, att de återstående artiklarna i dag blifvit diskuterade, så att intet vidare skall hindra konungens utropande. Jag väntar underrättelser från er och önskar, att ni underrätten mig 24 timmar före den tid, då ni ären säkra, att konungens erkännande kommer att ega rum, så att jag kan göra depescher i ordning, hvilka, i samma ögonblick underrättelsen anländer hit, skola bringa den till alla Europas hof och isynnerhet till Wien, der denna händelse kommer att hafva det allra största inflytande på opinionen och våra intressen rörande Pommern och betalandet af den summa, som vi skola erhålla för afträdandet af ön Guodeloupe.

En depesch från herr Rehausen underrättar mig om, att han blifvit tvungen att betala en summa af 2,316 pd. st. för våra fregatters räkning som äro utsända att uppsöka de norska fångarna, en summa som tillsammans med de 5,000 pd. st., som utkräfts för nämda fångars föda sedan juni månad, gör öfver 7,300 pd. st., som Sverige måst utbetala för dem. Jag önskar, att ni omnämnen denna sak för det norska statsrådet icke för att för ögonblicket begära ersättning derför, utan snarare endast samtalsvis för att gifva dem kännedom om förhållandet.

P. S. Jag ser af edert bref, att ni kommit öfverens om att den mening, som fattas i 10:de § af konstitutionen[1]) rörande stortingets ed till konungen, skall anses som föreslagen, men att den vid nästa storting skall behandlas konstitutionelt. Jag anser, att man bör undvika att deraf göra ett ämne för diskussion i framtiden, emedan det nuvarande stortingets ed kan tjena som regel. Således, talen icke mer derom.

---

1) Det är här fråga om kommissariernes förslag till konstitution. Den motsvarande § i den nu gällande är den 9:de.

Utg. anm.

Med afseende på den 25:te § synes frågan vara helt och hållet riktad mot ockupationen af de tvenne fästningar, som svenska arméen innehar. Dessa fästningar hvarken kunna eller böra utrymmas, förrän konungen kan räkna på Norrmännens trohet. Jag hänvisar med afseende härpå till allt hvad jag redan förut skrifvit derom, men ni kunnen lofva, att konungen skall afgifva en förklaring innehållande, att, om de uppviglare som hafva talat och skrifvit emot föreningen bringas till tystnad genom nationens allmänna ogillande, skall konungen skyndsamt gifva order om dessa fästningars utrymmande.

Sägen äfven stortingets medlemmar, att deras vägran att emottaga deputerade från Fredriksstad och Fredrikshall kunnat medföra att hela landet emellan Glommen och gränsen förenats med Sverige såsom en provins, att många bland innevånarne hafva icke endast åstundat, utan skriftligen begärt det, anförande, att de önska skydd af svenska regeringen, som aktar frihet och eganderätt. Till dessa olika ansökningar är bifogad uppgiften på alla de utpressningar hvarmed vissa amtmän, vissa prester och några kaptener betunga landtbefolkningen. Konungen har lemnat dessa ansökningar utan afseende i den förhoppning, att norska stortinget skulle skynda att aflägsna alla hinder för hans snara erkännande.

I den depesch, deruti ni lemnar mig redogörelse för sammanträdet den 25:te, sägen ni, att genom en jemkning af kapten Motzfelds motion med afseende på den 25 § i konstitutionen är hela den norska flottan ställd till konungens disposition, men i texten, som ni skickat mig, till de redan antagna paragraferna står, att konungen endast kan disponera öfver halfva norska flottan, innan stortinget gifvit sitt samtycke. Sägen mig om denna skenbara motsägelse är till förmån för konungens myndighet eller ej, om det är i fredstid, som konungen endast kan bestämma öfver halfva flottan, och om han alltid i krigstid anses kunna använda den efter sitt godtycke.

Erfarenheten har visat, att vid hvarje eftergift som vi gjort norska stortinget har en ny fordran varit följden af vårt tillmötesgående. Sägen dessa herrar, att de måste öppet förklara

sig, att de måste säga hvad de vilja, att det är tid på att vi få veta, om vi slutligen skola använda styrka eller skäl.

Skiljaktigheten mellan de rapporter, som jag erhållit angående åtskilliga stortingsmedlemmars mer än klandervärda afsigter, har redan kommit mig att önska, att en af eder beger sig hit för att upplysa mig om den vigt man bör fästa dervid. Om jag också ej bör fästa allt för stor vigt vid de dagligen förekommande anklagelserna, är det likväl lika klokt som förenligt med politiken att icke taga dem allt för lätt såsom saknande all sannolikhet. Jag hade utsett amiralen, baron Platen att komma hit; om hans helsa icke tillåter det eller allt icke ännu är afslutadt, så önskar jag att det blir någon annan af er.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 203.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid norska stortinget, *Fredrikshall den 29 oktober 1814.*

Två timmar sedan den husar afrest, som förde till er mitt bref af i dag, ankom till mig ert från i går. Jag skyndar att besvara det för att säga er, att jag gillar redaktionen af de tvenne paragrafer, hvaraf ni sändt mig öfversättning. De synas mig sådana som man i nuvarande omständigheter kan önska, men om, emot min förväntan, stortingets medlemmar ej vilja antaga dem, så skolen ni förklara för dem, att ni hållen er till konstitutionen i Eidsvold och att alla öfverläggningar angående 25 och 26 §§ äro afslutade.

Jag tror ej, att ni skolen blifva nödsakade att ingifva nya motförslag, men om det skulle fordras, så önskar jag att ni på förhand underrätten mig derom.

De oppositionsmän, som stå i Danmarks sold, skola göra allt för att förlänga öfverläggningarna och uppskjuta konungens er-

kännande. Afsluten förhandlingarna genom att säga, det ni hållen eder till konstitutionen i Eidsvold i alla de punkter, angående hvilka ni ej kommen öfverens med komitéen eller stortinget.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 204.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid norska stortinget, *Fredrikshall den 31 oktober 1814.*

Efter att med den största uppmärksamhet hafva läst eder depesch från i går, har jag haft ett samtal med amiral Platen, som gjort mig mycket nöje, emedan jag deraf funnit, att våra motståndare med undantag af ett mycket litet antal handlat redligt i enlighet med deras insigter, och att det icke bland stortingets medlemmar funnits någon systematisk sträfvan eller någon uppgjord plan att draga ut på tiden för att uppnå en årstid, då de med fördel skulle kunna sätta sig emot föreningen med Sverige. Då jag med er öfverlade om sättet att vinna detta stora mål, var jag alltid af den mening, att man borde använda mildhet och försonliga åtgärder, men min åsigt var alltid, att konungens erkännande var hufvudfrågan, och att inga öfverläggningar angående konstitutionen borde ega rum, förr än sedan denna vigtiga punkt blifvit genomdrifven. Beslutet af den 20:de hade tvifvelsutan haft en god verkan, men genom detta beslut förbehöll sig församlingen initiativet att utropa konungen, att få gilla eller förkasta de förändringar i Eidsvoldskonstitutionen som skulle föreslås. Den har gått ännu längre; den har tillvällat sig rättigheten att modifiera denna konstitution utan att hänskjuta saken till konungen, och hittills har den icke en gång värdigats utveckla de skäl, som förmått den att förkasta några punkter i ert förslag. Utan tvifvel bör man för närvarande arbeta i samma ande som hittills, men vi böra

göra klart för oss, att sakernas nuvarande ställning fordrar att de snart afslutas. H. M. kan icke längre förblifva i den falska ställning, hvari han nu befinner sig gentemot en församling, som hittills aflägsnat sig från grundprincipen i Eidsvoldskonstitutionen, från innehållet i konventionen i Moss och till och med från beslutet om de båda rikenas förening. H. M. önskar derför, att allt detta så fort som möjligt afslutas. Nationens otålighet är utomordentlig, den delas af arméen, och jag, som dagligen ser, huru illa våra utgifter öfverensstämma med våra tillgångar, och som känner vid hvilken tidpunkt våra resurser skola blifva uttömda, jag bör mer än någon annan önska det. Jag skall aldrig beklaga mig öfver de eftergifter som ni gjort Norrmännen. Jag skall ej ångra, att jag lemnat mitt bifall dertill, men af samma skäl bör jag afslå sådana fordringar, som strida såväl mot vår värdighet som mot de känslor, vi ådagalagt och ådagalägga för den norska nationens rättigheter.

För öfrigt ber jag er att noga undersöka de särskilda punkterna i konventionen i Moss och i beslutet af den 20:de, och ni skolen öfvertyga er om, att det blott är pligten som nödgar mig att ånyo upprepa för eder, att ni bören använda alla edra medel, uppbjuda alla edra krafter för att så fort som möjligt genomdrifva konungens erkännande.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 205.

Bref från hofkansleren G. af Wetterstedt till Excellensen J. K. Toll, *Kristiania den 31 oktober 1814.*

Det dröjsmål med konung Carl XIII:s erkännande af norska ständerna, hvilket, oaktadt deras den 20 dennes fattade, högtidliga beslut om båda rikenas förening, hittills egt rum, gifver mig förökad anledning att underrätta Eders Excellence om riksdagsärendernas gång och långsamheten deruti, ett länge

saknadt tillfälle att göra Eders Excellence reda för orsakerna dertill.

Norrmännen sammankommo till deras Stor-Thing, nästan okunnige om hvad som både i politiskt och militairiskt afseende förefallit inom och utom deras land. Uppfödde i hat mot Sverige, hade de om dess statsbyggnad hvarken sökt eller fått någon sann kännedom. Det hade altid varit Danskarnes och i synnerhet prins Christian Fredrics bemödande att underblåsa de gamla nationalfördomarne till ett lågande hat. Prester och embetsmän, som genom Eisvolderkonstitutionen fingo vid val till representanter ett stort inflytande, hade ett eget intresse att försvara den emot Sveriges anfall och att uppmuntra allmänheten till ett kraftigt försvar af den frihet och sjelfständighet, som förespeglades henne. Fästningarnes öfvergång, arméens beständiga återtåg utan motstånd och Prins Christians afsägelse minskade ej, utan ökade förbittringen hos folket.

Det såg sina uppoffringar illa använde, sina krafter förspillda och sig sjelft öfvergifvet åt egen klokhet. Följden blef öfvertygelse om förräderi hos öfverbefälet och regeringens medlemmar, misstroende, hat och hämdebegär emot dem enskildt och förakt för styrelsen i allmänhet, under det att hvar och en genom personlig ifver sökte ersätta den kraft, som felades det hela, och med saknad nationalkänsla ville bevisa verlden, att Norrmännen haft allvar med sitt sjelfförsvar, och att de verkligen kunde åstadkomma det. För allmogen hade man så länge predikat om dess egen styrka, att han nu förlitade sig derpå i de delar af landet, hvilka från krigsbanan voro aflägsnade. I Bergens och Trondhiems stift hade man med enthusiasm omfattat tanken på sjelfständighet, och deras riksdagsmän valdes och befullmägtigades under vilkor att sätta sig mot föreningen med Sverige.

Under sådan stämning i landet, och under det predikstolar, bokpressar och tidningar utöste smädelser emot oss, samlades riksdagsmännen och ankommo vi till Christiania, der anarchien, som äfven i landsorterna glödde under askan, redan en gång hade utbrustit.

För oss var ej annat att göra än att möta deras hetta och misstroende med saktmod och öppenhjertigt framställande af Svenska regeringens ädla afsigter och vårt redliga bemödande att främja dem. Hot eller hvilken öfverilning som helst hade här förderfvat vår sak och stuckit laglöshetens fackla i brand; ty yran började regera, och mängden af representanter voro redan komne så långt ifrån lugn öfverläggning och äro det ännu, att de ej tänkte på deras statsverk, hvars beklagliga tillstånd dageligen undergräfver enskildt och allmän förmögenhet och uttorkar de källor, hvarifrån samhället skulle hämta styrka till försvar,

Vårt första bemödande blef att aflägsna Prins Christian, och efter några besök af Baron Platen, afreste H. K. H. från Ladegaardsön den 11 om aftonen. Stor-Thinget valde en Commité för att underhandla med oss, eller rättare för att afhöra våra propositioner och frambära Stor-Thingets betänkligheter eller påståenden. Ordföranden i denna Commité, den agtningsvärde Professor Treschow, var redan på vår sida, och de öfriga ledamöterna blefvo till stor del öfvertygade genom en framställning af sakernas verkliga förhållande och vederläggning af de förnämsta klagopunkterna emot Sverige, hvilken vi för dem uppläste vid vårt första sammanträde den 17 dennes. Följande dagen voro vi äfven tillsammans och öfverlade om de trenne hufvudfrågorne: Fästningarnes utrymmande; Konungens oinskränkta befäl öfver Norriges krigsmagt; och Naturalisation af främlingar. Sedan vi försäkrat dem, att dessa frågor kunde likaväl afgöras efter konungens erkännande, församlade sig Stor-Thinget den 19 till öfverläggning inom slutna dörrar; och föranledd af Professor Treschow, beslöt man, med den hemliga bevekelsegrunden af Kronprinsens hotande armée, att följande dagen, den 20, sammanträda uti hemligt Stor-Thing och icke åtskiljas, förrän frågan om Norriges förening med Sverige blifvit afgjord.

Efter häftiga debatter, der Grefve Wedel i synnerhet utmärkte sig för föreningen, blef den beslutad med 74 röster emot 5, dem riksdagsmännen från Bergen, enligt föreskrift, af-

gåfvo. Men Konung Carl XIII:s utropande skulle uppskjutas, intill dess man kommit öfverens om ändringarne i grundlagen, och den kunde besvärjas på samma gång som trohetseden af-lades till Hans Maj:t.

Om föreningen beslöts af några med öfvertygelse om dess fördelar, men af mängden i fruktan för stilleståndets uppsägning den 21, så var uppskofvet med konungens utropande en billig gärd åt de hemmavarandes farhåga för följderna af detta vigtiga steg och en försigtighet af Stor-Thinget, att, såsom de säga, efterfölja vårt efterdöme 1809 och fastställa regeringsform förr än regenten antoges.

Den 21 gingo vi upp i Stor-Thinget och svarade enligt bilagde tal på den deputation, som förkunnat oss föreningen dagen förut.

Den Comité, som förut öfverlagt med oss, skulle nu framgent blifva referent mellan oss och Stor-Thinget. Men efter den häftiga ansträngningen dagarne förut behöfde sinnena någon hvila, och riksdagsmännen togo sig den genom ett par dagars sysslolöshet.

Emellertid fingo de tillfälle att tänka tillbaka på sina illskna Committenter, hvilkas bref och påminnelser emot föreningen nu började hinna fram. Med mogen öfverläggning hade de ej beslutat den; och derföre likasom fruktan förut hindrat dem att vända ögonen från Kronprinsens Armé, så kunde de nu, då den började gå sin väg, ej undvika att råka i en lika bäfvan för följderna af sina hemmavarande Landsmäns hat. De sökte således dels att genom hårda vilkor binda händerna på Konungen och att genom särskildta motioner till Prins Christians heder och fördel personligen återvinna deras förlorade popularitet. Ja sjelfva proklamationen om rikenas förening bär stämpeln af detta bemödande.

Den 25 föreslog Capitaine Motzfeldt t. ex.: Att under fredstid, skulle ingen svensk militaire få vara i Norrige och tvärtom. Då Sverige anfölles med krig, skulle Norge biträda med sin halfva krigsmakt och Sverige mad en deremot svarande styrka, när Norge blefve angripet. Flottans disposition skulle

äfven blifva inskränkt, dock mindre. Detta blef af Stor-Thinget enhälligt ehuru blott provisoriskt antaget. På samma tid föreslog Biskopp Bech, eljest vår anhängare, att åt Prins Christian måtte anslås ett appanage till underhåll; och consuln Conow hemstälde, om ej åt denne regent borde resas en minnesvård i någon af Norriges städer eller på spetsen af Dovre Fjeld!

Dessa beslut och framställningar jemte underrättelsen, att Prins Christian ännu låg för ankar vid Fredricsværn, allarmerade oss och gjorde ett häftigt intryck på H. K. H. Kronprinsen, som genast lät arméen göra halt. När till allt detta kom tidningen, att Stor-Thinget, innan det antog successionsordningen af den 26 sept. 1810, ville hafva en dags uppskof för att läsa den i tryckt öfversättning af det skäl, att man bör sjelf förstå hvad man till sin egen och andras efterrättelse beslutar, så lärer Eders Excellence finna, huru H. K. H. bedömde sakerna. Han trodde sig förmärka, att vi förlorat vårt inflytande på Stor-Thinget; att det funnes en allmän plan att omgöra hvad som skett och att förolämpa oss. Vi fingo 2 till 3 bref om dygnet, hvilka vitnade om hans åstundan och bestämda vilja att se konungen utropad utan ringaste uppskof. Baron Platen fick befallning att personligen inställa sig i Fredricshall till upplysningars meddelande.

Emellertid hade vi affärdat H. K. H:s härvarande adjutant Forssell till Fredricsværn för att förmå Prins Christian afresa, i fall han ännu vore qvar. Den 25 kom Forssell fram och fick veta, att prinsen låg för ankar i Hamnen på briggen Bornholm. Den 26 om morgonen gick han om bord och anmälte sitt ärende. Prinsen svarade, att han endast af motvind varit uppehållen och att han nu, sedan vädret förändrat sig, ämnade lyfta ankar. Det skedde äfven, och Forssell såg honom afsegla den 26 kl. 1 på dagen.

Den 28 antogs successionsordningen och samma dag afgåfvo vi angående befälet öfver krigsmakten vårt ultimatum, beledsagadt af en framställning af grunderna derföre, enligt bifogade öfversättning, som i afton utdelas bland Riksdagsmännen.

I förrgår afreste Baron Platen till Fredricshall. Vi äro öfvertygade om Representanternes redliga afsigter och höra som oftast deras försäkringar, att, om de förut varit emot föreningen, så vilja de nu, efter dess ingående, göra den så beståndande som möjligt. Men just för denna orsak skull måste de tillfredsställa sina Landsmäns misstrogna fordringar med förbehåll, som efter återvunnet förtroende blifva lätta att häfva, men för ögonblicket ej kunna underlåtas utan att väcka den oro, som vi vilja förekomma.

På denna pungt stå vi nu och hafva det hästa hopp att genom lugn verksamhet bringa saken till godt slut och att derigenom bibehålla det personliga förtroende, som det lyckats oss vinna. Vi förmoda att innom få dagar hafva hunnit målet för våra bemödanden. Men långsamheten af Stor-Thingets bemödanden ökes derigenom, att man ständigt arbetar in pleno, utan att ärenderna förut blifvit af utskott beredde.

Med etc.

G. af Wetterstedt.

Kristiania den 3 november 1814.

Sedan mitt sista bref af den 31 nästledne October hafva sakerna framskridit emot målet på följando sätt:

Den 1 dennes fortsatte Stor-Thinget sina öfverläggningar med hetta och drift. Deras hufvudföremål var den af oss föreslagne ordalydelse uti 25 och 26 §§ af Eisvolder-Constitution. Efter mångfaldiga omröstningar och debatter, både för och eftermiddagen, blefvo §§:ne slutligen antagne, den 25 med några obetydliga tillsatser, som snarare lända till konungamagtens utvidgande än till dess inskränkande, och den 26 alldeles oförändrad. Hufvudfrågan afgjordes genom en omröstning med 50 emot 26. Till bevis på några Riksdagsmäns talträngdhet må anföras att Sorenskrifvaren Koren på denna dag talade 107 särskildta gånger eller 83 före och 24 eftermiddagen.

Dessutom tillade Stor-Thinget 3 nya §§ i deras Grundlag af innehåll:

a) Att Norrige har rättighet föra en särskildt Coopverdieflagg, men att Örlogsflaggan skulle blifva en unionsflagg;

b) Att Norska folket ej garanterar någon annan än sin egen nationalskuld;

c) Att Norge skall hafva sin egen banque- och penningeverk för sig.

Baron Platen återkom i förrgår afton efter att hafva gifvit besked om tillståndet här.

I går förmiddag hade vi ett långt sammanträde med commitén, der vi afgåfvo ett anförande om olägenheterna af en särskildt Coopverdieflagg för Norge, men läto likväl bero vid Stor-Thingets föreslagna §, emedan flaggans bestämmande dock beror af konungen.

Vid 51 §. påstodo vi, att Electorernas Valmän äfven skulle svära Konungen trohet, ehuru Constitutionen blott nämnes i Eisvolder grundlag.

Vid § 93, der vi såsom ultimatum begärde erkännandet af Konungens Veto i Naturalisationsfrågor, stannade våra afhandlingar med Commitén, och Stor-Thinget samlades för att taga dem i öfvervägande.

Förändringen i 54 §[1]) afslogs med 60 röster emot 18, och då omröstningen öfver naturalisationsfrågan företogs, stannade 39 mot 39; ny omröstning anstäldes för att utröna, huruvida saken kunde afgöras genom ordförandens dubbla röst eller om den skulle anses såsom Lagförslag och hvila i 2:ne dagar, och dervid uppstod ett lika röstetal. Uppskof blef således följden, och Konungens utropande, som vi väntat oss sist i dag, kunde ej ske förr än i morgon.

I dag på morgonstunden hade vi före Stor-Thingets sammanträde enskildta samtal med Ordföranden och de mäst betydande medlemmarne, då vi hotade dem med att afbryta alla vänliga framställningar, om några beslut fattades till ärebetygelse för Prins Christian och dermed förenad chicane mot Sverige. Detta hade den verkan, att man med stor pluralitet uppsköt frågan om tacksägelseadress till Prins Christian, intill dess Konungen blifvit vald.

Consuln Conow återtog sin framställning om minnesvården och Biskopp Beck sin om apanaget.

---

1) Förmodligen skriffel för 51 §. *Utg. anm.*

Prinsens afsägelse skulle besvaras med ett antagande deraf å Stor-Thingets sida. Det skulle redigeras af den Comité, som ifrån början communicerat med oss, och sedan utfärdas af Stor-Thinget. Detta beslut fattades med 40 röster mot 38.

Derpå slutades granskningen af Grundlagen, och dess redaction uppdrogs åt 3:ne Ledamöter, som ej skulle få komma i omedelbar communication med oss, utan med den refererande Comitén.

Omsider beslöt man, att i morgon företaga omröstningen öfver naturalisationsfrågan och att derefter skrida till Konungens utväljande.

Vi hafva nu på aftonen haft ett sammanträde med Comitén och godkänt ordalydelsen af 51 § emot förklaring af Comitén, att med ordet Constitution mentes äfven Konungen såsom en integrerande del deraf.

I morgon hoppas vi få fägna oss åt Konungens utropande.

Med etc.

G. af Wetterstedt.

Apostille af den 4 november 1814.

På förmiddagen har Stor-Thinget med 43 röster emot 36 afslagit Konungens Veto i naturalisationsfrågan.

På eftermiddagen har Konung Carl XIII af Stor-Thinget enstämmigt blifvit vald till Norriges konung. En Deputation af 7 personer, anförde af Grefve Wedel-Jarlsberg, begifver sig i morgon till Fredrikshall för att bringa H. K. H. Kronprinsen denna tidning.

Ut in litteris

G. af Wetterstedt.

Kristiania den 14 november 1814.

Jag har haft den äran emottaga Eders Excellences bref af den 2:dra dennes.

Den 8 afreste H. K. H. Kronprinsen med sin son Prins Oscar från Fredrikshall. Samma dag reste statssekreteraren Grefve Mörner och jag H. K. H. till mötes i Moss, der han hvilade öfver natten. Vi hade emellertid tillfälle att gifva

honom närmare upplysningar om personer och omständigheter än dem vi skriftligen kunnat meddela. H. K. H. ankom icke hit förr än kl. 8 om aftonen, under det att staden var illuminerad, att norska trupperne paraderade längs gatorne, och under det att kanonerna lossades från Aggerhus fästning. Många menniskor voro i rörelse oagtadt den regniga väderleken.

Endast hos Biskop Bech och en assessor Mathiesen framstäldes transparenter. Glädjen var tämeligen allmän, och man hörde få ohöfliga utlåtelser bland folkhopen.

Den 10 kl. 2 e. m. gick H. K. H. uti procession af alla härvarande Svenskar och de nog talrika stadsboarne upp uti Stor-Thingets samlingsrum och höll till nationalrepresentanterne följande tal, som på svenska tolkades af prins Oscar, och hvilket jag härjemte får äran bilägga.

Presidenten Christie svarade så som bilagde tal lyder, eden aflades och konungaförsäkran aflemnades. Kronprinsen talade med värma och gjorde ett lifligt intryck på Norrmännen, som med synbar rörelse aflade eden.

Den 11 på förmiddagen voro deras Excellencer Grefvarne Essen och Adlercreutz med oss församlade hos H. K. H. för att öfverlägga om de mått och steg, som borde iakttagas, och på eftermiddagen hölls ett Norskt Statsråd, dervid Grefve v. Essen installerades såsom Riksståthållare och dervid hosfogade Proclamation utfärdades.

Den 12 voro Deras Kongl. Högheter och hela Stor-Thinget till middagen hos oss, der skålar druckos för föreningen och der Kronprinsen genom sin nedlåtande vänlighet fortfor att tillvinna sig allas hjertan. Bönderna, som aldrig fingo tala med Prins Christian, äro förvånade och betagne af den heder, som dem nu vederfares. Önskan, att H. K. H. ville förblifva här såsom vice Konung, tilltager i mån af den allmänna tillgifvenhet han vinner.

I går den 13 hölls en högtidlig Gudstjenst uti Prinsarnes, Commissariernas och Autoriteternas närvaro. Hon började med den bekanta Hymnen af Thaarup: »Gud! Jehovah! vi prise dig!» hvilken uppstämdes från choret af en utvald chouer.

Biskopp Bech höll en passande predikan öfver texten: »Gifver Gudi hvad Gudi tillhörer och Kejsarenom» etc. Efteråt upplästes Proklamationen af den 11, och sedan man sjungit Psalmen »O! Gud vi lofve dig», slutades Gudstjensten med några Politiska vers, som mycket väl och angenämt afsjöngos af 2:ne flickor, som voro systrar och hvilkas sammanstämmande med hvarandra lätt kunde tagas för sinnebild af harmonien mellan Svea och Nora. Då Kronprinsen gick ut ur kyrkan, hördes 2:ne gånger förnyade hurrarop. Kronprinsen begaf sig vidare till slottskyrkan. Emellertid samlades hos oss den af Stor-Thinget utsedda redactionscommitén, och sedan vi med den genomgått Grundlagen, blef den ömsesidigt godkänd och undertecknad, hvarmed vår befattning kan anses vara slutad. I dag har H. K. H. hållit revue öfver Oplandska Regementet med något artilleri och ridande jägare samt den utmärkt vackra Cadettcorpsen, hvars chef är öfverste Hægerman. Till middagen följa vi H. K. H. till Kammarherren Peder Ankers egendom Bogstad.

Ifrån General Tawast är underrättelse inlupen, att Prins Christian den 4 dennes landat på Jutland.

Baron Platen, Grefve Mörner och Biskopp von Rosenstein ämna resa härifrån inom slutet af denna vecka och i början af nästa, så snart H. K. H. blifver resfärdig.

Innan detta bref afgått, har i dag den 15 dennes Eders Excellences bref af den 4:de ankommit, för hvilket jag får aflägga min tacksägelse.

Med etc. etc.

G. af Wetterstedt.

Kristiania den 22 november 1814.

Ännu fortfar storthinget. Förr än Thorsdag eller Fredag blifver det väl icke upplöst. Det hemliga vetandet hos Riksdagsmännen, att de ej ingått i föreningen med fri vilja, och bemödandet att dölja detta förhållandet gör dem öfverdrifvet ömtåliga för allt hvad som i de yttre formerna kunde hafva anseende af tvång eller kunde häntydas till imposition å Sveriges sida.

I denna agt och mening har Stor-Thinget beslutat att sjelft utfärda Grundlagen, såsom det skedde i Eisvold, och att konungens sanction blott skulle uttryckas med ordet antaga (ej bekräfta) och komma såsom bihang till Grundlagen. Stor-Thinget låter trycka den särskildt; men vi trycka dertill ett vehiculum, till likhet med den sanction, som Konungen gifver åt Grundlagen i Sverige, och sådan skall Constitutionen publiceras.

Den 17 valdes deputationen, som ifrån Stor-Thinget skall afgå till H. M. Konungen. Hon består af: Presidenten Christie, Major Hægerman från Trondhiem, Asessor Hagerup från Bergen, Presten Neuman från Aggerhus stift och Presten Abel från Christiansands samt 2:ne bönder Asmund Nordgaard och Erik Noer.

Den 18 behagade H. K. H. Kronprinsen utnämna till norsk Statsminister: Kammarherren Peder Anker, till Statsråd i Stockholm: Professor Krogh från Trondhiem och Artillericapitaine Motzfeld från Bergen; till Statsråd i Christiania: Grefve Wedel-Jarlsberg för financerne, Professor Treschow för ecclesiasticverket, General Hægerman för krigsärenderna och Justitiærådet Diriks för policen. Statsrådet Aall har begärt och fått afsked. Collet blifver behållen. Rosencrantz och Sommerhjelm sitta qvar tills vidare, men utan bestämd befattning.

Stor-Thinget har varit mycket missnöjdt deröfver, att fästningarne icke blifvit utrymde. Man har stödt sig på 25 §:s stadgande och antingen verkligen varit okunnig om, att vi uttryckligen gjorde förbehåll i detta afseende till den refererande Comitén, eller ock låtsat vara det.

Den 17 afgick till Kronprinsen den första och den 19 den andra deputation i detta ändamål. Begge blefvo mötte med det svar, att Norrmännens eget uppförande och Konungens nåd skulle bestämma, huru länge fästningarna komme att af Svenskar innehafvas.

Den 18 gaf H. K. H. Kronprinsen en stor souper och bal åt stadens innevånare af alla stånd. För första gången syntes äfven bönder uti en sådan krets. Sällskapet var ganska talrikt, glädjen allmen, och dansen varade till inemot morgonen.

Den 19 utkommo bilagde vers till Prins Christian Fredric, och vi trodde oss deruti endast se ett nytt bevis på det hemliga missnöje och den uppenbara ovilja, som det gamla Statsrådet och Prinsens anhängare söka underhålla. Men samma dag inträffade en händelse, hvilken helt och hållet nedslog dem. Under sittande Statsråd ankommo bref till detsamma, hvilka Rosencrantz emottog och öppnade. H. E. Grefve von Essen förmärkte chiffer deruti, yttrade, att brefven ej borde innehålla någon hemlighet för Kronprinsen, och tog dem af den bestörte Rosencrantz för att bära dem till H. K. H. Man fann dupplicata af en depech från Capten Anker i London till Prins Christian Fredric, dateradt London den 6 October, samt till Statsrådet en depeche i chiffer af den 7 och 8 dennes. Rosencrantz förekallades och försäkrade på sin ära, att chiffern vore honom obekant; men då Kronprinsen gifvit honom några allvarliga föreställningar, återvände han och straxt efter instälde sig Statsrådet Aall och öfverlemnade chiffern med tårar i ögonen och bönfallande om nåd. Depechen befanns innehålla en vidlyftig berättelse om de åtgärder, Anker vidtagit för att enligt prins Christians begäran åt Norge förskaffa en garanti af de allierade magterne på iagttagandet af de förbindelser Sverige åtagit sig genom Conventionen i Moss. På alla ställen hade Anker blifvit bemött med köld, men hade likväl afgifvit till Lord Bathurst en Note härom af den 6 dennes.

Den 20 afreste H. E. Friherre Rosenblad härifrån. Om aftonen uppkom en vådeld på en holme i hamnen. Kronprinsen skyndade dit och förde en spruta med egen hand, hvilket på hopen gjort det mäst fördelaktiga intryck.

Härjemte får jag äran bifoga en skrift af Presten Værgeland, som äfven på Eiswold vågade yttra sin benägenhet för föreningen med Sverige. Bref från Bergen, Trondhiem och andra aflägsna orter i riket tillkännagifva, att man allestädes är fullkomligen nöjd med konungavalet och de vilkor, som blifvit utfästade för föreningen.

I går var Stor-Thinget samladt inom slutna dörrar för att läsa Statsrådets protocoller. I anledning häraf har Odels-

thinget i dag beslutat att ställa General Haxthausen till ansvar för sitt förhållande inför Lag-Thinget och Höjeste Rätt, som samfält utgöra Riks-Rätten.

Med etc. etc.

G. af Wetterstedt.

[Afskrift på svenska].

№ 206.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid norska stortinget, *Fredrikshall den 1 november 1814.*

Kapten Carisien har till mig öfverlemnat ert bref af den 31 oktober. Jag ser deraf med tillfredsställelse, att församlingen omsider samma dag slutat granskandet af konstitutionens alla paragrafer och att det endast återstår henne att sysselsätta sig med redaktionen af 25 och 26 §§, äfvensom af de tre nya, hvaraf ni skolen sända mig en öfversättning.

Hvad den första angår, ser jag deri ingen svårighet, men jag tror icke, att stortinget på länge kan finna nödiga fonder derför. Det hade varit klokare att icke införa denna paragraf i konstitutionen utan i stället bestämma denna sak genom en lag, då vi gerna skulle understödt denna inrättning.

Hvad den andra angår, synes den oantaglig. Vår minister i England meddelar oss uttryckligt, att den britiska regeringen ej med nöje skulle se den. Jag uppdrog åt herr D'Ohsson att skicka er en kopia af detta bref, men af misstag har han sändt den till Stockholm. Dessutom skulle denna paragraf ådraga oss utgifter, som Norrmännen ännu mindre än vi skulle kunna bära, för att göra denna nya flagga respekterad af barbaresk-staterna. Dertill fordras ett nytt fördrag, och jag är säker på att dessa regeringar skulle blifva utomordentligt pockande. Dessutom strider det emot föreningsakten, och Englands exempel talar för oss.

Den tredje paragrafen behöfver ingen utläggning. Önskligt vore blott, att Norge kunde betala den enorma skuld, som nyhetsmakarne åsamkat detsamma.

Härmed följer en not från Rysslands minister angående Norges förening. Jag önskar att ni bevaren den, så att jag får den tillika med den ifrån Preussens minister, hvilken jag skickat eder med öfverstelöjtnant Forssell.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 207.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Fredrikshall den 2 november 1814.*

Genom mitt sista bref af den 28 oktober hade jag den äran att underrätta E. M. om allt det bråk, för hvilket stortingsmedlemmarnes vankelmod utsatte oss. Dessa menniskor äro så föga hemma i konsten att styra en stat och äro så angelägna att göra sig bemärkta, så att de låta sig vilseledas af sin inbillning på ett sätt som endast förtjenar medlidande. E. M. skall sjelf kunna döma derom af de tvenne förslag, som för några dagar sedan framstäldes för församlingen af statsrådet Treschow och en prest från trakten af Bergen[1]). Den förstnämde begärde, att man skulle sända en adress till prins Kristian för att tacka honom för de tjenster, som han gjort Norge under sin regering, och den andra önskade, att det stadgades i lag att norska arméen aldrig skulle få gripa till offensiven eller sättas på försvarsfot mot Danmark, äfven om detta anföll Norge. Det tyckes likväl som om vår ihärdighet till stor del återfört dem till hufvudsaken, ty kommissarierne låta mig hoppas, att E. M:s erkännande skall kunna ske i morgon. Jag skall, E. M., skynda mig att afsända en kurir till E. M., för att öfverbringa nyheten.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

---

1) Neumann. *Utg. anm.*

№ 208.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid norska stortinget, *Fredrikshall den 3 november 1814.*

Jag emottog i går edert bref af den 1. De detaljer som det innehåller äro tillfredsställande, och jag har skyndat att lemna konungen redogörelse för dem. Jag har låtit för mig öfversätta det memorial, som ni ingifvit till komitéen för att underrätta den om, att ni ej skolen förändra något i redaktionen af paragraferna 25 och 26. Jag har läst det med utomordentligt nöje. Jag betviflar icke, att den värdighet som herskar i detta memorial och styrkan af de skäl det innehåller är det, som så hastigt förmått stortinget att antaga dem.

Jag har uppdragit åt herr D'Ohsson att underrätta herr baron af Wetterstedt om, att de 8 makternas sändebud konstituerat sig till en kongress för Europa. Dessa sändebud äro Österrikes, Rysslands, Englands, Frankrikes, Spaniens, Preussens, Sveriges och Portugals. Konungen i Danmark har gjort lifliga föreställningar för att få vara med, men hittills hafva de lemnats utan afseende. Bayern, Holland, Piemont, Sachsen, Italien och Turkiet hafva gjort likartade framställningar, men kongressen har ännu ingenting beslutit derom.

Jag sänder eder en kopia af det bref, som general Bennigsen skref till mig den 20:de i förra månaden. Detta bref skall visa stortingets medlemmar den tjenst, som jag gjort Norge genom att uppskjuta med att gifva general Bennigsen order att sända hela sin armé eller en del deraf emot Bergen och Trondhiem.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 209.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid norska stortinget, *Fredrikshall den 3 november 1814.*

Jag har emottagit edert bref af den 2, hvilket jag först erhöll denne morgon kl. 5 och som jag mycket uppmärksamt genomläst. Jag kan endast hänvisa till hvad jag redan sagt er; jag upprepar det: gören allt för att bringa saken till ett slut. Om den opposition som förefinnes icke har elaka afsigter, så gören eftergifter; är den brottslig, så underrätten mig genast, på det att man må kunna straffa den. Om utropandet ej kan ske i dag, måste det ske i morgon.

P. S. Vi hafva erhållit underrättelse, att beyen i Tunis är död; hans efterträdare fordrar 200,000 piastrar för att respektera vår flagga i Medelhafvet, och jag antager att han kommer att begära 500,000 för den norska flaggan. Kejsaren i Marocco, som är oss fullkomligt tillgifven, skall kanske icke fordra något mer, men beyen i Algier, som ej erkänner några vänner, skall kanske begära en million. Sägen detta åt dessa herrar.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 210.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till utrikesstatsministern grefve L. von Engeström, *Fredrikshall den 4 november 1814.*

Jag hade hoppats att i dag kunna skicka underrättelsen om konungens erkännande. Ett bref, som jag denna morgon emottagit ifrån konungens kommissarier vid stortinget, har upplyst mig om orsakerna till detta oväntade dröjsmål. Sedan man afslutat revideringen af konstitutionen, återstodo 2:ne

punkter, med afseende på hvilka kommissarierne icke voro ense med komitéen. Den första punkten rörde § 42 af kommissariernes förslag som innehåller, att de personer, som vid 25 års ålder införas i valförsamlingarnas mantalslängder, skola svära konungen och konstitutionen trohetsed.

Detta förslag afslogs med en pluralité af 60 röster emot 18, och stortinget förklarade att det ville hålla sig till bestämmelserna i Eidsvolderkonstitutionen. Den andra punkten angick konungens *veto* med afseende på främlingars naturalisation. Efter långa öfverläggningar blefvo rösterna lika delade, nämligen 39 emot 39. Derefter hade man voterat angående sättet att afgöra denna fråga, och om den skall anses som en lag eller icke. I förstnämda fall skall frågan enligt de af stortinget antagna stadgarna bordläggas i 2.ne dagar, hvarefter man för andra gången skall votera deröfver; i stället för att i det senare fallet det är presidentens röst som fäller utslaget.

Det blef samma röstdelning med afseende på denna fråga, och följden deraf blef, att man först i dag, fredag, ånyo kan återkomma dertill. Sålunda har konungens utropande blifvit så mycket fördröjdt. Jag hade anmodat herrar kommissarier att icke uppkasta några nya frågor och att med afseende på de svårigheter, som kunna uppväckas af stortinget, lemna deras lösning, så framt de icke äro af någon allvarligare beskaffenhet, åt tiden, som utjemnar allt, för att desto förr vinna det stora målet, som är konungens erkännande. Jag har i dag på morgonen ytterligare skrifvit till dessa herrar, att de skola göra allt för att afsluta saken; medgifva allt, såvida oppositionen icke har illvilliga afsigter, och om den är brottslig, genast underrätta mig, så att man må kunna straffa den. Slutligen har jag sagt till dessa herrar, att, om utropandet ej eger rum i dag, måste det ske i morgon.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 211.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till öfverståthållaren grefve Karl Mörner, *Fredrikshall den 5 nov. 1814.*

Jag besvarar ert bref, i hvilket ni föreslår att låta de norska deputerade bo i ert hus. På samma gång som jag tackar er för detta anbud, mottager jag det, ehuru jag antager, att dessa herrar komma att göra er mycket besvär. Jag skall underrätta er såväl om tiden för deras afresa som om deras antal. Ni skall få veta det så tidigt, att ni kan skaffa dem rum i staden, ifall ni skulle ändra er, i händelse det skulle befinnas omöjligt för er att lemna dem passande bostad.

Jag skall blifva glad, om staden frivilligt illumineras i anledning af nyheten om konungens utväljande. Salut af artilleriet skulle på morgonen kunna underrätta innevånarne om denna händelse. Om man ej kan gifva något bättre råd, så anser jag, att konungen bör emottaga dessa deputerade i tronsalen på samma sätt som H. M. emottager de fyra riksståndens deputationer. För att detta emottagande må få en högtidligare prägel kunde excellenserna, statsrådet och kronans höga embetsmän omgifva konungen, och garnisonsofficerare och drabanterna uppehålla sig i någon af de närgränsande salarne. Man kunde äfven inbjuda alla presidenterna i kollegierna, med ett ord göra detta emottagande så högtidligt som vigten af den händelse som inträffat fordrar, men i alla händelser får emottagandet ej ega rum i ständernas sal. Jag tror ej, att diplomatiska kåren bör vara närvarande. För öfrigt är det endast förslag, som jag framkastat, ty vi böra alla vördnadsfullt underordna oss hvad konungen besluter.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 212.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till medlemmarne af norska statsrådet, *Fredrikshall den 5 november 1814.*

Major Kastenborn har till mig öfverlemnat eder rapport, i hvilken ni tillkännagifven att H. M. Konung Carl XIII blifvit vald till Norges konung. Konungens kommissarier hade redan underrättat mig om denna lyckliga nyhet. Jag älskar att i det sätt, hvarpå ni meddelen mig nationalförsamlingens beslut, se ett första bevis på eder trohet mot den monark, som nationen valt, och mot den konstitution, som han har stadfästat, och jag skyndar att underrätta H. M. om den ifver ni visat i att underrätta mig om en för Nordens lycka så vigtiga händelse.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 213.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till konungens kommissarier vid norska stortinget, *Fredrikshall den 5 november 1814.*

Jag har emottagit edert bref och jag känner mig mycket lycklig att kunna underrätta konungen om den vigtiga nyhet som det innehåller.

Som frågan om naturaliseringen icke blifvit afgjord till vår fördel, är det min önskan att ni förmån församlingens medlemmar att ej göra något mera deråt under nuvarande storting. Låten dem förstå, att detta är en gärd af den grannlagenhet, som de äro konungen skyldige. Men om emot all förväntan ni skulle finna dem motsträfvige i denna sak, så gören dessa herrar uppmärksamma på, att de utgöra ett urtima storting, endast sammankalladt i och för de båda ländernas förening, och att om det tillåtits dem att föreslå förändringar i Eidsvoldskonsitutionen, var det emedan dessa förändringar

hade afseende på konungens val, men att H. M. ingalunda har för afsigt att låta dem öfverskrida sina lagliga rättigheter med afseende på någon annan sak. Jag ämnar afresa härifrån om tisdag och vara i Kristiania om onsdag. Det skall blifva mig ett verkligt nöje att då, för er, mina Herrar, få uttrycka den rättvisa jag önskar göra ert nit och de ansträngningar ni gjort för att vinna det lyckliga resultat som ni ernått. Jag kan emellertid icke motstå nöjet att redan här betyga er hela den tillfredsställelse som jag känt liksom de känslor, som jag egnar er.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 214.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Fredrikshall den 5 november 1814.*

Jag har nyss emottagit underrättelsen om att E. M. blifvit enhälligt vald och i går utropad till Norges konung. Jag skattar mig utomordentligt lycklig att vara den förste, som för E. M. får tillkännagifva en tilldragelse, som rågar måttet på E. M:s ära och tillika blifver en borgen för de tvenne folkslags kommande lycka, hvilka hafva den lyckan att lyda E. M. Tillåt E. M., att jag med afseende på detaljerna för tillfället hänvisar till E. M:s kommissariers och det norska statsrådets bref, af hvilka jag har den äran att sända kopior.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 215.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Drottning Hedvig Elisabet Charlotta, *Fredrikshall den 5 november 1814.*

Jag skyndar att meddela E. M., att konungen i går blef enhälligt vald och högtidligt utropad till konung i Norge. Åtskilliga omständigheter, som mera berott af formfrågor än af andra orsaker, hafva fördröjt denna lyckliga händelse och för mig fördröjt lyckan att derom få underrätta E. M.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 216.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till utrikesstatsministern grefve L. von Engeström, *Fredrikshall den 5 november 1814.*

Jag skrifver till H. M. för att underrätta honom om att stortinget i går utvalt och enhälligt utropat honom till konung. Jag sänder äfven till H. M. en kopia af de bref, som hans kommissarier och medlemmarne af statsrådet skrifvit till mig för att tillkännagifva denna lyckliga nyhet. Jag har icke velat låta kuriren afresa utan att underrätta er, min kära Grefve, om denna händelse och gifva er del af den glädje jag känner deröfver. Jag vet att ni är en god Svensk, och på grund af denna egenskap kan ni döma om det nöje jag erfar af att direkte kunna meddela er detta.

P. S.

Jag har uppdragit åt öfverste Reutersköld och öfverste Holst att öfverbringa min depesch till konungen, och jag har anbefalt dessa båda officerare åt H. M:s bevågenhet, i det jag föreslagit öfverste Reutersköld till general-major och den sistnämde

till general-adjutant[1]). Som det kunde hända, att mitt bref komme bort bland H. M:s papper, blefve jag er förbunden, om ni ville påminna honom om den anhållan, som jag framstält för dessa båda officerare.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 217.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsaren af af Österrike, Konungen af Preussen och Prinsen-Regenten af England, *Fredrikshall den 5 november 1814.*

Jag skyndar att för (titel) tillkännagifva, att H. M. konungen af Sverige, min höge monark, i går enhälligt utvaldes och utropades till konung i Norge af det i Kristiania församlade stortinget. Öfvertygad om det intresse, som (tit.) värdigas hafva för denna för Sverige så vigtiga händelse, erfar jag, då jag har den äran att meddela densamma, en så mycket lifligare tillfredsställelse, som den gifver mig det lyckliga tillfället att i konungens och mitt eget namn frambära våra uppriktiga tacksägelser för den höga intervention och det redbara bistånd, hvarmed (tit.)[2]) täckts bidraga till denna saks lyckliga lösning. Det är mig ljuft att inför (tit.) få förnya min försäkran om den tillgifvenhet och högaktning med hvilka etc. etc.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

---

1) Det bref, hvari detta skedde, finnes äfven i afskrift i S. S., men som det ej innehåller något annat, meddelas det ej här.

Utg. anm.

2) I brefvet till prinsen regenten stod äfven: »och den britiska nationen.»

Utg. anm.

№ 218.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Kejsar Alexander I af Ryssland, *Fredrikshall den 6 november 1814.*

Jag kan ändtligen underrätta E. K. M. om, att det vigtiga föreningsverket mellan Sverige och Norge nu är fullbordadt. Den 4 i denna månad utvaldes konungen af nationalförsamlingen och utropades högtidligt samma dag till konung i Norge. E. M. skall i nyheten om denna händelse finna den ljufvaste vedergällning för allt hvad E. M. gjort för mitt nya fädernesland och för mig. Jag begagnar mig af det lyckliga ögonblick, som sätter kronan på de förbindelser, i hvilka de skandinaviska folken stå till E. K. M., för att förnya erkännandet af en tacksamhet, som delas af den svenska nationen och hvilken jag skall öfverflytta på min son såsom en af hans första pligter.

Vi hafva mött svårigheter vid att verkställa de båda ländernas förening, men dessa hafva endast härrört ifrån Norrmännens ringa erfarenhet i statsaffärer och det misstroende som de hyste för en regering, hvars afsigter de misskände.

Om nationen endast med en öfverdrifven försigtighet upptog alla de förändringar, som kunde synas den innebära ett ingrepp i dess rättigheter, har den icke mindre visat sina verkliga känslor, då det blef fråga om att erkänna den i Sverige vid tiden för mitt val antagna successionsordningen samt då man skred till namnupprop i och för konungens erkännande.

Dessa båda förslag hafva blifvit med alla rösterna antagna. Jag har äfven haft den tillfredsställelsan att i alla stortingets öfverläggningar finna myckan öppenhet och ärlighet. Det är sannt, att Norrmännen icke uppnått den civilisationsgrad som flere andra folkslag, men den enkelhet, som utmärker dem, kan för regeringen medföra någon förmån, emedan den kommer af redbarheten i deras karaktär och kan betraktas såsom en borgen för deras trohet.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 219.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till generalen grefve Woronzoff, *Fredrikshall den 8 november 1814.*

Ni har visat ett så lifligt intresse för de stora händelser, hvarigenom Norge förenats med Sverige, att jag trott att det skulle bereda er ett nöje att få höra, det de svårigheter, som uppstått och hvarom ni tvifvelsutan haft kännedom, nu äro utjemnade. Redan den 20 oktober hade stortinget i Kristiania beslutit föreningen, och den 26 hade det antagit den i Sverige upprättade successionsordningen. Den 4:de i denna månad har det enhälligt valt och utropat konung Karl XIII till Norges konstitutionella konung. Denna tilldragelse gifver mitt nya fädernesland en oberoende tillvaro, och det befinner sig från detta ögonblick utom inflytandet af intressen, som äro stridande mot edra. I anledning af dessa båda skäl skall ni finna, huru angenämt det är för mig att vara den förste, som får meddela er kännedom härom.

Emottag, min käre General, försäkran om hela min bevågenhet och bevara mig i ert minne.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 220.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Fredrikshall den 11 november 1814.*

Jag har den äran att underrätta Ers Majestät att jag anländt till Kristiania den 9:de dennes. Innevånarnes belåtenhet öfverträffade min förväntan. Hela staden var illuminerad, alla trupperna stodo uppstälda under vapen längs gatorna, och jag helsades med talrika hurrarop längs min väg. Jag gifver E. M. del af alla dessa detaljer endast för att låta E. M. få en föreställning om den ande och de känslor som synas lifva E. M:s

nya undersåtar. I går begaf jag mig till stortinget. Jag har den äran att sända E. M. en afskrift af det tal, som jag riktade till församlingen, som lyssnade dertill i den mest vördnadsfulla ställning. Prins Oskar har uppläst detsamma på svenska, och man har åhört det med mycket intresse. Presidenten förestafvade derpå trohetseden mot konstitutionen och E. M. Med högra handen upplyftad upprepade alla medlemmarne efter honom hvarje mening i eden med ett uttryck, som icke tillät något tvifvel om att den var det verkliga uttrycket för deras känslor[1]). Förgäfves skulle jag försöka att för E. M. måla allt det imponerande och högtidliga i detta ögonblick. Man läste i allas blickar och ansigten den djupaste rörelse, och denna rörelse nådde sin höjdpunkt då alla utropade: »*Gud bevare konungen och fäderneslandet*». I dag har jag utnämt statsrådet och insatt grefve Essen såsom Norges ståthållare. Underrättad om det stora inflytande, som general Ahrenfelt eger öfver trupperna, har jag trott det vara en klok politik att utnämna honom till general-löjtnant. Likväl ber jag E. M. att uppskjuta stadfästelsen på denna utnämning, till dess jag har haft den äran att underrätta E. M., huruvida general Ahrenfelt förtjenar denna nåd af E. M.

Öfverste Hegermann utöfvade styrelsen öfver kadettskolan. Hans kloka och bestämda uppträdande under stortinget gör honom förtjent af E. M:s välvilja. Det är på grund häraf som jag utnämt honom till generalmajor, en grad som synes böra tillhöra hans syssla som general Haxthausen förut innehade. Jag anhåller likaledes att E. M. måtte afvakta min återkomst innan E. M. bekräftar denna utnämning.

I morgon skall jag låta trupperna svära E. M. trohetsed, och denna formalitet skall sedan småningom försiggå i hela

---

1) I ett bref af samma dag till drottningen — äfven befintligt i S. S. — meddelar kronprinsen alldeles samma berättelse ehuru något mindre utförligt, men tillägger derefter: »Det skall icke desto mindre ännu en lång tid fordras mycken klokhet, fasthet och statsmannavishet [politique] hos regeringen för att hålla sinnena i ordning och lugn». *Utg. anm.*

riket. Jag har den äran att sända E. M. en kopia af den proklamation, som skall föregå eden. Om söndag skall *Te Deum* hållas i domkyrkan; biskop Bech skall hålla predikan.

Det beslöts i afton i statsrådet, att en likadan ceremoni skall ega rum i alla rikets kyrkor, och att man härvid skall följa de gamla bruk, som voro öfliga i Norge, då en ny konung besteg thronen, under det att riket var förenadt med Danmark.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 221.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Konung Karl XIII, *Kristiania den 19 november 1814.*

Sedan jag hade den äran att sist skrifva till E. M., har jag varit sysselsatt med att afsluta hvad som ännu återstår för mig att göra här, men en stor mängd stortingsledamöters oerfarenhet och talträngdhet hafva gjort öfverläggningarna så långa och vidlyftiga, att sammankomsterna ännu fortfara, oaktadt det stora ändamålet med tingets sammankallande är uppnådt. Emellertid hoppas jag, att nästa tisdag kunna upplösa församlingen, hvarefter jag ofördröjligen begifver mig på väg till Stockholm. Ehuru stortingets tillvägagående stundom varit ganska besynnerligt, kan jag likväl hafva den tillfredsställelsen att försäkra E. M., att hvad nationen angår, hon med trohet skall uppfylla sina pligter emot sin konung och sätta sitt förtroende till E. M:s faderliga afsigter.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 222.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till utrikesstatsministern grefve L. von Engeström, *Kristiania den 19 november 1814.*

Som jag för tillfället har tid att sysselsätta mig med åtskilliga frågor, som ni framstält till mig i era sista bref, skall jag besvara dem.

Hvad herr Hjorths utnämnande till ministerpresident i Hamburg vidkommer, öfverlemnar jag detta helt och hållet åt er. Jag anser det mycket lämpligt att till den gåfva, som är bestämd för lord Castlereagh, lägga värdet i briljanter såsom ni anmärker, äfvensom att förstora värdet af den gåfva, som chevalier Moreno skall hafva, med den summa som ni föreslår. Med afseende på herr Börtzells afsked, är det kanske bäst att vänta till min återkomst. Jag tror, att herr Kullberg skall blifva mycket nyttig i byråen för det norska stadsråd, som bör inrättas i Stockholm, och det skulle göra mig glad, om H. M. ville gifva honom denna plats. Jag gillar alla de åtgärder, som ni vidtagit i afseende på paketbåtarna. Jag ser intet hinder för att herr Lagersvärd utnämnes till ministerresident i Florens. Vid min återkomst till Stockholm skall jag tala med er om en särskild beskickning, som jag önskar upprätta i Italien, och vill då att ni för mig skall uppgifva den ökade kostnaden för herrar Hegardts och Lorichs ökade traktamenten. Om herr Gyldenpalm ännu icke är försatt i frihet, bör man vänta dermed till dess de norske deputerade anlända.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 223.

H. K. H. Kronprinsen Karl Johan till Prins Kristian Fredrik, *Stockholm den 16 december 1814.*

I går mottog jag det bref, som E. K. H. gjort mig den äran att tillskrifva mig den 9 november. Dess innehåll är af den beskaffenhet att icke tillåta mig något uppskof med besvarandet, och jag bör skynda att rätta de misstagen, som utgöra dess hufvudsakliga innehåll.

De hemliga artiklarna i konventionen i Moss voro svenska och norska nationernas tillhörigheter. De båda folken borde ej vara i okunnighet om de underhandlingar, som egt rum, och deras offentliggörande skulle nödvändigt tjena till att upplysa de illa underrättade och åstadkomma enhet i tänkesätten. Svenskarne, som nödgades föra krig emot Danmarks tronföljare för att förmå honom att uppfylla en förbindelse, som undertecknats af hans konung, borde ej vara okunniga om innehållet af de aktstycken, som i deras ögon ensamt kunde berättiga till vapenhvilans afslutande. E. K. H. lät verkligen genom baron von Platen i första dagarne af oktober tillkännagifva sin önskan, att tilläggsartiklarna icke skulle offentliggöras, men då hade konungen redan gifvit sina ministrar befallning att vid den utsatta tidens slut meddela dem åt de allierade hofven, och allt, som man kunde göra för att efterkomma E. K. H:s önskan, var att hindra deras tryckning i Kristiania.

Dessutom har man endast rättat sig efter konventionen i Moss, då man låtit offentliggöra dessa artiklar, ty den säger, att de ej få göras bekanta förrän 7 dagar sedan riksdagen sammanträdt.

Hvad den proklamation angår, som af konungens kommissarier lemnats E. K. H., har jag med ledsnad hört, att en svensk tidning offentliggjort den såsom utgången från E. K. H. Detta misstag har säkert förorsakats af en rapport till mig från general Björnstjerna af den 11 augusti, som insändes till kabinettet. Han yttrade till mig: »Prinsen har lofvat underteckna

»den proklamation, som E. K. H. genom herr Tanck låtit till»ställa honom, med undantag af meningen: *i konungens af Sverige »och Norge namn*, och med de förändringar som språket fordrar, »men som ej skola skada meningen». Emellertid finner jag misstaget så mycket oangenämare, som man framstält denna handlingen såsom undertecknad af E. K. H.

Kristianias tidningar och de offentliga proklamationer, som voro kontrasignerade *von Holten*, hafva icke varit särdeles höfliga emot mig; men öfvertygad om, att det endast är handlingarna som upphöja eller förnedra menniskorna, har jag alltid föraktat att svara derpå, och jag har förlitat mig på opinionen, som till sist gör rättvisa åt dem, som förtjenar det.

Jag begagnar äfven detta tillfälle för att underrätta E. K. H., att en depesch till det norska statsrådet från Casten Ancker innehåller, att E. K. H. hade skrifvit till honom ifrån Fredriksvärn den 11 oktober för att gifva honom instruktioner angående Norges politik. Jag anser, att freden i Kiel, konventionen i Moss, E. K. H:s afsägelseakt oah slutligen beslutet om Sveriges och Norges förening skulle kunna anses såsom nog lagliga aktstycken för att förmå E. K. H. att icke mer vilja bestämma herr Anckers uppförande. Om E. K. H. ännu intresserar sig för denne gubbe, som för öfrigt förtjenar medkänsla genom sina olyckor, sina kunskaper och talanger, skall E. K. H. finna, att herr Ancker behöfver konungens hela mildhet för att undgå att blifva ständ inför rätta.

Hvad min adjutant öfverstelöjtnant Forssells beskickning angår, kan E. K. H. af baron Rosenblads, ordförandens för konungens kommissarier till stortinget, rapport se, att det just var af dessa kommissarier som han afsändes till E. K. H. Jag är långt ifrån att tro, att de misstankar, som man hyser på grund af ingångna underrättelser, ega den minsta sannolikhet, men det var åtminstone tillåtligt för konungens kommissarier att vara uppmärksamma på allt, som kunnat störa det allmänna lugnet och den endrägt, som på ett så förvånande sätt höll på att uppstå mellan Norrmän och Svenskar. E. K. H:s begäran, att norska stortinget skulle sända en deputation till E. K. H.

samt E. K. H:s samtal med statsrådet Treschow, voro just, efter hvad jag vill minnas, de orsaker, som väckte oro hos kommissarierne.

Jag tror icke, att det kan ligga i någons intresse att kasta skugga på E. K. H:s uppförande. Affären med Norge är slutad, och dess förening med Sverige skall blifva varaktig. E. K. H. bör likväl vara öfvertygad om, att de invånare, som lidit någon skada af kriget, och de familjer, som förlorat sina söner på slagfältet, ännu med sorg skola tänka på de förluster, som de sednaste händelserna tillskyndat dem, men tiden, som kan lugna det starkaste hat och de häftigaste passioner, skall småningom utplåna dessa smärtsamma minnen.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 224.

Sveriges sändebud vid Wienerkongressen, Grefve Karl Löwenhjelm till Konung Karl XIII. *Wien, den 18 februari 1815.*[1])

Sedan Lord Castlereagh under vårt sista samtal hade talat om saker, som angå de allmänna underhandlingarna, öfvergick han till Danmarks anspråk på Pommern. Han började med att erkänna de tjenster, Sverige gjort Europa genom Rysslands bevarande [conservation] 1812. Han gaf kronprinsens ädla och upphöjda känslor äran häraf. Derefter öfvergick han till våra krigsoperationer på kontinenten, men uttryckte sig då med samma uppriktighet om det missnöje, som England och Sveriges öfriga bundsförvandter lära hyst öfver sista delen af Nordarméens fälttåg. Han lyckönskade sedan såväl sig som Europa och alla de allierade till den lyckliga utgången af kriget med Norge och gjorde full rättvisa åt Hans Kungl. Höghets hofsamhet och ädelmod, som beviljat Norrmännen så liberala vilkor; han tillstod, att detta uppförande hädanefter skulle utgöra ett rättesnöre för suveränernas nya eröfringar; men han öfvergick derefter till Pommern. Han sade, att det var med smärta, han

1) Se Schinkel a. st. VIII s. 253. *Utg. anm.*

såg den hårdhet, som tycktes lifva Sverige gent emot Danmark i denna fråga; att denna makt hade lidit tillräckligt; att Sverige deremot hade uppnått målet för alla sina önskningar, och att besittningen af Norge försatte Sverige i det mest blomstrande tillstånd.

Han, lord Castlereagh, ansåg, att det vore öfverensstämmande med Hans Kungl. Höghets personliga ära att ej visa hårdhet vid detta tillfälle utan att tvärtom bevisa, huru befogadt det är att anse honom som en fullkomlig furste; Hans Kungl. Höghet visste utan tvifvel, huru många afundsmän han har, och huru vigtigt det af denna orsak vore att ställa sig på en moralisk höjd, der man skulle tvingas att göra honom rättvisa etc.

Lord Castlereagh tillade, att han skulle resa alltför snart för att kunna fördjupa sig i vidlyftiga diskussioner om Sverige, men att han hoppades, att Sverige skulle blifva hvarken hårdt eller orättvist mot Danmark, och att det skulle blifva ett stort nöje för England att se denna angelägenhet afslutad till alla makternas tillfredsställelse.

Lord Castlereagh bad mig delgifva Hans Majestät, hvad han sagt mig, och uppmanade mig att hädanefter vända mig till lord Wellington.

[Öfversättning från ett bref (apostille) på franska; antagligen original].

№ 225.

Grefve Karl Löwenhjelm till utrikesstatsministern grefve L. v. Engeström,[1]) *Wien den 1:ste mars 1815.*

Herr Grefve.

Mitt föregående ödmjuka af den 27 februari följer härmed.

Denna morgon har jag haft äran erhålla en audiens hos kejsar Alexander. Denne monark sade mig, att han ännu icke

1) Jmfr SCHINKEL a. st. VIII s. 259. *Utg. anm.*

skrifvit sitt bref till Hans Kungl. Höghet kronprinsen af det skäl, att han ännu icke kunnat bestämma sina egna åsigter om den ifrågavarande saken. Hans Majestät hade emellertid redan haft ett samtal derom med lord Wellington, som dock alltid hållit sig till samma skäl: till den rättvisa som låg deri, att Danmark slutligen finge Pommern, då Sverige hade Norge, och till huru ytterligt hårdt det skulle vara att låta Danmark betala omkostnaderna för det krig, som Sverige måst föra med Norge för att eröfra det. Kejsaren tillade, att han gjort lord Wellington uppmärksam på den olika uppfattning, som framställdes i det memorial jag understält honom, en uppfattning, som Hans Majestät sjelf fann stödja sig på rättvisa. Hans Majestät frågade mig derefter, om det icke vore bättre att ännu vänta för att se, om man icke skulle kunna besegra de hinder, som lord Wellington uppstälde, och [tillade] att Hans Majestät icke skulle skrifva till Hans Kongl. Höghet, förr än han haft ännu en öfverläggning med denne ambassadör.

Jag svarade Kejsaren: att jag med full säkerhet visste, att hvarken lord Wellington eller lord Stewart kunde ändra något i de instruktioner, som gifvits dem af lord Castlereagh; att det i detta ögonblick icke vore fråga om att underhandla härstädes, så mycket mindre som England börjat behandla frågan direkt i Sverige; att min önskan var, att Hans Majestät ville sjelf skrifva derom till kronprinsen, säga honom sin mening om ifrågavarande sak och sjelf gifva honom sina råd; och jag tillade, att Hans Majestät visste, huru mycket Hans Kongl. Höghet tyckte om att fästa afseende derpå och att i ett så vigtigt ögonblick intet kunde vara för kronprinsen angenämare och mera lugnande än att känna kejsarens tankar.

Hans Majestät sade till mig: »Men hvad vill ni, att jag skall råda honom i detta ögonblick? Jag önskar som hela verlden, att det icke må finnas någon oenighet i norden. Till och med om man medgåfve, att Sverige afstode Pommern mot gäldandet af krigskostnaderna i Norge, hvilka medel finnes det att förmå Danmark att betala? Huru skall man kunna ordna allt detta?»

Jag svarade, att jag hade anledning tro, det magternas allmänna mening varit, att Preussen skulle afstå Lauenburg åt Danmark, som i ersättning skulle afstå Pommern till Preussen, och att jag antog, att H. M. var underrättad derom.

Kejsaren förnekade, att han haft någon kännedom derom, och tillade derpå: Jag har till och med blott en helt kort tid haft kännedom om lord Castlereaghs bref till Thornton, huru ofta man än har tråkat ut mig med frågan om Pommern.

Jag sade då vidare till H. M., att, om Preussen blefve den som förvärfvade Pommern, syntes det mig utan tvifvel mycket väl i tillfälle att hjelpa Danmark att tillfredsställa Sverige; att dessutom det vigtiga vore, att man erkände Sveriges rätt att icke afstå Pommern utan att det blefve godtgjordt för allt hvad det orättvist lidit af prins Kristians uppförande och af den danska bakslugheten; att från det ögonblick, man erkänt Sveriges goda rätt, det öfriga skulle ordna sig på ett för så väl de intresserade parterna som för Sveriges bundsförvandter tillfredsställande sätt. Jag yrkade i alla händelser på, att kejsaren skulle skrifva till H. K. H. för att gifva honom tillkänna sina åsigter, och jag bad derom såsom ett bevis på hans vänskap för kronprinsen.

Kejsaren lofvade mig då att ännu i dag sända mig sitt bref och tillade: »Ni kan vara fullt säker på, att man aldrig skall lyckas förmå mig att röra, jag säger icke en soldat, men icke ens en pipare för att låta Sverige förlora Pommern; jag tror icke heller att hvarken Preussen eller Österrike skola göra någon rörelse för att åstadkomma det, och jag har svårt att tro, att England förklarar eder krig för att tvinga eder dertill.

Jag svarade H. M., att jag var fullkomligt af hans mening hvad denna sista punkt beträffade, men att England på långt håll hade låtit förstå, att det i händelse af behof hölle i sin hand en pant i den million pund sterling, det lofvat betala i skadeersättning för Guadeloupe, och att redan detta vore ett tvång, som vi ej borde vänta. Kejsaren sade då: att ehuru han sedan några dagar varit underrättad om tillvaron af lord Castlereaghs bref till herr Thornton, hade han aldrig egt känne-

dom om innehållet, och att han till och med varit okunnig om någon som helst uppgörelse angående ersättningen för Guadeloupe. Kejsaren tillade derpå: »Äfven om denna sak måste man tala med lord Wellington; jag skall äfven sondera furst Hardenberg för att se hvad som är att göra. Ni vet att med Preussen är jag mera obesvärad — men man måste äfven tala derom med Frankrike. På hvad fot står ni med Talleyrand?»

»Hvarken på god eller dålig E. M. De franska sändebuden hafva alltid låtit mig förstå, att Frankrike skulle vilja förbinda sig med Sverige som fordom. Men allt detta smicker har varit förgäfves, och jag har icke ens trott att det var mödan värdt att skryta dermed för E. M.»

»Det kan dock aldrig skada att bringa Talleyrand på er sida — det är en af stormagterna, och om ni har Frankrike, Preussen och Ryssland för eder, är det alltid nyttigt för eder sak.»

»I sådant fall skall jag göra hvad jag utan E. M:s anvisning visserligen icke skulle gjort; jag skall meddela herr Talleyrand det memorial, som jag har haft den äran visa E. M.»

»Gör det,» sade kejsaren till mig, »det är egnadt att rätta falska åsigter i detta ämne och innehåller goda bevisföringar.» (Eders Excellens torde värdigas påminna sig att det icke är mig detta yttrande afser). »Jag inser dessutom icke att hvad ni säger om Danmarks tillgifvenhet för Napoleon skulle kunna vara oangenämt för Talleyrand.»

Sedan vände sig samtalet kring de allmänna föremålen för kongressen, och kejsaren afskedade mig, i det han gaf mig nya försäkringar om sina känslor för konungen och H. K. H. och anbefallde mig att öfverbringa dem till H. M. och H. K. H.

I detta samtal beder jag E. E. särskildt observera den omständigheten, att kejsaren icke sjelf har haft underrättelse om lord Castlereaghs bref till herr Thornton. Detta bevisar ännu tydligare lord Castlereaghs afsigt att i denna underhandling isolera Sverige från allt stöd af Ryssland.

Hvad kejsarens förslag att dröja med sitt bref till kronprinsen beträffar, synes mig meningen dermed hafva varit att få tid att taga kännedom om herr Thortons svar, men det är

just emedan jag ansett det vigtigt att så mycket som möjligt skilja kejsaren från allt främmande inflytande och att nödga H. M. att uttala sina egna tankar, som jag har påyrkat detta bref, hvilket han då med all möjlig bevågenhet lofvade mig.

Van vid äran att hafva tillträde till kejsaren, är jag kanske mindre än andra utsatt för att misstaga mig om hans verkliga tänkesätt. Jag skall derför hafva äran underställa E. E. den allmänna synpunkt, under hvilken jag betraktar Englands försök lika mycket med afseende på denna magt som med afseende på Ryssland.

Ursprungligen är det Österrike, som har tjenat till stöd åt Danmark, vare sig af gamla politiska grundsatser (falska i förhållande till de farhågor Österrike numera måste hysa för Rysslands alltjemt växande magt) eller af personlig vänskap för konungen af Danmark, som har sökt att behaga, och i följd af grefve Bernstorffs personliga inflytande, hvilken är nära förbunden med furst Metternich.

Österrike är således den magt, som har skaffat insteg i den allmänna föreställningen deråt, att man bör tvinga Sverige att afstå Pommern åt Danmark, som skulle afstå det åt Preussen.

Denna sista magt har alltid väl upptagit hvarje anordning och hvarje åsigt, som är fördelaktig för dess önskningar, och då Pommern alltid varit ett föremål som det har eftersträfvat, har det underhållit och understödt Danmarks anspråk.

Lord Castlereagh har, i den öfvertygelsen, att Sverige hade förvärfvat nog genom föreningen med Norge, företagit sig att föra ett språk, som han ansett egnadt att göra ett kännbart intryck i Sverige. Van att här antaga rolen af medlare mellan de stora magterna och nästan af diktator mot de små, har lord Castlereagh drifvit denna fråga med all möjlig liflighet och har kanske mycket öfverskridit de nödvändiga gränserna, då han sammanblandat Sveriges rätt till en skadeersättning för Guadeloupe med affären om Pommern, som icke står i något sammanhang dermed.

[Öfversättning från det franska, defekta originalet].

№ 226.

Grefve Karl Löwenhjelm till stormakterna, *Wien i mars 1815.* [1])

Memorial.

Sverige, som aldrig upphört att samvetsgrannt uppfylla alla de förbindelser, som det åtagit sig så väl mot sina bundsförvanter som mot Danmark, önskar likaledes ifrigt att gifva hela Europa det tydligaste bevis på foglighet i den tvist, som uppstått med anledning af det krig, som förts mot detsamma i Norge efter föredraget i Kiel och som har hindrat det fullständiga utförandet af förslaget.

De hufvudsakliga vilkor, på hvilka Sverige bestämmer sig att afstå Pommern, äro följaktligen:

1:o) Att Sverige afstår Pommern åt Preussen under samma vilkor, på hvilka denna provins afstods åt Danmark, mot en summa af 4 millioner pommerska riksdaler att betalas på tider och vilkor, som bestämmas genom ett särskildt fördrag mellan de två staterna;

2:o) Att Preussen förbinder sig att tillfredsställa H. M. konungen af Danmark med afseende på alla de fordringar, som han kunnat uppställa på Pommern, så att förutnämnde konung förklarar sig icke hafva någon mera fordran att uppställa mot Sverige i denna sak.

3:o) Att H. M. konungen af Preussen åtager sig att betala till H. M. konungen af Danmark en summa af 600,000 Riksdaler svenskt banko, återstoden af den million riksdaler samma mynt, som H. M. konungen af Sverige och Norge förbundit sig att betala till H. M. konungen af Danmark genom en hemlig artikel i fördraget i Kiel, och hvaraf 400,000 Riksdaler redan äro af Sverige utbetalade till Danmark.

4:o) Att Danmark återgifver åt Sverige, som, då det afstår Pommern, förlorar alla sina beröringspunkter med fastlan-

---

1) Dateringen efter en anteckning af samlaren. *Utg. anm.*

det, rättigheten att hafva särskild postförbindelse mellan Sverige och Hamburg öfver de danska staterna på samma sätt som före det sista kriget.

5:o) Att fördraget i Kiel förklaras fast och gällande i alla de punkter, som icke blifva förändrade genom den ifrågavarande uppgörelsen.

6:o) Att H. M. kejsaren i Ryssland och H. britiska Majestät samtycka att garantera den nu ifrågavarande uppgörelsens uppfyllande till alla punkter.

[Öfversättning från en sannolikt officiell afskrift på franska].

№ 227.

»Note från H. K. H. kronprinsen Karl Johan till grefve Karl Löwenhjelm, konungens minister vid kongressen i Wien, *afsänd genom konungens kabinett den 8 maj 1815.*»

Förklaringen af den 13 Mars har synts H. M. innefatta allt hvad hans bundsförvandter rimligen kunna fordra af honom. Denna förklaring uppsattes i det ögonblick, då Napoleon landsteg i Frankrike, och vid en tidpunkt, då det var helt naturligt, att man i Wien antog, att det franska folket och arméen skulle stöta tillbaka Napoleon. Men hans ankomst till Paris, det mottagande han rönt under sin färd, den allmänna entusiasm som nationen ådagalagt, de utomordentliga krigsrustningarne som försiggå, slutligen det oberoende, som hvarje stat bör njuta, äro skäl nog kraftiga och bevekelsegrunder nog allvarliga för att bestämma konungen och hans konselj att, innan de åtaga sig några ytterligare förbindelser, känna de fördelar, som kunna uppstå för de två konungarikena af ett krigstillstånd med franska nationen, som ej framkallats af någon utmaning från dess sida. Att sålunda underkasta sig att föra krig med en nation, mot hvilken vi nu icke hafva något att beklaga oss öfver, skulle det icke vara att utesluta sig sjelf

från fördelarna af ett system, som på en gång vårt geografiska läge, våra handelsförbindelser och vår inre organisation synas föreskrifva? Om vi genast förklara oss, är det icke att utan hvarje förbehåll öfvergifva den oförytterliga rättighet hvarje representativ styrelse har att fordra en föregående underhandling, innan den åtager sig någon förpligtelse, som binder nationen på ett sådant sätt, att den utsätter henne för att, genom ett allt för stort brådstörtande, å ena sidan lida stora förluster och å en annan icke vinna något, till och med i händelse af en fullständig framgång?

Dessa så naturliga och rättvisa åsigter framträda genast för hvarje menniskas tanke, som känner Sverige och dess inre och som vet, hur svartsjuk Svensken är om sin frihet och ömtålig i detta ämne. Om det sålunda å ena sidan icke behöfves att genom orättvist misstroende försvaga våra samband med de nationer, hvilkas vänskap vi önska bevara, böra vi å andra sidan vörda våra konstitutionella lagar och betrakta som en förbindelse att icke oroa de två folken på vår halfö genom att lättsinnigt och ovilkorligt kasta oss i ett krigstillstånd, hvarom det härvid just är fråga, utan att på förhand hafva noga öfvervägt Sveriges och Norges intressen. Det är således, Herr Grefve, endast fråga om att återställa sakerna i deras ursprungliga skick och utgå från freden i Paris, som har afslutat kriget mellan Frankrike och Sverige och gjort slut på koalitionen. Om det nu är fråga om att bilda en ny koalition, måste man opartiskt uppställa de förnämsta orsakerna till kriget och öfverväga det skäl, som den eller den makten har att börja det, och de skäl, som de andra kunna hafva att icke taga del deri. De angränsande makterna hafva kanske ett direkt intresse, och vi äro långt ifrån att klandra försigtighetsmått, som dessa samma stater trott sig böra taga, men Sverige är så aflägset från Rhens stränder och Rhetiska och Hafs Alperna, att dess läge synes föreskrifva det att invänta de förslag, hvilka man skall göra det, och icke skynda att binda sig.

Dessa skäl tala nog kraftigt för Sveriges sak. Konungen vill således, att ni, Herr Grefve, måtte undvika att försätta oss

i krigstillstånd mot någon annan magt, hvilken det månde vara.

[Öfversättning från en handling på franska. Det är sannolikt detta betänkande af kronprinsen, som ligger till grund för grefve Engeströms skrifvelse till Löwenhjelm af den 9 maj 1815, meddelad såsom bilaga № 4 till E. Carlson: Sverige på kongressen i Wien. Hist. Tidskrift 1883 h. 1.]

№ 228.

Grefve Karl Löwenhjelm till Englands, Rysslands, Preussens och Österrikes sändebud, *Wien den 20 maj 1815.*[1])

Undertecknad (Tit.) har fått order af sitt hof att tillkännagifva för de magter, som undertecknat fördraget i Wien af den 25 Mars 1815, att H. M. konungen af Sverige och Norge, trogen sina grundsatser och de band, som förena honom med hans bundsförvandter, är färdig att verksamt förena sig med Europas magter för upprätthållandet af ordningen och lugnet, som hotas genom Napoleon Buonapartes återkomst till Frankrike.

H. M. erbjuder sig derför att uppsätta och låta operera en truppafdelning på 25 till 30 tusen man för att samverka med Europas magter för ofvannämnda mål.

H. M. konungen af Sverige och Norge anser emellertid för sin del såsom grundvilkor för en dylik förbindelse:

1:o) Att de fyra magter, som undertecknat föredraget i Wien af den 25 mars, gifva H. M. konungen af Sverige och Norge kännedom om de syften, som leda dem i närvarande ögonblick, och om den sak, som skall blifva målet för deras gemensamma sträfvanden.

2:o) Att Sverige, hvars finanser icke äro i stånd att uppbära omkostnaderna för ett utländskt krig, får under namn af subsidier de pekuniera medel, som äro nödvändiga för att be-

---

1) Se SCHINKEL a. st. VIII. s. 248. *Utg. anm.*

strida omkostnaderna för de svenska truppernas fullständiga transport och underhåll under hela den tid de skola operera i förening med de förbundna armeerna och ända till deras återkomst till Sverige.

Undertecknad har derför den äran att efter den inbjudning, som har gjorts honom af D. D. E. E. lord Clancarty, baron von Humboldt, furst Metternich och grefve Nesselrode i deras note af den 27 mars vända sig till deras Excellenser (Tit.) för att bedja dem benäget gifva de af hans hof begärda upplysningarne om ifrågavarande ämne och erbjuder sig till den ändan att träda i regelbunden underhandling med deras Excellenser.

Han har på samma gång äran att på befallning af sitt hof tillkännagifva, att, så snart H. M. konungen af Sverige och Norge blir tillfredsstäld i detta afseende, skall han skynda att formligt biträda fördraget af den 25 mars.

Undertecknad griper detta tillfälle etc. etc. etc.

[Öfversättning från konceptet eller en kopia på franska].

№ 229.

Sveriges chargé d'affaires i Frankrike Signeul till utrikesstatsministern grefve L. von Engeström, *Paris den 15 juli 1815.* [1])

Då herr grefve Löwenhjelm bättre än någon kan låta E. E. känna de allierades politik med afseende på Frankrike, skall jag icke sysselsätta mig med detta ämne under hans vistande i Paris utan inskränka mig till att meddela mig med E. E. om detta lands inre ställning. Jag skall behandla detta ämne utan fördom och utan lidelse. Den fullkomligaste opartiskhet skall förestafva de reflektioner i detta ämne jag skall ha äran underställa E. E.

---

1) Jmfr SCHINKEL a. st. IX s. 328.

Utg. anm.

Helt och hållet i okunnighet om hvad de krigförande magterna vilja göra med Frankrike, skulle jag hvarken som vän af menskligheten eller såsom Svensk kunna gilla hvad de göra här i detta ögonblick. Sedan Napoleon har abdikerat, har kriget ej mer något mål. Att fortsätta det för att tillintetgöra ett folk, som vill vara oberoende och fritt, är en upprörande kränkning af alla de stora grundsatser, på hvilka den sociala ordningen hvilar. Vid åsynen af alla de främmande soldater, som äro i Paris, af deras bivuaker på Carousellplatsen kan man icke hindra sig att jemföra konungen af Frankrike med Montezuma. En till denna grad förödmjukad herskare skall aldrig lugnt regera i Frankrike. De ersättningar, som de allierade begära, äro öfverdrifna; de göra dessutom anspråk på att i flera år få bevaka Frankrike genom sina trupper. Om utländingarne aflägsna sig, skall det blifva en revolution; om de stanna, skola verkningarne af den nationella förtrytelsen blifva oberäkneliga. Bourbonerna äro då förlorade med eller utan de allierade. Deras anhängare, som sjelfva känna, att de icke värderat dem under deras korta regering och att de endast saknat dem derför, att man åter underkastades Napoleons styrelse, dela denna åsigt. Hvarken Napoleon eller Bourbonerna! det är majoritetens af nationen rop. Den vill hafva en ny chef, som icke har någon hämd att utöfva och som antager en konstitution. Se der dess önskningar! Alla Europas bajonetter skola aldrig lyckas att qväfva dem.

Armeen, som dragit sig tillbaka öfver Loire, iakttager alltjemt samma hållning. I stället för att ställa sig midt ibland den för att drifva tillbaka utländingarne, önskar konungen, att den blefve upplöst, åtskild och vanhedrad. Antingen bedrager jag mig mycket, eller äro Fransmännen allt för känsliga för äran för att någonsin fästa sig vid furstar, som hafva dolt sig bakom engelska armeens tross och som icke kunna hafva en verklig tillgifvenhet för dem. E. E. torde värdigas vara förvissad om att färgerna i denna tafla icke äro allt för mörka. Det närvarande är grufligt, framtiden är förskräckande. Konung

och folk, båda fulla af blygsel öfver deras gemensamma olycka, anklaga hvarandra.

[Öfversättning från franska originalet, defekt[1])]

№ 230.

De fyra stormakterna till grefve Karl Löwenhjelm,

Paris den 19 september 1815.

Undertecknade, som nyss framstält vilkoren för den uppgörelse, de tro det vara nyttigt att föreslå Hans allra Kristligaste Majestäts styrelse för att återställa freden och lugnet inom Europa på fasta grundvalar och för att tillförsäkra de stater, som deltagit i nuvarande krig rättvisa skadeersättningar, hafva den äran delgifva Herr Grefve Löwenhielm innehållet af de förslag, hvilka de ämna öfversända till franska ministèren.

Då de genom detta steg öppnat underhandlingen, skola de göra sig till en pligt att gifva alla de magter, som hafva biträdt fördraget af den $\frac{13}{25}$ mars, kännedom om franska styrelsens svar och de ytterligare beslut, hvartill det kan komma att leda, för att sätta dem i stånd att i enlighet med fördragens andemening bidraga till underhandlingens slutliga afslutning.

Genom att undersöka dessa grunder skola magterna öfvertyga sig om, att undertecknade icke hafva, under det de föreslagit sådana vilkor, som Europas allmänna och hvarje stats särskilda intressen kunna fordra, förlorat ur sigte den stora grundsats, på hvilken öfverenskommelserna af den 25 mars voro grundade, nämligen nödvändigheten att framför allt betrygga återställandet af den lagliga styrelsen i Frankrike. Om emellertid den

---

1) Vid slutet af handlingen är tillagdt med annan stil, troligen samlarens: Kejsar Alexander har sagt till en Fransman: »Ni skolen få Bourbonerna, men ni skolen få dem bundna till händer och fötter».

Utg. anm.

ena eller andra af de magter, som tagit del i kriget, skulle ytterligare hafva någon önskan att framställa i förhållande till sin särskilda belägenhet, äro undertecknade beredde att taga den i moget öfvervägande, och förutsatt att saken är förenlig med den allmänna grundsats som ledt dem, skola de icke underlåta att understödja den under denna underhandlings fortgång. Herr Grefve Löwenhielm torde förstå, huru mycket det vid underhandlingens närvarande ståndpunkt är vigtigt att betrakta detta meddelande såsom fullkomligt *förtroendefullt* och *hemligt*.

Undertecknade bedja Herr Grefve Löwenhjelm tillåta etc.

(var undertecknad)

NESSELRODE. CASTLEREAGH.
HARDENBERG. METTERNICH.

[Öfversättning från en kopia på franska, förmodligen officiell].

№ 231.

»Grundvalarne för den Frankrike föreslagna slutliga uppgörelsen.»[1])

1:o) Bekräftelse af freden i Paris i de af dess bestämmelser som icke skola blifva modifierade genom den nya freden.

2:o) Jämkning af gränserna sådana som de blefvo stadgade genom freden i Paris. Genom denna artikel skola omkring två tredjedelar af det landområde, som freden i Paris tillagt till Frankrikes gamla område, skiljas derifrån. Konungen af Nederländerna skall återtaga de flesta af de områden, som sedan gammalt tillhört Belgien, och konungen af Sardinien skall förblifva i besittning af hela Savojen; likeledes skola flere förändringar försiggå från Tysklands sida. Fästningarne Condé, Philippeville, Marienburg, Givet och Charlemont, Saorlouis,

---

1) Bilaga till föregående handling.

Utg. anm.

Landau äro inbegripna i de afträdelser som man begär af Frankrike.

3:o) Raserandet af Hüningens fästningsverk med förbindelse att aldrig återställa dem.

4:o) En betalning af sex hundra millioner under titel af ersättning för krigskostnaderna.

5:o) Betalandet af en annan summa på två hundra millioner för att betäcka en del af de till uppförandet af nya fästningar i gränslandskapen bestämda utgifterna.

6:o) Occupation under sju år af en militär linie längs norra och vestra gränserna medelst en arme på 150,000 man under en general, som tillsättes af de förbundna, hvilken armé skall underhållas på Frankrikes bekostnad.

[Öfversättning från en kopia på franska, förmodligen officiell].

№ 232.

Grefve Karl Löwenhjelm till de fyra stormakterna.

Paris den 21 september 1815.

Undertecknad har äran att för D. D. E. E. Herrar Ministrar för ryska, engelska, preussiska och österrikiska staterna erkänna mottagandet af den not, som de täckts öfverlemna till honom den 19 i denna månad jemte meddelande om hufvudinnehållet af de vilkor, hvilka de höga allierade magterna ämnade framlägga för franska styrelsen, och han skall icke dröja att underställa detta meddelande sitt hofs öfvervägande. Undertecknad tackar likaledes D. D. E. E. för det meddelande, de låtit honom hoppas om franska styrelsens svar på dessa förslag. Undertecknad är dessutom öfvertygad, att Sverige, som var en af de åtta magter, hvilka undertecknade freden i Paris 1814 som det gemensamt med de andra magterna garanterat, och som har biträdt förklaringarna af den 13 mars och 12 maj och fördraget af den 25 mars innevarande år, skall af de höga allierade makterna blifva betraktadt såsom en nödvändigt del-

tagande part i alla de förändringar, man möjligen kan anse lämpligt att företaga med freden i Paris 1814.

Undertecknad drager fördel af detta tillfälle etc.

Undertecknadt: Grefve LÖWENHJELM.

[Öfversättning från original eller koncept på franska].

№ 233.

H. K. H. kronprinsen Karl Johan till landshöfdingen Georg Adlersparre, *Stockholm den 15 mars 1816.*

Jag har emottagit edert bref af den 2 Mars. Utan tvifvel har ni rättighet att vara skyddad från trakasserier af menniskor, hvilka borde vara de första att bespara eder dem, men sådant är ofta det sätt, hvarpå menniskorna visa sin tacksamhet. Den gode patrioten, stark genom det inre vittnesbörd som följer honom, finner i sina motivers renhet det, som tröstar honom öfver verldens orättvisa. Som jag känner edra känslor, är jag förvissad om, att ni skall underkasta eder det behof, som konungen och fäderneslandet ännu hafva af edra tjenster. Ni skall lätt kunna förena de pligter, som eder plats ålägger eder, med de omsorger, som eder familjs intressen fordra, om ni blott en gång hvarje månad reser till Mariestad för att gifva den nödiga farten åt göromålen, och om ni bestämmer vissa dagar för undertecknandet. Sednast om 2 eller 3 månader skall jag besöka eder, då jag passerar edert län, och då skola vi öfverenskomma om allt som har afseende på den reträtt, som ni så mycket önskar och som skall beröfva staten en så utmärkt embetsman. Ni bör förstå, huru svårt detta ert afskedstagande skall vara för mig, och huru mycket jag önskar att fördröja det, men då man är fästad vid någon, som jag är det vid eder, Herr Baron, rådfrågar man icke alltid sina egna önskningar, utan man gifver vika för de personers, som intressera oss.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 234.

Marskalk E. Grouchy till H. K. H. kronprinsen Karl Johan, *Philadelphia den 1 april 1816.*

Nådig Herre!

Eder ädla karaktärs storsinthet och minnet af de bevis på tillgifvenhet, hvilka ni värdigats gifva mig vid alla de tillfällen, då jag varit nog lycklig att befinna mig i eder närhet, tillåta mig icke betvifla, att ni känner deltagande för min ställning, isynnerhet då jag har låtit eder känna orsakerna dertill.

Kort efter Napoleons återkomst till Paris i mars 1815 slöt jag mig till de franska örnarne, som han nyss åter höjt. E. K. H. har kanske blifvit förvånad deröfver, ty ni vet bättre än någon annan, att man aldrig räknade mig till deras antal, som, förnedrande sina karaktärer och vanärande sina talanger, bidrogo genom en slafvisk hängifvenhet och ett osmakligt smicker till den blindhet och de fel, hvilka förde Napoleon till hans fall. Men då han åter visade sig på den franska jorden, tycktes fäderneslandets röst återkalla honom, och för dess ljud var jag aldrig döf. Bourbonerna voro bortstötta af allmänna meningen, inga band af något slag fästade mig vid dem. Efter att hafva beröfvat mig titeln af generalbefälhafvare och en del af mina hederstecken och militära traktamenten, lyssnade de icke till mina besvär häröfver annat än för att landsförvisa mig. Beständigt hade de tillbakastött mina tjensteanbud och vägrat att anförtro mig befälet öfver deras trupper eller att använda mig på något sätt. Slutligen hade konungen sedan 12 dagar rest från Frankrike utan att hafva kunnat låta ett fängkrut brinna af för sin sak. Han hade afskedat hela sin betjening, och hans ministère var upplöst, då jag tog tjenst och blef af Napoleon skickad till södern, en olycksbringande sändning, från hvilken mina lifligaste invändningar icke kunde befria mig och som ålade mig pligten att motverka hertigens af Augoulême chimeriska förhoppningar, hvilken i spetsen för en handfull män gjorde sig illusioner om sina medel liksom om sinnesstämningen och trodde sig kunna qväfva önskningarne hos den större

delen af nationen och hejda den allmänna hänförelsen. Sedermera betvingadt af åtta hundra femtio tusen främmande bajonetter, har Frankrike påtvungits en ny styrelse, och mitt namn har blifvit satt på proscriptionslistorna af konungen, hvilken nu låter sina undersåtars blod flyta. Emellertid borde jag icke, efter ordalydelsen af proklamationen, blifva betraktad såsom brottslig, ty han har, då han åter inträdde i Frankrike, högtidligt förbundit sig att såsom sådana blott behandla dem, som hade medverkat till Napoleons återkomst och tjenat hans sak före den 23 mars, den dag då han reste ur riket. Jag har icke haft någon förbindelse med Napoleon under hans vistelse på ön Elba; jag har på intet sätt bidragit till hans återkomst. Långt ifrån att gå honom till mötes har jag icke sett honom förr än efter hans ankomst till Paris och sedan han skickat efter mig. Jag har icke trädt i tjenst förr än första dagarne af april, och då lydde den ofantliga majoriteten af Fransmännen den kejserliga myndigheten. Brutna nästan så fort som gifna, hafva Ludvig 18:s löften icke varit mera respekterade 1815 än de hade blifvit det 1814. Då jag således endast hade döden att vänta och icke en opartisk undersökning af mitt uppförande af domare, förblindade af partisinne ooh upprörda af de hatfulla lidelser, hvilka de sista händelserna hafva fullständigt afslöjat, har jag måst aflägsna mig från detta sköna Frankrike, för hvilket jag så ofta utgöt mitt blod, och söka en första tillflykt i Förenta Staterna. Ett hedrande och gästfritt mottagande har här erbjudits mig, men förmår icke trösta mig öfver skilsmessan från mitt fädernesland och öfver den beklagliga isolering, till hvilken jag är dömd. Jag har i Frankrike lemnat min hustru, mina barn, alla föremål för min ömhet. Det lilla jag eger, är beläget der. Nära kanske att der blifva plundrad genom qvarstad eller konfiskationer och utan någon disponibel förmögenhet är jag ur stånd att kunna kalla till mig de för mitt hjerta dyrbara varelserna. Utan anställning i Amerika, utan sysselsättning af något slag, utan något som intresserar mig och, då dessa rader framkomma till E. K. H., blott allt för sannolikt bragt till ett fullkomligt utblottadt tillstånd, hvilket blir så mycket smärtsammare som mina talrika blessyrer, i det

de tillintetgjort en del af mina krafter, nödvändigtvis hafva ökat mängden af mina behof, har jag nu ej något annan grund till hopp och tröst än deras deltagande, för hvilka de olyckligas rätt icke kan undgå att vara helig. Värdig eder aktning och eder gamla tillgifvenhet, emedan mitt samvete är rent och icke förebrår mig någonting, vågar jag då tro, att ni, Nådig Herre, icke skall vägra att lägga er ut för mig hos Ludvig 18 för att förmildra den orättvisa strängheten i mitt öde. Uttalandet af edert intresse skulle kunna för mig åter öppna Frankrikes hamnar och förmå konungen att begränsa sin stränghet derhän, att han blott beröfvar mig min anställning och frukterna af trettiofem års tjenstgöring.

Men om E. K. H. icke tror sig böra låna sig till ett ädelmodigt försök till min förmån, besvär jag eder att på ett sätt, som skulle vara mig mycket angenämt, mildra bitterheten i min närvarande ställning genom att värdigas tillåta mig att söka ett nytt fädernesland hos eder och genom att anvisa mig en anställning under ert kommando i den svenska arméen.

Det är, Nådig Herre, med en mycket liflig otålighet jag kommer afvakta ett svar på dessa rader, som jag beder eder betrakta såsom en hyllning åt de dygder som utmärka eder, ty på hvilket sätt ni mottager den ena eller andra af de önskningar de uttrycka för eder, skall det alltid för mig återstå en tröstande tanke, den att hafva, genom att nedskrifva dem, satt E. K. H. i stånd att döma om, huruvida jag har i något afvikit från den hedrande väg, på hvilken man alltid sett mig vandra. Med vördnad är jag, Nådig Herre, E. K. H:s mycket ödmjuke och lydige tjenare. M. C:te de Grouchy.

P. S. Tillåt att jag beder eder att låta tillskrifva mig under M. *Stephens Girards*, köpman, Philadelphia, adress.

Ovissheten om mina brefs öde har kommit mig att taga mig den friheten att sända dem i två exemplar.[1])

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

---

1) Det andra finnes äfven i S. S. dateradt den 20 Januari 1816. Jmfr Schinkel a. st. IX s. 339. Grouchy fick 1819 återvända till Frankrike och återställdes efter 1830 års revolution i sina värdigheter. *Utg. anm.*

№ 235.

Sveriges chargé d'affaires i Frankrike Signeul till svenska regeringen, *Paris den 22 april 1816.*

Sedan hertigen af Richelieu i förrgår med mig utbytt ratifikationerna på akterna från kongressen i Wien, har han börjat samtalet om de svenska skuldfordringar, hvaraf Holländarne hade blifvit egare.[1]) Den ton, med hvilken han förebrådde svenska hofvet att icke hafva underrättat Frankrikes chargé d'affaires i Stockholm om denna anordning, förrådde ett stort missnöje. Jag svarade honom, att fördragets andra artikel var det bästa beviset för, att svenska styrelsen aldrig haft för afsigt att vid detta tillfälle försumma Frankrike, men att den, innan den officielt lät meddela det denna anordning, velat invänta herr van der Polls ankomst till Paris.

Som han derefter framstält tvifvel om lagligheten af våra anspråk, trodde jag det vara min pligt att göra en trogen framställning för honom af deras ursprung och af alla de åtgärder, som jag under 10 år hade vidtagit för att erhålla betalningen derför.

Dessa upplysningar, om hvilka han var fullkomligt okunnig, hafva icke undgått att på honom göra ett starkt intryck. Den synbara förlägenhet, som på hans sida blef följden deraf, bestämde mig att säga till honom, att Sverige icke hade legat Frankrike till last, att kronprinsen, sedan han kraftigt bidragit till att störta Napoleon, hade afstått Guadeloupe till Bourbonerna, att han icke efter sista freden i Paris hade sökt att låta sina trupper besätta några franska fästningar, och att med ett ord H. K. H. som ersättning för de tjenster han gjort detta land inskränkte sig till att begära återbetalandet af de summor, som

1) Se härom Schinkel a. st. VI s. 183 o. f. samt Bihanget II s. 136 och 296.

Utg. anm.

det var skyldigt svenska köpmän; att jag följaktligen hoppades, att franska hofvet skulle göra honom rättvisa.

Långt ifrån att bestrida sanningen af dessa anmärkningar slutade hertigen af Richelieu med att lofva mig, att han skulle gifva ett svar på min not och att han skulle ålägga en kommission att undersöka våra anspråk.

Jag har skyndat mig att gifva Hollands minister och herr van der Poll del af detta första samtal; de hafva båda blifvit tillfredsställda.

Tidningarne tillkännagifva, att konungen mot slutet af månaden skulle komma att tillbringa några dagar på Fontainebleau. Flere personer tro, att denna resa, under hvilken frågan om ministèren skall afgöras, skall öppna ett vidsträckt fält för intrigerna. Man säger emellertid, att det råder köld mellan Ryssland och England. Det är visst, att Frankrike mer och mer återknyter sina vänskapsförbindelser med kabinettet i London och att konungen, förutseende att han behöfver militärerne, börjar att smickra dem.

[Öfversättning från franska originalet.]

№ 236.

Karl August Grevesmöhlen till H. K. H. kronprinsen Karl Johan, *Stockholm den 16 juni 1816.*[1])

Nådig Herre!

Slutligen har då min olyckas timma slagit, och jag tvingas följaktligen att för alltid afresa härifrån utan medborgerlig ära och utan att hafva någonting att lefva af, om icke Eders Kunglig Höghet värdes å nyo, innan protokollet blir justeradt, lägga sig ut för mig och förmå konungen att gifva mig

1) Jmfr. Schinkel a. st. IX s. 206.

Utg. anm.

nåd, hvilket han troligen icke skall vägra, oaktadt aristokraterna lägga hinder i vägen. Om de förskräckliga domar, man fält öfver mig, skola gå i fullbordan, så anser jag mitt öde och min olycka fullkomligt hopplösa, ty återställandet af hedern i en framtid är icke tillräckligt, om det icke åtföljes af en titel eller en offentlig syssla, hvilket förmodligen är omöjligt, så länge aristokratien, utan aktning eller vördnad för Eders Kunglig Höghets vilja, fortfar att vara lika despotisk och hersklysten som hittills. Om detta nekas mig, så beder jag eder att åtminstone förmå konungen att bevilja mig min lön och bostad vid tullstaten, som belöpa sig till 1025 Rdr årligen, och tillåta mig att utan bevakning vistas i mitt hem, tills jag reser, ty jag är olyckligtvis angripen af ett vattenbrock, som är farligt och måste väl skötas af läkare.

Om jag för att tillfredsställa aristokratiens hat måste för alltid lemna mitt fosterland utan hopp om att någonsin dit få återvända, så måste jag för alltid bosätta mig i ett annat land. Men jag är gammal och behöfver vårdas af mina vana tjenare, som äro mig tillgifna, och jag måste draga omsorg om mina små barn. Detta sker allra bäst i Finland, hvarest jag har många vänner, der man kan lefva billigt, och der jag kunde köpa mig en liten landtegendom för att hafva någon sysselsättning och genom mitt arbete kunna uppehålla mig sjelf, min 78-åriga moder och mina barn. De måste då komma till mig i slutet af september, och den lättaste och beqvämaste flyttningen för dem och mitt lilla lösörebo vore till Finland. Jag har då beslutit att bosätta mig i Åbo, ända tills jag kan finna en liten passande egendom.

Men, såsom jag förlorat (icke genom domstolens utslag men genom en orättvis nyck af tullstyrelsen, i hvilken herr Rosenblad är ordförande) min syssla och min bostad, så har jag intet till mitt uppehälle, ty jag är fattig och utan Eders Kungl. Höghets välgörenhet är jag förlorad med hela min familj. Måhända skall Eders Kunglig Höghet finna någon utväg att låna mig den summa, som behöfves för inköpandet af en liten gård. Jag vill ordentlig betala räntan och ställa gården

såsom hypotek, tills jag så småningom kan betala summan. Men jag behöfver då hälften, när jag skall resa härifrån, för att kunna begagna mig af det första tillfälle, som erbjuder sig. Jag ber er tusen gånger om ursäkt för min dristighet, men jag har icke någon annan utväg och Eders Kunglig Höghet har alltid varit min ende välgörare.

Jag har ännu en bön. Det är den, att Eders Kunglig Höghet behagade åt mig hos herr van Souchtelen anskaffa ett hederligt pass till Åbo och en rekommendation hos der varande guvernör, så att jag måtte blifva väl mottagen för att undvika allt slags trassel, ty troligen skola mina här varande förföljare på allt sätt bemöda sig om att göra mig all upptänklig skada för att gifva luft åt sina lidelser och sitt oförsonliga hat.

Det är med djupaste vördnad, nit och hängifvenhet, som jag har äran vara, Nådig Herre,

Ers Kungliga Höghets
ödmjukaste och mest
hängifne
tjenare och undersåte,
CARL A. GREVESMÖHLEN.

[Öfversättning från franska originalet].

№ 237.

Grefve de Viel Castel till H. K. H. kronprinsen Karl Johan, *Kalmar den 24 augusti 1816.* 1)

Nådig Herre!

Det är således sant, att jag på eder befallning är förjagad från edra stater?

I detta land, dit jag stält mina steg, emedan jag trodde, att den olycklige der skulle finna en fristad och menniskan finna friheten — i detta land, der mitt hjerta sade mig, att

1) Jmfr SCHINKEL a. st. IX, s. 335. *Utg. anm.*

jag skulle finna hjelp och tillflykt; — jag måste lemna det, sedan jag hört en dom af Eders Kungliga Höghet, en dom, som befaller mig att fly . . . . .

Nådig Herre, jag lyder utan att knota, och endast Gud känner, huru öfverväldigande min smärta är, men var nog ädelmodig att tillåta mig att ännu en gång tala öppet med eder.

Ni förjagar mig ur edra stater, ni nekar mig allt bistånd; Eders Kungliga Höghet måste då tro mig vara mycket brottslig. Om jag nu icke vore detta, Nådig Herre? Om Eders Kungl. Höghet hade blifvit bedragen? Ty Nådig Herre, ni vet det: det är en oundviklig följd af makten att hvarje dag träffa eländige hofmän, som nedlåta sig ända derhän att vara bakdantare.

Är jag då dömd att vara olyckligare än brottslingen, som förföljes af samhällets förakt och lagarnes hämd? — Man beröfvar mig den heliga rättigheten att försvara mig.

Förlåt mig, min Prins; min gränslösa smärta för mig måhända allt för långt, men ni vet det: det ingår i rättvisan mot de olycklige att lyssna till dem, och denna omsorg var aldrig en god furste ovärdig.

Min Prins, jag vill icke missbruka er tid med att ingå i långa detaljer, men jag svär, att jag ingenting har att förebrå mig, och om jag vore brottslig, skulle icke de, som fordom med general Bernadotte delat vapenbragder, ära och fosterländska känslor, behandla mig med godhet: de skulle icke hedra mig med sitt förtroende.

Jag vill icke mera tala om mig sjelf, Nådig Herre, jag vördar allt för mycket edra befallningar för att göra den minsta anmärkning derom. — Det är en olycklig man, en medlem af menskligheten, som bör hafva anspråk på alla känsliga hjertans deltagande, en man, som är nog straffad derigenom, att han varit tvungen att besvära er och för er bekänna sitt grymma läge. Han har sagt er allt i det bref, som Hans Excellens herr baron Wetterstedt säkerligen lemnat till Eders Kungl. Höghet. Han har för eder omtalat sin djupa nöd. Neka mig icke, Nådig Herre, neka mig icke medel att kunna utföra edra be-

fallningar! Det är en krigare, som har elfva sår på sin kropp, hvilken beder derom, det är en olycklig man, som har femhundra mil till sin familj och är — landsförvisad från sin fosterjord tillika med alla tappre Fransmän — det är en sådan man, som vågar vända sig till Eders Kungl. Höghet med en bön om hjelp att begifva sig till Polen för att förena sig med sina olyckskamrater.

Jag är med djupaste vördnad,

Nådig Herre,

Eders Kungliga Höghets

ödmjukaste och lydigaste

underdånige tjenare

C:te de Viel Castel.

[Öfversättning från franska originalet].

№ 238.

Landshöfdingen Georg Adlersparre till H. K. H. kronprinsen Karl Johan, *Mariestad den 26 januari 1817.*

Nådig Herre!

Jag ber eder tusen gånger ödmjukligen om förlåtelse, Nådig Herre, för att jag åter vågar för er framställa mina enskilda angelägenheter, med hvilka jag så ofta och sedan så lång tid har tröttat er, och hvilka hafva orsakat mig så många bittra bekymmer. Men ni har så många gånger befalt mig att utan fruktan och misstroende vända mig till eder med allt, som angår min person och min lycka, att jag alltid närmar mig eder utan räddhåga. Haf godheten, Nådig Herre, att rätta mig, om jag drifver den frihet att tala öppet, som ni så godhetsfullt har beviljat mig, alltför vida.

Tillåt mig derför, jag ber, att få anmärka: att jag tjenat konungen nästan från min barndom med få års uppehåll; att ni, Nådig Herre. så många gånger försäkrat mig, att jag gjort konungen och fäderneslandet någon nytta, att jag börjat tro

det; att jag nalkas mina sextio år; att ett stort antal landshöfdingar under konungens regering haft den största lätthet att erhålla afsked från tjensten, och detta med mycket större förmåner än dem, jag vågar eftersträfva, samt att jag ensam råkat ut för oöfverstigliga hinder. Min egenkärlek säger mig, att jag ej gjort mig förtjent af denna olyckliga skilnad, och det så mycket mindre som jag är alldeles säker, att ingen någonsin hyst en större tillgifvenhet för konungen och eder, Nådig Herre, än jag.

I ett nådigt bref har ni haft godheten begära, att jag skulle stanna *ännu ett år* i tjenstgöring, och detta år är redan tilländalupet.

Ni har varit så god att förlidet år genom öfverståthållaren, baron Cederström tillförsäkra mig ett ackord af 20,000 Rdr i bankosedlar; jag har sedan af dessa erhållit 3,000 genom baron Wetterstedt, och jag vågar för dem frambära mina ödmjuka tacksägelser.

Jag skall aldrig upphöra att bedja er om ett fullständigt uppfyllande af detta faderliga löfte, och jag försäkrar er, Nådig Herre, att jag skall känna mig mycket olycklig, ända till dess mitt hopp, som förlitar sig på eder godhet, kan gå i verkställighet.

Tillåt mig, jag ber, att få anmärka ännu en sak, nämligen att en offentlig embetsman vid min ålder, med försvagad helsa och uttröttad, chikanerad och bevakad af afundsmän, fiender och otacksamme, samt dessutom nedstämd genom husliga sorger, ej kan vara af någon nytta vid en förvaltnings alldagliga göromål hvarken för konungen, eder eller fäderneslandet, men att man vid olycksstormarne, från hvilka Gud bevare er, — eder och fäderneslandet — lätt återvinner ungdomens styrka och liflighet, och då blir medelmåttan med sin afund och alla sina lumpna och föraktliga lidelser för någon tid lugn och medgörlig.

Mitt hjerta har förestafvat, hvad jag haft äran framställa, och min erfarenhet har bekräftat det.

Jag har äran, Nådig Herre, att med den djupaste vördnad och uppriktigaste tillgifvenhet vara

Eders Kungl. Höghets

ödmjukaste och mest underdånige tjenare

Georg Adlersparre.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 239.

Fältmarskalken Grefve H. von Essen till H. K. H. kronprinsen Karl Johan, *Stockholm den 7 februari 1817.*

Nådig Herre!

Ett bref, som jag nyss mottagit från den olycklige öfverstelöjtnant Haals, för detta kommendant i Fredriksstad, nödgar mig att besvära E. K. H. med dessa rader, alldenstund ett af mina barns sjukdom icke tillåter mig att personligen göra det. Denne stackars man, som i alla tider fullgjort sina pligter, och enligt mitt tycke äfven såsom kommendant, har nyss af högsta domstolen [høieste Ret] blifvit dömd att förlora lif och ära, för att han uppgifvit fästningen. Men denna samma domstol tillstår på samma gång, att den ifrågavarande fästningen befann sig i ett jemmerligt tillstånd och ej skulle kunnat hålla stånd ännu några timmar, i anseende till en fullständig brist på krigsförnödenheter etc. etc. Denna utomordentligt hårda — jag vågar ej säga orättvisa — dom oroar mig föga, då jag känner till det ädelmod och den frikostighet, hvarmed Eders Kungl. Höghet redan har öfverhopat den stackars Haals med välgerningar. Ni skall säkerligen värdigas fortfara dermed för framtiden för att derigenom rädda honom och hans talrika familj från ett oundvikligt elände.

Eders Kungl. Höghet skall nog tillåta mig att tala om ännu en olycklig, hvilken, jag tillstår det, intresserar mig oändligt, nämligen general Staffeldt; han är en tapper krigare och en

utländing[1]) — se der hans fel i hans domares ögon. De förnämsta anklagelser, som hafva riktats mot honom, och på hvilka man grundat domen, äro hufvudsakligen tre; för det första åberopar man en order från prins Kristian, hvarigenom han förberedes på, att han troligen skall anfallas från sjösidan i teten och högra flanken af de svenska trupperna, som skola vilja bemäktiga sig genomfarten genom Svinesund, och att han bör försvara detta inlopp till det yttersta. Eders Kungl. Höghet värdigas påminna sig, att ni hade befalt mig att med min kolonn taga ofvannämnda trupper bakifrån, och att, då jag befann mig vid Torpum, voro de norska trupper, som skulle försvara passagen vid Svinesund, afskurna och skulle hafva tillfångatagits, om de ej räddat sig i tid. General Staffeldt har sålunda enligt min åsigt vid detta tillfälle icke begått något fel, som kunnat gifva anledning till någon förebråelse, mycket mindre till en dom sådan som den, hvilken har afkunnats öfver honom. Anklagelsen mot honom att hafva illa försvarat passet i Tistedalen är af samma art. Han erhöll natten till den första augusti en order af prins Kristian att försvara Tistedalen, och i händelse Svenskarne redan hade intagit den, borde han utan uppskof tillbakaslå dem och drifva dem öfver till andra sidan af floden. Eders Kungl. Höghet värdigas ihågkomma, att avantgardet af min kolonn redan hade intagit Tistedalen morgonen den 2 augusti, och att största delen af denna 13 à 14,000 man starka kolonn under dagen öfvergick floden, och nu dömer man Staffeldt, för att han med några tusen illa provianterade, illa klädda och illa disciplinerade soldater icke återtagit den terräng, som han förlorat, utan att betänka, om det fanns någon möjlighet att följa denna löjliga order eller ej. Man anklagar slutligen general Staffeldt, för att han undvikit att i rätt tid förstärka sig med ett regemente, som stod till hans disposition, utan att dock taga i betraktande, att det redan fattades de trupper, som voro under hans befäl, bröd och föda.

---

1) Han var född i Svenska Pommern.

Utg. anm.

Eders Kungl. Höghet skall säkerligen bättre än någon kunna bedöma general Staffeldts uppförande, men jag har ansett det vara min pligt att ödmjukligen i Eders Kungl. Höghets minne återkalla' de omständigheter, som kunna rättfärdiga honom.

Jag har äran, N. H., att med den djupaste vördnad vara

Eders Kungl. Höghets

ödmjuke och lydige tjenare

Grefve Essen.

[Öfversättning från franska originalet].

№ 240.

Sekondchefen för Svea garde Karl Arvid Lovisin till H. K. H. kronprinsen Karl Johan, *Stockholm den 15 mars 1817.*[1])

Nådig Herre!

Värdigas tillåta, att officerskåren vid första gardesregementet ännu en gång framträder inför Eders Kungl. Höghet.

Denna kår har fått vèta, att den af bakdantare blifvit särskildt utpekad, i det de understått sig att antaga möjligheten af att detta det första regementet i armeen skulle kunna vara i stånd att glömma sina pligter emot Eder Kungl. Höghets person och mot fäderneslandet. Vi våga smickra oss dermed, att detta regemente alltid skall vara genomträngdt af den mest oryggliga hängifvenhet för eder person och för statsförfattningens upprätthållande. Vi tro oss följaktligen icke tvungna att försvara oss mot en anklagelse utan grund och ännu mindre inför Eders Kungl. Höghet, hvars hjerta gifvit oss rätt allt från det första ögonblicket — inför Eders Kungl. Höghet, som känner hela renheten i våra afsigter.

Eders Kungl. Höghet har behagat gifva oss ett bevis härpå genom att kommendera officerare och en vakttrupp till tjenst-

1) Se Schinkel a. st. IX, s. 390. *Utg. anm.*

göring närmast eder höga person, och detta just i det ögonblick, då man vågade förtala oss. Det är för denna handling af godhet och rättvisa, som vi nu komma att tacka Eders Kungliga Höghet, vår Fader!

Vi hafva en dubbel anledning att önska, det de brottslige må blifva upptäckta och straffade efter hela lagens stränghet, och det är angående detta, som vi våga att lägga en ytterligare bön till dem, som redan blifvit framstälda.

För öfrigt bedja vi Eders Kungliga Höghet vara öfvertygad derom att det första gardesregementet icke önskar, att Eders Kungl. Höghet måtte blifva tvungen att bära vapen mot andra än utländska fiender, men vi försäkra Eders Kunglig Höghet, att om någon skulle vilja göra ett angrepp mot statsförfattningen, mot det allmänna lugnet eller mot konungens, Eders Kungl. Höghets och dess sons heliga personer, så skall Eders Kunglig Höghet alltid finna det första gardesregementet på ärans väg och under alla förhållanden redo att hålla den ed, som det svurit. Det är med sådana känslor, som det första gardesregementet hoppas att fortfarande kunna göra sig förtjent af Eders Kunglig Höghets godhet och höga beskydd.

KARL LOVISIN
sekundchef vid första gardesregem.

[Öfversättning från franska originalet].

№ 241.

Generallöjtnant F. G. Haxthausen till H. K. H. kronprinsen Karl Johan, *Köpenhamn den 16 mars 1817.*

Nådig Herre!

Med den djupaste vördnad och det uppriktigaste förtroende vågar jag vända mig till Eders Kungl. Höghet för att anropa om såväl rättvisa som edert höga beskydd för en gammal general, en trogen undersåte och en familjefader, som endast finner sig grymt förföljd af ett olyckligt öde.

Ni känner redan, Nådig Herre, till de lidanden — jag vågar kalla dem oförtjenta — de förföljelser och till och med förolämpningar, jag i följd af några individers afund måst utstå under loppet af några år. Det måste hafva varit förvånande för en stor furstes ädla och högsinta hjerta, som står öfver de intriger, som lidelserna och kabalen satt i rörelse för att angripa min heder och mitt rykte såsom medborgare och statsman.

De mest inqvisitoriska ransakningar, de strängaste laga åtal hafva emellertid ej kunnat sätta den minsta fläck på mitt rykte; tvärtom hafva konungarikets alla domstolar till min heder bestyrkt, att man ej kunnat finna något att förebrå mig. Det har ej kunnat undgå Eders Kungl. Höghets skarpsinne, hvad jag måst lida så länge detta smärtans och sorgens tillstånd varat, och det är denna öfvertygelse hos Eders Kungl. Höghet — en för hvarje ädel själ så naturlig känsla — som jag vågar tillskrifva den ädelmodiga och trösterika godhet, med hvilken ni, Nådig Herre, värdigades bevilja mig den mycket nådiga tillåtelsen att resa och besöka mina barn i Danmark, — en tröst hvaraf mitt af olyckorna djupt sårade hjerta hade så stort behof, och hvartill ni hade godheten att ytterligare lägga det nådiga och bestämda löftet att åt mig bevara min plats som general-löjtnant i arméen med den under det gamla styrelsesättet bestämda aflöningen — målet för alla mina önskningar och hela min ärelystnad.

Jag afreste förnöjd med detta ljufva hopp, mycket säker för den slutliga utgången af min rättegång, endast väntande på mitt slutliga rättfärdigande, och jag vågar tillstå, att ingen sällhet eller omständighet i lifvet gjort ett så djupt intryck på mig som den, att genom detta utslag se min heder rentvådd från de fläckar, hvarmed man velat fördunkla den.

Men ack, Nådig Herre, denna sällhet var blott bedräglig och af kort varaktighet. Värdigas sjelf, Nådig Herre, döma om det intryck, som underrättelsen om ett genom order af Eders Kungl. Höghet gifvet afsked, skulle göra på mig, äfvensom det för mig och mitt rykte mycket obehagliga sätt, på

hvilket den meddelades mig. Jag vågar försäkra Eders Kungl. Höghet, att detta var det mest dödande slag, som mitt olyckliga öde hade kunnat gifva mig, och jag skulle icke kunna uthärda det, om jag ej ännu närde det hoppet att i Eders Kungl. Höghet finna en ädel beskyddare, hvilken icke skall vägra mig den enda nåd, hvarom jag för närvarande vågar bönfalla. Tillåt, store Furste, att jag med det lifligaste anropande och de mest brinnande böner samt med en obegränsad vördnad vågar ödmjukligen anhålla, att ni ville förse mig med medel att rättfärdiga mig gent emot de förnyade förolämpningar och uttydningar, som illviljan torde hafva tillåtit sig mot mig för att hos en rättvis och rättskaffens herre utrota ända till sista spåret af välvilja.

Jag hyser ingen annan önskan, ingen annan ärelystnad, Nådig Herre, än att få lefva i lugn under Eders Kungl. Höghets styrelse och att kunna genom er nåd få åtnjuta ett obefläckadt rykte jemte eder höga ynnest, men jag vågar ej skåda upp emot detta mål, Nådig Herre, om ni icke värdigas återgifva mig min plats som generallöjtnant i arméen under edert befäl.

Värdigas Nådig Herre efter dessa rader, som dikterats af olyckan och bedröfvelsen, kasta en nådig blick på en gammal militär, som aldrig afvikit från ärans och pligtens väg. Mottag äfven godhetsfullt de uppriktiga önskningar, jag hyser för Eders Kungl. Höghets lycka och ära, jemte eder trognaste tjenares djupaste vördnad och undergifvenhet.

Ödmjukligen
HAXTHAUSEN.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 242.

Landshöfdingen Georg Adlersparre till H. K. H. kronprinsen Karl Johan, *Mariestad den 27 mars 1817.*

Nådig Herre!

Jag ber er tusen gånger om förlåtelse, Nådig Herre, för att jag åter tillsänder er några rader, hvilka handla om mig sjelf, och detta sedan jag tröttat er så mycket dermed, men jag vågar försäkra er, att detta skall vara sista gången. Jag hoppas äfven, att dessa rader skola mottagas med öfverseende!

Ert nådiga bref af den 6 i denna månad har fullkomligt upplyst mig om min ställning, mitt öde och allt, som angår mig personligen i förhållande till mina tjenster och anspråk. Det är en sann lycka att blifva upplyst derom, och jag frambär härmed till er mina ödmjuka tacksägelser derför. Jag har närt illusioner derom — kanske på sätt och vis förlåtliga, men lyckligtvis hafva de helt och hållet skingrats genom Eders Kungl. Höghets senaste bref. Några uttryck i detta nådiga bref fordra, om jag ej misstager mig, några förklaringar och rättfärdiganden från min sida angående mina forna och illusoriska anspråk, som för närvarande blifvit helt och hållet tillintetgjorda för att aldrig mera återkomma; jag vågar derför ödmjukligen framlägga dem för eder.

Jag tillstår öppet, att jag, kanske med alltför stor sjelfkänsla, på sätt och vis har jemfört mig med andra landshöfdingar med afseende på gjorda tjenster och erhållna belöningar under samma konung, som jag haft äran tjena nästan sedan min barndom. Jag har under dessa sista år sett landshöfdingar, som icke hafva betalat något för sina län erhålla ackord och pensioner, andra, som fått dubbelt mot hvad de inbetalat, och åter andra, som blifvit väl aflönade för hela lifvet, och detta vid första begäran med en välvilja och lätthet från regeringens sida, som ännu mera än sjelfva belöningen göra en ynnest värd tacksamhet. Herr Wibelii, som icke betalat något för sitt ståthållarskap, erhöll, om jag ej misstar mig, 16,000 Rdr banco och en pension på 1,000 Rdr; Baron Wetterstedt

fick 20,000 Rdr och sin lön såsom landshöfding till döddagar; grefve Strömfeldt och baron Nordin fingo sina löner på lifstid etc., och detta under en konung, som säkerligen för mig hyst och alltid skall hysa lika mycken välvilja, som för dessa herrar. Jag vågar anföra dessa ganska färska exempel, icke för att derpå stödja nya anspråk, utan för att till någon del rättfärdiga dem, som jag haft äran framställa för er, och till hvilka jag aldrig skall återkomma vidare.

Hvad angår mina *bevekelsegrunder*, min *fosterlandskärlek* och mitt *namn*, hvilka Eders Kungl. Höghet har värdigats omnämna i sitt sista bref, tyckes det mig, att det från min sida skulle vara en öfverdrifven egenkärlek att derför fordra eller emottaga ett finkänsligare bemötande än det, som vederfarits de förtjente män, hvilka utan tvekan och vanära erhållit mycket större belöningar än den, jag i ett ögonblicks villfarelse vågat göra anspråk på. Det synes mig, som om jag i denna sak vore fullkomligt rättfärdigad genom mycket lysande exempel.

Hvad mina fiender angår, hvilka ni, Nådig Herre, äfven värdigats nämna, så hyser jag det största förakt för deras omdöme och mening, och detta har ofta kommit mig väl till pass. Då jag frågar mig, af hvilken orsak jag blifvit föremål för deras hat, hoppas jag ännu och alltid med rättvisa kunna svara: »*För en god saks skull.*»

Värdigas, Nådig Herre, godhetsfullt mottaga dessa ödmjuka anmärkningar af en man, hvilken ansett det nödvändigt att göra dem, hvilken under hela sitt lif aldrig har varit supplikant hos någon annan än hos eder, som under sitt lif icke mer skall blifva det hos någon, hvilkens uppriktiga och oföränderliga tillgifvenhet aldrig skall bero på ett mer eller mindre nådigt bemötande, och hvilken utan tvekan med glädje skall gifva sitt lif för er och eder dynasti, om tillfälle yppar sig.

Jag har äran, Nådig Herre, att med den djupaste vördnad vara

Eders Kungl. Höghets

ödmjukaste, underdånigaste och trognaste tjenare

Georg Adlersparre.

[Öfversättning från franska originalet].

№ 243.

M. Benedicks till H. K. H. kronprinsen Karl Johan, *Antwerpen den 3 maj 1817.*

Eders Kungl. Höghet!

Värdigas förlåta mig, Eders Kunglig Höghet, om jag vågar taga mig den friheten att med ett bref besvära er, Nådig Herre. Jag är så genomträngd af tacksamhet, att jag icke kan afstå från att säga Eders Kunglig Höghet sjelf, huru lycklig jag är att hafva kunnat fullgöra eder befallning, så att jag redan är i stånd att lägga för Eders Kunglig Höghets fötter två millioner af dessa papper med tillhörande kuponger och två hufvudobligationer. Jag har nu ordnat denna sak sålunda, att jag skall kunna afsluta den, då jag återkommer från Paris. Jag skall äfven hafva den tillfredsställelsen att kunna föra den till ett sådant slut, att jag besparar er, Nådig Herre, många omkostnader, så att Eders Kunglig Höghets räkning icke skall belastas med annat än de allra oundvikligaste och nödvändigaste utgifterna.

Jag är med underdånighet

Eders Kungl. Höghets

ödmjukaste och lydigaste

tjenare

M. Benedicks.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 244.

General B. D. Staffeldt till H. K. H. kronprinsen Karl Johan, *Fredriksteen den 28 maj 1817.*

Nådig Herre!

Jag kan ej uttrycka den tacksamhet, som jag är skyldig er, Nådig Herre, för det ni förskaffat mig den kungliga nåden

att befrias från min arrest, hvarigenom jag kan få återvända till skötet af min familj, hvilken dessutom på nytt bedröfvats genom min äldste sons död, i stället för att jag, om min förra belägenhet skulle fortfarit, ej kunnat annat än afundas min sons öde; derför skall jag inskränka mig till att försäkra eder, Nådig Herre, att mitt hjerta för eder hyser den fullkomligaste tacksamhet, som en dödlig varelse kan erfara, och jag hoppas, att ni godhetsfullt skall värdigas hädanefter hedra mig med edert kungliga beskydd, så att det må blifva mig möjligt att genom gerningar bevisa eder sanningen deraf.

Ingen har erhållit större nådebevis än dem, jag åtnjutit från er sida, Nådig Herre, och det är derför så mycket mer naturligt, att jag lifligt önskar att fullkomligt rättfärdiga mig inför min ädle välgörare.

Med ödmjuk begäran att fortfarande få inneslutas i er ynnest, har jag äran, Nådig Herre, att med den största vördnad vara

eder ödmjukaste och
hörsammaste tjenare
STAFFELDT.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 245.

Sveriges charge d'affaires i Frankrike Signeul till statsministern ad interim för utrikesärendena grefve A. G. Mörner, *Paris den juli 1817.*

Till svar på den apostille, hvarmed Herr Grefven hedrat mig den 25 Juni, skyndar jag att meddela, att baron Lagerbjelke har sjelf genom sin oförsigtighet [indiscrétion] gifvit anledning till den artikel, som Hamburgertidningen innehåller om honom. Han lät mig för ungefär två månader sedan förstå, att han bevakades af polisen, och att det hus han bebodde omgafs af spioner. Någon tid derefter berättade han mig, att en ung svensk betjent i hans tjenst hade sålt sig åt polisen och slut-

ligen bortstulit hans garderob. På baron Lagerbjelkes angifvelse derom hade poliskommissarien låtit arrestera betjenten jemte en f. d. aktris från Stockholm vid namn Stenberg, som misstänktes för delaktighet i stölden. Denna senare frikändes och återförsattes i frihet. Då baron Lagerbjelke förtrodde mig dessa omständigheter, tillade han, att polisen hade uppdragit åt betjenten att öppna hans byrå och bemäktiga sig hans brefvexling, samt att han deröfver anfört klagomål hos hertigen af Richelieu och polisprefekten.

Se der, Herr Grefve, allt hvad jag har mig bekant om denna sak, i hvilken jag icke ansett försigtigt att inblanda mig. Konungens beskickning har hvarken rätt eller makt att hindra polisen att öfvervaka en Svensk. Den, som utsättes för ett dylikt obehag, har ingen annan utväg än att begifva sig bort. Det är hvad baron Lagerbjelke kommer att göra, emedan han af mig begärt pass för att återvända till Sverige. Då han kommit till Stockholm, skall han uppduka vackra historier. Jag önskar högligen att icke inblandas i en roman, hvars ämne hvarken är upphöjdt eller intressant.

Under sin ambassad i Paris har baron Lagerbjelke allt för mycket talat om mig i sina depecher, för att jag i mina skrifvelser skulle tillåta mig yttra ett enda ord på hans räkning. Sådan är egentliga orsaken till den tystnad, jag iakttagit angående hans sista äfventyr.

[Öfversättning från en afskrift på franska].

№ 246.

Landshöfdingen Georg Adlersparre till H. K. H. kronprinsen Karl Johan. *1817.*[1])

Nådig Herre!

Så orolig och upprörd, jag förut varit öfver en olycklig skuld, som jag ärft efter min svärfar, lika lycklig känner jag

1) Brefvet ej dateradt, men årtalet 1817 är antecknadt derpå. *Utg. anm.*

mig nu, då jag genom Eders Kungl. Höghets godhet och välgörenhet ser mig befriad från denna plågsamma börda.

Jag vågar till er, Nådig Herre, frambära mina ödmjuka tacksägelser och uttrycken af min rena, uppriktiga och oföränderliga erkänsla.

Jag har äran, Nådig Herre, att med den djupaste vördnad vara

Eders Kungl. Höghets
ödmjukaste, hörsammaste och
underdånigaste tjenare
GEORG ADLERSPARRE.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 247.

Landshöfdingen Georg Adlersparre till Konung Karl XIV Johan, *Mariestad den 23 juli 1818.*

Ers Majestät!

Det är mig omöjligt att värdigt uttrycka de känslor af tacksamhet och tillfredsställelse, hvaraf jag i djupet af mitt hjerta uppfyldes vid genomläsandet af Eders Majestäts bref af den 20 i denna månad och med anledning af det nådiga sätt, på hvilket Eders Majestät har värdigats mottaga min ödmjuka ansökan; jag vågar frambära mina mycket ödmjuka tacksägelser derför!

Jag skall sålunda genom Eders Majestäts godhet kunna njuta icke endast af den fördelen att hafva blifvit befriad från tusen bekymmer och obehag, utan äfven af den att kunna bevisa min konung, att jag är en man, som ej skall fela hvarken med afseende på de för betalningen med så mycken godhet faststälda vilkoren, eller med afseende på den tacksamhet, som — jag vågar försäkra det — är mig medfödd.

Ankomsten af de 3 à 4000 Rdr, som Eders Majestät har värdigats omnämna, skulle vara så mycket mer välgörande, som

jag är nära att förlora rättigheten att vinna introduktion på riddarhuset såsom grefve. Om återstoden af den ifrågavarande summan enligt Eders Majestäts nådiga bestämmelse kunde erhållas i september månad, skulle alla mina ödmjuka önskningar i denna för mig så vigtiga sak vara uppfylda.

Jag har äran, Sire, att med den djupaste vördnad och uppriktigaste tillgifvenhet vara

Eders Majestäts
ödmjukaste, hörsammaste och underdånigaste
tjenare och undersåte

GEORG ADLERSPARRE.

[Öfversättning från egenhändiga franska originalet].

№ 248.

Betänkande af utrikesstatsministern grefve Gustaf af Wetterstedt.[1])

Jag tror, att det icke finnes något som är svårare att teoretiskt behandla än ett folks *rättighet*, betraktad såsom sådan, att skilja sig från den dynasti, hvilken regerar det. Alla dessa stora ord, hvilka den i fråga varande författaren använder om monarkens *dygder* i motsats till *bördens företräden*, om hans döfhet för sitt folks *föreställningar* — såsom varande *lagliga* orsaker till hans fördrifvande äro endast ord, hvilkas användande kan blifva farligt. Hvar finnes väl denna kompetenta domstol, som skall döma med lugn för att döma rättvist? Finnes den bland massan af folket eller bland några särskilda klasser? Gör den sig mödan att moget undersöka fakta, eller påskyndas dess beslut af lidelser och händelser? Låtom oss slå upp häfderna och döma. Låtom oss böja oss för de folks

1) Enligt en anteckning af samlaren från 1827 eller 1828, och författad »i anledning af det pennkrig, som fördes mot Bernadottska dynastien.»

Utg. anm.

utslag, hvilka utöfvat denna fruktansvärda rätt att döma sina furstar; låtom oss vörda deras beslut, som förestafvats af nitälskan för det allmänna bästa, hvilket är den högsta af alla lagar; men låtom oss icke godkänna teorien om denna rättighet, ty den stöder sig, då den lyckas, endast på styrka och på lycka, och detta oeftergifliga vilkor förstör genast hvarje teoretiskt underlag. Enligt moralens grundsatser bör det rätta segra genom sin egen kraft; denna grundtanke bildar sjelfva grundvalen för lagen och samhällets allmänna säkerhet. Att derpå vilja tillämpa en ny handling af våld, som härflyter från medborgarnes enskilda öfvertygelse, det är att vilja förstöra civilisationens grundämnen, det är att med den ena handen rifva ned hvad man uppbygger med den andra.

Det är sant, att ett folk, som underkastat sig en enväldig myndighet, vare sig att detta berott af hänförelse, inkräktande eller våld, kan, då det känner sig starkast, afskudda oket och modifiera formen för sin styrelse; men för att tillförsäkra det denna rättighet behöfver man hvarken fastställa såsom princip, att det icke kunde bortgifva sina söners frihet, eller uppställa ett maximum af brott och fel, som regenten bör begå för att *gifva laglighet* åt en revolution. Då en sådan eger rum, användes alltid våld, och det är blott den lyckliga utgången, som utgör skilnaden mellan ett uppror, så benämndt, emedan det undertryckes, och en revolution, som börjar en ny æra i ett folks tideböcker. Om de rättigheter, från hvilka det afstått, till sin natur äro sådana, att deras afstående innebär ett våld mot menniskovärdet, så förnedrar sig detta folk, om det icke snart återtager dem. Om det deremot böjer knä för glansen af ett lysande namn, för utmärkta tjenster, som blifvit fosterlandet bevisade, och blir slaf, i det att det omgifver sig med segertecken och får ersättning för sin träldom i herraväldet öfver verlden — är det då rättvist, är det ädelmodigt, att detta folk endast väntar på olyckans signal för att låta frihetens stormklocka ljuda och för att då högt förkunna sådana grundsatser, som förut varit undertryckta genom triumfernas glans och törsten efter eröfringar? Och emellertid se vi, att sådan

har händelsernas gång ofta varit, och att samme monark, som helt lugnt usurperat alla sitt folks rättigheter på en tid, då han var lycklig, och som då med allas medgifvande hade *rättigheter*, helt plötsligt vid ett lyckans vindkast har funnit sig ega *endast pligter*, under det att folket tillskansat sig rättigheterna. Hvar skall man då finna en kompass, som kan leda den opartiskes stråt vid dessa svåra och fruktlösa undersökningar?

Denna fråga om furstarnes *legitimitet* måste hänföras under samma kategori. Denna sak må nu vara vår tids lekverk, om den vill sysselsätta sig dermed; den skall ej vara det hvarken för tänkande män eller för framtiden. Denna fråga har blifvit så uttömd, att det nu mera är öfverflödigt att sysselsätta sig dermed, och händelserna i den politiska verlden skola reglera den hädanefter såsom hittills. I sådana länder, der det finnes konstitutionella lagar och en folkrepresentation, är hvarje dynasti legitim, vare sig att den härleder sig från i går eller från två tusen år, blott den sitter på tronen, med samtycke af nationens representanter; men detta samtycke har blott afseende på det första valet; ty sedan har den en obestridlig *rättighet* att allt framgent behålla sin plats. Om den icke lyder de lagar, den bör lyda, om den sålunda bryter den öfverenskommelse, som utgör grunden till de eder, den fått mottaga, så afsäger den sig i sjelfva verket undersåtarnes lydnad; men då dessa aldrig kunna taga hämd utan att använda våld, och då det i detta fall beror på hvilket af de båda partierna får öfverhand, så är det alltid omöjligt att uppställa någon lag för revolutioner, och då man aldrig kan lyckas dermed, så måste man öfverlemna åt tiden och omständigheterna att åvägabringa kriser af detta slag utan att vilja framkalla dem genom en otidig lagstiftning.

Blackstone säger i sina kommentarier öfver Storbritaniens lagar: »konungen är och bör vara absolut på det område, som konstitutionen åt honom utstakat, och ingen laglig myndighet bör hämma eller göra motstånd mot hans myndighet. Glömskan af denna åtskilnad har skapat dessa läror om absolut

makt hos monarken och nationelt motstånd från folkets sida, läror som hafva blifvit så grymt förvända, å ena sidan af slafveriets apostlar, å andra sidan af ursinniga demagoger. Då de förre se den absoluta konungamakten och kronans ärftlighet så starkt betonade (hvilket verkligen är fallet) både i våra lagar och i våra kyrkliga föredrag, vägra de att undantaga något enda fall från en så allmän och allt bekräftande regel och glömma härvid, att det är omöjligt att i något praktiskt lagstiftningssystem på förhand bestämma dessa utomordentliga hjelpmedel, hvilka framträdandet af folkets nöd oförmodadt kan göra nödvändiga, och som den ensam kan rättfärdiga. De senare, som äro ifriga republikaner och inse orimligheten af en passiv och oinskränkt lydnad, dragas mot den motsatta ytterligheten, antingen af öfvertygelse eller nyhetsbegär; och emedan ett motstånd mot monarken kan rättfärdigas, då statens sjelfbestånd hotas, och den allmänna meningen förklarar detta motstånd nödvändigt, så hafva de tillagt hvarje individ rättigheten att bestämma detta ögonblick och till och med att använda enskild kraft för att motstå ett förtryck af enskild natur. Denna lära, som är anarkiens moder, är lika ödesdiger för friheten som för tyranniet; ty den borgerliga friheten är, rätt förstådd, en beskyddarinna af alla medborgares rättigheter förmedelst samhällets förenade styrka; och samhället kan icke ega bestånd, följaktligen icke heller erbjuda något skydd utan lydnad för en högsta makt, och lydnaden är ett ord utan betydelse, om hvarje individ har rättighet att afgöra, till hvilken grad han bör lyda.» (Blackstone's commentaries on the laws of England, Tom. I. p. 251).

Enligt min tanke finnes furstarnes verkliga legitimitet, sådan som jag anser den, endast i sådana länder, hvarest monarken och folket åtnjuta ömsesidiga *rättigheter* och *skyldigheter*, det vill säga i länder med konstitutionell författning. På alla andra ställen är vägen öppnad för våldet och lidelserna, och dessas triumfer, de må nu vara ögonblickliga eller åtföljda af ett måhända hundraårigt egande af rättigheter, hvilkas ursprung kunna härledas från himmelen — bevisa endast, att ett

parti segrat, och att ett annat dukat under, utan att fastställa någon säker moralisk princip för lagstiftningen. Det är under lagarnes spira, som monarken och hans undersåtar i lika mån undvika de båda blindskären, aristokrati och hierarki; dessa båda kaster skola vara medborgare der, hvarest konstitutioner herskar; de skola småningom undergräfva tronen i den allmänna frihetens namn eller göra inkräktningar på nationens rätt till förmån för tronen der, hvarest allt är obestämdt angående rättigheter och skyldigheter, der hvarest samhället med afseende på friheten och dess garantier obeslutsamt vacklar mellan fysisk och moralisk styrka, mellan slafveriets vanor och hoppets önskningar.

Då en furste med tillhjelp af främmande vapenmakt intagit någon tron emot folkets önskan och frivilliga medgifvande, är han helt visst illegitim både från faktisk och rättslig synpunkt; men om han genom en klok och upplyst styrelse lyckas förena de stridiga andarne och vinna förtroende; om han vinner en nationell sanktion på sin värdighet; blir han icke från den stunden legitim? Detta exempel bevisar endast den tydliga omöjligheten af att uppställa bestämda regler i detta fall, emedan händelserna alltid skola godtyckligt modifiera dem, och att således ingenting är lättare än att motsäga sig sjelf och afvika från ämnet vid en teoretisk behandling af frågan om legitimiteten och om tillfredsställande skäl för att göra monarken motstånd. Vårt anförande kan ganska väl tillämpas på det mål, som vi för tillfället åsyfta, men det består aldrig vid ett allmänt användande och i erfarenhetens smältugn.

[Öfversättning från en uppsats på franska, som enligt samlarens anteckning är egenhändigt original].

Rättelser till D. II af Bihanget.

Sid. 69 rad. 4 uppifrån står: Gustaf Valter Hamilton läs: Gustaf Wathier Hamilton.

Sid. 395 rubriken och s. 396 underskriften står: D. af Schenbom läs: B. af Schenbom.

Rättelser och anmärkningar till denna del.

Sid. 14 rad. 13 uppifrån står: mot förslaget läs: motförslaget

» 74 rubriken står: Alexander I af Tyskland läs: Alexander I af Ryssland.

» 85 rad. 1 uppifrån står: № 34 läs: № 35; i öfverensstämmelse härmed rättas nummern på de båda följande handlingarne till 36 och 37.

» 93 rad. 20 uppifrån står: slaviska läs: slafviska

» 108 n. 1 anses troligt, att det i texten omtalade förslaget är Steins; »Minnena» VII s. 88 n. 7 synas antaga, att dermed menas det i denna d 1 s. 88 o. f. meddelade; anledningen till den förra konjekturen är, att det, som i texten s. 109 yttras om ett krigsråd, synes bättre passa in på det steinska förslaget än på det andra.

» 117 n. 1 står: jmfr ofvan s. 101 läs: jmfr ofvan s. 103

» 160 rad. 6 uppifrån står: Egra läs: Eger

» 164 » 6 » » Capefigne » Capefigue

» 252 not. 1 » 1810 » 1814

» 255 o. 256 hafva 2 bref intagits i orätt tidsföljd.

» 257 står: № 12 läs: № 132

» 303 » № 105 och № 106 » № 175 och № 176

